

**ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ
ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
ΕΣΠΑ ΑΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ**

Ομάδα εργασίας δεικτών
ΚΕΘΕΑ

Αθήνα, Απρίλιος 2024

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Α.ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Β. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ ΚΑΙ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Γ.ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ ΚΑΙ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Δ.ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ

Ε.ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ/ΘΡΑΚΗΣ

ΣΤ.ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ

Ζ.ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ ΚΑΙ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ

Η. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ

Θ.ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΣΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ι. ΚΑΤΑΛΗΚΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

A. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ

Η συμμετοχή του ΚΕΘΕΑ στο σχεδιασμό του Υπουργείου Υγείας για την υλοποίηση συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων κατά την προγραμματική περίοδο 2014-2020 περιλάμβανε δύο στάδια:

I. Την μελέτη και υποβολή προτάσεων από τα θεραπευτικά προγράμματα στη διεύθυνση ΚΕΘΕΑ , η οποία αξιολόγησε και προτεραιοποίησε τις προτάσεις. Ακολούθως οι προτάσεις υποβλήθηκαν αρμοδίως στην Διεύθυνση Εξαρτήσεων του Υπουργείου Υγείας.

Οι προτάσεις επιλέχθηκαν με κριτήρια α. Την συνάφεια με τους στόχους οι οποίοι είχαν τεθεί στο μεσοπρόθεσμο στρατηγικό σχέδιο του οργανισμού για την διετία 20129-2021 και β. Την συμπλήρωση των κενών στο δίκτυο υπηρεσιών του οργανισμού με στόχο την διευκόλυνση της πρόσβασης και την γεωγραφική κάλυψη περιοχών στις οποίες ο οργανισμός δεν είχε αναπτύξει πριν υπηρεσίες γ. Τα αιτήματα των τοπικών κοινωνιών τα οποία έφταναν στη διεύθυνση ΚΕΘΕΑ και δ. Τους επιχειρησιακούς στόχους του Υπουργείου Υγείας στους άξονες ψυχικής υγείας και αντιμετώπισης των εξαρτήσεων

II. Την διαβούλευση των επιτελικών υπηρεσιών του Υπουργείου με τους φορείς προκειμένου να οριστικοποιηθούν οι προτάσεις , με βασικό κριτήριο την αποφυγή αλληλοεπικαλύψεων, την υλοποίηση συμπράξεων και την δημιουργία ολοκληρωμένου δικτύου υπηρεσιών.

III. Την τελική έγκριση σκοπιμότητας από το Υπουργείο Υγείας το οποίο σηματοδότησε την έναρξη υλοποίησης

IV. Την οριστικοποίηση των Τεχνικών Δελτίων Πράξεων σε συνεργασία με τις Ειδικές Υπηρεσίες Διαχείρισης των Περιφερειών Υλοποίησης.

Οι αποφάσεις ένταξης των πράξεων περιλάμβαναν:

- Περιγραφή ωφελούμενων.
- Ενδεικτική στελέχωση προσωπικού.

- Κατανομή προϋπολογισμού, με κατηγοριοποίηση σε α) άμεσες δαπάνες (μισθοδοσία), β) άλλες δαπάνες (δαπάνες ενοικίου, δημοσιότητας κτλ.) και γ) έμμεσες δαπάνες (με ποσοστό 15% των άμεσων δαπανών μισθοδοσίας).

Αναλυτικά οι πράξεις που εντάχθηκαν είναι:

- 13 Πολυδύναμα Κέντρα (Πύργος, Ρόδος, Καλαμάτα, Ναύπλιο, Αλεξανδρούπολη, Χίος, Λαμία, Αγ. Νικόλαος, Χανιά, Άρτα, Κοζάνη, Κέρκυρα, Λάρισα)
- 10 Κινητές Μονάδες (Ρόδος, Ναύπλιο, Αλεξανδρούπολη, Μυτιλήνη, Λαμία, Ηράκλειο, Ιωάννινα, Κοζάνη, Κεφαλλονιά, Λάρισα)
- 5 Προγράμματα Κοινωνικής Ένταξης (Πύργος, Θεσσαλονίκη, Ιωάννινα, Λάρισα, Πειραιάς)
- 3 Μονάδες Ψυχιατρικής Συννοσηρότητας (Θεσσαλονίκη, Ηράκλειο, Αθήνα)
- 2 Κέντρο Άμεσης Πρόσβασης με Κινητή Μονάδα για ενεργούς χρήστες ουσιών (Θεσσαλονίκη, Αθήνα)
- 1 Δομή Έγκαιρης Παρέμβασης και Φιλοξενίας για Εφήβους και Νεαρούς Ενήλικες Με Εξαρτητική / Αντικοινωνική Συμπεριφορά (Βόλος)
- 1 Μονάδα απεξάρτησης από το αλκοόλ και άλλες νόμιμες εξαρτήσεις (Πειραιάς)
-

Το σύνολο των διαδικασιών διήρκησε περίπου 3 χρόνια από το 2019 έναρξη των πρώτων στην περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου έως και 2022 με την έναρξη των πράξεων στην περιφέρεια Αττικής.

Αναλυτικά οι ημερομηνίες έναρξης των πράξεων περιγράφονται στον παρακάτω πίνακα:

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ Ρόδος (ΚΕΘΕΑ ΑΡΙΑΔΝΗ)	17.07.2019
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ (ΚΕΘΕΑ ΑΡΙΑΔΝΗ)	15.12.2020
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ Κοζάνη (ΚΕΘΕΑ ΗΠΕΙΡΟΣ)	01.03.2021
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ Λάρισα/Βόλος (ΚΕΘΕΑ ΕΞΟΔΟΣ / ΚΕΘΕΑ ΠΙΛΟΤΟΣ)	1/2021-3/2021
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ Λαμία (ΚΕΘΕΑ ΕΞΟΔΟΣ)	01.04.2021
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΛΟΠΟΝΗΣΟΥ (ΚΕΘΕΑ ΚΥΤΤΑΡΟ)	01.10.2020
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΘΡΑΚΗΣ (ΚΕΘΕΑ ΚΙΒΩΤΟΣ)	01.01.2021
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ Πύργος (ΚΕΘΕΑ ΚΥΤΤΑΡΟ)	03.03.2020
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ (Χίος-Λέσβος) (ΚΕΘΕΑ ΝΟΣΤΟΣ)	1/2021-4/2021
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ Ιωάννινα - Άρτα (ΚΕΘΕΑ ΗΠΕΙΡΟΣ)	16.11.2020

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ Κεφαλονιά (ΚΕΘΕΑ ΗΠΕΙΡΟΣ)	2/2022-6/2022
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ Θεσσαλονίκη (ΚΕΘΕΑ ΙΘΑΚΗ / ΚΕΘΕΑ ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ)	01.02.2021
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ (ΚΕΘΕΑ ΝΟΣΤΟΣ / ΚΕΘΕΑ ΕΞΕΛΙΞΙΣ)	01.01.2023

A1. ΕΓΚΡΙΣΗ ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑΣ

ΒΑΣΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ ΣΤΙΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

Θα πρέπει να τονισθεί ότι η έναρξη των πράξεων συνέπεσε με την περίοδο της πανδημίας και των lock down, γεγονός που επέφερε σημαντικές καθυστερήσεις, τόσο στην έκδοση απαραίτητων αποφάσεων τόσο σε επίπεδο υπουργείου, όσο και σε επίπεδο περιφέρειας αλλά και συνακόλουθα και στο εσωτερικό του οργανισμού.

Σημαντικό επίσης στοιχείο αποτέλεσε η ανάγκη συντονισμού των φορέων υλοποίησης (δικαιούχων) από την επιτελική δομή ΕΣΠΑ του Υπουργείου Υγείας, όσο και από την Μονάδα Οργάνωσης Διαχείρισης (ΜΟΔ) προκειμένου να αποκτηθεί η απαραίτητη τεχνογνωσία στη διαχείριση των προγραμμάτων με δεδομένη την παντελή έλλειψη εμπειρίας σε ανάλογες διαδικασίες.

Συνέπεια του προηγούμενου, αποτελεί η έλλειψη εγχειριδίου διαδικασιών το οποίο να εστιάζει περισσότερο σε τεχνικά θέματα (προμήθειες, κατηγοριοποίηση δαπανών κ.α) προκειμένου να αποφευχθούν καθυστερήσεις από διαφορετικές απαιτήσεις των κατά τόπους ΕΥΔ.

Διαπιστώθηκε η αναγκαιότητα ένταξης των δαπανών μίσθωσης ακινήτων στις άμεσες δαπάνες κι όχι στις «λοιπές δαπάνες», όπως αναγραφόταν στις αντίστοιχες προσκλήσεις υποβολής προτάσεων. Για να γίνει αποδεκτό αυτό το αίτημα, χρειάστηκε σχετική έγκριση από τη Δ/ση Εξαρτήσεων και κατάθεση επιστολής τεκμηρίωσης του σχετικού αιτήματος αναγκαιότητας μίσθωσης κτιρίου για την υλοποίηση της εκάστοτε Πράξης στην κάθε Περιφέρεια. Εγκρίθηκαν όλα τα σχετικά αιτήματα.

Οι δυσκολίες που διαπιστώθηκαν στις διαδικασίες ενοικίασης αφορούν θέματα όπως:

Για τη διερεύνηση και τεκμηρίωση των ενδεικτικών τιμών ενοικίων, όπως προβλεπόταν από τις Διαχειριστικές Αρχές των Περιφερειών, χρειαζόταν η μεσολάβηση μεσιτικού γραφείου του οποίου την αμοιβή δεν προέβλεπε η χρηματοδότηση.

Το σύνολο των κατάλληλων κτιρίων που αναζητήθηκαν από άποψη έκτασης, προσβασιμότητας σε δημόσια συγκοινωνία και υπολογιζόμενης χρηματοδότησης δεν προέβλεπαν εγκαταστάσεις προσβασιμότητας ΑΜΕΑ.

Στους ελάχιστους αριθμητικά ιδιοκτήτες ακινήτων που δέχτηκαν να επιβαρυνθούν τα έξοδα εγκαταστάσεων προσβασιμότητας ΑΜΕΑ, δεν μπορούσε να γίνει δέσμευση του ακινήτου με προκαταβολή αφού δεν είχε εγκριθεί ακόμα η σχετική χρηματοδότηση.

Η πλειοψηφία των διακηρύξεων ήταν άγονες, με μηδενική συμμετοχή.

Στις περιοχές που υπήρχαν ήδη προγράμματα του ΚΕΘΕΑ, ορισμένες Περιφέρειες δέχτηκαν να γίνει έναρξη της Πράξης προσωρινά με έδρα το υφιστάμενο κτίριο εφόσον είχε ολοκληρωθεί η πρόσληψη του προσωπικού. Στις περιοχές που δεν υπήρχαν δομές ΚΕΘΕΑ ή δεν ήταν δυνατό να φιλοξενήσουν πρόσθετο προσωπικό, το πρόβλημα ήταν πολύ βασικό. Κάποιες λύσεις δόθηκαν από συνεργαζόμενες δομές.

Η αδυναμία συγχρονισμού των διαδικασιών εύρεσης κατάλληλου κτιρίου, ολοκλήρωσης τεχνικής έκθεσης για προσβασιμότητα ΑΜΕΑ, τυχόν αναγκάων πρόσθετων εργασιών και τελικά μίσθωσης και δυνατότητας εγκατάστασης στο κτίριο με τις υπόλοιπες προϋποθέσεις έναρξης Πράξης (π.χ. πρόσληψη προσωπικού, δημοσιότητα Πράξης κτλ.) δυσκόλεψε την τήρηση του εγκεκριμένου χρονοδιαγράμματος υλοποίησης των δράσεων.

Η προμήθεια οχημάτων για τις Κινητές Μονάδες¹ και τις Μονάδες Άμεσης Πρόσβασης με χρήση Κινητής Μονάδας προέβλεπε την κατάθεση 3 οικονομικών προσφορών από επίσημες αντιπροσωπείες αυτοκινήτων με ανάλυση των τεχνικών προδιαγραφών του κάθε οχήματος ώστε να επιβεβαιώνεται ότι δεν είναι

---

¹ Σε όλες τις Πράξεις Κινητής Μονάδας ΕΣΠΑ προβλεπόταν αγορά οχήματος εκτός από την Περιφέρεια Πελοποννήσου όπου προβλεπόταν μίσθωση.

επιβεβλημένη η προϋπόθεση επαγγελματικού διπλώματος για την οδήγηση. Στη συνέχεια χρειαζόταν να υποβληθεί, στο ΟΠΣ της εκάστοτε Περιφέρειας, ο έλεγχος νομιμότητας δημόσιων συμβάσεων, με μια σειρά σχετικών ερωτήσεων και υποχρέωσης υποβολής σχετικών εγγράφων που αφορούσαν τη διακήρυξη διαγωνισμού, τις τεχνικές προδιαγραφές του αυτοκινήτου και αφού εγκριθεί από τη Διαχειριστική Αρχή της κάθε Περιφέρειας να προχωρήσει το ΚΕΘΕΑ στη δημοσιοποίηση.

Οι δυσκολίες που διαπιστώθηκαν ήταν οι εξής:

Σε αρκετές περιπτώσεις το εγκεκριμένο ποσό χρηματοδότησης δεν ήταν αρκετό για τις προσφορές που κατατέθηκαν. Υπήρχε συμπλήρωση ιδιωτικής χρηματοδότησης από το ΚΕΘΕΑ.

Στην πλειοψηφία των περιπτώσεων δεν υπήρχε ανταπόκριση στις διακηρύξεις διαγωνισμών.

Η συμπλήρωση του ελέγχου νομιμότητας ήταν χρονοβόρα και λεπτομερώς απαιτητική.

Στις διαδικασίες στελέχωσης σημαντικό σημείο αποτέλεσε η αδυναμία προσέλκυσης συγκεκριμένων ειδικοτήτων, κυρίως ιατρών, ψυχιάτρων και νοσηλευτών, καθώς οι σχετικές προσκλήσεις στη συντριπτική πλειοψηφία των περιπτώσεων απέβαιναν άκαρπες. Η εξέλιξη αυτή αποδίδεται στη σχετικά χαμηλή μισθολογική παροχή για τις συγκεκριμένες ειδικότητες και παρατηρείται στο σύνολο των πράξεων ανεξάρτητα περιφέρειας.

Επιπλέον, η κινητικότητα του προσωπικού κυρίως λόγω αποχωρήσεων, δημιουργούσε την ανάγκη για ταχείς διαδικασίες αναπλήρωσης οι οποίες και λόγω αντικειμενικών συνθηκών (πανδημία) όσο και διοικητικών αδυναμιών του οργανισμού επέφεραν σημαντικές καθυστερήσεις.

Τέλος, οι σημαντικές καθυστερήσεις από κάποιες περιφέρειες στην έκδοση των απαραίτητων αποφάσεων και εγκρίσεων, καθυστερούσε είτε την ουσιαστική έναρξη των πράξεων ή την ομαλή ροή της χρηματοδότησης. Στο σύνολο των περιπτώσεων,

καθυστερήσεις στη χρηματοδότηση καλύφθηκαν με επιβάρυνση του προϋπολογισμού του οργανισμού.

A2. ΣΥΣΤΗΜΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ

A. Εργαλεία

Το σύνολο των εργαλείων αξιολόγησης καθώς και η μεθοδολογία εφαρμογής εκπονήθηκαν από ομάδα έργου η οποία προέκυψε από την οριζόντια επιτροπή τμημάτων έρευνας των θεραπευτικών προγραμμάτων ΚΕΘΕΑ.

Για τους σκοπούς της αξιολόγησης των υπηρεσιών που παρέχονται στα χρηματοδοτούμενα προγράμματα ΕΣΠΑ η ομάδα έργου σύστησε τη δημιουργία σύντομων ημιδομημένων ερευνητικών εργαλείων (ερωτηματολογίων) αποτελούμενων τόσο από κλειστές όσο και από ανοιχτές ερωτήσεις. Τα εργαλεία αφορούσαν την αξιολόγηση των υπηρεσιών/μονάδων από τους λήπτες των υπηρεσιών (εξυπηρετούμενοι), από τους εργαζόμενους των ΕΣΠΑ, από τους εργαζόμενους με συμβάσεις ΑΟΧ του ΚΕΘΕΑ που έχουν εμπλακεί στη λειτουργία των νέων δομών, από τους εργαζόμενους σε φορείς ή οργανισμούς που έχουν συνεργασία με τις νέες μονάδες και από το ευρύ κοινό, στις περιοχές που εδρεύουν ή δραστηριοποιούνται οι νέες μονάδες .

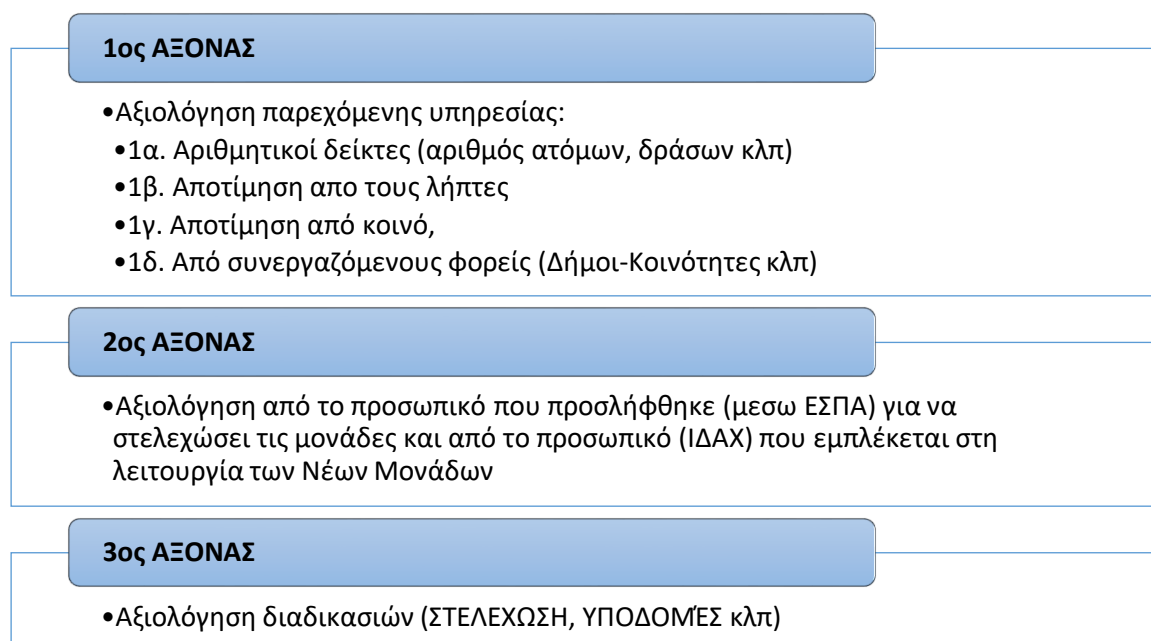
Το προτεινόμενο σύστημα συμπληρώθηκε από την αξιολόγηση των δράσεων όπως περιγράφεται στα τεχνικά δελτία: περιλαμβάνει τους αριθμητικούς δείκτες που ήδη τηρούνται, και αποτελούν ένδειξη για την ανταποκρισιμότητα των χρηματοδοτούμενων προγραμμάτων όπως (αρ. εξυπηρετούμεων, δράσεων που πραγματοποιήθηκαν κλπ

Το τρίτο μέρος της Αξιολόγησης αφορούσε την συγκέντρωση ποιοτικών στοιχείων και πληροφοριών που σχετίζονται με τη διαδικασία προετοιμασίας και λειτουργίας των δομών (κτίρια, στελέχωση, προμήθειες, διαδικασίες) και θα προέλθουν από το Τμήμα Σχεδιασμού και Μελετών ΚΕΘΕΑ.

Σχηματικά, το σύστημα αξιολόγησης, περιλαμβάνει τους εξής 3 ΑΞΟΝΕΣ

Σχήμα 1. Προτεινόμενο Σύστημα Αξιολόγησης

B. Μεθοδολογία

Η μεθοδολογία για την εφαρμογή του συστήματος αξιολόγησης περιελάμβανε τα ακόλουθα στάδια:

- Επιτόπια επίσκεψη από την ομάδα αξιολόγησης: Ατομικές και ομαδικές συναντήσεις με τους υπεύθυνους υλοποίησης και το προσωπικό με στόχο τη συνολική αποτύπωση της λειτουργίας.
- Αποστολή υλικού αξιολόγησης στο προσωπικό των μονάδων (Συν)
- Εφαρμογή από το προσωπικό των μονάδων μετά από ενημέρωση/εκπαίδευση
- Συγκέντρωση στοιχείων από το προσωπικό των μονάδων
- Επεξεργασία στοιχείων από την ομάδα έργου
- Εκθέσεις αξιολόγησης από την ομάδα έργου

Β. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΠΑ ΤΗΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

B1. ΠΟΛΥΔΥΝΑΜΟ ΚΕΝΤΡΟ ΝΑΥΠΛΙΟΥ

B2. ΚΙΝΗΤΗ ΜΟΝΑΔΑ ΝΑΥΠΛΙΟΥ

B3. ΠΟΛΥΔΥΝΑΜΟ ΠΥΡΓΟΥ

B4. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΠΥΡΓΟΥ

B5. ΠΟΛΥΔΥΝΑΜΟ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

B1. ΠΟΛΥΔΥΝΑΜΟ ΚΕΝΤΡΟ ΝΑΥΠΛΙΟΥ

B1.1. Έναρξη λειτουργίας - στελέχωση - στόχοι δράσης

Το Πολυδύναμο Συμβουλευτικό Κέντρο Ναυπλίου ξεκίνησε να λειτουργεί 1/10/2020.

Στόχος του ήταν η παροχή υπηρεσιών πρωτοβάθμιας υποστήριξης και βραχείας παρέμβασης σε άτομα που κάνουν περιστασιακή χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών (παράνομων ή νόμιμων) ή συστηματική χρήση ουσιών διατηρώντας παράλληλα υψηλό επίπεδο λειτουργικότητας ή εμφανίζουν προβληματική ενασχόληση με το διαδίκτυο ή/και τα τυχερά παιχνίδια, και των οποίων οι ανάγκες δεν δύνανται να καλυφθούν από υφιστάμενες δομές εντατικής παρέμβασης ή πρόληψης που λειτουργούν στην Περιφέρεια Πελοποννήσου.

Επιπλέον, το Πολυδύναμο Κέντρο Ναυπλίου θα παρείχε υπηρεσίες στο οικογενειακό ή ευρύτερα υποστηρικτικό περιβάλλον των άμεσα εξυπηρετούμενων, αναγνωρίζοντας με αυτόν τον τρόπο τη σημασία του συστήματος της οικογένειας στην αντιμετώπιση των εξαρτήσεων, ιδιαίτερα σε περιοχές εκτός των μεγάλων αστικών κέντρων

Οι εξυπηρετούμενοι θα προσέρχονταν σε ομαδικές και ατομικές συναντήσεις, η συχνότητα και η διάρκεια των οποίων διέφερε ανάλογα με τις ιδιαίτερες ανάγκες τους, και θα παραπέμπονταν σε πιο εξειδικευμένες δομές εφόσον κρινόταν αναγκαίο. Οι παρεχόμενες υπηρεσίες θα λειτουργούσαν σε δίκτυο με τις υφιστάμενες στην Περιφέρεια υπηρεσίες κατά των εξαρτήσεων καθώς και με τις υπόλοιπες δομές υγείας/κοινωνικής φροντίδας (π.χ. Νοσοκομεία, Κέντρα Υγείας, Κέντρα Ψυχικής Υγείας, Κοινωνικές Υπηρεσίες Δήμων, Κοινωνικά Ιατρεία).

Σύμφωνα με τον αρχικό σχεδιασμό δράσης, είχε προταθεί η στελέχωσή του με εξαμελές προσωπικό, συγκεκριμένα δύο ιατρούς ή ψυχολόγους, δύο κοινωνικούς λειτουργούς ή κοινωνιολόγους, έναν ειδικό θεραπευτή και ένα άτομο με καθήκοντα διοικητικού προσωπικού. Κατά το χρόνο της αξιολόγησης, το Πολυδύναμο Κέντρο Ναυπλίου απαρτιζόταν από δύο ψυχολόγους, μία κοινωνική λειτουργό, μία ειδική θεραπεύτρια και ένα άτομο διοικητικών καθηκόντων.

Το Πολυδύναμο Κέντρο Ναυπλίου είχε θέσει ως στόχο την εξυπηρέτηση 80-100 ατόμων σε ετήσια βάση.

B1.2 Απολογιστικά στοιχεία

Από το Πολυδύναμο Συμβουλευτικό Κέντρο Ναυπλίου από την έναρξη λειτουργίας του μέχρι και 31/12/2023 πήραν υπηρεσίες 197 άμεσα εξυπηρετούμενοι και 283 έμμεσα εξυπηρετούμενοι (γονείς, συγγενείς).

B1.3 Δεδομένα από τα ερωτηματολόγια αξιολόγησης

Από ερωτηματολόγια που διαμοιράσθηκαν στους εξυπηρετούμενους για την αξιολόγηση των υπηρεσιών του Πολυδύναμου Κέντρου Ναυπλίου προέκυψαν τα εξής. Στην πλειονότητά τους (76,9%), οι εξυπηρετούμενοι ήταν άνδρες. Οι συχνότερες ηλικιακές ομάδες ήταν 41-50 ετών (35,7%) και 20-30 ετών (28,6%). Οι μισοί από αυτούς (50%) εργάζονταν σε σταθερή απασχόληση, ενώ το 28,6% ήταν άνεργοι. Επιπλέον, οι περισσότεροι εξυπηρετούμενοι (78,6%) δεν είχαν προηγούμενη εμπειρία σε πρόγραμμα απεξάρτησης και στη συντριπτική τους πλειοψηφία (92,9%) δήλωσαν πολύ έως και πάρα πολύ ικανοποιημένοι από τη λειτουργία του συγκεκριμένου Πολυδύναμου Κέντρου στην περιοχή τους. Από τις ανάγκες που εξέφρασαν οι εξυπηρετούμενοι, ξεχώρισαν η ανάγκη συμβουλευτικής για νόμιμες εξαρτήσεις (50%), η ανάγκη συμβουλευτικής για παράνομες ουσίες (28,6%) και η ανάγκη θεραπείας (28,6%). Τέλος, σχεδόν όλοι (92,8%) ανέφεραν ότι οι ανάγκες τους καλύπτονταν πολύ έως και πάρα πολύ μέσα από τη συμμετοχή τους στο Πολυδύναμο Κέντρο.

Από τα ερωτηματολόγια που διαμοιράσθηκαν στις οικογένειες των εξυπηρετούμενων προέκυψε ότι το 75% ήταν γονείς. Ακόμη, οι περισσότεροι (69,2%), δεν είχαν προηγούμενη εμπειρία σε πρόγραμμα απεξάρτησης. Είναι αξιοσημείωτο ότι το σύνολο των ερωτηθέντων δήλωσαν πολύ έως και πάρα πολύ ικανοποιημένοι από τη λειτουργία του συγκεκριμένου Πολυδύναμου Κέντρου στην περιοχή τους. Από τις ανάγκες που εξέφρασαν οι οικογένειες, ξεχώρισαν η ανάγκη συμβουλευτικής για παράνομες ουσίες (76,9%), η ανάγκη συμβουλευτικής για

νόμιμες εξαρτήσεις (46,2%), ενώ με το ίδιο ποσοστό (30,8%) αναφέρθηκαν οι ανάγκες ενημέρωσης, θεραπείας και παραπομπής σε υπηρεσίες σωματικής ή/και ψυχικής υγείας. Τέλος, σχεδόν όλοι (92,3%) ανέφεραν ότι οι ανάγκες τους καλύπτονταν πολύ έως και πάρα πολύ μέσα από τη συμμετοχή τους στο Πολυδύναμο Κέντρο.

Στα ερωτηματολόγια που διαμοιράσθηκαν σε φορείς ανταποκρίθηκαν το Γενικό Νοσοκομείο Αργολίδας, το Κέντρο Υγείας Κρανιδίου και η Νοσηλευτική Μονάδα Άργους. Συγκεκριμένα, το 60% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι η λειτουργία του Πολυδύναμου Κέντρου είναι αρκετά γνωστή στην τοπική και ευρύτερη κοινότητα και το 80% θεωρεί ότι οι παρεχόμενες υπηρεσίες είναι πολύ έως και πάρα πολύ επαρκείς για την κάλυψη των αναγκών που προκύπτουν στην περιοχή τους.

Από ερωτηματολόγια που διαμοιράσθηκαν στο κοινό, προέκυψε ότι το 92,9% των ερωτηθέντων γνωρίζει για τις δράσεις του Πολυδύναμου Κέντρου στην περιοχή τους. Επίσης, το 71,4% έχει ακούσει για κάποια δράση του Κέντρου τους τελευταίους μήνες, ενώ όλοι οι ερωτηθέντες αξιολογούν τη λειτουργία του Κέντρου στην περιοχή τους ως πάρα πολύ αναγκαία.

Από ερωτηματολόγια που διαμοιράσθηκαν στο προσωπικό ΕΣΠΑ του Πολυδύναμου Κέντρου και της Κινητής Μονάδας Ναυπλίου, προέκυψε ότι το 75% των ερωτηθέντων πιστεύει ότι η λειτουργία των μονάδων βασίστηκε κατά πολύ έως και πάρα πολύ στις πραγματικές ανάγκες της περιοχής υλοποίησης.

Όσον αφορά τον σχεδιασμό του πλαισίου λειτουργίας των δύο μονάδων, το 87,5% θεωρεί ότι ήταν από μέτρια έως πολύ επαρκής. Ακόμη, το 75% θεωρεί ότι η εκπαίδευση που έλαβε προκειμένου να δουλέψει στις δύο μονάδες ήταν ελλιπής, ενώ το 25% την αξιολογεί ως ανύπαρκτη. Αξιοσημείωτο είναι ότι η πλειοψηφία (87,5%) των ερωτηθέντων θεωρεί ότι η υποστήριξη που είχαν οι μονάδες μέχρι σήμερα από τις κεντρικές υπηρεσίες του ΚΕΘΕΑ ήταν ελλιπής.

Το 87,5% θεωρεί αφενός ότι οι ανάγκες των εξυπηρετούμενων καλύπτονται πολύ έως και πάρα πολύ αποτελεσματικά και αφετέρου ότι οι στόχοι λειτουργίας των

μονάδων έχουν επιτευχθεί κατά πολύ έως και πάρα πολύ μέχρι σήμερα. Επίσης, το 62,5% πιστεύει ότι η μέχρι σήμερα επίδραση της λειτουργίας των δύο μονάδων στην τοπική κοινωνία ήταν σημαντική. Τέλος, οι μισοί (50%) απάντησαν ότι έχουν εκπληρωθεί σε μέτριο βαθμό οι προσωπικοί τους στόχοι από τη συμμετοχή τους στις δύο μονάδες, ενώ το 37,5% απάντησε ότι έχουν εκπληρωθεί κατά πολύ έως και πάρα πολύ.

B1.4. Δικτύωση-Συνεργασίες

Όσον αφορά τη δικτύωση με άλλους φορείς, το Πολυδύναμο Κέντρο Ναυπλίου έχει συνάψει πρωτόκολλο συνεργασίας με το Ψυχιατρικό Τμήμα του Νοσοκομείου Άργους, επιτρέποντας έτσι την παραπομπή μελών για ψυχιατρική εκτίμηση καθώς και την παραπομπή από το Ψυχιατρικό Τμήμα περιστατικών είτε διπλής διάγνωσης είτε με ζήτημα αλκοόλ για παράλληλη υποστήριξη από το Πολυδύναμο Κέντρο. Επίσης, υπάρχει επικοινωνία με το πρόγραμμα «18ΑΝΩ» του Ψυχιατρικού Νοσοκομείου Αττικής όπως και με τη μονάδα Detox της σύμπραξης ΚΕΘΕΑ/ΟΚΑΝΑ/18ΑΝΩ για παραπομπή περιστατικών. Συνεργάζεται ακόμη με τοπικούς Δήμους και αθλητικούς συλλόγους για οργάνωση δράσεων και με το Κέντρο Τέχνης ΦΟΥΓΑΡΟ για την παροχή δωρεάν θέσεων σε μέλη για δημιουργικές δράσεις

B1.5. Παρατηρήσεις -Συμπεράσματα

Η ομάδα αξιολόγησης επισκέφθηκε το Πολυδύναμο Κέντρο στις 7/3/2023 και από τη συζήτηση που ακολούθησε προέκυψαν τα εξής:

- Υπήρχε μονάδα του ΚΕΘΕΑ στην περιοχή πριν τη δημιουργία του Πολυδύναμου άρα υπήρχε γνώση των αναγκών της περιοχής.
- Η περιοχή παρουσιάζει χαρακτηριστικά μικρής κοινωνίας όπου απαιτείται σταθερότητα και δικτύωση.
- Δεν υπάρχουν χώροι συνάθροισης χρηστών στο Ναύπλιο.
- Υπήρξε αλλαγή της Υπεύθυνης της Μονάδας καθώς και έλλειψη ψυχιάτρου.

- Παρατηρήθηκε αισθητή αύξηση των αιτημάτων για αλκοόλ ενώ λιγότερα ήταν τα αιτήματα για τζόγο και διαδίκτυο.
- Όσον αφορά στο αλκοόλ υπάρχει συνεργασία με τη ψυχιατρική μονάδα του Νοσοκομείου Άργους για παράλληλη ιατρική παρακολούθηση. Αρχικός στόχος ήταν η συμβουλευτική υποστήριξη, ωστόσο γρήγορα φάνηκε η ανάγκη για περαιτέρω θεραπευτική παρέμβαση και ανάγκη διαμόρφωσης πλαισίου θεραπευτικής παρέμβασης με προοπτική ολοκλήρωσης.
- Όσον αφορά στα ναρκωτικά ο στόχος είναι η μείωση της βλάβης σε επιβαρυσμένα περιστατικά (φροντίδα σωματικής και ψυχικής υγείας, βραχεία παρέμβαση) και η παραπομπή κατά περίπτωση σε Θεραπευτική Κοινότητα (έχουν παραπεμφθεί 18 άτομα).
- Τον πρώτο χρόνο υπήρχε δυσκολία σύστασης σταθερής ομάδας (ανομοιογενές προφίλ, μικρός αριθμός ατόμων, ιδιαιτερότητες διπλής διάγνωσης) και επιπλέον υπήρχαν περιορισμοί λόγω covid (δυσκολία προσέλευσης εξυπηρετούμενων είτε λόγω ασθένειας, είτε λόγω μετακίνησης, ολιγομελείς ομάδες, τηλεφωνικές συνεδρίες).
- Διατυπώθηκε ανάγκη εκπαίδευσης του προσωπικού, απουσία rotation και δυσκολίες που συνδέονταν με το γεγονός ότι πρόκειται για δύο διακριτές πράξεις ΕΣΠΑ (Πολυδύναμο - Κινητή Μονάδα).
- Επίσης, κατά τον πρώτο χρόνο λειτουργίας παρείχε υπηρεσίες συμβουλευτικής σε κρατούμενους στις Δικαστικές Φυλακές Ναυπλίου.

B1.6. Προτάσεις βελτίωσης

- Φαίνεται ως καλή πρακτική η Κινητή Μονάδα Ναυπλίου να λειτουργεί συμπληρωματικά με Πολυδύναμο Κέντρο.
- Σημαντική είναι η ολοκλήρωση πλαισίων υποστήριξης για όλες τις ομάδες εξαρτημένων ατόμων (εντατική παρέμβαση για χρήστες ναρκωτικών, ήπια παρέμβαση για χρήστες ναρκωτικών, μείωση της βλάβης για χρήστες ναρκωτικών και αλκοόλ, πλαίσιο αλκοόλ, διερεύνηση πλαισίου διπλής διάγνωσης).

- Ανάγκη περαιτέρω εκπαίδευσης προσωπικού στο μοντέλο της ΘΚ και στις νόμιμες εξαρτήσεις.
- Ανάγκη περαιτέρω ανάπτυξης συνεργασίας με Ψυχιατρικό Τμήμα Νοσοκομείου Άργους ή εύρεση σταθερού ψυχιάτρου.
- Λόγω έλλειψης δομής στην ευρύτερη περιοχή για θέματα αλκοόλ να δημιουργηθεί πλαίσιο παροχής ολοκληρωμένης θεραπείας για το αλκοόλ.

B2. ΚΙΝΗΤΗ ΜΟΝΑΔΑ ΝΑΥΠΛΙΟΥ

B2.1. Έναρξη λειτουργίας - στελέχωση - στόχοι δράσης

Η Κινητή Μονάδα Ναυπλίου ξεκίνησε τη λειτουργία της 1/10/2020. Είχε ως στόχο την πραγματοποίηση εξορμήσεων εντός των νομών της έδρας της ή και των όμορων νομών, καθώς και την παροχή υπηρεσιών ενημέρωσης και συμβουλευτικής. Ο στόχος ήταν να παρέχει υπηρεσίες πρωτοβάθμιας υποστήριξης και βραχείας παρέμβασης σε άτομα που κάνουν χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών (παράνομων ή νόμιμων) ή εμφανίζουν άλλου τύπου εξαρτητικές συμπεριφορές και δεν έχουν εύκολη πρόσβαση σε υπηρεσίες. Οι αποστάσεις, το οδικό δίκτυο και οι τοπικές ιδιαιτερότητες συχνά αποτελούν εμπόδιο για την αξιοποίηση υπηρεσιών, αν και όπου αυτές υπάρχουν, με αποτέλεσμα να περιορίζεται η δυνατότητα πρόσβασης όσων έχουν ανάγκη στις υπηρεσίες και, ως εκ τούτου, να επιδεινώνεται η κατάσταση τους.

Οι κατηγορίες των ατόμων που θα ωφελούνταν από τη δράση εστιάζονταν σ' εκείνες που δεν έχουν κανενός τύπου πρόσβαση σε υπηρεσίες αντιμετώπισης των εξαρτήσεων λόγω του ότι διαμένουν σε περιοχές εκτός αστικού ιστού, σε αρκετή απόσταση από τις υφιστάμενες υπηρεσίες ή/και δεν διαθέτουν τα κατάλληλα μέσα ώστε να τις προσεγγίσουν.

Τα άτομα που θα έρχονταν σε επαφή με την ΚΜ θα παραπέμπονταν προκειμένου να παρακολουθήσουν, το κατάλληλο θεραπευτικό πλαίσιο εκτός της δομής, σε κάποια από τις υπόλοιπες υπηρεσίες του ΚΕΘΕΑ, του ΟΚΑΝΑ ή του ΕΣΥ, εφόσον κρινόταν ότι

η περίπτωση χρήζει εντατικότερης αντιμετώπισης.

Παράλληλα, τα άτομα, σε συνεργασία με το εξειδικευμένο προσωπικό της μονάδας, θα παραπέμπονταν προς τις υπόλοιπες δομές του εθνικού συστήματος υγείας και κοινωνικής φροντίδας για την αντιμετώπιση των συνοδών υγειονομικών ή/και κοινωνικών προβλημάτων τους.

Η Κινητή Μονάδα θα πραγματοποιούσε παρεμβάσεις των παρακάτω τύπων:

- Προγραμματισμένες παρεμβάσεις ενημέρωσης και συμβουλευτικής σε περιοχές εκτός αστικού ιστού.
- Ενημερωτικές δράσεις που θα απευθύνονται στον πληθυσμό των εξαρτημένων και στο ευρύ κοινό (ομιλίες, ενημερωτικά περίπτερα, δουλειά στον δρόμο).
- Δικτύωση και συνεργασία με τις υφιστάμενες κοινωνικές δομές της Περιφέρειας (Νοσοκομεία, Κέντρα Υγείας, Κέντρα Ψυχικής Υγείας, Κοινωνικές Υπηρεσίες Δήμων, Κοινωνικά Ιατρεία, Κέντρα Πρόληψης, Μονάδες Θεραπείας των Εξαρτήσεων). Η δικτύωση θα έχει στόχο την διευκόλυνση της πρόσβασης των εξαρτημένων σε υπηρεσίες υγείας/ κοινωνικής φροντίδας καθώς και την προαγωγή της δημόσιας υγείας.
- Δικτύωση και συνεργασία με λοιπές υπηρεσίες που έρχονται σε επαφή με εξαρτημένα άτομα (δικαστικές υπηρεσίες, σωφρονιστικά καταστήματα κ.α.) με στόχο την πραγματοποίηση παρεμβάσεων.

Σύμφωνα με τον αρχικό σχεδιασμό δράσης, είχε προταθεί η στελέχωσή της με εξαμελές προσωπικό, συγκεκριμένα δύο ψυχολόγους, δύο κοινωνικούς λειτουργούς, έναν ειδικό θεραπευτή και έναν οδηγό.

Κατά το χρόνο της αξιολόγησης, η Κινητή Μονάδα Ναυπλίου απαρτιζόταν από έναν ψυχολόγο, μία κοινωνική λειτουργό, έναν κοινωνιολόγο και έναν οδηγό.

Η Κινητή Μονάδα Ναυπλίου είχε θέση ως στόχο να εξυπηρετήσει 100 άτομα σε ετήσια βάση.

B2.2 Απολογιστικά στοιχεία

Η Κινητή Μονάδα Ναυπλίου από την έναρξή της έως και 31/12/2023 έκανε 346 εξορμήσεις στις γύρω περιοχές των Δήμων Κορινθίων, Κρανιδίου και Ναυπλιέων. Παρείχε συμβουλευτική σε 397 περιπτώσεις εξυπηρετούμενων, ενώ 7 άτομα παραπέμφθηκαν σε θεραπευτικά προγράμματα. Επιπλέον παρείχε υπηρεσίες ενημέρωσης/πρόληψης σε 10746 περιπτώσεις ατόμων στην τοπική κοινωνία.

B2.3 Δεδομένα από τα ερωτηματολόγια αξιολόγησης

Σε ερωτηματολόγια που διαμοιράσθηκαν σε φορείς για την αξιολόγηση των υπηρεσιών της Κινητής Μονάδας Ναυπλίου, ανταποκρίθηκαν ο Δήμος Ναυπλιέων, το Κέντρο Κοινότητας του Δήμου Κορινθίων, η Κινητή Μονάδα Κέντρου Κοινότητας του Δήμου Ναυπλιέων, το Τμήμα Κοινωνικής Προστασίας του Δήμου Κορινθίων και η Υπηρεσία Επιμελητών Ανηλίκων και Κοινωνικής Αρωγής. Συγκεκριμένα, το 66,6% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι η λειτουργία του Πολυδύναμου Κέντρου είναι πολύ έως και πάρα πολύ γνωστή στην τοπική και ευρύτερη κοινότητα και το 83,3% θεωρεί ότι οι παρεχόμενες υπηρεσίες είναι πολύ έως και πάρα πολύ επαρκείς για την κάλυψη των αναγκών που προκύπτουν στην περιοχή τους.

Από ερωτηματολόγια που διαμοιράσθηκαν στο κοινό, προέκυψε ότι το 65% των ερωτηθέντων γνωρίζει για τις δράσεις της Κινητής Μονάδας στην περιοχή τους. Επίσης, το 30% έχει ακούσει για κάποια δράση της Μονάδας τους τελευταίους μήνες, ενώ οι μισοί εκ των ερωτηθέντων (50%) αξιολογούν τη λειτουργία της Μονάδας στην περιοχή τους πολύ έως και πάρα πολύ αναγκαία.

B2.4. Δικτύωση-Συνεργασίες

Όσον αφορά τη δικτύωση με άλλους φορείς, η Κινητή Μονάδα Ναυπλίου έχει συνάψει επίσημη συνεργασία με το Δήμο Κορινθίων για σταθερή παρουσία της Μονάδας σε εβδομαδιαία βάση στο Κέντρο Κοινότητας. Επίσης, υπάρχει άτυπη συνεργασία με το Κέντρο Υγείας του Δήμου Κρανιδίου, όπου της έχει παραχωρηθεί χώρος για ατομικές συναντήσεις. Ακόμη, έχει δικτυωθεί με το Κέντρο Κοινότητας του Δήμου Ναυπλιέων, με το Στρατόπεδο Ναυπλίου, με την Υπηρεσία Επιμελητών

Ανηλίκων Ναυπλίου, με Σχολές Γονέων, με τη Μονάδα Ψυχοκοινωνικής Αποκατάστασης «ΨΥΧΑΡΓΩΣ» και με τον Πολιτιστικό Σύλλογο Νέας Κίου.

B2. 5. Παρατηρήσεις – Συμπεράσματα

Η ομάδα αξιολόγησης επισκέφθηκε την Κινητή Μονάδα Ναυπλίου στις 7/3/2023 και από τη συζήτηση που ακολούθησε προέκυψαν τα εξής:

- Υπήρξαν πολλές εναλλαγές προσωπικού με αποτέλεσμα ανά διαστήματα να λειτουργεί μόνο με ένα άτομο προσωπικό.
- Περιορισμοί λόγω covid (δυσκολία εύρεσης εργαζομένων λόγω καραντίνας, δυσκολία πραγματοποίησης διαδικτυακής συνάντησης λόγω έλλειψης υλικοτεχνικού εξοπλισμού στις υπηρεσίες).
- Δυσκολία πρόσβασης στον πληθυσμό των εξαρτημένων και των οικογενειών τους (κλειστή κοινωνία, στίγμα, χρήση στο σπίτι, δεν υπάρχει 'πιάτσα').
- Η Κινητή Μονάδα πραγματοποιούσε τουλάχιστον δύο εξορμήσεις την εβδομάδα, καθώς και ατομικές συναντήσεις σε κλειστούς χώρους που τις είχαν παραχωρηθεί. Επιπλέον, παρείχε μία φορά τη βδομάδα συμβουλευτική σε κρατούμενους στις Δικαστικές Φυλακές Ναυπλίου και δύο φορές το μήνα στο Αγροτικό Κατάστημα Κράτησης Τίρυνθας.
- Αδυναμία ανταπόκρισης σε αιτήματα από σχολεία γιατί δεν υπήρχε κατάλληλη εκπαίδευση του προσωπικού.
- Ανάγκη περαιτέρω εκπαίδευση προσωπικού στο μοντέλο της ΘΚ, στις νόμιμες εξαρτήσεις και σε παρεμβάσεις πρόληψης για την καλύτερη ανταπόκριση σε αιτήματα σχολείων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

B2.6. Προτάσεις βελτίωσης

- Η Κινητή Μονάδα λειτουργεί συμπληρωματικά με το Πολυδύναμο Κέντρο Ναυπλίου. Απαραίτητη φαίνεται να είναι η στενή συνεργασία Κινητής με Πολυδύναμο Ναυπλίου για άμεση παραπομπή εξυπηρετούμενων.
- Κινητή Μονάδα Ναυπλίου: Ανάγκη ανάπτυξης και πρόσβασης με μεγαλύτερο εύρος γεωγραφικής κάλυψης.

B3. ΠΟΛΥΔΥΝΑΜΟ ΚΕΝΤΡΟ ΠΥΡΓΟΥ

B3.1. Έναρξη λειτουργίας - στελέχωση - στόχοι δράσης

Το Πολυδύναμο Συμβουλευτικό Πύργου ξεκίνησε τη λειτουργία του 3/3/2020.

Στόχος του ήταν η παροχή υπηρεσιών πρωτοβάθμιας υποστήριξης και βραχείας παρέμβασης σε άτομα που κάνουν περιστασιακή χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών (παράνομων ή νόμιμων) ή συστηματική χρήση ουσιών διατηρώντας παράλληλα υψηλό επίπεδο λειτουργικότητας ή εμφανίζουν προβληματική ενασχόληση με το διαδίκτυο ή/και τα τυχερά παιχνίδια, και των οποίων οι ανάγκες δεν δύνανται να καλυφθούν από υφιστάμενες δομές εντατικής παρέμβασης ή πρόληψης που λειτουργούν στην Περιφέρεια Πελοποννήσου.

Επιπλέον, το Πολυδύναμο Κέντρο Πύργου θα παρείχε υπηρεσίες στο οικογενειακό ή ευρύτερα υποστηρικτικό περιβάλλον των άμεσα εξυπηρετούμενων, αναγνωρίζοντας με αυτόν τον τρόπο τη σημασία του συστήματος της οικογένειας στην αντιμετώπιση των εξαρτήσεων, ιδιαίτερα σε περιοχές εκτός των μεγάλων αστικών κέντρων.

Οι εξυπηρετούμενοι θα προσέρχονταν σε ομαδικές και ατομικές συναντήσεις, η συχνότητα και η διάρκεια των οποίων διέφερε ανάλογα με τις ιδιαίτερες ανάγκες τους, και θα παραπέμπονταν σε πιο εξειδικευμένες δομές εφόσον κρινόταν αναγκαίο. Για το σκοπό αυτό, δημιουργήθηκαν οι εξής θεραπευτικές ομάδες: ομάδα λειτουργικών χρηστών για πρόληψη της υποτροπής, δύο ομάδες αλκοόλ και μια ομάδα οικογένειας. Οι παρεχόμενες υπηρεσίες θα λειτουργούσαν σε δίκτυο με τις υφιστάμενες στην Περιφέρεια υπηρεσίες κατά των εξαρτήσεων καθώς και με τις υπόλοιπες δομές υγείας/κοινωνικής φροντίδας (π.χ. Νοσοκομεία, Κέντρα Υγείας, Κέντρα Ψυχικής Υγείας, Κοινωνικές Υπηρεσίες Δήμων, Κοινωνικά Ιατρεία).

Σύμφωνα με τον αρχικό σχεδιασμό δράσης, είχε προταθεί η στελέχωσή του με εξαμελές προσωπικό, συγκεκριμένα δύο ιατρούς ή ψυχολόγους, δύο κοινωνικούς λειτουργούς ή κοινωνιολόγους, έναν ειδικό θεραπευτή και ένα άτομο με καθήκοντα

διοικητικού προσωπικού. Κατά το χρόνο της αξιολόγησης, το Πολυδύναμο Κέντρο Πύργου απαρτιζόταν από δύο ψυχολόγους, δύο κοινωνικούς λειτουργούς, έναν ειδικό θεραπευτή και ένα άτομο διοικητικών καθηκόντων (λογιστής).

Το Πολυδύναμο Κέντρο Πύργου είχε θέσει ως στόχο την εξυπηρέτηση 80-100 ατόμων σε ετήσια βάση.

B3.2 Απολογιστικά στοιχεία

Από την έναρξη λειτουργίας του μέχρι και την 31/12/2023, πήραν υπηρεσίες από το Πολυδύναμο Συμβουλευτικό Κέντρο Πύργου 184 άμεσα εξυπηρετούμενοι και 219 έμμεσα εξυπηρετούμενοι (γονείς, συγγενείς). Επίσης, 24 άμεσα εξυπηρετούμενοι παραπέμφθηκαν σε επόμενη φάση θεραπείας εντός ή εκτός ΚΕΘΕΑ.

B3.3 Δεδομένα από τα ερωτηματολόγια αξιολόγησης

Από ερωτηματολόγια που διαμοιράσθηκαν στους εξυπηρετούμενους για την αξιολόγηση των υπηρεσιών του Πολυδύναμου Κέντρου Πύργου προέκυψαν τα εξής. Στην πλειονότητά τους (83,3%), οι εξυπηρετούμενοι ήταν άνδρες. Οι συχνότερες ηλικιακές ομάδες ήταν με το ίδιο ποσοστό (25%) οι 31-40 ετών (35,7%), οι 41-50 ετών και οι άνω των 61 ετών. Οι μισοί από αυτούς (50%) εργάζονταν σε σταθερή απασχόληση, ενώ το 25% ήταν άνεργοι. Επιπλέον, οι περισσότεροι εξυπηρετούμενοι (75%) δεν είχαν συμμετάσχει στο παρελθόν σε άλλο πρόγραμμα απεξάρτησης, ενώ στο σύνολό τους (100%) δήλωσαν από πολύ έως και πάρα πολύ ικανοποιημένοι από τη λειτουργία του συγκεκριμένου Πολυδύναμου Κέντρου στην περιοχή τους. Από τις ανάγκες που εξέφρασαν οι εξυπηρετούμενοι, ξεχώρισαν η ανάγκη θεραπείας (100%), η ανάγκη ενημέρωσης (58,3%) και η ανάγκη παραπομπής σε υπηρεσίες σωματικής ή/και ψυχικής υγείας (41,7%). Τέλος, σχεδόν όλοι (91,7%) ανέφεραν ότι οι ανάγκες τους καλύπτονταν από πολύ έως και πάρα πολύ μέσα από τη συμμετοχή τους στο Πολυδύναμο Κέντρο.

Από τα ερωτηματολόγια που διαμοιράσθηκαν στις οικογένειες των εξυπηρετούμενων προέκυψε ότι το 83,3% ήταν γονείς. Ακόμη, οι περισσότεροι (66,7%), συμμετείχαν για πρώτη φορά σε πρόγραμμα απεξάρτησης. Το ίδιο ποσοστό

(66,7%) των ερωτηθέντων δήλωσαν αρκετά ικανοποιημένοι από τη λειτουργία του συγκεκριμένου Πολυδύναμου Κέντρου στην περιοχή τους. Από τις ανάγκες που εξέφρασαν οι οικογένειες, ξεχώρισαν η ανάγκη συμβουλευτικής για νόμιμες εξαρτήσεις (50%), η ανάγκη θεραπείας (50%) και η ανάγκη συμβουλευτικής για παράνομες εξαρτήσεις (33,3%). Τέλος, οι μισοί από αυτούς (50%) ανέφεραν ότι οι ανάγκες τους καλύπτονταν αρκετά μέσα από τη συμμετοχή τους στο Πολυδύναμο Κέντρο.

Σε ερωτηματολόγια που διαμοιράσθηκαν σε φορείς ανταποκρίθηκε ένας μεγάλος αριθμός συμμετεχόντων. Μεταξύ των κυριότερων, ήταν τοπικοί Δήμοι, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, κοινωνικές υπηρεσίες, κέντρα κοινότητας, δομές δημόσιας υγείας και πρόληψης και εκπαιδευτικά ιδρύματα. Συγκεκριμένα, το 77,3% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι η λειτουργία του Πολυδύναμου Κέντρου είναι πολύ έως πάρα πολύ γνωστή στην τοπική και ευρύτερη κοινότητα. Το ίδιο ποσοστό μάλιστα θεωρεί ότι οι παρεχόμενες υπηρεσίες είναι πολύ έως και πάρα πολύ επαρκείς για την κάλυψη των αναγκών που προκύπτουν στην περιοχή τους.

Από ερωτηματολόγια που διαμοιράσθηκαν στο κοινό, προέκυψε ότι το 91,7% των ερωτηθέντων γνωρίζει για τις δράσεις του Πολυδύναμου Κέντρου στην περιοχή τους. Επίσης, το 83,3% έχει ακούσει για κάποια δράση του Κέντρου τους τελευταίους μήνες, ενώ όλοι οι ερωτηθέντες αξιολογούν τη λειτουργία του Κέντρου στην περιοχή τους πολύ έως πάρα πολύ αναγκαία.

Από ερωτηματολόγια που διαμοιράσθηκαν στο μόνιμο προσωπικό του Πολυδύναμου Κέντρου Πύργου, προέκυψε ότι το 100% των ερωτηθέντων πιστεύει ότι η λειτουργία του βασίστηκε πολύ έως και πάρα πολύ στις πραγματικές ανάγκες της περιοχής υλοποίησης.

Όσον αφορά τον σχεδιασμό του πλαισίου λειτουργίας της μονάδας, το 100% πιστεύει ότι ήταν μέτρια επαρκής. Ακόμη, όλοι στο σύνολό τους (100%) αξιολογούν την εκπαίδευση που έλαβαν προκειμένου να δουλέψουν στη μονάδα ως ελλιπή. Αξιοσημείωτο είναι ότι το 66,7% των ερωτηθέντων θεωρεί ότι η υποστήριξη που είχε η μονάδα μέχρι σήμερα από τις κεντρικές υπηρεσίες του ΚΕΘΕΑ ήταν επαρκής.

Επιπλέον, όλοι τους (100%) θεωρούν αφενός ότι οι ανάγκες των εξυπηρετούμενων της μονάδας καλύπτονται πολύ αποτελεσματικά και αφετέρου ότι οι στόχοι λειτουργίας της μονάδας έχουν επιτευχθεί κατά πολύ μέχρι σήμερα. Τέλος, το 100% των ερωτηθέντων θεωρεί ότι η μέχρι σήμερα επίδραση της λειτουργίας της μονάδας στην τοπική κοινωνία ήταν σημαντική έως και πολύ σημαντική.

Από ερωτηματολόγια που διαμοιράσθηκαν στο προσωπικό ΕΣΠΑ του Πολυδύναμου Κέντρου Πύργου και του Προγράμματος Κοινωνικής Ένταξης Πύργου, προέκυψε ότι το σύνολο (100%) των ερωτηθέντων πιστεύει ότι η λειτουργία των δομών βασίστηκε πάρα πολύ στις πραγματικές ανάγκες της περιοχής υλοποίησης.

Όσον αφορά τον σχεδιασμό του πλαισίου λειτουργίας των δύο μονάδων, το 55,6% πιστεύει ότι ήταν μέτρια επαρκής. Το 66,7% θεωρεί ότι η εκπαίδευση που έλαβε προκειμένου να δουλέψει στις δομές αυτές ήταν ελλιπής, ενώ το υπόλοιπο 33,3% την αξιολογεί ως ανύπαρκτη. Αξιοσημείωτο είναι ότι το 77,8% των ερωτηθέντων θεωρεί ότι η υποστήριξη που είχαν μέχρι σήμερα από τις κεντρικές υπηρεσίες του ΚΕΘΕΑ ήταν επαρκής, ενώ το 22,2% την αξιολογεί ως ελλιπή.

Η πλειοψηφία (88,9%) των ερωτηθέντων είναι της άποψης ότι οι ανάγκες των εξυπηρετούμενων καλύπτονται πολύ έως και πάρα πολύ αποτελεσματικά, ενώ όλοι τους (100%) θεωρούν οι στόχοι λειτουργίας των δύο μονάδων έχουν επιτευχθεί κατά πολύ έως και πάρα πολύ μέχρι σήμερα. Επίσης, το 100% πιστεύει ότι η μέχρι σήμερα επίδραση της λειτουργίας των δύο μονάδων στην τοπική κοινωνία ήταν σημαντική έως και πολύ σημαντική. Τέλος, το 88,8% θεωρεί ότι οι προσωπικοί τους στόχοι έχουν εκπληρωθεί από μέτρια έως πολύ από τη συμμετοχή τους στις εν λόγω μονάδες.

B3.4. Δικτύωση-Συνεργασίες

Όσον αφορά τη δικτύωση με άλλους φορείς, το Πολυδύναμο Κέντρο Πύργου έχει δημιουργήσει ένα ευρύ φάσμα συνεργασιών, μεταξύ των κυριότερων, με τα Κέντρα Κοινότητας των Δήμων Ζαχάρως, Αρχαίας Ολυμπίας, Ήλιδας, Πηνειού, Πύργου και Ανδρίτσαινας – Κρεστένων, με τη Δ/ΝΣΗ Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας Περιφερειακής Ενότητας Ηλείας, με την Κοινωνική Υπηρεσία Δήμου Πύργου, με την

Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος, με το Κέντρο Πρόληψης «Παρεμβάσεις», με την Κοινωνική Υπηρεσία του Γενικού Νοσοκομείου Πύργου, με Κέντρα Υγείας, με την 1^η ΤΟΜΥ Πύργου, με την Εισαγγελία Πύργου και Αμαλιάδας, με την Υπηρεσία Επιμελητών Ανηλίκων Αμαλιάδας, με τη Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Ηλείας, με το Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας Πύργου, με τη Δομή Φιλοξενίας Προσφύγων «Κυλλήνης», με το ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ. Ηλείας, με «το Χαμόγελο του Παιδιού» και με το Συμβουλευτικό Κέντρο Κακοποιημένων Γυναικών Πύργου.

B3.5. Παρατηρήσεις -Συμπεράσματα

Η ομάδα αξιολόγησης επισκέφθηκε το Πολυδύναμο Κέντρο στις 9/3/2023 και από τη συζήτηση που ακολούθησε προέκυψαν τα εξής:

- Υπήρχε σταθερή δομή του ΚΕΘΕΑ πριν τη δημιουργία του Πολυδύναμου, άρα υπήρχε γνώση των αναγκών της περιοχής.
- Οι εξυπηρετούμενοι στη μονάδα του Πύργου είναι στην πλειοψηφία τους χρήστες παράνομων ουσιών και λιγότερο νόμιμων.
- Στην πλειοψηφία τους αντιμετωπίζουν οικονομικά προβλήματα και προβλήματα στη μετακίνηση σε συνδυασμό με το γεγονός ότι υπάρχει ελλιπής συγκοινωνία στην περιοχή.
- Το Πολυδύναμο Κέντρο δραστηριοποιείται και σε δράσεις εκτός της Μονάδας με στόχο να προσεγγίσει ευάλωτα κοινωνικές ομάδες και πληθυσμό που έχει δυσκολία στη μετακίνηση. Οι δράσεις του Πολυδύναμου Κέντρου προσομοιάζουν περισσότερο με δράσεις Κινητής Μονάδας.
- Υπάρχουν ακόμη ακάλυπτες θέσεις προσωπικού (μέχρι την ημερομηνία της αξιολόγησης).
- Αίτημα της Μονάδας είναι η δυνατότητα ένταξης των εξυπηρετούμενων στη φάση της κοινωνικής επανένταξης με στόχο τη δυνατότητα παροχής ολιστικής θεραπείας και ολοκλήρωσης της θεραπευτικής πορείας.

B3.6. Προτάσεις βελτίωσης

- Στον Πύργο θα ήταν βοηθητικό να υπάρχει Κινητή Μονάδα που θα μπορούσε να λειτουργήσει συμπληρωματικά με το Πολυδύναμο Κέντρο ώστε να εξυπηρετεί την ευρύτερη περιοχή.

B.4 Μονάδα Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (Πύργος)

B.4.1 Έναρξη λειτουργίας – Στελέχωση – Στόχοι – Δικτύωση

Η Μονάδα Κοινωνικής Ένταξης, με έδρα τον Πύργο, ξεκίνησε να παρέχει υπηρεσίες στις 03.03.2020, σε συνεργασία με τις δράσεις του Πολυδύναμου Κέντρου, που ήδη λειτουργούσε στην πόλη και από την αρχική περιγραφή της πράξης, η προτεινόμενη σύνθεση ήταν η εξής:

1 Νομικός, 1 Οικονομολόγος, 1 Εκπαιδευτικός (με ειδίκευση στην εκπαίδευση ενηλικίων) και 6 Εκπαιδευτές (μερικής απασχόλησης) διαφόρων ειδικοτήτων.

Οι υπηρεσίες απευθύνονται κυρίως σε ανθρώπους που αντιμετωπίζουν προβλήματα με τη χρήση ή/και κατάχρηση παράνομων ουσιών, το αλκοόλ, τα τυχερά παιχνίδια και το διαδίκτυο, καθώς και στα άτομα του υποστηρικτικού τους περιβάλλοντος (οικογένεια και σύντροφοι). Οι δομές κυρίως όσο αφορά τις νόμιμες εξαρτήσεις (αλκοόλ, τζόγο, διαδίκτυο) είναι μοναδικές στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος.

Βασικός στόχος της εν λόγω δράσης ένταξης ήταν η άρση των αιτιών του κοινωνικού αποκλεισμού, των πρώην χρηστών ψυχοτρόπων ουσιών που λαμβάνουν υπηρεσίες απεξάρτησης από το Πολυδύναμο Κέντρο του Πύργου ή από άλλες εγκεκριμένες δομές απεξάρτησης (ΟΚΑΝΑ ΠΥΡΓΟΥ), μέσω της εκπαιδευτικής διαδικασίας και της υποστήριξής τους στην επιστροφή τους στην αγορά εργασίας. Τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν αφορούν τόσο νομικές και οικονομικές εκκρεμότητες που έχουν συσσωρεύσει κατά τη διάρκεια της εμπλοκής τους με τη χρήση όσο και βασικές ελλείψεις σε δεξιότητες απαραίτητες για την ένταξη τους στην αγορά εργασίας.

Επιμέρους στόχους τη πράξης αποτέλεσαν:

- Η βελτίωση του εκπαιδευτικού επιπέδου με επανασύνδεση με την εκπαιδευτική διαδικασία και ολοκλήρωση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης
- Η επίλυση νομικών, οικονομικών και διοικητικών εκκρεμοτήτων
- Η σύνταξη βιογραφικού, ο επαγγελματικός προσανατολισμός και η επανασύνδεση με την αγορά εργασίας μέσω βελτιωμένων τεχνικών αναζήτησης αυτής
- Η φροντίδα της υγείας μέσω παραπομπής για ιατρικές εξετάσεις
- Η καθοδήγηση με σκοπό τη διαμόρφωση επιχειρηματικού σχεδίου σε τομείς κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας
- Η αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου με διεύρυνση ικανοτήτων και η συμμετοχή σε δημιουργικές ή αθλητικές δραστηριότητες
- Η ανάπτυξη κλίματος συνεργασίας, αλληλεγγύης και κοινωνικής ταυτότητας
- Η καλλιέργεια πολιτιστικής, καλλιτεχνικής παιδείας, και περιβαλλοντικής συνείδησης

Αναφορικά με το βασικό δίκτυο συνεργασιών της Μονάδας Κοινωνικής Ένταξης, αυτό δομήθηκε σε σταθερό δίκτυο με φορείς όπως το Γενικό Νοσοκομείο Πύργου, ΤΟΜΥ και Κ.Υ Πύργου, δημοτικούς πολιτιστικούς φορείς και οργανισμούς, σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ΕΠΑΛ, ΙΕΚ, ΣΔΕ, ενώ επίσης η Μονάδα παρεμβαίνει και προσφέρει υπηρεσίες καθ' όλη τη διάρκεια υλοποίησης της πράξης στις Δομές Φιλοξενίας/Προσωρινής Υποδοχής πολιτών τρίτων χωρών ή ανιθαγενών στην Μυρσίνη και στον Πύργο (Αγία Φιλοθέη), καθώς και σε τρόφιμους των Σωφρονιστικών Καταστημάτων Αγίου Στεφάνου & Ναυπλίου.

B4.2 Απολογιστικά Στοιχεία (Δεδομένα μέχρι 31/12/2022 που αντλήθηκαν από την παρουσίαση του προσωπικού και όχι από το ΟΠΣ ΚΕΘΕΑ)

Η Μονάδα Κοινωνικής Ένταξης ξεκίνησε να καταγράφει τις παρεχόμενες υπηρεσίες από τον Σεπτέμβριο του 2019. Ως εκ τούτου, τα απολογιστικά στοιχεία, όπως παρουσιάστηκαν στην ομάδα αξιολόγησης την ημέρα της επιτόπιας επίσκεψης αφορούν: 2019 (Σεπτέμβριος – Δεκέμβριος) - 22 άτομα, 2020 – 224 άτομα, 2021 – 239 άτομα και 2022 – 554.

B4.3 Δεδομένα από τα ερωτηματολόγια αξιολόγησης

Όσον αφορά στα ερωτηματολόγια τα οποία χορηγήθηκαν σε εξυπηρετούμενους της Μονάδας Κοινωνικής Ένταξης Πύργου, προέκυψαν τα ακόλουθα:

Το 85,7% του δείγματος ήταν άνδρες. Οι επικρατέστερες ηλικιακές ομάδες ήταν 51-60 ετών (42,9%) και πάνω από 61 ετών (28,6%), αναδεικνύοντας έναν ηλικιωμένο πληθυσμό, ο οποίος λαμβάνει υπηρεσίες από τη Μονάδα. Το μεγαλύτερο ποσοστό των εξυπηρετούμενων (42,9%) δήλωσε σταθερή απασχόληση, το 28,6% άνεργοι, ενώ 7 στους 10 εξυπηρετούμενους (71,4%) ανέφεραν ότι είχαν παλιότερη εμπειρία σε πρόγραμμα απεξάρτησης. Η πλειοψηφία (85,7%) δήλωσαν πολύ ή πάρα πολύ ικανοποιημένοι από τη λειτουργία του συγκεκριμένου Πολυδύναμου Κέντρου στην περιοχή τους και το ίδιο ποσοστό δήλωσε ότι το πολυδύναμο κέντρο κάλυψε πολύ ή πάρα πολύ τις ανάγκες και τις προσδοκίες τους.

Χρειάζεται να σημειωθεί ότι μέχρι την ημέρα της συγγραφής της παρούσας έκθεσης δεν είχαν σταλεί στην ομάδα εργασίας ερωτηματολόγια από το δίκτυο των συνεργαζόμενων με τη Μονάδα Κοινωνικής Ένταξης φορέων, καθώς και ερωτηματολόγια που απευθύνονται στο κοινό της πόλης.

Τέλος, αναφορικά με τα ερωτηματολόγια αξιολόγησης του προσωπικού, αυτά συμπληρώθηκαν μόνο από το προσωπικό της πράξης με σύμβαση ορισμένου χρόνου. Αναφορικά με τις απαντήσεις που συγκεντρώθηκαν αξίζει να αναφερθεί η άποψη του προσωπικού ότι η εν λόγω πράξη δημιουργήθηκε βάσει πραγματικών τοπικών αναγκών, η μέτριας επάρκειας στελέχωση, ο επαρκής σχεδιασμός του πλαισίου λειτουργίας της μονάδας, η ελλιπής εκπαίδευση του προσωπικού, η επαρκής υποστήριξη από το πρόγραμμα υλοποίησης και τις κεντρικές υπηρεσίες του

ΚΕΘΕΑ, η καλή αποτελεσματικότητα σε σχέση με την κάλυψη των αναγκών των εξυπηρετούμενων, η υψηλή επίτευξη των στόχων που είχαν τεθεί, καθώς και η σημαντική επίδραση της λειτουργίας της μονάδας στην τοπική κοινωνία. Οι ερωτώμενοι ισχυρίστηκαν ότι οι προσωπικοί τους στόχοι έχουν ικανοποιηθεί σε μέτριο έως καλό βαθμό κι επίσης ότι θα σύστηναν σε κάποιον συνάδελφο να αιτηθεί για κάποια αντίστοιχη θέση εργασίας στο μέλλον.

B.4.4 Σημειώσεις – Παρατηρήσεις από την επίσκεψη της ομάδας αξιολόγησης

Η συνάντηση με το προσωπικό της Μονάδας Κοινωνικής Ένταξης έγινε στις 9/3/2023, στον χώρο που χρησιμοποιεί ως έδρα της και από το υλικό της συνάντησης προέκυψαν τα εξής:

Πρόκειται για μία μονάδα η οποία παρέχει κυρίως υπηρεσίες επαγγελματικής συμβουλευτικής και υποστήριξης, νομικής συμβουλευτικής και εκπαιδευτικής υποστήριξης. Χρειάζεται να σημειωθεί ότι στα πλαίσια της πράξης δεν καταχωρούνται με κοινώς συμφωνημένο τρόπο δεδομένα, ούτε ανοίγονται ατομικοί κλινικοί φάκελοι στο ΟΠΣ ΚΕΘΕΑ -παρά μόνο από το Πολυδύναμο Κέντρο του ΚΕΘΕΑ που λειτουργεί παράλληλα στην πόλη του Πύργου- ως εκ τούτου δεν ήταν δυνατή η εξαγωγή απολογιστικών στοιχείων από την ομάδα εργασίας.

Πρόκειται για μια μονάδα, η οποία φαίνεται να αφιέρωσε αρκετό χρόνο και ενέργεια στη δημιουργία μεγάλου δικτύου συνεργασιών με φορείς εντός και εκτός της πόλης. Επίσης, η Μονάδα διαθέτει στο δυναμικό της μια πληθώρα επιμορφωτών διαφόρων ειδικοτήτων, οι οποίοι προσφέρουν σεμινάρια εκπαιδευτικού χαρακτήρα και επιμορφωτικές δράσεις σε αντικείμενα όπως: φωτογραφία, γεωπονική, κατασκευές, γυμναστική, οικονομική και φορολογική διαχείριση κ.α.

Κατά την συνάντηση, από τις αναφορές του προσωπικού, αποτυπώνεται το εκπαιδευτικό τους έλλειμμα, οι δυσκολίες έγκρισης της μετακίνησης και συμμετοχής σε διά ζώσης εκπαιδευτικά σεμινάρια εντός και εκτός ΚΕΘΕΑ, καθώς και το ευρύ πεδίο απασχόλησής τους, για το οποίο πολλές φορές εγείρεται το ερώτημα εάν καλύπτει τους αρχικά τεθειμένους στόχους της πράξης ή τους υπερβαίνει κατά πολύ.

Τέλος, φαίνεται από την πορεία υλοποίησης, όπως αυτή παρουσιάστηκε ότι οι δράσεις της Μονάδας σε πολλές περιπτώσεις προσομοιάζουν περισσότερο σε αυτές μια κινητής μονάδας, παρά σε μονάδα κοινωνικής ένταξης.

B4.5 Προτεινόμενες ενέργειες

- Παροχή υπηρεσιών: Φαίνεται ότι η Μονάδα Κοινωνικής Ένταξης παρέχει υπηρεσίες σε άτομα που είτε δεν έχουν επιβεβαιωμένα προβλήματα εξάρτησης (π.χ. πρόσφυγες σε δομές φιλοξενίας), είτε υποστηρίζονται ταυτοχρόνως θεραπευτικά από κάποιο πρόγραμμα υποκατάστασης του ΟΚΑΝΑ, κάτι το οποίο σαφώς δεν περιλαμβάνεται στην αρχική στόχευση της πράξης. Επίσης, χρειάζεται να αποσαφηνιστεί ο χαρακτήρας των δράσεων της κοινωνικής ένταξης και να διαφοροποιηθεί από αυτόν μιας μονάδας πρόληψης/έγκαιρης παρέμβασης. Τέλος, είναι ανάγκη να διερευνηθεί η δυνατότητα για λειτουργία κινητής μονάδας στον Πύργο, η οποία θα λειτουργεί συμπληρωματικά με το ήδη υπάρχον Πολυδύναμο Κέντρο και θα καλύπτει και την ευρύτερη περιοχή με εξορμήσεις εκτός δομής. Η λειτουργία μιας Μονάδας Κοινωνικής Ένταξης θα είχε νόημα να συνδεθεί οργανικά με θεραπευτική δομή κύριας φάσης (Θ.Κ ΚΕΘΕΑ), όπως για παράδειγμα αυτή της Καλαμάτας, ώστε να συμμετέχει στο συνεχές της θεραπείας και να δέχεται παραπομπές από την κύρια φάση με άμεσο τρόπο.
- Κατάρτιση εργαζομένων: Όπως σημειώθηκε στις περισσότερες πράξεις ΕΣΠΑ, παραμένει αυξημένη η ανάγκη για εκπαίδευση του προσωπικού στις θεραπευτικές πρακτικές και διαδικασίες, στη διαδικασία παραπομπών στα διάφορα θεραπευτικά πλαίσια, αλλά και στις διοικητικές διαδικασίες (ΟΠΣ ΚΕΘΕΑ, παρακολούθηση πράξης στην πλατφόρμα ΕΣΠΑ κ.α.)

B5. ΠΟΛΥΔΥΝΑΜΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

B5.1. Έναρξη λειτουργίας - στελέχωση - στόχος δράσης

Το Πολυδύναμο Κέντρο Καλαμάτας ξεκίνησε να παρέχει υπηρεσίες την 1^η Οκτωβρίου 2020, και οι εγκαταστάσεις του βρίσκονται σε κεντρικό-εμπορικό σημείο της πόλης.

Το Κέντρο στελεχώνεται πλήρως με βάση τις προδιαγραφές που είχαν εξ' αρχής κατατεθεί - έπειτα από μια σειρά αποχωρήσεων εργαζομένων που αντικαταστάθηκαν- από τις ακόλουθες ειδικότητες επαγγελματιών:

- Ψυχίατρος
- Ειδικός Θεραπευτής
- Ψυχολόγος
- Κοινωνικοί Λειτουργοί (3)

Στόχος του Πολυδύναμου Κέντρου αποτελεί η παροχή υπηρεσιών πρωτοβάθμιας υποστήριξης και βραχείας παρέμβασης σε άτομα που κάνουν χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών ή παρουσιάζουν άλλου τύπου εξαρτητικές συμπεριφορές. Παράλληλα υπάρχει έντονα η πεποίθηση ότι οι ανάγκες του συγκεκριμένου πληθυσμού δεν εξυπηρετούνται από τις υφιστάμενες υπηρεσίες (θεραπευτικές κοινότητες – μονάδες υποκατάστασης – κέντρα πρόληψης), καθώς έχουν διαφοροποιηθεί σημαντικά σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια. Με βάση τις πληροφορίες που αντλήθηκαν από τους εργαζόμενους, νέοι τύποι εξαρτήσεων έχουν κάνει δυναμικά την εμφάνισή τους τόσο στον πληθυσμό των εφήβων/νέων όσο και στον πληθυσμό των ενηλίκων. Ενδεικτικά αναφέρονται η αύξηση της βαριάς χρήσης αλκοόλ ειδικά στην περιφέρεια και η αύξηση της εμπλοκής με τα τυχερά παιχνίδια στους νέους, σε βαθμό που κατατάσσει τη χώρα στην πρώτη θέση πανευρωπαϊκά.

B5.2 Πρωτογενή δεδομένα

Το Πολυδύναμο Κέντρο Καλαμάτας από την 01/10/2020 που είναι η ημερομηνία έναρξης λειτουργίας του έως και την 31/12/2023 έχει παράσχει υπηρεσίες σε 285 άμεσα εξυπηρετούμενους και 194 έμμεσα εξυπηρετούμενους (i.e. γονείς, συγγενικά πρόσωπα, φιλικά πρόσωπα) με βάση την αναφορά όπως αυτή προκύπτει από το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα ΚΕΘΕΑ.

Οι ανάγκες των εξυπηρετούμενων ιεραρχημένες με βάση το αίτημα για θεραπεία, διαμορφώνονται ως εξής:

- Προβλήματα που σχετίζονται με την προβληματική εμπλοκή με τα τυχερά παιχνίδια
- Προβληματική κατανάλωση αλκοόλ
- Χρήση παράνομων ουσιών

Όσον αφορά τις διαγνώσεις από τον ψυχίατρο του Κέντρου, τα συμπτώματα που παρατηρούνται κυρίως στον πληθυσμό που απευθύνεται στο Κέντρο εμπίπτουν σε αγχώδη διαταραχή, οριακή διαταραχή προσωπικότητας και συμπτώματα καταθλιπτικής διάθεσης.

Οι εξυπηρετούμενοι ως επί το πλείστον είναι ενήλικες. Δεν σημειώνεται σημαντική προσέλευση από έφηβο πληθυσμό, καθώς χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι οι έφηβοι προσεγγίζουν το ΚΕΘΕΑ ΟΞΥΓΟΝΟ στη Πάτρα.

Τέλος, σημειώθηκε η έλλειψη σε χώρους συνάθροισης στην Καλαμάτα από ενεργούς χρήστες, γεγονός που πιθανά να συνδέεται με τον χαρακτήρα της τοπικής κοινωνίας και την ανάγκη της διασφάλισης της ανωνυμίας των κατοίκων χρηστών.

Να σημειωθεί τέλος, ότι κατά την περίοδο αναφοράς παραπέμφθηκαν 63 εξυπηρετούμενοι σε επόμενη φάση εντός ΚΕΘΕΑ (κύρια φάση θεραπείας) ή σε άλλες υπηρεσίες εκτός ΚΕΘΕΑ.

B5.3 Δεδομένα από τα ερωτηματολόγια

Με βάση τις απαντήσεις που δόθηκαν στα ερωτηματολόγια από τους εργαζόμενους στα ΕΣΠΑ, διαφαίνεται η ομόφωνη αντίληψη ότι όντως η λειτουργία του Πολυδύναμου Κέντρου ήταν πραγματικά σημαντική και αναγκαία για την περιοχή υλοποίησης. Το προσωπικό ανέφερε με ποσοστό 50-50 την άποψή του αναφορικά με τη στελέχωση του Κέντρου. 50% ανέφεραν ότι είναι μέτρια στελεχωμένο και 50%

πολύ στελεχωμένο. Η πλειοψηφία των εργαζομένων (50%) ανέφερε ότι ήταν επαρκής ο σχεδιασμός του πλαισίου λειτουργίας του Κέντρου. Ομόφωνα οι εργαζόμενοι ανέφεραν ότι η εκπαίδευση που έλαβαν προκειμένου να δουλέψουν στο Κέντρο ότι ήταν ελλιπής. Το 66,7% ανέφερε ότι είναι επαρκής η υποστήριξη που λαμβάνει το Κέντρο μέχρι σήμερα από το πρόγραμμα υλοποίησης (βλ. ΚΕΘΕΑ ΚΥΤΤΑΡΟ-ΟΞΥΓΟΝΟ). Επαρκής με ποσοστό 83,3% κρίθηκε και η υποστήριξη που έχει το Κέντρο μέχρι και σήμερα από τις Κεντρικές Υπηρεσίες. Το 83,4% των εργαζομένων ανέφερε ότι τα οργανωτικά και άλλα προβλήματα που προκύπτουν στο Κέντρο επιλύονται πολύ ή πάρα πολύ γρήγορα. Επίσης το 83,4% ανέφερε ότι οι ανάγκες των εργαζομένων καλύπτονται πολύ ή πάρα πολύ αποτελεσματικά μέχρι σήμερα. Το 83,3% διατύπωσε ότι έχουν επιτευχθεί πάρα πολύ οι στόχοι λειτουργίας του Κέντρου. Επίσης το 83,3% των εργαζομένων πιστεύει ότι έχει σημαντική επίδραση στην τοπική κοινωνία η λειτουργία του. Η πλειοψηφία (83,4%) σημείωσε ότι οι προσωπικοί τους στόχοι έχουν εκπληρωθεί πολύ ή πάρα πολύ από τη συμμετοχή στο Κέντρο. Και τέλος το ίδιο ποσοστό (83,4%) ανέφερε ότι θα συνιστούσε πολύ ή πάρα πολύ σε κάποιον συνάδελφο να δηλώσει υποψηφιότητα σε παρόμοια πράξη / μονάδα ΕΣΠΑ του ΚΕΘΕΑ.

Από τα ερωτηματολόγια που χορηγήθηκαν στους εξυπηρετούμενους για την αξιολόγηση των υπηρεσιών του Πολυδύναμου Κέντρου Καλαμάτας προέκυψαν τα ακόλουθα: η πλειοψηφία των εξυπηρετούμενων (73,1%) ήταν άνδρες. Οι επικρατέστερες ηλικιακές ομάδες ήταν 31-40 ετών (38,5%) και 41-50 ετών (30,8%). Η πλειοψηφία των εξυπηρετούμενων (61,5%) σταθερή απασχόληση, ενώ το 7,7% ήταν άνεργοι. Επιπλέον, οι περισσότεροι εξυπηρετούμενοι (76,9%) δεν είχαν προηγούμενη εμπειρία σε πρόγραμμα απεξάρτησης. Η πλειοψηφία (88,5%) δήλωσαν πολύ ή πάρα πολύ ικανοποιημένοι από τη λειτουργία του συγκεκριμένου Πολυδύναμου Κέντρου στην περιοχή τους. Από τις ανάγκες που εξέφρασαν οι εξυπηρετούμενοι, ξεχώρισαν η ανάγκη συμβουλευτικής για νόμιμες εξαρτήσεις (73,1%), η ανάγκη συμβουλευτικής για παράνομες ουσίες (34,6%) και η ανάγκη θεραπείας (73,1%). Τέλος, σχεδόν όλοι (96,2%) ανέφεραν ότι οι ανάγκες τους καλύπτονταν πολύ ή πάρα πολύ μέσα από τη συμμετοχή τους στο Πολυδύναμο Κέντρο.

Από τα ερωτηματολόγια που χορηγήθηκαν στους συγγενείς ή/και φίλους των εξυπηρετούμενων προέκυψε ότι το 74,2% ήταν γονείς, οι περισσότεροι ανήκαν στην ηλικιακή ομάδα 51-60 ετών (54,8%). Η πλειοψηφία (87,1%), δεν είχαν προηγούμενη εμπειρία σε πρόγραμμα απεξάρτησης. Από τις κύριες ανάγκες που διατύπωσαν οι έμμεσα εξυπηρετούμενοι, ξεχώρισαν η ανάγκη συμβουλευτικής για παράνομες ουσίες (45,2), η ανάγκη συμβουλευτικής για νόμιμες εξαρτήσεις (48,4%), καθώς και οι ανάγκες για θεραπεία (61,3%). Τέλος, σχεδόν όλοι (96,8%) ανέφεραν ότι οι ανάγκες ή/και προσδοκίες τους καλύπτονταν πολύ ή πάρα πολύ μέσα από τη συμμετοχή τους στο Πολυδύναμο Κέντρο.

Στα ερωτηματολόγια που συμπληρώθηκαν από συνεργαζόμενους με το Κέντρο φορείς, παρατηρήθηκε ότι ανταποκρίθηκαν η Κοινωνική Υπηρεσία του Νοσοκομείου Καλαμάτας, το Κέντρο Ψυχικής Υγείας, η Πρόνοια Καλαμάτας, το ΓΕΛ Πύλου, η υπηρεσία Βοήθεια στο Σπίτι του Δήμου Καλαμάτας. Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων εργάζονται ως Κοινωνικοί Λειτουργοί (57,1). Επίσης το 57,1% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι καλύπτονται αρκετά οι προσδοκίες και οι ανάγκες που υπάρχουν από τη λειτουργία του Πολυδύναμου Κέντρου, ενώ το 57,2% ανέφερε ότι η δραστηριοποίηση του Κέντρου είναι πολύ ή πάρα πολύ γνωστή στην τοπική και ευρύτερη κοινότητα.

Τέλος, στα ερωτηματολόγια που συμπληρώθηκαν από το ευρύ κοινό (14) ,η πλειοψηφία των ερωτώμενων (71,4%) που συμμετείχαν γνώριζαν για τις δράσεις του Κέντρου και ανέφεραν ως πάρα πολύ αναγκαία και σημαντική τη λειτουργία του.

B5.4. Δικτύωση-Συνεργασίες

Από την έναρξη της πράξης το Πολυδύναμο Κέντρο Καλαμάτας προχώρησε στη γνωστοποίηση της λειτουργίας του με στόχο τη δημιουργία ενός δικτύου συνεργατών για την αποτελεσματική υποστήριξη των εξυπηρετούμενων και την ενίσχυση των παραπομπών που πραγματοποιούνται προς το Κέντρο. Η δικτύωση – συνεργασία αφορά τις Κοινωνικές Υπηρεσίες, τους πλησιέστερους Δήμους, το νοσοκομείο Καλαμάτας, το Πρωτοδικείο Καλαμάτας και Τρίπολης, Κέντρα

Πρόληψης, Σχολεία κ.α. (διατίθεται αναλυτική λίστα με τις υπηρεσίες δικτύωσης και συνεργασίας).

Αναφορικά με νέες συνεργασίες, το Κέντρο δέχεται πολλά αιτήματα από την περιφερειακή ενότητα Λακωνίας (Σπάρτη, Γύθειο, Νεάπολη κ.α.), τόσο σε επίπεδο υπηρεσιών όσο και προσέλευσης χρηστών από τις γύρω περιοχές.

B5.5. Συμπεράσματα – Παρατηρήσεις

Η ομάδα αξιολόγησης επισκέφθηκε το Πολυδύναμο Κέντρο στις 8/3/2023 και από τη συζήτηση που ακολούθησε προέκυψαν τα εξής:

- Το Πολυδύναμο Κέντρο Καλαμάτας παρέχει υπηρεσίες κυρίως σε ενήλικες που παρουσιάζουν προβληματική ενασχόληση με τα τυχερά παιχνίδια πρωτίστως, κατάχρηση αλκοόλ και χρήση παράνομων ουσιών.
- Η παρουσία ψυχιάτρου στη μονάδα φαίνεται να είναι καταλυτική αρχικά ως προς την διερεύνηση, εκτίμηση και κάλυψη των αναγκών του πληθυσμού που προσεγγίζει τη μονάδα για να λάβει βοήθεια, καθώς και στη διασύνδεση με τις υπόλοιπες δομές για την αποτελεσματικότερη υποστήριξή του.
- Έχει διαμορφωθεί ένα καλά οργανωμένο δίκτυο συνεργατών κατά το διάστημα που λειτουργεί η μονάδα στην πόλη , που εξυπηρετεί την αποτελεσματική υποστήριξη των εξυπηρετούμενων, καθώς και την γνωστοποίηση και ενίσχυση των παραπομπών από τις διάφορες υπηρεσίες προς τη μονάδα.

B5.6. Προτάσεις Βελτίωσης

- Δυνατότητα ολοκλήρωσης της θεραπευτικής πορείας για τους εξυπηρετούμενους που λαμβάνουν μακροπρόθεσμες υπηρεσίες (π.χ. 2 χρόνια) με στόχο την παραπομπή τους στη φάση της Κοινωνικής Επανένταξης και την παροχή ολιστικής θεραπευτικής προσέγγισης. Το αίτημα συνδέεται με την ανάγκη έκδοσης παρακολούθησης και ολοκλήρωσης της θεραπείας.

- Εκπαίδευση του προσωπικού σε πρακτικές που συνδέονται με την προετοιμασία του εξυπηρετούμενου για παραπομπή στη κύρια φάση θεραπείας (ΘΚ).
- Δομημένες θεσμικές συνεργασίες του φορέα/προγράμματος, αντί για συνεργασίες που βασίζονται σε προσωπικές διασυνδέσεις.
- Περαιτέρω δικτύωση με τον ΟΚΑΝΑ και με τη Ψυχιατρική Δομή του Νοσοκομείου Καλαμάτας

ΤΕΛΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

- **Πρόγραμμα Κοινωνικής Ένταξης Πύργου : Εναλλακτική αξιοποίηση των θέσεων εργασίας (κινητή μονάδα υποστήριξης του Πολυδύναμου Κέντρου)**
- **Τα Πολυδύναμα να ενσωματώσουν τα αντίστοιχα Συμβουλευτικά Κέντρα και να μετεξελιχθούν σε Μονάδες παροχής ολοκληρωμένης θεραπείας (Ανοιχτή Δομή)**

**Γ. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΠΑ ΤΗΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΗΠΕΙΡΟΥ ΚΑΙ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ**

Γ1. ΚΙΝΗΤΗ ΜΟΝΑΔΑ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Γ2. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Γ3. ΠΟΛΥΔΥΝΑΜΟ ΚΟΖΑΝΗΣ

Γ4. ΚΙΝΗΤΗ ΚΟΖΑΝΗΣ

Γ5. ΠΟΛΥΔΥΝΑΜΟ ΑΡΤΑΣ

Γ1. ΚΙΝΗΤΗ ΜΟΝΑΔΑ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Γ1.1. Έναρξη λειτουργίας - στελέχωση - στόχοι δράσης

Η Κινητή Μονάδα Ιωαννίνων ξεκίνησε τη λειτουργία της 16/11/2020. Είχε ως στόχο την πραγματοποίηση εξορμήσεων στο μη αστικό χώρο της Περιφέρειας Ηπείρου, προσφέροντας υπηρεσίες συμβουλευτικής και ενημέρωσης.

Ο στόχος ήταν να παρέχει υπηρεσίες πρωτοβάθμιας υποστήριξης σε άτομα που αντιμετωπίζουν προβλήματα εξάρτησης είτε από νόμιμες ή παράνομες ουσίες είτε παρουσιάζουν άλλες εξαρτητικές συμπεριφορές (τυχερά παιχνίδια, διαδίκτυο), επιβαρύνοντας τους ίδιους και το κοινωνικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσονται και ζουν εκτός των αστικών κέντρων της Περιφέρειας Ηπείρου. Οι αποστάσεις, το οδικό δίκτυο και οι τοπικές ιδιαιτερότητες συχνά αποτελούν εμπόδιο για την αξιοποίηση υπηρεσιών, αν και όπου αυτές υπάρχουν, με αποτέλεσμα να περιορίζεται η δυνατότητα πρόσβασης σε αυτές όσων τις έχουν ανάγκη και, ως εκ τούτου, να επιδεινώνεται η κατάσταση τους.

Η Κινητή Μονάδα θα πραγματοποιούσε δράσεις των παρακάτω τύπων:

- Προγραμματισμένες παρεμβάσεις ενημέρωσης και συμβουλευτικής σε περιοχές εκτός αστικού ιστού.
- Εβδομαδιαίες μετακινήσεις εκτός έδρας, σταθερά σημεία εξόρμησης σε χώρους που έχουν παραχωρηθεί από τοπικούς φορείς (σε Κόνιτσα, Πρέβεζα και Φιλιπιάδα) και δουλειά στο δρόμο (streetwork) σε χώρους χρήσης και πολυσύχναστα σημεία.
- Δράσεις πρόληψης και ενημέρωσης σε σχολικές δομές, συλλόγους γονέων και κηδεμόνων, πρόσφυγες και στο ευρύ κοινό (ομιλίες, ενημερωτικά περιήχητρα, δουλειά στον δρόμο, διανομή έντυπου υλικού σε πολιτιστικές εκδηλώσεις).
- Δικτύωση και συνεργασία με τις κοινωνικές δομές της Περιφέρειας, την Κοινότητα (πολιτιστικοί σύλλογοι, οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης) και με

λοιπές υπηρεσίες που έρχονται σε επαφή με εξαρτημένα άτομα (δικαστικές υπηρεσίες, αστυνομία σωφρονιστικά καταστήματα κ.α.).

- Παροχή υπηρεσιών συμβουλευτικής στο Κατάστημα Κράτησης Ιωαννίνων και στη μονάδα DETOX που λειτουργεί στο Νοσοκομείο Ιωαννίνων «Γ. Χατζηκώστα». Παραπομπές ατόμων σε πιο εξειδικευμένες δομές όπου είναι απαραίτητο.

Σύμφωνα με τον αρχικό σχεδιασμό δράσης, είχε προταθεί η στελέχωσή της με εξαμελές προσωπικό, συγκεκριμένα ένα ψυχολόγο, δύο κοινωνικούς λειτουργούς, έναν κοινωνιολόγο, έναν ειδικό θεραπευτή και έναν οδηγό. Κατά το χρόνο της αξιολόγησης, η Κινητή Μονάδα Ιωαννίνων στελεχωνόταν από έναν ψυχολόγο, δύο κοινωνικές λειτουργούς, δύο κοινωνιολόγους και μία ειδική θεραπεύτρια.

Η Κινητή Μονάδα Ιωαννίνων είχε θέση ως στόχο να εξυπηρετήσει 80-100 άτομα σε ετήσια βάση.

Γ1.2 Απολογιστικά στοιχεία

Η Κινητή Μονάδα Ιωαννίνων από την έναρξή της έως και 31/12/2023 έκανε 390 εξορμήσεις στο μη αστικό χώρο της Περιφέρειας Ηπείρου. Παρείχε συμβουλευτική σε 112 περιπτώσεις εξυπηρετούμενων, ενώ 16 άτομα παραπέμφθηκαν σε θεραπευτικά προγράμματα. Επιπλέον παρείχε υπηρεσίες ενημέρωσης/πρόληψης σε 4898 περιπτώσεις ατόμων στην τοπική κοινωνία.

Γ1.3 Δεδομένα από τα ερωτηματολόγια αξιολόγησης

Από ερωτηματολόγια που διαμοιράσθηκαν στο κοινό, προέκυψε ότι το 67,7% των ερωτηθέντων γνωρίζει για τις δράσεις της Κινητής Μονάδας στην περιοχή τους. Επίσης, το 54,8% έχει ακούσει για κάποια δράση της Μονάδας τους τελευταίους μήνες, ενώ στην πλειοψηφία τους (70,9%) αξιολογούν τη λειτουργία της Μονάδας στην περιοχή τους πολύ έως και πάρα πολύ αναγκαία.

Από ερωτηματολόγια που διαμοιράσθηκαν στο προσωπικό ΕΣΠΑ της Κινητής Μονάδας Ιωαννίνων, προέκυψε ότι το σύνολο (100%) των ερωτηθέντων πιστεύει ότι η λειτουργία της μονάδας βασίστηκε κατά πολύ έως και πάρα πολύ στις πραγματικές ανάγκες της περιοχής υλοποίησης.

Όσον αφορά τον σχεδιασμό του πλαισίου λειτουργίας της μονάδας, το 100% θεωρεί ότι ήταν από λίγο έως μέτρια επαρκής. Ακόμη, το 100% θεωρεί ότι η εκπαίδευση που έλαβε προκειμένου να δουλέψει στη μονάδα είχε ελλείψεις. Αξιοσημείωτο είναι ότι οι μισοί (50%) εκ των ερωτηθέντων θεωρούν ότι η υποστήριξη που είχε η μονάδα μέχρι σήμερα από τις κεντρικές υπηρεσίες του ΚΕΘΕΑ ήταν επαρκής, ενώ οι υπόλοιποι μισοί (50%) την αξιολογούν από ανύπαρκτη έως και ελλιπή. Επιπλέον, οι μισοί (50%) θεωρούν ότι οι ανάγκες των εξυπηρετούμενων καλύπτονται πολύ αποτελεσματικά, ενώ οι άλλοι μισοί (50%) απάντησαν μέτρια αποτελεσματικά.

Το 75% είναι της άποψης ότι οι στόχοι λειτουργίας της μονάδας έχουν επιτευχθεί κατά πολύ μέχρι σήμερα. Επίσης, το 100% πιστεύει ότι η μέχρι σήμερα επίδραση της λειτουργίας της μονάδας στην τοπική κοινωνία ήταν σημαντική έως και πολύ σημαντική. Τέλος, οι μισοί (50%) απάντησαν ότι έχουν εκπληρωθεί οι προσωπικοί τους στόχοι κατά πολύ μέσα από τη συμμετοχή τους στη μονάδα, ενώ οι άλλοι μισοί (50%) από την άλλη απάντησαν ότι οι προσωπικοί τους στόχοι έχουν εκπληρωθεί από λίγο έως μέτρια.

Γ1.4. Δικτύωση-Συνεργασίες

Όσον αφορά τη δικτύωση με άλλους φορείς, η Κινητή Μονάδα Ιωαννίνων έχει συνάψει συνεργασία με τη μονάδα DETOX («Πολυδύναμο Κέντρο αντιμετώπισης αλκοολικών και κρίσης των χρηστών ναρκωτικών») που λειτουργεί στο Νοσοκομείο Ιωαννίνων «Γ. Χατζηκώστα» και αποτελεί σύμπραξη του ΕΣΥ, του ΚΕΘΕΑ και του ΟΚΑΝΑ. Επιπλέον, συνεργάζεται με τις δικαστικές φυλακές Ιωαννίνων, όπου παρέχει συμβουλευτική και κινητοποίηση σε προσωρινά κρατούμενους.

Γ1. 5. Παρατηρήσεις – Συμπεράσματα

Η ομάδα αξιολόγησης επισκέφθηκε την Κινητή Μονάδα Ιωαννίνων στις 6/4/2023 και από τη συζήτηση που ακολούθησε προέκυψαν τα εξής:

- Υπάρχει σταθερή δομή (Συμβουλευτικό Κέντρο ΚΕΘΕΑ) άρα υπήρχε γνώση των αναγκών της περιοχής. Έτσι έγινε η κινητή για να εξυπηρετεί τις ανάγκες των εξυπηρετούμενων που δυσκολεύονται στην πρόσβαση καθώς ζουν σε πιο απομακρυσμένες περιοχές.
- Η συγκεκριμένη κινητή μονάδα είναι η μόνη που λειτουργεί χωρίς πολυδύναμο κέντρο στην περιοχή (οι καταγραφές της κινητής μπαίνουν στο ΣΚ Ηπείρου).
- Παραπέμπει άτομα με πρόβλημα αλκοολισμού στη μονάδα DETOX που λειτουργεί στο Νοσοκομείο Ιωαννίνων «Γ. Χατζηκώστα».
- Στις δικαστικές φυλακές Ιωαννίνων γίνονται σταθερά ομάδες συμβουλευτικής παρόλο που υπάρχει πρόβλημα χώρου.
- Παρέχουν υπηρεσίες πρόληψης σε σχολεία.
- Ο βασικός στόχος της διευκόλυνσης της πρόσβασης των ατόμων σε πρωτοβάθμιες υπηρεσίες αντιμετώπισης των εξαρτήσεων και η παραπομπή εφόσον κρίνεται αναγκαίο, σε πιο εξειδικευμένες υπηρεσίες καθώς διαμένουν σε περιοχές εκτός αστικού ιστού ή σε περιοχές με έλλειψη υπηρεσιών κατά των εξαρτήσεων, έχει επιτευχθεί.
- Σημαντικό είναι η συνέχιση της διασύνδεσης με τις υπόλοιπες κινητές μονάδες με σκοπό την ανταλλαγή καλών πρακτικών και τη διευκόλυνση επίλυσης προβλημάτων

Γ1.6. Προτάσεις βελτίωσης

- Διεύρυνση των γεωγραφικών ορίων δραστηριότητας (π.χ. Αιτωλοακαρνανία).

Γ2. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Γ2.1. Έναρξη λειτουργίας - στελέχωση - στόχοι δράσης

Το Πρόγραμμα Κοινωνικής Ένταξης του ΚΕΘΕΑ ΗΠΕΙΡΟΣ, με έδρα τα Ιωάννινα, εντάσσεται στο πλαίσιο των δράσεων δημιουργίας Δικτύου Δομών και Υπηρεσιών για την αντιμετώπιση των Εξαρτήσεων στην Περιφέρεια Ηπείρου. Ξεκίνησε τη λειτουργία του 16/11/2020.

Βασικός στόχος των δράσεων επανένταξης ήταν η άρση των αιτιών του κοινωνικού αποκλεισμού των πρώην χρηστών ναρκωτικών ουσιών που ολοκληρώνουν το κύριο μέρος της θεραπευτικής διαδικασίας (θεραπευτική κοινότητα), επανασυνδέοντας τους με την εκπαιδευτική διαδικασία και υποστηρίζοντας τους στην επιστροφή τους στην αγορά εργασίας. Τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν αφορούν τόσο νομικές και οικονομικές εκκρεμότητες, που έχουν συσσωρεύσει κατά τη διάρκεια της εμπλοκής τους με τη χρήση, όσο και βασικές ελλείψεις σε δεξιότητες απαραίτητες για την ένταξη τους στην αγορά εργασίας.

Οι προτεινόμενες δράσεις αφορούσαν:

(α) Νομική στήριξη των εξυπηρετούμενων

- Ευαισθητοποίηση των ενδιαφερόμενων για την σημασία αντιμετώπισης νομικών εκκρεμοτήτων που δημιουργήθηκαν κατά την διάρκεια παραμονής τους στην «πιάτσα» και τη χρήση και που μπορούν να αποτελέσουν κίνδυνο για την θεραπευτική τους πορεία.
- Ενημέρωση τους για τις δυνατότητες που δίνει ο ν . 4139/2013 ώστε να διευκολυνθεί η διαδικασία απεξάρτησης και κοινωνικής ένταξης.
- Συμβολή στην αποτύπωση του ποινικού ιστορικού ώστε να γίνουν έγκαιρα οι απαραίτητες νομικές ενέργειες.

- Υποστήριξη του μέλους και την συμβουλευτική προς το ίδιο ή προς τον συνήγορο του για την πιο αποτελεσματική αντιμετώπιση των υποθέσεων, ποινικής ή διοικητικής φύσης.

(β) Επανασύνδεση με την εκπαιδευτική διαδικασία και την επαγγελματική κατάρτιση

- Λειτουργία σε σταθερή βάση ενός μεταβατικού σχολείου που θα επιτρέπει την ολοκλήρωση της τυπικής εκπαίδευσης.
- Διοργάνωση ταχύρρυθμων εκπαιδευτικών εργαστηρίων για την παροχή συγκεκριμένων επαγγελματικών δεξιοτήτων.
- Επιμορφωτικές δράσεις με στόχο την απόκτηση δεξιοτήτων απαραίτητων για την αγορά εργασίας (γλωσσομάθεια, βασικές γνώσεις υπολογιστών, τεχνικές πωλήσεων και μάρκετινγκ, βασικές οικονομικές γνώσεις) αλλά και γνώσεων που θα αφορούν συγκεκριμένους οικονομικούς τομείς που συνδέονται με το παραγωγικό δυναμικό της περιφέρειας ηπείρου (μελισσοκομία, κεραμική, αργυροχοΐα, γεωργία).

(γ) Υποστήριξη σε ζητήματα οικονομικής φύσης και επιχειρηματικής δραστηριότητας

- Συμβουλευτική για την αντιμετώπιση οικονομικών εκκρεμοτήτων.
- Συμβουλευτική σχετικά με αναζήτηση χρηματοδοτικών εργαλείων, διαμόρφωση επιχειρηματικών σχεδίων και γενικότερα ζητημάτων που αφορούν την ανάπτυξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας που θα αφορά τόσο τον ανταγωνιστικό ιδιωτικό τομέα, όσο και της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας.

Σύμφωνα με τον αρχικό σχεδιασμό δράσης, είχε προταθεί η στελέχωσή της με εννεαμελές προσωπικό, νομικό, οικονομολόγο, εκπαιδευτικό με ειδίκευση στην εκπαίδευση ενηλίκων και 6 εκπαιδευτές μερικές απασχόλησης σε διάφορες ειδικότητες. Κατά το χρόνο της αξιολόγησης, η Κοινωνική Ένταξη Ιωαννίνων απαρτιζόταν από νομικό, οικονομολόγο, κοινωνικό λειτουργό, εκπαιδευτικό με ειδίκευση στην εκπαίδευση ενηλίκων, γεωπόνο, εκπαιδευτικό αγγλικής φιλολογίας και εκπαιδευτικό πληροφορικής.

Γ2.2 Απολογιστικά στοιχεία

Η Μονάδα Κοινωνικής Ένταξης Ιωαννίνων από την ημερομηνία έναρξης λειτουργίας της έως και την 31/12/2023 έχει παράσχει υπηρεσίες σε 83 εξυπηρετούμενους.

Γ2.3 Δεδομένα από τα ερωτηματολόγια αξιολόγησης

Από τα ερωτηματολόγια που διαμοιράσθηκαν στους εξυπηρετούμενους για την αξιολόγηση των υπηρεσιών της Κοινωνικής Ένταξης Ιωαννίνων προέκυψαν τα εξής. Στην πλειονότητά τους (84,4%), οι εξυπηρετούμενοι ήταν άνδρες. Οι συχνότερες ηλικιακές ομάδες ήταν 41-50 ετών (33,3%) και 31-40 ετών (30,3%). Περισσότεροι από τους μισούς (69,7%) εργάζονταν σε σταθερή απασχόληση, ενώ το 18,2% ήταν άνεργοι. Επιπλέον, οι περισσότεροι εξυπηρετούμενοι (51,5%) είχαν προηγούμενη εμπειρία σε πρόγραμμα απεξάρτησης και στην πλειοψηφία τους (66,7%) δήλωσαν πολύ έως και πάρα πολύ ικανοποιημένοι από τη λειτουργία της συγκεκριμένης Μονάδας Κοινωνικής Ένταξης στην περιοχή τους. Από τις ανάγκες που εξέφρασαν οι εξυπηρετούμενοι, ξεχώρισαν η ανάγκη συμβουλευτικής υποστήριξης (69,7%), η ανάγκη νομικής υποστήριξης (63,6%) και η ανάγκη επαγγελματικής συμβουλευτικής (48,5%). Τέλος, οι περισσότεροι (66,6%) ανέφεραν ότι οι ανάγκες τους καλύπτονταν πολύ έως και πάρα πολύ μέσα από τη συμμετοχή τους στην Κοινωνική Ένταξη.

Σε ερωτηματολόγια που διαμοιράσθηκαν σε φορείς για την αξιολόγηση των υπηρεσιών της Κοινωνικής Ένταξης Ιωαννίνων, ανταποκρίθηκαν η Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Ιωαννίνων και το Κέντρο Προώθησης Απασχόλησης Ιωαννίνων. Συγκεκριμένα, και οι δύο φορείς (100%) ανέφεραν ότι η λειτουργία της Κοινωνικής Ένταξης είναι αρκετά γνωστή στην τοπική και ευρύτερη κοινότητα και θεωρούν ότι οι παρεχόμενες υπηρεσίες είναι αρκετά επαρκείς για την κάλυψη των αναγκών που προκύπτουν στην περιοχή τους.

Από ερωτηματολόγια που διαμοιράσθηκαν στο προσωπικό ΕΣΠΑ της Κοινωνικής Ένταξης Ιωαννίνων, προέκυψε ότι το σύνολο (100%) των ερωτηθέντων πιστεύει ότι η λειτουργία του προγράμματος βασίστηκε πολύ έως και πάρα πολύ στις πραγματικές

ανάγκες της περιοχής υλοποίησης. Όσον αφορά τον σχεδιασμό του πλαισίου λειτουργίας του προγράμματος, το 100% θεωρεί ότι ήταν πολύ επαρκής.

Ακόμη, το 100% θεωρεί ότι η εκπαίδευση που έλαβε προκειμένου να δουλέψει στο πρόγραμμα ήταν επαρκής. Αξιοσημείωτο είναι ότι το 75% των ερωτηθέντων θεωρεί ότι η υποστήριξη που είχε το πρόγραμμα μέχρι σήμερα από τις κεντρικές υπηρεσίες του ΚΕΘΕΑ ήταν επαρκής, ενώ οι υπόλοιποι (25%) την αξιολογούν ως ολοκληρωμένη.

Επιπλέον, το 100% του προσωπικού ΕΣΠΑ θεωρεί αφενός ότι οι ανάγκες των εξυπηρετούμενων καλύπτονται πολύ έως και πάρα πολύ αποτελεσματικά και αφετέρου ότι οι στόχοι λειτουργίας του προγράμματος έχουν επιτευχθεί κατά πολύ έως και πάρα πολύ μέχρι σήμερα. Επίσης, το 100% πιστεύει ότι η μέχρι σήμερα επίδραση της λειτουργίας του προγράμματος Κοινωνικής Ένταξης στην τοπική κοινωνία ήταν σημαντική έως και πολύ σημαντική. Τέλος, όλοι (100%) απάντησαν ότι έχουν εκπληρωθεί οι προσωπικοί τους στόχοι κατά πολύ μέσα από τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα.

Γ2.4. Δικτύωση-Συνεργασίες

Η Κοινωνική Ένταξη Ιωαννίνων έχει συνάψει σημαντικές συνεργασίες με την Τοπική Αυτοδιοίκηση, τη Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, την Εφορία Αρχαιοτήτων, τον ΟΑΕΔ, το Γραφείο Διασύνδεσης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και τον Πανελλήνιο Σύνδεσμο Τυφλών Ιωαννίνων.

Γ2. 5. Παρατηρήσεις – Συμπεράσματα

Η ομάδα αξιολόγησης επισκέφθηκε την Κοινωνική Ένταξη Ιωαννίνων στις 6/4/2023 και από τη συζήτηση που ακολούθησε προέκυψαν τα εξής:

- Οι ωφελούμενοι της Κοινωνικής Ένταξης είναι τα μέλη της Θεραπευτικής Κοινότητας και της Κοινωνικής Επανένταξης του ΚΕΘΕΑ ΗΠΕΙΡΟΣ. Σημαντικό είναι το γεγονός της υποστήριξης της κοινωνικής ενσωμάτωσης των μελών καθ' όλη τη διάρκεια της θεραπείας.
- Οι υπηρεσίες που παρέχονται στα μέλη περιλαμβάνουν:

Νομική συμβουλευτική και ενημέρωση (επίλυση νομικών εκκρεμοτήτων, συνοδεία εξυπηρετούμενων σε δικάσιμους και σε νομικές διαδικασίες, συνδρομή στο διορισμό δικηγόρου μέσω Νομικής Βοήθειας. ενημέρωση για τον τρόπο έκτισης και τη μετατροπή των ποινών).

Υποστήριξη σε ζητήματα οικονομικής φύσεως, φορολογικής διαχείρισης, κοινωνικής ασφάλισης και επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Ενημερωτικές συναντήσεις σε θέματα όπως: διαχείριση gov.gr, taxisnet, e-banking, εργασιακά δικαιώματα/εργασιακή ισότητα.

Επαγγελματική συμβουλευτική (σύνταξη βιογραφικού, επαγγελματικός προσανατολισμός, στήριξη στην αναζήτηση εργασίας).

Μαθήματα τυπικής εκπαίδευσης θεωρητικής και θετικής κατεύθυνσης, ενισχυτική διδασκαλία, προετοιμασία για τις πανελλήνιες)

Επιμορφωτικές και δημιουργικές δράσεις για την διεύρυνση δεξιοτήτων και την ποιοτική αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου (σεμινάρια barista, φωτογραφίας, γεωπονίας και αργυροτεχνίας).

Εκπαιδευτικές δράσεις, όπως μαθήματα αγγλικών σε επίπεδα αρχαρίων και μέσου επιπέδου, μαθήματα απόκτησης βασικών δεξιοτήτων χρήσης Η/Υ και διδασκαλία γραφής και ανάγνωσης του συστήματος braille.

Αθλητικές δραστηριότητες (ομάδα ποδοσφαίρου, ποδηλατοδρομία).

Καλλιέργεια πολιτιστικής και καλλιτεχνικής παιδείας με επισκέψεις σε μουσεία, πινακοθήκες, αρχαιολογικούς χώρους και με συμμετοχή-παρακολούθηση σε καλλιτεχνικά δρώμενα της πόλης.

- Το προσωπικό είναι μερικής απασχόλησης (κυρίως εκπαιδευτικοί) και λόγω των περιορισμένων ωρών την εβδομάδα (4 ώρες/εβδ) που διατίθενται για τους εκπαιδευτές δεν βρίσκουν όσες ειδικότητες θα ήθελαν.

- Αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην προβολή και στη δημοσιοποίηση του προγράμματος και του παραγόμενου έργου εξαιτίας της φύσης των διαδικασιών (εμπιστευτικότητα ωφελούμενων).

Γ2.6. Προτάσεις βελτίωσης

- Αποτελεί, καλή πρακτική που θα μπορούσαν να ακολουθήσουν οι αντίστοιχες δράσεις Κοινωνικής Ένταξης καθώς απευθύνεται και ενισχύσει τα μέλη της Θεραπευτικής Κοινότητας και της Κοινωνικής Επανάταξης του ΚΕΘΕΑ ΗΠΕΙΡΟΣ.

Γ3. ΠΟΛΥΔΥΝΑΜΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΖΑΝΗΣ

Γ3.1. Έναρξη λειτουργίας - στελέχωση - στόχος δράσης

Το Πολυδύναμο Κέντρο Κοζάνης ξεκίνησε να παρέχει υπηρεσίες στις 15 Δεκεμβρίου 2020. Το Κέντρο είναι εγκατεστημένο από το 2022 σε νέο χώρο λειτουργώντας έτσι καταλυτικά στη ροή του προγράμματος, προσφέροντας μεγαλύτερη αυτονομία και ευελιξία αναφορικά με το ωράριο λειτουργίας. Στελεχώνεται πλήρως με βάση τις προδιαγραφές που είχαν εξ' αρχής κατατεθεί από τις ακόλουθες ειδικότητες επαγγελματιών:

- Ψυχολόγος
- Κοινωνικοί Λειτουργοί (2)
- Κοινωνιολόγος
- Διοικητικό-οικονομικός υπάλληλος

Το Πολυδύναμο Κέντρο Δυτικής Μακεδονίας με έδρα την Κοζάνη, παρέχει υπηρεσίες πρωτοβάθμιας υποστήριξης, συμβουλευτικής και θεραπείας σε όλες τις επιμέρους

ομάδες εξαρτημένων ατόμων ανάλογα με τις ανάγκες τους και παραπέμπει σε εξειδικευμένες δομές, εφόσον κρίνεται αναγκαίο και εφικτό (Θεραπευτικές Κοινότητες, μονάδες ψυχικής υγείας, προγράμματα αποτοξίνωσης, προγράμματα υποκατάστασης κλπ).

Τα άτομα που ωφελούνται από το Κέντρο ανήκουν στις εξής κατηγορίες:

- Άτομα με περιστασιακή ή πιο τακτική χρήση κάνναβης και άλλων παράνομων ψυχοδραστικών ουσιών
- Άτομα με περιστασιακή ή πιο τακτική χρήση, αλκοόλ. Αξίζει να σημειωθεί ότι σε ολόκληρη την περιφερειακή ενότητα δεν υπάρχει καμία δομή που να παρέχει εξειδικευμένες υπηρεσίες σε νόμιμες εξαρτήσεις.
- Άτομα που παρουσιάζουν εξαρτητικές συμπεριφορές από το διαδίκτυο και τα τυχερά παιχνίδια.
- Γονείς και συγγενείς ατόμων με τα παραπάνω προβλήματα

Με βάση τις πληροφορίες που αντλήθηκαν από τους εργαζόμενους, το Κέντρο από την έναρξη της λειτουργίας του, ανταποκρίθηκε στην κάλυψη των αυξανόμενων αναγκών σε άτομα που δεν μπορούσαν να ενταχθούν στις υφιστάμενες έως τότε δομές, λόγω της διαφορετικότητας του προφίλ τους, καθώς και της εμφάνισης «νέου τύπου» εξαρτήσεων που έκαναν δυναμικά την εμφάνισή τους, τόσο στον πληθυσμό των εφήβων/νέων, όσο και στον πληθυσμό των ενηλίκων.

Γ3.2 Πρωτογενή δεδομένα

Το Πολυδύναμο Κέντρο Κοζάνης από την 15/12/2020 που είναι η ημερομηνία έναρξης λειτουργίας του έως και την 31/12/2023 έχει παράσχει υπηρεσίες σε 201 άμεσα εξυπηρετούμενους (82 για παράνομες ουσίες, 67 για κατάχρηση αλκοόλ και 52 για προβληματική ενασχόληση με τα τυχερά παιχνίδια και το διαδίκτυο) και 236 έμμεσα εξυπηρετούμενους (i.e. γονείς, συγγενικά πρόσωπα, φιλικά πρόσωπα) με βάση την αναφορά όπως αυτή προκύπτει από το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα ΚΕΘΕΑ.

Οι ανάγκες των εξυπηρετούμενων – άμεσων και έμμεσων - ιεραρχημένες με βάση το αίτημα για θεραπεία, διαμορφώνονται ως εξής:

- Χρήση παράνομων ουσιών
- Προβληματική κατανάλωση αλκοόλ
- Προβλήματα που σχετίζονται με την προβληματική εμπλοκή με τα τυχερά παιχνίδια και το διαδίκτυο

Οι εξυπηρετούμενοι ως επί το πλείστον είναι ενήλικες με κύρια ουσία χρήσης την ηρωίνη και τη χρήση χαπιών, καθώς και τη χρήση κάνναβης. Πρόσφατη ενέσιμη χρήση ουσιών δεν συναντάτε συχνά, περισσότερο υπάρχουν αναφορές ενέσιμης χρήσης κατά το παρελθόν.

Χαρακτηριστικά αναφέρθηκε η έλλειψη ψυχιάτρου στο Κέντρο, γεγονός που δυσχεραίνει τη συγκράτηση των εξυπηρετούμενων λόγω του ότι η πλειοψηφία χορηγείτε συνταγογραφημένα φάρμακα από ιδιώτες ιατρούς. Η υποστηρικτική συμβολή/διάγνωση ενός ψυχιάτρου στο Κέντρο θα ωφελούσε ιδιαίτερα την αποτελεσματικότερη υποστήριξη των ωφελούμενων. Υπάρχει ωστόσο, καλή συνεργασία και διασύνδεση με το Ψυχιατρικό Τμήμα της Κοζάνης για τις περιπτώσεις των εξυπηρετούμενων που δέχονται να παραπεμφθούν από το Κέντρο.

Σημειώθηκε ότι η δυσκολία να εμπιστευθεί η τοπική κοινωνία ένα δημόσιο φορέα και η ανάγκη για διασφάλιση της ανωνυμίας λόγω του στίγματος, συχνά οδηγεί τους εξαρτημένους της πόλης στη προσφυγή προς την ιδιωτική απεξάρτηση και πιο συγκεκριμένα στις ιδιωτικές κλινικές απεξάρτησης που λειτουργούν στη Θεσσαλονίκη.

Επιπλέον, παρατηρείτε ότι πολλά από τα αιτήματα που δέχεται το Κέντρο, πηγάζουν πολύ συχνά από τις νομικές εκκρεμότητες που εμφανίζουν οι εξυπηρετούμενοι και συνδέονται με τη χρήση παράνομων ουσιών.

Να σημειωθεί τέλος, ότι κατά την περίοδο αναφοράς παραπέμφθηκαν 13 εξυπηρετούμενοι στη Θεραπευτική Κοινότητα του προγράμματος στα Ιωάννινα. Η παραπομπή για τη χρήση παράνομων ουσιών στη Θεραπευτική Κοινότητα

πραγματοποιείτε συνήθως μετά από 1 μήνα εντατικής παρακολούθησης του Κέντρου.

Γ3.3 Δεδομένα από τα ερωτηματολόγια

Με βάση τις απαντήσεις που δόθηκαν στα ερωτηματολόγια από τους εργαζόμενους στα ΕΣΠΑ (συνολικά 5), διαφαίνεται η ομόφωνη αντίληψη ότι όντως η δημιουργία του Πολυδύναμου Κέντρου Κοζάνης ήταν πάρα πολύ αναγκαία για την περιοχή υλοποίησης. Το 66,7% ανέφερε ότι η στελέχωση του Κέντρου είναι πάρα πολύ επαρκής. Ομόφωνα οι εργαζόμενοι ανέφεραν ότι ήταν πολύ έως πάρα πολύ επαρκής ο σχεδιασμός του πλαισίου λειτουργίας του Κέντρου. Το 66,7% ανέφερε ότι η εκπαίδευση που έλαβε προκειμένου να στελεχώσει το Κέντρο κρίνεται επαρκής έως και ολοκληρωμένη. Επίσης το 66,7% ανέφερε ότι είναι επαρκής η υποστήριξη που λαμβάνει το Κέντρο μέχρι σήμερα από το πρόγραμμα υλοποίησης (βλ. ΚΕΘΕΑ ΗΠΕΙΡΟΣ). Επαρκής επίσης με ποσοστό 66,7% κρίθηκε η υποστήριξη που λαμβάνει μέχρι και σήμερα από τις Κεντρικές Υπηρεσίες. Η πλειοψηφία ανέφερε ότι τα οργανωτικά και άλλα προβλήματα που προκύπτουν επιλύονται πολύ γρήγορα. Επίσης ομόφωνα συμφώνησαν στο ότι οι ανάγκες των εξυπηρετούμενων καλύπτονται πολύ έως πάρα πολύ αποτελεσματικά μέχρι σήμερα. Το 66,7% διατύπωσε ότι έχουν επιτευχθεί κατά πολύ οι στόχοι λειτουργίας του Κέντρου. Επίσης η πλειοψηφία (66,7%) πιστεύει ότι έχει σημαντική επίδραση στην τοπική κοινωνία η λειτουργία του. Το 66,7% σημείωσε ότι οι προσωπικοί του στόχοι έχουν εκπληρωθεί πολύ έως πάρα πολύ από την απασχόλησή του στο Κέντρο. Και τέλος, όλοι οι εργαζόμενοι στο σύνολό τους ανέφεραν ότι θα συνιστούσαν πάρα πολύ σε κάποιον συνάδελφο να δηλώσει υποψηφιότητα σε παρόμοια πράξη / μονάδα ΕΣΠΑ του ΚΕΘΕΑ.

Από τα ερωτηματολόγια που χορηγήθηκαν στους εξυπηρετούμενους για την αξιολόγηση των υπηρεσιών του Πολυδύναμου Κέντρου Κοζάνης προέκυψαν τα ακόλουθα: η πλειοψηφία των εξυπηρετούμενων (95,2%) ήταν άνδρες. Οι επικρατέστερες ηλικιακές ομάδες ήταν 41-50 ετών (33,3%) και 20-30 ετών (28,6%). Η πλειοψηφία των εξυπηρετούμενων (42,9%) δήλωσαν σταθερή απασχόληση, ενώ το 23,8% ήταν άνεργοι. Επιπλέον, οι περισσότεροι εξυπηρετούμενοι (76,2%) δεν

είχαν προηγούμενη εμπειρία σε πρόγραμμα απεξάρτησης. Η πλειοψηφία (90,5%) δήλωσαν πολύ ή πάρα πολύ ικανοποιημένοι από τη λειτουργία του συγκεκριμένου Πολυδύναμου Κέντρου στην περιοχή τους. Από τις ανάγκες που εξέφρασαν οι εξυπηρετούμενοι, ξεχώρισαν η ανάγκη συμβουλευτικής για νόμιμες εξαρτήσεις (71,4%), η ανάγκη συμβουλευτικής για παράνομες ουσίες (28,6%) και η ανάγκη θεραπείας (52,4%). Τέλος, οι περισσότεροι (85,7%) ανέφεραν ότι οι ανάγκες τους καλύπτονταν πολύ ή πάρα πολύ μέσα από τη συμμετοχή τους στο Πολυδύναμο Κέντρο.

Από τα ερωτηματολόγια που χορηγήθηκαν στους συγγενείς ή/και φίλους των εξυπηρετούμενων προέκυψε ότι το 75,9% ήταν γονείς, οι περισσότεροι ανήκαν στην ηλικιακή ομάδα 51-60 ετών (37,9%). Η πλειοψηφία (89,7%), δεν είχαν προηγούμενη εμπειρία σε πρόγραμμα απεξάρτησης. Από τις κύριες ανάγκες που διατύπωσαν οι έμμεσα εξυπηρετούμενοι, ξεχώρισαν η ανάγκη συμβουλευτικής για παράνομες ουσίες (62,1%), η ανάγκη συμβουλευτικής για νόμιμες εξαρτήσεις (48,3%), καθώς και οι ανάγκες για θεραπεία (44,8%). Τέλος, το 62% ανέφεραν ότι οι ανάγκες ή/και προσδοκίες τους καλύπτονταν πολύ ή πάρα πολύ μέσα από τη συμμετοχή τους στο Πολυδύναμο Κέντρο.

Στα ερωτηματολόγια που συμπληρώθηκαν από συνεργαζόμενους με το Κέντρο φορείς, παρατηρήθηκε ότι ανταποκρίθηκαν το Κέντρο Συμβουλευτικής Γυναικών, το ΚΕΦΙΑΠ Φλώρινας, το Κέντρο Πρόληψης και Προαγωγής Ψυχοκοινωνικής Υγείας, το Κέντρο Κοινότητας Φλώρινας, το Μποδοσάκειο Νοσοκομείο, η Πρόνοια, η υπηρεσία Βοήθεια στο Σπίτι. Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων εργάζονται ως Κοινωνικοί Λειτουργοί (36,9). Επίσης το 47,4% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι καλύπτονται πολύ ή πάρα πολύ οι προσδοκίες και οι ανάγκες που υπάρχουν από τη λειτουργία του Πολυδύναμου Κέντρου, ενώ το 47,4% ανέφερε ότι η δραστηριοποίηση του Κέντρου είναι πολύ ή πάρα πολύ γνωστή στην τοπική και ευρύτερη κοινότητα.

Γ3.4. Δικτύωση-Συνεργασίες

Από την έναρξη της πράξης το Πολυδύναμο Κέντρο Κοζάνης προχώρησε στη γνωστοποίηση της λειτουργίας του με στόχο τη δημιουργία ενός δικτύου

συνεργατών για την αποτελεσματική υποστήριξη των εξυπηρετούμενων και την ενίσχυση των παραπομπών που πραγματοποιούνται προς το Κέντρο. Η δικτύωση – συνεργασία αφορά συναντήσεις με Κοινωνικές Υπηρεσίες, Υπηρεσίες Υγείας και τις Δικαστικές –

Ανακριτικές αρχές, δικτύωση με τις Υπηρεσίες Υγείας (Νοσοκομεία , Κέντρα Υγείας, Κέντρα Ψυχικής

Υγείας) με στόχο τη παραπομπή και την αλληλοϋποστήριξη των εξαρτημένων. Δικτύωση με Τοπικές Οργανώσεις πολιτιστικού και καλλιτεχνικού περιεχομένου, με Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (σχολεία, ειδικά εργαστήρια), με τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας, καθώς και με Τοπικούς Φορείς και Συλλόγους.

Γ3.5. Συμπεράσματα – Παρατηρήσεις

Η ομάδα αξιολόγησης επισκέφθηκε το Πολυδύναμο Κέντρο στις 5/4/2023 και από τη συζήτηση που ακολούθησε προέκυψαν τα εξής:

- Το Πολυδύναμο Κέντρο Κοζάνης παρέχει υπηρεσίες κυρίως σε ενήλικες που παρουσιάζουν προβληματική ενασχόληση με παράνομες ουσίες, κατάχρηση αλκοόλ και προβληματική ενασχόληση με τα τυχερά παιχνίδια και διαδίκτυο.
- Αρκετά από τα αιτήματα για βοήθεια που δέχονται στο Κέντρο, πηγάζουν από εκκρεμείς νομικές υποθέσεις.
- Η τοποθεσία που στεγάζεται το Κέντρο δεν εξυπηρετεί στην προσέλευση εξυπηρετούμενων από πιο απομακρυσμένες περιοχές (π.χ. Φλώρινα).
- Πραγματοποιούνται παραπομπές εξυπηρετούμενων για κατάχρηση αλκοόλ στο Detox στα Ιωάννινα.
- Η απουσία ψυχιάτρου στο Κέντρο φαίνεται ότι δυσχεραίνει την αποτελεσματικότερη υποστήριξη των εξυπηρετούμενων αρχικά ως προς την διερεύνηση, εκτίμηση και κάλυψη των αναγκών του πληθυσμού που προσεγγίζει τη μονάδα για να λάβει βοήθεια, καθώς και στη διασύνδεση με τις υπόλοιπες δομές για την αποτελεσματικότερη υποστήριξή του. Έχει

δημιουργηθεί ωστόσο για την εξυπηρέτηση των αναγκών των ωφελούμενων , καλή συνεργασία/διασύνδεση με το Ψυχιατρικό Τμήμα Κοζάνης.

- Έχει διαμορφωθεί ένα καλά οργανωμένο δίκτυο συνεργατών κατά το διάστημα που λειτουργεί η μονάδα στην πόλη , που εξυπηρετεί την αποτελεσματική υποστήριξη των εξυπηρετούμενων, καθώς και την γνωστοποίηση και ενίσχυση των παραπομπών από τις διάφορες υπηρεσίες προς τη μονάδα.

Γ3.6. Προτάσεις Βελτίωσης

- Δυνατότητα ολοκλήρωσης της θεραπευτικής πορείας για τους λειτουργικούς χρήστες ουσιών που λαμβάνουν μακροπρόθεσμες υπηρεσίες (π.χ. 1 ½ χρόνο). Το αίτημα συνδέεται με την ανάγκη έκδοσης παρακολούθησης και ολοκλήρωσης της θεραπείας.
- Συνεχής εκπαίδευση του προσωπικού σε πρακτικές που συνδέονται με την προετοιμασία του εξυπηρετούμενου για παραπομπή στη κύρια φάση θεραπείας (ΘΚ) και στις νόμιμες εξαρτητικές συμπεριφορές.
- Συνεχής εποπτεία και υποστήριξη του προσωπικού με στόχο την αποτελεσματικότερη και σωστή υποστήριξη των εξυπηρετούμενων.
- Διατήρηση και ανάπτυξη θεσμικών συνεργασιών του Κέντρου με στόχο την επιτυχή διασύνδεση.
- Αξιοποίηση και εξέλιξη του Δικτύου συνεργασίας με την Μονάδα Σωματικής Αποτοξίνωσης detox στα Ιωάννινα.

Γ4. ΚΙΝΗΤΗ ΜΟΝΑΔΑ ΚΟΖΑΝΗΣ

Γ4.1. Έναρξη λειτουργίας - στελέχωση - στόχος δράσης

Η Κινητή Μονάδα Κοζάνης ξεκίνησε τη λειτουργία της την 15/12/2020. Είχε ως στόχο την πραγματοποίηση εξορμήσεων εντός των νομών της έδρας της ή και των όμορων νομών, καθώς και την παροχή υπηρεσιών ενημέρωσης και συμβουλευτικής. Ο στόχος ήταν η συνέχιση της πρωτοβάθμιας υποστήριξης και βραχείας παρέμβασης

σε άτομα που κάνουν χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών (παράνομων ή νόμιμων) ή εμφανίζουν άλλου τύπου εξαρτητικές συμπεριφορές και διαμένουν εκτός αστικού ιστού ή/και σε αστικές περιοχές χωρίς σχετικές υπηρεσίες στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας.

Οι αποστάσεις, το οδικό δίκτυο και οι τοπικές ιδιαιτερότητες συχνά αποτελούν εμπόδιο για την αξιοποίηση υπηρεσιών, αν και όπου αυτές υπάρχουν, με αποτέλεσμα να περιορίζεται η δυνατότητα πρόσβασης όσων έχουν ανάγκη στις υπηρεσίες και, ως εκ τούτου, να επιδεινώνεται η κατάσταση τους.

Οι κατηγορίες των ατόμων που θα ωφελούνταν από τη δράση εστιάζονταν σ' εκείνες που δεν έχουν κανενός τύπου πρόσβαση σε υπηρεσίες αντιμετώπισης των εξαρτήσεων λόγω του ότι διαμένουν σε περιοχές εκτός αστικού ιστού, σε αρκετή απόσταση από τις υφιστάμενες υπηρεσίες ή/και δεν διαθέτουν τα κατάλληλα μέσα ώστε να τις προσεγγίσουν.

Τα άτομα που θα έρχονταν σε επαφή με την ΚΜ θα παραπέμπονταν προκειμένου να παρακολουθήσουν, το κατάλληλο θεραπευτικό πλαίσιο εκτός της δομής, σε κάποια από τις υπόλοιπες υπηρεσίες του ΚΕΘΕΑ, του ΟΚΑΝΑ ή του ΕΣΥ, εφόσον κρινόταν ότι η περίπτωση χρήζει εντατικότερης αντιμετώπισης.

Παράλληλα, τα άτομα, σε συνεργασία με το εξειδικευμένο προσωπικό της μονάδας, θα παραπέμπονταν προς τις υπόλοιπες δομές του εθνικού συστήματος υγείας και κοινωνικής φροντίδας για την αντιμετώπιση των συνοδών υγειονομικών ή/και κοινωνικών προβλημάτων τους.

Η Κινητή Μονάδα θα πραγματοποιούσε παρεμβάσεις των παρακάτω τύπων:

- Προγραμματισμένες παρεμβάσεις ενημέρωσης και συμβουλευτικής σε περιοχές εκτός αστικού ιστού.
- Ενημερωτικές δράσεις που θα απευθύνονται στον πληθυσμό των εξαρτημένων και στο ευρύ κοινό (ομιλίες, ενημερωτικά περίπτερα, δουλειά στον δρόμο).

- Δικτύωση και συνεργασία με τις υφιστάμενες κοινωνικές δομές της Περιφέρειας (Νοσοκομεία, Κέντρα Υγείας, Κέντρα Ψυχικής Υγείας, Κοινωνικές Υπηρεσίες Δήμων, Κοινωνικά Ιατρεία, Κέντρα Πρόληψης, Μονάδες Θεραπείας των Εξαρτήσεων). Η δικτύωση θα έχει στόχο την διευκόλυνση της πρόσβασης των εξαρτημένων σε υπηρεσίες υγείας/ κοινωνικής φροντίδας καθώς και την προαγωγή της δημόσιας υγείας.
- Δικτύωση και συνεργασία με λοιπές υπηρεσίες που έρχονται σε επαφή με εξαρτημένα άτομα (δικαστικές υπηρεσίες, σωφρονιστικά καταστήματα κ.α.) με στόχο την πραγματοποίηση παρεμβάσεων.

Σύμφωνα με τον αρχικό σχεδιασμό δράσης, είχε προταθεί η στελέχωσή της με εξαμελές προσωπικό, συγκεκριμένα δύο ψυχολόγους, δύο κοινωνικούς λειτουργούς, έναν ειδικό θεραπευτή και έναν οδηγό.

Κατά το χρόνο της αξιολόγησης, η Κινητή Μονάδα Κοζάνης απαρτιζόταν από 2 Κοινωνικούς Λειτουργούς, 2 Ψυχολόγους και 1 Ειδικό Θεραπευτή

Η εποπτεία της λειτουργίας της γίνεται από στέλεχος του ΚΕΘΕΑ ΗΠΕΙΡΟΣ, ενώ ο Υπεύθυνος της Κινητής Μονάδας συμμετέχει στη διεπιστημονική ομάδα του Θεραπευτικού Προγράμματος.

Γ4.2 Απολογιστικά στοιχεία

Η Κινητή Μονάδα Κοζάνης από την έναρξή της έως και 31/12/2023 έκανε 450 εξορμήσεις στις γύρω περιοχές. Παρείχε συμβουλευτική σε 434 περιπτώσεις εξυπηρετούμενων, ενώ 45 άτομα παραπέμφθηκαν σε θεραπευτικά προγράμματα. 13 από αυτά τα άτομα παραπέμφθηκαν στη θεραπευτική κοινότητα των Ιωαννίνων του ΚΕΘΕΑ ΗΠΕΙΡΟΣ. Επιπλέον παρείχε υπηρεσίες ενημέρωσης/πρόληψης σε 6352 περιπτώσεις ατόμων στην τοπική κοινωνία.

Γ4.3 Δεδομένα από τα ερωτηματολόγια αξιολόγησης

Σε ερωτηματολόγια που διαμοιράσθηκαν σε φορείς για την αξιολόγηση των υπηρεσιών της Κινητής Μονάδας Κοζάνης, ανταποκρίθηκαν οι Δήμοι Άργους, Εορδαίας, Καστοριάς, Γρεβενών, το Κέντρο Κοινότητας Άργους Ορεστικού, το Κέντρο Κοινότητας με παράρτημα Ρομά Φλώρινας, η Βοήθεια στο Σπίτι, το Κέντρο Πρόληψης και Προαγωγής Ψυχοκοινωνικής Υγείας, το Κέντρο Συμβουλευτικής Γυναικών, ο ΚΕΦΙΑΠ Φλώρινας, το Μποδοσάκειο Νοσοκομείο, το Συμβουλευτικό Κέντρο Φλώρινας και ο Σύλλογος Εθελοντών Αιμοδοτών. Συγκεκριμένα, το 52,6% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι η λειτουργία της Κινητής Μονάδας είναι αρκετά γνωστή στην τοπική και ευρύτερη κοινότητα και το 47,4% θεωρεί ότι οι παρεχόμενες υπηρεσίες είναι πολύ έως και πάρα πολύ επαρκείς για την κάλυψη των αναγκών που προκύπτουν στην περιοχή τους.

Από ερωτηματολόγια που διαμοιράσθηκαν στο κοινό, προέκυψε ότι το 82,9% των ερωτηθέντων γνωρίζει για τις δράσεις της Κινητής Μονάδας στην περιοχή τους. Επίσης, το 63,4% έχει ακούσει για κάποια δράση της Μονάδας τους τελευταίους μήνες, ενώ το 61% των ερωτηθέντων αξιολογούν τη λειτουργία της Μονάδας στην περιοχή τους πολύ έως και πάρα πολύ αναγκαία.

Γ4.4. Δικτύωση-Συνεργασίες

Όσον αφορά τη δικτύωση με άλλους φορείς, η Κινητή Μονάδα Κοζάνης έχει συνάψει συνεργασίες με τους γειτονικούς Δήμους όπως ο Δήμος Πτολεμαΐδας, Καστοριάς, Φλώρινας, όπου πραγματοποιεί ατομικές συναντήσεις με εξυπηρετούμενους σε χώρους που έχουν παραχωρηθεί από τον εκάστοτε Δήμο με στόχο την παραπομπή τους στο Πολυδύναμο Κέντρο. Η δικτύωση που έχει επιτευχθεί με την ψυχιατρική κλινική Μαμάτσειου Νοσοκομείου Κοζάνης και το Κέντρο Σωματικής και Ψυχικής Υγείας, καλύπτει και την απουσία του ψυχιάτρου στη δομή.

Επιπλέον έχει επιτευχθεί δικτύωση και συνεργασία με δομές κοινωνικής φροντίδας, Κοινωνικές Υπηρεσίες ΟΤΑ, Υπηρεσίες Υγείας καθώς και τις Δικαστικές Υπηρεσίες, με στόχο την επικαιροποίηση και περαιτέρω οικοδόμηση μελλοντικών συνεργασιών.

Πραγματοποιείται συνεχόμενη ενημέρωση των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης για τις δράσεις που υλοποιούνται στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας από την μονάδα καθώς και συμμετοχή σε κοινές δράσεις με διάφορους φορείς της Περιφέρειας, με στόχο την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση του κοινού. Τέλος, διενεργούνται ενημερωτικές δράσεις πρόληψης στα σχολεία Δευτεροβάθμιας Διεύθυνσης Εκπαίδευσης Κοζάνης.

Γ4.5. Παρατηρήσεις – Συμπεράσματα

Η ομάδα αξιολόγησης επισκέφθηκε την Κινητή Μονάδα Κοζάνης στις 5/4/2023 και από τη συζήτηση που ακολούθησε προέκυψαν τα εξής:

- Περιορισμοί λόγω covid (δυσκολία εύρεσης εργαζομένων λόγω καραντίνας, δυσκολία πραγματοποίησης διαδικτυακής συνάντησης λόγω έλλειψης υλικοτεχνικού εξοπλισμού στις υπηρεσίες).
- Δυσκολία πρόσβασης στον πληθυσμό των εξαρτημένων και των οικογενειών τους (κλειστή κοινωνία, στίγμα, χρήση στο σπίτι, δεν υπάρχει 'πίατσα').
- Η Κινητή Μονάδα πραγματοποιεί εβδομαδιαίες εξορμήσεις, καθώς και ατομικές συναντήσεις σε κλειστούς χώρους που έχουν παραχωρηθεί.
- Επίσης η Κινητή Μονάδα Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας συνεργάζεται παρέχοντας υπηρεσίες συμβουλευτικής στο Σωφρονιστικό Κατάστημα Κράτησης Γρεβενών
- Διατυπώθηκε ανάγκη εκπαίδευσης του προσωπικού, και δυσκολίες που συνδέονταν με την έλλειψη ανταλλαγής εμπειρίας και αλληλεπίδρασης.

Γ4.6. Προτάσεις βελτίωσης

- Η Κινητή Μονάδα λειτουργεί συμπληρωματικά με το Πολυδύναμο Κέντρο Κοζάνης. Απαραίτητη φαίνεται να είναι η στενή συνεργασία Κινητής με Πολυδύναμο για άμεση παραπομπή εξυπηρετούμενων.
- Ο βασικός στόχος της διευκόλυνσης της πρόσβασης των ατόμων σε πρωτοβάθμιες υπηρεσίες αντιμετώπισης των εξαρτήσεων και η παραπομπή

σε πιο εξειδικευμένες υπηρεσίες εφόσον κρίνεται αναγκαίο φαίνεται να επιτυγχάνεται.

- Όπως και ο στόχος της δικτύωσης και της συνεργασίας με τις υφιστάμενες κοινωνικές δομές της Περιφέρειας.
- Ανάγκη περαιτέρω εκπαίδευσης προσωπικού στην προσέγγιση στο δρόμο , στο μοντέλο της ΘΚ, στις νόμιμες εξαρτήσεις και σε παρεμβάσεις πρόληψης για την καλύτερη ανταπόκριση σε αιτήματα σχολείων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Γ5. ΠΟΛΥΔΥΝΑΜΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΡΤΑΣ

Γ5.1 Έναρξη λειτουργίας – Στελέχωση – Στόχοι - Δικτύωση

Το Πολυδύναμο Κέντρο Άρτας ξεκίνησε να παρέχει υπηρεσίες την 16^η Νοεμβρίου 2020, και οι εγκαταστάσεις του βρίσκονται σε κεντρικό μεν σημείο, αλλά ταυτόχρονα σε σημείο που να εξασφαλίζει την ιδιωτικότητα αναφορικά με την προσέλευση των εξυπηρετούμενων στο χώρο.

Η αρχικά προβλεπόμενη στελέχωση του Πολυδύναμου Κέντρου ήταν 6 άτομα με τις ακόλουθες ειδικότητες: 2 Κοινωνικοί Λειτουργοί, 1 Ψυχολόγος, 1 Διοικητικός (Δ/Ο) και 1 Ειδικός Θεραπευτής. Έπειτα από μια σειρά αποχωρήσεων και αντικαταστάσεων των εργαζομένων η τελική σύνθεση του προσωπικού αφορά 3 άτομα (ποσοστό κάλυψης 50%), με τις ακόλουθες ειδικότητες: 1 Κοινωνικός Λειτουργός, 1 Διοικητικός (Δ/Ο) και 1 Ειδικός Θεραπευτής.

Το Πολυδύναμο κέντρο είχε ως στόχο να αποτελέσει το πρώτο σημείο επαφής με ένα θεραπευτικό πλαίσιο ατόμων που κάνουν χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών (νόμιμων ή παράνομων) ή εμφανίζουν εξαρτητικές συμπεριφορές με στόχο να διαμορφώσουν έναν θεραπευτικό σχεδιασμό που είτε θα κατευθύνει τους εξυπηρετούμενους προς το δίκτυο των ήδη υπάρχοντων δομών που λειτουργούν στην ευρύτερη περιοχή είτε θα στοχεύει σε παρεμβάσεις όπως είναι οι ομάδες στήριξης όταν αυτό κρίνεται απαραίτητο. Παράλληλα θα παρείχε υπηρεσίες στήριξης και συμβουλευτικής σε

μέλη των οικογενειών των εξυπηρετούμενων διαμορφώνοντας έτσι ένα συνολικό πλαίσιο παρέμβασης.

Η ύπαρξη ενός τέτοιου κέντρου κρίθηκε απαραίτητη καθώς απ' τη μια θα έδινε τη δυνατότητα μιας μεγαλύτερης εξειδίκευσης (άρα και ουσιαστικότερης παρέμβασης) στο υπάρχον δίκτυο υπηρεσιών απεξάρτησης και από την άλλη θα διαμόρφωνε ένα πλαίσιο για έναν πληθυσμό που αντιμετωπίζει προβλήματα με εξαρτήσεις όπως είναι ο τζόγος και η προβληματική χρήση του διαδικτύου που απαιτούν διαφορετικού τύπου προσεγγίσεις και σχεδιασμό. Επιπλέον το Πολυδύναμο Κέντρο θα είχε ως στόχο και την ομάδα των εφήβων και νεαρών ενηλίκων που έχουν αναπτύξει εξαρτητικές συμπεριφορές διατηρούν όμως ένα υψηλό επίπεδο λειτουργικότητας.

Από την έναρξη της πράξης το Πολυδύναμο Κέντρο Άρτας προχώρησε στη γνωστοποίηση της λειτουργίας του με στόχο τη δημιουργία ενός δικτύου συνεργατών για την αποτελεσματική υποστήριξη των εξυπηρετούμενων. Η δικτύωση –συνεργασία –μολονότι δεν πήρε θεσμική μορφή και κατοχύρωση- αφορά κυρίως την Ψυχιατρική Κλινική του Νοσοκομείου Άρτας, ιδιώτες ψυχιάτρους το Πολυδύναμο Κέντρο του ΟΚΑΝΑ στο Αγρίνιο, το ΚΕΣΥ Άρτας και τις κοινωνικές υπηρεσίες του Δήμου Αρταίων.

Γ5.2 Απολογιστικά Στοιχεία (Πρωτογενή δεδομένα μέχρι 31/12/2023)

Το Πολυδύναμο Κέντρο Άρτας από την 16/11/2020 που είναι η ημερομηνία έναρξης λειτουργίας του έως και την 31/12/2023 έχει παράσχει υπηρεσίες σε 138 άμεσα εξυπηρετούμενους (73 στις υπηρεσίες για τα ναρκωτικά, 42 για το αλκοόλ, 22 για τον τζόγο και 1 για το διαδίκτυο) και 224 έμμεσα εξυπηρετούμενους (114 στις υπηρεσίες για τα ναρκωτικά, 60 για το αλκοόλ, 37 για τον τζόγο και 13 για το διαδίκτυο). Παράλληλα, κατά την περίοδο αναφοράς έγιναν 17 παραπομπές άμεσα εξυπηρετούμενων σε επόμενη φάση εντός ΚΕΘΕΑ (κύρια φάση θεραπείας) και 3 άτομα σε άλλες υπηρεσίες εκτός ΚΕΘΕΑ.

Γ5.3 Δεδομένα από τα ερωτηματολόγια αξιολόγησης

Από τα ερωτηματολόγια που χορηγήθηκαν στους εξυπηρετούμενους για την αξιολόγηση των υπηρεσιών του Πολυδύναμου Κέντρου Καλαμάτας προέκυψαν τα ακόλουθα: το σύνολο των εξυπηρετούμενων (100%) ήταν άνδρες. Οι επικρατέστερες ηλικιακές ομάδες ήταν 31-40 ετών και 41-50 ετών με την ίδια συχνότητα εμφάνισης (42,9%). Η πλειοψηφία των εξυπηρετούμενων (71,4%) δήλωσε σταθερή απασχόληση, ενώ περισσότεροι από τους μισούς εξυπηρετούμενους (57,1%) δεν είχαν προηγούμενη εμπειρία σε πρόγραμμα απεξάρτησης. Η πλειοψηφία (92,8%) δήλωσαν πολύ ή πάρα πολύ ικανοποιημένοι από τη λειτουργία του συγκεκριμένου Πολυδύναμου Κέντρου στην περιοχή τους και το 85,7% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι το πολυδύναμο κέντρο κάλυψε τις ανάγκες και τις προσδοκίες τους. Από τις ανάγκες που εξέφρασαν οι εξυπηρετούμενοι, ξεχώρισαν η ανάγκη συμβουλευτικής για νόμιμες εξαρτήσεις (71,4%) και η ανάγκη θεραπείας (57,1%).

Από τα ερωτηματολόγια που χορηγήθηκαν στους συγγενείς ή/και φίλους των εξυπηρετούμενων προέκυψε ότι το 77,3% ήταν γονείς, 6 στα 10 ερωτηθέντα άτομα ήταν γυναίκες και οι περισσότεροι ανήκαν στην ηλικιακή ομάδα 51-60 και 31-40 ετών (28,6%). Ένα σημαντικό ποσοστό (45,7%) των συμμετεχόντων δήλωσαν άνεργοι, ενώ η πλειοψηφία (81,8%), δεν είχαν προηγούμενη εμπειρία σε πρόγραμμα απεξάρτησης. Από τις κύριες ανάγκες που διατύπωσαν οι έμμεσα εξυπηρετούμενοι, ξεχώρισαν η ανάγκη συμβουλευτικής για νόμιμες εξαρτήσεις (50%), η ανάγκη συμβουλευτικής για παράνομες ουσίες και η ανάγκη για θεραπεία σε ποσοστό 31,8%. Τέλος, ένα υψηλό ποσοστό (68,2%) ανέφεραν ότι οι ανάγκες ή/και προσδοκίες τους καλύπτονταν πολύ ή πάρα πολύ μέσα από τη συμμετοχή τους στο Πολυδύναμο Κέντρο, ενώ το 81,8% των ερωτηθέντων ατόμων δήλωσαν πολύ ή πάρα πολύ ικανοποιημένοι από την λειτουργία της εν λόγω δομής.

Στα ερωτηματολόγια που συμπληρώθηκαν από συνεργαζόμενους με το Κέντρο φορείς, ανταποκρίθηκαν πολλές υπηρεσίες από διαφορετικά επαγγελματικά πεδία. Ενδεικτικά αναφέρονται: η Αστυνομική Δ/ση Άρτας, η Ψυχιατρική κλινική του Γενικού Νοσοκομείου Άρτας, η Εισαγγελία Πρωτοδικών, το Επαγγελματικό Επιμελητήριο, ο Σύλλογος Πολυτέκνων και η Πυροσβεστική Υπηρεσία του Δήμου

Άρτας. Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων ήταν γυναίκες (68%), απόφοιτοι πανεπιστημίου (56%) και η κυρίαρχη ηλικιακή ομάδα ήταν τα 21-30 έτη (48%). Επίσης το 56% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι καλύπτονται πολύ ή πάρα πολύ οι προσδοκίες και οι ανάγκες που υπάρχουν από τη λειτουργία του Πολυδύναμου Κέντρου, ενώ 6 στα 10 ερωτηθέντα άτομα δήλωσαν υψηλή ικανοποίηση από την λειτουργία του κέντρου. Τέλος, αναφορικά με τις προτάσεις των φορέων για ενίσχυση της συνεργασίας τους με το Πολυδύναμο Κέντρο Άρτας, αυτές συνοψίζονται κυρίως σε προτάσεις για επέκταση του δικτύου συνεργασιών του κέντρου και περισσότερες κοινές δράσεις ενημέρωσης/ευαισθητοποίησης και γνωστοποίησης της λειτουργίας του κέντρου στην ευρύτερη τοπική κοινωνία.

Ερωτηματολόγια αξιολόγησης συμπληρώθηκαν και από το προσωπικό της πράξης (μόνιμο και με σύμβαση ορισμένου χρόνου). Αναφορικά με τις απαντήσεις που συγκεντρώθηκαν αξίζει να αναφερθεί η άποψη του προσωπικού ότι η εν λόγω πράξη δημιουργήθηκε βάσει πραγματικών τοπικών αναγκών, η επαρκής στελέχωση, η ελλιπής εκπαίδευση του προσωπικού, η μέτρια υποστήριξη από το πρόγραμμα υλοποίησης, η επαρκής αντίστοιχη υποστήριξη από τις κεντρικές υπηρεσίες του ΚΕΘΕΑ, η υψηλή αποτελεσματικότητα σε σχέση με την κάλυψη των αναγκών των εξυπηρετούμενων, η μέτρια προς καλή επίτευξη των στόχων που είχαν τεθεί, καθώς και η σημαντική επίδραση της λειτουργίας της μονάδας στην τοπική κοινωνία.

Γ5.4 Σημειώσεις – Παρατηρήσεις από την επίσκεψη της ομάδας αξιολόγησης

Κατά την επίσκεψη αξιολόγησης και την συνάντηση με το προσωπικό η οποία έλαβε χώρα στις 4/4/2023 στον χώρο του Πολυδύναμου Κέντρου καταγράφηκαν τα εξής:

Πρόκειται για ένα Κέντρο το οποίο παρέχει συμβουλευτικές υπηρεσίες αλλά και υπηρεσίες θεραπείας –έστω και σε μια άτυπη μορφή- για όλες τις νόμιμες και παράνομες εξαρτήσεις, μολονότι προεξάρχουν τα αιτήματα για υποστήριξη για τις παράνομες ουσίες και ακολουθούν αυτά για το αλκοόλ και τον τζόγο/διαδίκτυο. Δεν φαίνεται να προκύπτουν ούτε να προτιμώνται οι παραπομπές προς τις κοντινές θεραπευτικές κοινότητες του ΚΕΘΕΑ (Ιωάννινα, Θεσ/νίκη, Λάρισα). Σε αυτό συνηγορεί και το γεγονός ότι εκτός της συμβουλευτικής, άτυπα παρέχονται και

υπηρεσίες θεραπείας –ακόμη και με την εφαρμογή ελέγχων μέσω ουροληψίας- στα άτομα που εξυπηρετούνται και εκφράζουν αντίστοιχο αίτημα. Η διοικητική και επιστημονική εποπτεία παρέχεται από μόνιμο στέλεχος του ΚΕΘΕΑ και τον Υπεύθυνο του ΚΕΘΕΑ ΗΠΕΙΡΟΣ, οι οποίοι μετακινούνται σε περιοδική βάση από τα Ιωάννινα στην Άρτα. Ακόμη, δεν τηρείται λίστα αναμονής στην απόκριση των εισερχομένων αιτημάτων, καθώς αυτά εξυπηρετούνται ακόμη και με διεύρυνση του εργασιακού ωραρίου.

Αναφέρθηκε από το προσωπικό δυσκολία ως προς τον αυξημένο φόρτο εργασίας, ο οποίος είναι αποτέλεσμα των πολλών και διαφορετικών ερωτηματολογίων που χορηγούνται στις πρώτες συναντήσεις, αναδεικνύοντας κατ' αυτόν τον τρόπο την απουσία νοσηματοδότησης της πληροφορίας ως στοιχείου κλινικής/θεραπευτικής χρησιμότητας. Διαπιστώθηκε ελλιπής εκπαίδευση –είτε γενικού είτε ειδικού προσανατολισμού- του προσωπικού που εργάζεται στο Πολυδύναμο κι επίσης αναφέρθηκε η αδυναμία μετακίνησης του προσωπικού σε όμορους νομούς, με στόχο την συμμετοχή τους σε εκπαιδευτικές και θεραπευτικές διαδικασίες.

Γ5.5 Προτεινόμενες ενέργειες

- Παροχή υπηρεσιών: Δυνατότητα ολοκλήρωσης της θεραπευτικής πορείας για τους εξυπηρετούμενους που λαμβάνουν μακροπρόθεσμες υπηρεσίες (το χρονικό διάστημα πρέπει να οριστεί) με στόχο την παραπομπή τους στη φάση της Κοινωνικής Επανάταξης. Το αίτημα συνδέεται και με την ανάγκη έκδοσης βεβαιώσεων παρακολούθησης και ολοκλήρωσης της θεραπείας.
- Κατάρτιση εργαζομένων: Αυξημένη ανάγκη για εκπαίδευση του προσωπικού σε πρακτικές που συνδέονται με την προετοιμασία του εξυπηρετούμενου για παραπομπή στη κύρια φάση θεραπείας (ΘΚ), καθώς και εκπαίδευση στη χορήγηση και την καταχώριση των θεραπευτικών εργαλείων στο περιβάλλον του ΟΠΣ ΚΕΘΕΑ.
- Δικτύωση/Συνεργασίες: Προσπάθεια για θεσμικές και τυπικές συνεργασίες του κέντρου (με τη μορφή μνημονίων συνεργασίας, τα οποία θα δεσμεύουν

και τα δύο μέρη) και αποφυγή των άτυπων συνεργασιών, οι οποίες βασίζονται στην προσωπική επαφή και γνωριμία. Ειδική μέριμνα για θεσμοθέτηση της συνεργασίας με τους ψυχιάτρους της Ψυχιατρικής Κλινικής του Γενικού Νοσοκομείου.

ΤΕΛΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

- Το Πολυδύναμα Κέντρα Άρτας και Κοζάνης να μετεξελιχθούν σε Μονάδες παροχής ολοκληρωμένης θεραπείας (Ανοιχτές Δομές)
- Καλή πρακτική η δικτύωση με μονάδες ψυχικής υγείας όπου δεν έχει καλυφθεί η θέση ψυχιάτρου
- Η δράση Κοινωνικής Ένταξης Ιωαννίνων αποτελεί, καλή πρακτική που θα μπορούσαν να ακολουθήσουν οι αντίστοιχες δράσεις Κοινωνικής Ένταξης καθώς απευθύνεται και ενισχύσει τα μέλη της Θεραπευτικής Κοινότητας και της Κοινωνικής Επανάστασης του ΚΕΘΕΑ ΗΠΕΙΡΟΣ

Δ. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΠΑ ΤΗΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΝΗΣΙΩΝ ΙΟΝΙΟΥ

Δ1. ΠΟΛΥΔΥΝΑΜΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΕΡΚΥΡΑ

Δ2. ΚΙΝΗΤΗ ΜΟΝΑΔΑ ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΑ

Δ1. ΠΟΛΥΔΥΝΑΜΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

Δ1.1. Έναρξη λειτουργίας - στελέχωση - στόχοι δράσης

Το Πολυδύναμο Συμβουλευτικό Κέντρο Κέρκυρας ξεκίνησε να λειτουργεί το 1/6/2022.

Το Πολυδύναμο Κέντρο της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων με έδρα την Κέρκυρα είχε ως στόχο να αποτελέσει ένα πρώτο σημείο επαφής των ατόμων που κάνουν χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών (νόμιμων ή παράνομων) ή εμφανίζουν εξαρτητικές συμπεριφορές με στόχο να διαμορφωθεί ένας θεραπευτικός σχεδιασμός που είτε κατευθύνει τους εξυπηρετούμενους προς το δίκτυο των δομών που λειτουργούν στην ευρύτερη περιοχή είτε να στοχεύσει σε παρεμβάσεις όπως οι ομάδες στήριξης. Παράλληλα θα παρείχε υπηρεσίες στήριξης και συμβουλευτικής σε μέλη των οικογενειών των εξυπηρετούμενων διαμορφώνοντας έτσι ένα συνολικό πλαίσιο παρέμβασης.

Το Πολυδύναμο Κέντρο στόχευε και στη διαμόρφωση ενός πλαισίου για τα άτομα που αντιμετωπίζουν προβλήματα με το τζόγο, η προβληματική χρήση του διαδικτύου και χρειάζονται διαφορετικού τύπου σχεδιασμό. Επιπλέον, είχε ως στόχο και την ομάδα των εφήβων και νεαρών ενηλίκων που έχουν αναπτύξει εξαρτητικές συμπεριφορές αλλά διατηρούν ένα υψηλό επίπεδο λειτουργικότητας.

Στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων οι υπηρεσίες απεξάρτησης περιλαμβάνουν:

- Τέσσερα (4) Κέντρα Πρόληψης των Εξαρτήσεων και Προαγωγής της Ψυχοκοινωνικής Υγείας, ένα για κάθε νομό, σε Κέρκυρα, Λευκάδα, Ζάκυνθο και Αργοστόλι.
- Ένα (1) Συμβουλευτικό Κέντρο του ΚΕΘΕΑ για ενήλικες χρήστες ουσιών στην Κέρκυρα που λειτουργεί μία φορά την εβδομάδα από προσωπικό του ΚΕΘΕΑ ΗΠΕΙΡΟΣ.
- Μία (1) Μονάδα Υποκατάστασης του ΟΚΑΝΑ, στην Κέρκυρα
- Μία Μονάδα Απεξάρτησης («Διάπλους») ενταγμένη στην Ψυχιατρική κλινική του Γενικού Νοσοκομείου Κέρκυρας

Διαπιστώθηκε ότι, πέρα από τα κέντρα πρόληψης που εξυπηρετούν άλλο στόχο, οι υπάρχουσες δομές απευθύνονταν κυρίως σε «παραδοσιακούς» χρήστες ψυχοτρόπων ουσιών, με χρόνια χρήση και συχνά έντονη παραβατικότητα και εμπλοκή με το σύστημα ποινικής δικαιοσύνης. Υπήρχε συνεπώς ανάγκη για μια δομή που θα απευθύνεται σε χρήστες ουσιών με μικρή χρονικά εμπλοκή με τη χρήση και συχνά υψηλό επίπεδο λειτουργικότητας, σε ανθρώπους που κάνουν συστηματική χρήση αλκοόλ αλλά και σε εκείνους που έχουν αναπτύξει εξαρτητικές συμπεριφορές σε σχέση με το διαδίκτυο ή/και τα τυχερά παιχνίδια.

Το Πολυδύναμο Κέντρο στόχο είχε να παρέχει υπηρεσίες πρωτοβάθμιας φροντίδας σε άτομα που αντιμετωπίζουν προβλήματα εξάρτησης με διαφοροποιημένα χαρακτηριστικά και ανάγκες (συστηματικοί και περιστασιακοί χρήστες ψυχοτρόπων ουσιών, νόμιμων και παράνομων, διαφορετικές ηλικιακές ομάδες, άτομα με ψυχιατρική συννοσηρότητα κ.α.) και να παραπέμπει όταν κάτι τέτοιο κρινόταν αναγκαίο σε εξειδικευμένες δομές (θεραπευτική κοινότητα, προγράμματα υποκατάστασης, μονάδα σωματικής αποτοξίνωσης, μονάδες ψυχικής υγείας κ.α.).

Οι υπηρεσίες αυτές θα λειτουργούσαν σε δίκτυο με τις δομές υγείας και τις κοινωνικές υπηρεσίες τόσο σε επίπεδο περιφέρειας όσο και επίπεδο δήμων (Νοσοκομεία, Κέντρα Υγείας και Κέντρα Ψυχικής Υγείας, ΤΟΜΥ κ.λπ.). Επίσης, ο αρχικός σχεδιασμός προέβλεπε πενθήμερη, 11ωρη λειτουργία του Πολυδύναμου (09:00-20:00) ώστε να καλύπτει συνολικά τις ανάγκες ανθρώπων που μπορεί να είναι και μαθητές, φοιτητές ή εργαζόμενοι.

Το Πολυδύναμο Κέντρο με έδρα την Κέρκυρα είχε ως στόχο, σε συνεργασία με την Κινητή Μονάδα με έδρα την Κεφαλλονιά, να καλυφθούν συνολικά οι ανάγκες τις περιφέρειας Ιονίων Νήσων.

Το Πολυδύναμο Κέντρο Κέρκυρας είχε θέσει ως στόχο την εξυπηρέτηση 50-70 ατόμων σε ετήσια βάση, αριθμός που αφορά τόσο τους άμεσα εξυπηρετούμενους, όσο και το οικογενειακό/υποστηρικτικό τους περιβάλλον (έμμεσα εξυπηρετούμενοι).

Σύμφωνα με τον αρχικό σχεδιασμό δράσης, είχε προταθεί η στελέχωσή του με πενταμελές προσωπικό, συγκεκριμένα δύο κοινωνικούς/ές λειτουργούς, έναν/μία ειδικό/ή θεραπευτή/τρια, έναν/ία ψυχολόγο και έναν/μία κοινωνιολόγο. Κατά το χρόνο της αξιολόγησης, το Πολυδύναμο Κέντρο Κέρκυρας απαρτιζόταν από έναν κοινωνιολόγο, δύο ειδικούς θεραπευτές και μία κοινωνική λειτουργό. Υπήρχαν δύο θέσεις κενές ψυχολόγου και κοινωνικού λειτουργού.

Δ1.2 Απολογιστικά στοιχεία

Από το Πολυδύναμο Συμβουλευτικό Κέντρο Κέρκυρας από την έναρξη λειτουργίας του μέχρι και 31/12/2023 πήραν υπηρεσίες 115 άμεσα εξυπηρετούμενοι και 133 έμμεσα εξυπηρετούμενοι (γονείς, συγγενείς). Ο αριθμός των άμεσα εξυπηρετούμενων αφορά, 59 άτομα που αντιμετωπίζουν πρόβλημα με παράνομες ουσίες και 56 άτομα που αντιμετωπίζουν πρόβλημα με νόμιμες εξαρτήσεις. Επιπλέον, από το Πολυδύναμο Κέντρο Κέρκυρας έγιναν 3 παραπομπές σε επόμενη φάση θεραπείας.

Δ1.3 Δεδομένα από τα ερωτηματολόγια αξιολόγησης

Από ερωτηματολόγια που διαμοιράσθηκαν στους εξυπηρετούμενους για την αξιολόγηση των υπηρεσιών του Πολυδύναμου Κέντρου Κέρκυρας προέκυψαν τα εξής. Στην πλειονότητά τους (57,1%), οι εξυπηρετούμενοι ήταν άνδρες. Η συχνότερη ηλικιακή ομάδα ήταν 20-30 ετών (42,9%). Οι περισσότεροι από αυτούς (42,9%) εργάζονταν σε σταθερή απασχόληση. Επιπλέον, οι περισσότεροι εξυπηρετούμενοι (71,4%) δεν είχαν προηγούμενη εμπειρία σε πρόγραμμα απεξάρτησης και η πλειοψηφία (57,1%) δήλωσε πάρα πολύ ικανοποιημένη από τη λειτουργία του συγκεκριμένου Πολυδύναμου Κέντρου στην περιοχή. Από τις ανάγκες που εξέφρασαν οι εξυπηρετούμενοι, ξεχώρισαν η ανάγκη συμβουλευτικής για νόμιμες εξαρτήσεις (57,1%), η ανάγκη θεραπείας (71,4%) και η ανάγκη για παραπομπή σε υπηρεσίες σωματικής ή/και ψυχικής υγείας. Τέλος, η πλειονότητα των εξυπηρετούμενων (71,4%) ανέφεραν ότι οι ανάγκες τους καλύπτονταν πολύ έως και πάρα πολύ μέσα από τη συμμετοχή τους στο Πολυδύναμο Κέντρο.

Από τα ερωτηματολόγια που διαμοιράσθηκαν στις οικογένειες των εξυπηρετούμενων προέκυψε ότι όλοι (100%) ήταν γονείς. Ακόμη, οι περισσότεροι (75%), δεν είχαν προηγούμενη εμπειρία σε πρόγραμμα απεξάρτησης. Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων (75%) δήλωσαν πάρα πολύ ικανοποιημένοι από τη λειτουργία του συγκεκριμένου Πολυδύναμου Κέντρου στην περιοχή τους. Από τις ανάγκες που εξέφρασαν οι οικογένειες, ξεχώρισαν η ανάγκη συμβουλευτικής για παράνομες ουσίες (75%) και η ανάγκη συμβουλευτικής για νόμιμες εξαρτήσεις (62,5%). Τέλος, η πλειονότητα των ερωτηθέντων (65,5%) ανέφεραν ότι οι ανάγκες τους καλύπτονταν πολύ έως και πάρα πολύ μέσα από τη συμμετοχή τους στο Πολυδύναμο Κέντρο.

Στα ερωτηματολόγια που διαμοιράσθηκαν σε φορείς ανταποκρίθηκαν μεταξύ άλλων Ξενώνες Φιλοξενίας, ο ΟΚΑΝΑ, και Κέντρο Κοινότητας. Συγκεκριμένα, το 62,5% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι η λειτουργία του Πολυδύναμου Κέντρου είναι αρκετά έως πολύ γνωστή στην τοπική και ευρύτερη κοινότητα και το 62,5% θεωρεί ότι οι παρεχόμενες υπηρεσίες είναι πολύ έως και πάρα πολύ επαρκείς για την κάλυψη των αναγκών που προκύπτουν στην περιοχή τους.

Από ερωτηματολόγια που διαμοιράσθηκαν στο κοινό, προέκυψε ότι το 80% των ερωτηθέντων γνωρίζει για τις δράσεις του Πολυδύναμου Κέντρου στην περιοχή τους. Επίσης, το 66,7% έχει ακούσει για κάποια δράση του Κέντρου τους τελευταίους μήνες, ενώ όλοι οι ερωτηθέντες αξιολογούν τη λειτουργία του Κέντρου στην περιοχή τους ως πάρα πολύ αναγκαία.

Από ερωτηματολόγια που διαμοιράσθηκαν στο προσωπικό ΕΣΠΑ του Πολυδύναμου Κέντρου Κέρκυρας, προέκυψε ότι το σύνολο (100%) των ερωτηθέντων πιστεύει ότι η λειτουργία της μονάδας βασίστηκε κατά πολύ έως και πάρα πολύ στις πραγματικές ανάγκες της περιοχής υλοποίησης.

Όσον αφορά τον σχεδιασμό του πλαισίου λειτουργίας της μονάδας, το 66,7% θεωρεί ότι ήταν πολύ επαρκής, ενώ το 33,3% τον αξιολογεί ως λίγο επαρκή. Ακόμη, το 100% θεωρεί ότι η εκπαίδευση που έλαβε προκειμένου να δουλέψει στη συγκεκριμένη μονάδα ήταν από ανύπαρκτη έως ελλιπής. Στο σύνολό τους (100%) θεωρούν ότι η υποστήριξη που είχε η μονάδα μέχρι σήμερα από τις κεντρικές υπηρεσίες του ΚΕΘΕΑ

ήταν από επαρκής έως ολοκληρωμένη. Επιπλέον, το 66,7% θεωρεί ότι οι ανάγκες των εξυπηρετούμενων καλύπτονται πολύ αποτελεσματικά.

Το 66,7% είναι της άποψης αφενός ότι οι στόχοι λειτουργίας της μονάδας έχουν επιτευχθεί σε μέτριο βαθμό μέχρι σήμερα και αφετέρου ότι η μέχρι σήμερα επίδραση της λειτουργίας του Πολυδύναμου Κέντρου στην τοπική κοινωνία ήταν μικρή. Τέλος, το 66,7% απάντησε ότι έχουν εκπληρωθεί οι προσωπικοί τους στόχοι σε μέτριο βαθμό μέσα από τη συμμετοχή τους στην εν λόγω μονάδα.

Δ1.4. Δικτύωση-Συνεργασίες

Στα δύο έτη λειτουργίας του το Πολυδύναμο Κέντρο πραγματοποίησε συναντήσεις με δικαστικούς φορείς, φορείς υγείας και κοινωνικές υπηρεσίες με στόχο την γνωριμία και τη διασύνδεση, την ανάπτυξη σχέσης συνεργασίας και αλληλοεπικάλυψης των υπηρεσιών με βάση την ανάγκη του πληθυσμού. Συγκεκριμένα, πραγματοποιήθηκαν συναντήσεις με ΟΚΑΝΑ, ΚΟΙΣΠΕ, ΤΟΜΥ, ΚΨΥ, ΚΕΘΙ και άλλες κοινωνικές υπηρεσίες της Κέρκυρας. Έγινε σύναψη γραπτής συνεργασίας μεταξύ του Πολυδύναμου Κέντρου Κέρκυρας και του τμήματος Detox, του Ψυχιατρικού Τομέα του Γ.Ν. Κέρκυρας, με σκοπό την παραπομπή εξυπηρετούμενων για σωματική αποτοξίνωση και ψυχιατρική παρακολούθηση. Στα πλαίσια συνεργασίας, έγιναν παραπομπές ατόμων που αντιμετωπίζουν προβλήματα εξάρτησης στο Πολυδύναμο Κέντρο, από την Εισαγγελία Πρωτοδικών Κέρκυρας, το Δικηγορικό Σύλλογο Κέρκυρας, την Αστυνομική Διεύθυνση Κέρκυρας και το Κατάστημα Κράτησης Κέρκυρας.

Δ1.5. Παρατηρήσεις -Συμπεράσματα

Η ομάδα αξιολόγησης επισκέφθηκε το Πολυδύναμο Κέντρο στις 28/9/2023 και από τη συζήτηση που ακολούθησε προέκυψαν τα εξής:

- Στην περιοχή προϋπήρχε Συμβουλευτικό Κέντρο του ΚΕΘΕΑ πριν τη δημιουργία του Πολυδύναμου, που γνώριζε τις ανάγκες της περιοχής.

- Στο Πολυδύναμο Κέντρο λειτουργούν ομάδα θεραπείας εξωτερικής παρακολούθησης για άτομα με εξάρτηση από παράνομες ουσίες, τζόγο, αλκοόλ και ομάδα γονέων.
- Υπάρχει διαμορφωμένο πλαίσιο λειτουργίας για τα θέματα διαφορετικών εξαρτήσεων και αναγκών (ναρκωτικά, αλκοόλ, τζόγος-ηλεκτρονικός).
- Από την έναρξη της λειτουργίας του Πολυδύναμου Κέντρου πραγματοποιούνται, σε τακτική βάση, δράσεις streetwork με ενημερωτικό περιήλιο και έντυπο υλικό στο κέντρο της Κέρκυρας και σε άλλα σημεία του νησιού, καθώς και διανομή έντυπου υλικού σε τοπικά καταστήματα και επιχειρήσεις.
- Στους προσερχομένους υπερτερούν τα άτομα με θέματα ναρκωτικών ουσιών. Οι έφηβοι έχουν κυρίως θέματα με κάνναβη και είναι δεύτερης γενιάς χρήστες. Κατάχρηση αλκοόλ γίνεται κυρίως στα χωριά. Παρόλο το γεγονός ότι είναι μεγάλο νησί έχει χαρακτηριστικά μικρής κοινωνίας, όπου οι εξυπηρετούμενοι δε θέλουν να τους δούνε.
- Υπάρχει συνεργασία με το νοσοκομείο των Ιωαννίνων όπου παραπέμπονται τα άτομα για detox. Όμως δεν υπάρχει σύνδεση για τη συνέχεια της υποστήριξης του ατόμου καθώς είναι υποστελεχωμένο.
- Στην περιοχή υπάρχει πιάτσα.
- Η έλλειψη οχήματος στο Πολυδύναμο αποτελεί πρόβλημα καθώς το νησί είναι μεγάλο (μεγάλες αποστάσεις). Η Κινητή των Ιονίων Νήσων βοηθάει σε κάποιες περιπτώσεις για τις απομακρυσμένες μετακινήσεις στο νησί.
- Δεν υπάρχει στη Μονάδα σταθερά μόνιμο προσωπικό (έρχεται από την ΗΠΕΙΡΟ 1φ/15 ημέρες) για την εκπαίδευση και την εποπτεία του προσωπικού.
- Δεν κάνουν δράσεις Πρόληψης.
- Αποτελεί πρόβλημα το γεγονός ότι εποπτεύεται η μονάδα από το ΚΕΘΕΑ ΗΠΕΙΡΟΣ. Η επιδίωξη της τοπικής αρχής είναι η αυτονόμηση του νησιού καθώς και άλλες υπηρεσίες έχουν πάει στα Γιάννενα π.χ. το ΕΚΑΒ.
- Πολλά προβλήματα υπήρχαν και από το Πρόγραμμα ΔΙΑΠΛΟΥΣ που δεν ήθελε το ΚΕΘΕΑ να δραστηριοποιείται στην περιοχή.

- Προτείνουν να υπάρχει η δυνατότητα παροχής ολοκληρωμένης θεραπείας από το Πολυδύναμο εκτός από τις υπηρεσίες Συμβουλευτικής που αφορά την πράξη. Αυτό συνδέεται και με την ενίσχυση του κινήτρου των μελών και ανταποκρίνεται στο αίτημα των Εισαγγελικών για ολοκλήρωση της θεραπείας.
- Κατά το έτος 2023 πραγματοποιήθηκε μια σειρά συναντήσεων με τη Διευθύντρια Φυλακών Κέρκυρας, με σκοπό την σύνταξη έγγραφου αιτήματος για τη δημιουργία πιλοτικής ομάδας συμβουλευτικής και κινητοποίησης μέσα στο Κατάστημα Κράτησης, το οποίο και εγκρίθηκε από το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη.
- Δεν λειτούργησε σε 11ωρη βάση σύμφωνα με τον αρχικό σχεδιασμό λόγω ελλείψεων στο προσωπικό.

Δ1.6. Προτάσεις βελτίωσης

- Κινητή Μονάδα στην Κέρκυρα με στόχο τη διευκόλυνση της πρόσβασης των ατόμων σε πρωτοβάθμιες υπηρεσίες αντιμετώπισης των εξαρτήσεων και η παραπομπή σε πιο εξειδικευμένες υπηρεσίες εφόσον κρίνεται αναγκαίο.
- Εύρεση ψυχιάτρου για την υποστήριξη ωφελούμενων με διπλή διάγνωση.
- Σταθερό μόνιμο προσωπικό στη δομή για θέματα εκπαίδευσης και εποπτείας του προσωπικού.
- Προτείνεται να μετασχηματιστεί σε Ανοιχτή δομή ώστε να υπάρχει δυνατότητα ολοκλήρωσης σε περιπτώσεις ατόμων που δε μπορούν να μετακινηθούν σε υπηρεσίες θεραπείας εκτός του νησιού.

Δ2. ΚΙΝΗΤΗ ΜΟΝΑΔΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ

Δ2.1. Έναρξη λειτουργίας - στελέχωση - στόχοι δράσης

Η Κινητή Μονάδα Ιονίων Νήσων με έδρα την Κεφαλλονιά ξεκίνησε τη λειτουργία της 1/2/2022. Στόχος ήταν η παροχή υπηρεσιών πρωτοβάθμιας υποστήριξης σε άτομα που αντιμετωπίζουν προβλήματα εξάρτησης είτε από νόμιμες ή παράνομες ουσίες

(ναρκωτικά, αλκοόλ) είτε παρουσιάζουν άλλες εξαρτητικές συμπεριφορές (τζόγος, διαδίκτυο), και ζουν εκτός των αστικών κέντρων της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων. Οι γεωγραφικές αποστάσεις, το οδικό δίκτυο και ο ιδιαίτερος νησιωτικός χαρακτήρας της συγκεκριμένης Περιφέρειας αποτελούν εμπόδιο για την πρόσβαση στο δίκτυο υπηρεσιών απεξάρτησης, με αποτέλεσμα την επιδείνωση της κατάστασης των ατόμων που τις έχουν ουσιαστικά ανάγκη.

Η Κινητή Μονάδα είχε σκοπό να καλύψει γεωγραφικά το σύνολο της Περιφέρειας, κινούμενη στο σύνολο των νησιών (Ζάκυνθο, Κεφαλονιά, Ιθάκη, Λευκάδα, Παξοί, Κέρκυρα), δίνοντας τη δυνατότητα παροχής υπηρεσιών απεξάρτησης ανεξάρτητα από τον τόπο διαμονής των ατόμων, ξεπερνώντας έτσι τους περιορισμούς της απόστασης και του οδικού δικτύου.

Σύμφωνα με το αρχικό σχέδιο δράσης, βασικοί τομείς δραστηριότητας της Κινητής Μονάδας ήταν:

- Εξορμήσεις σε περιοχές των Ιονίων Νήσων, εντός και εκτός αστικού ιστού, με στόχο την παροχή υπηρεσιών συμβουλευτικής και κινητοποίησης σε εξαρτημένα άτομα και την παραπομπή τους στις σταθερές μονάδες του Θεραπευτικού Προγράμματος.
- Υπηρεσίες υποστήριξης στο οικογενειακό και κοινωνικό περιβάλλον των εξυπηρετούμενων.
- Ενημερωτικές δράσεις πρόληψης και ευαισθητοποίησης σχετικά με τις εξαρτήσεις σε μαθητές, γονείς, εργαζόμενους κ.ά. και στο ευρύτερο κοινό της Περιφέρειας, καθώς και ενέργειες δικτύωσης και συνεργασίας με άλλους κοινωνικούς, πολιτιστικούς και επιστημονικούς Φορείς και Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Οι παρεμβάσεις θα γίνονταν σε τακτική βάση, δημιουργώντας ένα πρόγραμμα επισκέψεων που θα επιτρέψει εξοικείωση των τοπικών κοινωνιών με τις δράσεις της Κινητής. Οι δράσεις συμβουλευτικής θα γίνονταν ατομικά είτε στο εσωτερικό του ειδικά διαμορφωμένου οχήματός είτε σε χώρους που θα προσφέρονται από τοπικούς φορείς. Κατά τη διάρκεια της ατομικής συνάντησης θα γίνεται η ανίχνευση

των αναγκών των εξυπηρετούμενων και θα δρομολογείται η παραπομπή του εξυπηρετούμενου σε περισσότερο εξειδικευμένες δομές ή θα διαμορφώνεται ένας σχεδιασμός συμβουλευτικών συναντήσεων που θα πραγματοποιείται σε κάθε νέα παρουσία της Κινητής μονάδας στην περιοχή.

Η Κινητή Μονάδα θα συνιστά κομμάτι ενός ευρύτερου δικτύου υπηρεσιών τόσο από τις υπάρχουσες δομές απεξάρτησης στο πλαίσιο της Περιφέρειας Ηπείρου όσο και από τις υπόλοιπες δομές υγείας (Νοσοκομεία, Κέντρα Υγείας, Κέντρα Ψυχικής Υγείας, Κοινωνικές Υπηρεσίες ΟΤΑ).

Η προβλεπόμενη στελέχωση της Κινητής Μονάδας Ιονίων Νήσων περιελάμβανε μία θέση Ψυχολόγου, μία θέση Κοινωνιολόγου, δύο θέσεις Κοινωνικών Λειτουργών και μία θέση Ειδικού Θεραπευτή. Κατά το χρόνο της αξιολόγησης, η Κινητή Μονάδα στελεχωνόταν από μία ψυχολόγο και μία κοινωνιολόγο.

Η Κινητή Μονάδα είχε θέση ως στόχο να εξυπηρετήσει 50 άτομα σε ετήσια βάση.

Δ2.2 Απολογιστικά στοιχεία

Η Κινητή Μονάδα από την έναρξή της μέχρι και 31/12/2023, έκανε 247 εξορμήσεις σε περιοχές των Ιονίων Νήσων, εντός και εκτός αστικού ιστού. Παρείχε συμβουλευτική σε 79 περιπτώσεις εξυπηρετούμενων. Επιπλέον, παρείχε υπηρεσίες ενημέρωσης/πρόληψης σε 2551 περιπτώσεις ατόμων στην τοπική κοινωνία.

Δ2.3 Δεδομένα από τα ερωτηματολόγια αξιολόγησης

Σε ερωτηματολόγια που διαμοιράσθηκαν σε φορείς για την αξιολόγηση των υπηρεσιών της Κινητής Μονάδας Ιονίων Νήσων, ανταποκρίθηκε μεγάλος αριθμός συμμετεχόντων, μεταξύ των κυριότερων εκπρόσωποι από την Ελληνική Αστυνομία, την Υπηρεσία Επιμελητών και Κοινωνικής Αρωγής Κεφαλλονιάς, τοπικούς Δήμους, Κέντρα Κοινότητας, κοινωνικές υπηρεσίες και υποστηρικτικές δομές. Συγκεκριμένα, το 50% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι η λειτουργία της Κινητής Μονάδας είναι πολύ έως και πάρα πολύ γνωστή στην τοπική και ευρύτερη κοινότητα και το 70,9% θεωρεί

ότι οι παρεχόμενες υπηρεσίες είναι πολύ έως και πάρα πολύ επαρκείς για την κάλυψη των αναγκών που προκύπτουν στην περιοχή τους.

Από ερωτηματολόγια που διαμοιράσθηκαν στο κοινό, προέκυψε ότι το 76,3% των ερωτηθέντων γνωρίζει για τις δράσεις της Κινητής Μονάδας στην περιοχή τους. Επίσης, το 68,4% έχει ακούσει για κάποια δράση της Μονάδας τους τελευταίους μήνες, ενώ στην πλειοψηφία τους (71,1%) αξιολογούν τη λειτουργία της Μονάδας στην περιοχή τους πολύ έως και πάρα πολύ αναγκαία.

Δ2.4. Δικτύωση-Συνεργασίες

Όσον αφορά τη δικτύωση με άλλους φορείς, η Κινητή Μονάδα Ιονίων Νήσων έχει δημιουργήσει ένα σημαντικό δίκτυο συνεργασιών, ενδεικτικά

- Πολυδύναμο Κέντρο Αντιμετώπισης της κρίσης των χρηστών Ναρκωτικών και Αλκοολισμού στο Γενικό Νοσοκομείο Ιωαννίνων «Γ. Χατζηκώστα» (μονάδα DETOX)
- Κέντρο Ημέρας Ψυχικής Υγείας Αργοστολίου «ΑΠΟΣΤΟΛΗ»
- Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Ιονίων Νήσων
- Κέντρα Κοινότητας των Δήμων Ζίτσας, Ιθάκης, Ληξουρίου, Πρέβεζας, Σουλίου, Αργοστολίου, Σάμης, Κόνιτσας.
- Κοινωνικές υπηρεσίες των Δήμων Ηγουμενίτσας (κοινωνικό παντοπωλείο και κοινωνικό φαρμακείο) και Ληξουρίου (τμήμα κοινωνικής προστασίας και δημόσιας υγείας)
- Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κονίτσας
- Ελληνική Αστυνομία
- Υπηρεσία Επιμελητών και Κοινωνικής Αρωγής Κεφαλλονιάς
- Στέγη Υποστηριζόμενης Διαβίωσης της Ένωσης Προστασίας της Ισότητας και των Δικαιωμάτων Ατόμων με Αναπηρία «ΥΠΕΡΙΩΝ» με έδρα το Ληξούρι Κεφαλλονιάς
- Δομή Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων Ηγουμενίτσας

Δ2. 5. Παρατηρήσεις – Συμπεράσματα

Η ομάδα αξιολόγησης επισκέφθηκε την Κινητή Μονάδα Ιονίων Νήσων στις 29/9/2023 και από τη συζήτηση που ακολούθησε προέκυψαν τα εξής:

- Η Κινητή Μονάδα πραγματοποίησε δράσεις ενημέρωσης, συμβουλευτικής και κινητοποίησης σε περιοχές με δύσκολη πρόσβαση. Πραγματοποίησε μηνιαίες μετακινήσεις εκτός έδρας με σκοπό τη διεξαγωγή streetwork και άλλων δράσεων σε περιοχές της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων με σταθερά σημεία εξόρμησης στην περιοχή της Σάμης, του Φισκάρδου και του Αργοστολίου. Δραστηριοποιείται σε όλα τα νησιά του Ιονίου εκτός από τους Παξούς. Υπάρχει μεγάλη δυσκολία επικοινωνίας μεταξύ των νησιών του Ιονίου καθώς δεν υπάρχει απευθείας σύνδεση.
- Πραγματοποίησε δράσεις πρόληψης και ενημέρωσης σε σχολικές δομές, συλλόγους γονέων και κηδεμόνων, πολιτιστικούς συλλόγους, κοινωνικές δομές και στο ευρύ κοινό.
- Πραγματοποιεί παραπομπές ατόμων στο θεραπευτικό πρόγραμμα του ΚΕΘΕΑ ΗΠΕΙΡΟΣ.
- Το κτίριο στο οποίο στεγάζεται η Κινητή Μονάδα είναι ένα προκάτ κτίριο που οι συνθήκες σύμφωνα με το προσωπικό δεν είναι καλές και δεν βρίσκεται σε κεντρικό σημείο.
- Δεδομένου ότι η στελέχωση της Κινητής είναι δύο άτομα, όταν γίνονται ταξίδια σε άλλες περιοχές, η μονάδα μένει κλειστή.
- Ο πληθυσμός στόχος είναι κυρίως χρήστες κοκαΐνης, κάνναβης και συνταγογραφούμενων βενζοδιαζεπινών. Το αλκοόλ αφορά άτομα μεγαλύτερης ηλικίας. Δεν υπάρχουν πιάτσες στο νησί και οι άνθρωποι με εξαρτητικές συμπεριφορές είναι σε πολλές περιπτώσεις λειτουργικοί (εργάζονται) κάτι που αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα στην απόφαση να απευθυνθούν σε υπηρεσίες που παρέχονται σε αστικά κέντρα επιβαρύνοντας περαιτέρω την καθημερινότητα τους και τον κοινωνικό τους περίγυρο.
- Το νησί έχει χαρακτηριστικά μικρής κοινωνίας με χαρακτηριστικό ότι οι προσερχόμενοι δεν ήθελαν να μιλήσουν με το προσωπικό που είναι από την Κεφαλονιά.
- Χαρακτηριστικό είναι ότι δεν υπάρχουν επαρκείς δομές εκτός αστικού ιστού.

- Δεν είχε γίνει έρευνα δράσης για τον εντοπισμό των αναγκών/δυσκολιών στην περιοχή.
- Φαίνεται ότι η Κινητή Μονάδα έχει ανταποκριθεί ικανοποιητικά και στους ποσοτικούς και στους ποιοτικούς στόχους που είχαν τεθεί και με καλή αξιολόγηση για τη δράση της από το κοινό.
- Σημαντικά σημεία αποτελούν, η συνέχιση της περιοδικής διασύνδεσης με τις υπόλοιπες κινητές μονάδες με σκοπό την ανταλλαγή καλών πρακτικών και τη διευκόλυνση επίλυσης προβλημάτων που μπορεί να αντιμετωπίζει η κάθε μονάδα, η εκπαίδευση του προσωπικού που απασχολείται στις μονάδες και η εύρεση κτιρίου με καλύτερες προδιαγραφές.

Δ2.6. Προτάσεις βελτίωσης

- Μεταφορά της έδρας της Κινητής Μονάδας στην Κέρκυρα με στόχο την ενίσχυση του Πολυδύναμου.
- Η κάλυψη των κενών θέσεων του προσωπικού είναι πρωταρχικής σημασίας ώστε να υπάρχει προσωπικό στο σταθερό χώρο όταν η κινητή απουσιάζει σε ταξίδι.

ΤΕΛΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

- **Μεταφορά της έδρας της Κινητής Μονάδας στην Κέρκυρα με στόχο την ενίσχυση του Πολυδύναμου**
- **Το Πολυδύναμο να ενσωματώσει το Συμβουλευτικό Κέντρο Κέρκυρας και η μετεξέλιξη του Πολυδύναμου σε Ανοιχτή δομή**

**Ε.ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΠΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ
Κ.ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΤ.ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΘΡΑΚΗΣ**

Ε1. ΜΟΝΑΔΑ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗΣ ΣΥΝΝΟΣΗΡΟΤΗΤΑΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ε2.ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

**Ε3.ΜΟΝΑΔΑ ΑΜΕΣΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΜΕ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΙΝΗΤΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ**

Ε4.ΠΟΛΥΔΥΝΑΜΟ ΑΜΘ

Ε5.ΚΙΝΗΤΗ ΑΜΘ

E1. ΜΟΝΑΔΑ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗΣ ΣΥΝΝΟΣΗΡΟΤΗΤΑΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

E1.1. Έναρξη λειτουργίας - στελέχωση - στόχοι δράσης

Η Μονάδα Ψυχιατρικής Συννοσηρότητας Θεσσαλονίκης του ΚΕΘΕΑ ΙΘΑΚΗ ξεκίνησε τη λειτουργία της 1/2/2021. Στόχος της Μονάδας ήταν να υποστηρίξει άτομα που αντιμετωπίζουν προβλήματα ψυχικής υγείας σε συνδυασμό με παράνομες ή νόμιμες εξαρτήσεις (ναρκωτικά, αλκοόλ, τζόγος. Η Μονάδα είχε θέσει ως στόχο την παροχή εξειδικευμένων υπηρεσιών από Ψυχίατρο και Παιδοψυχίατρο καθώς και φαρμακευτικής αγωγής συμβατής με τις διαδικασίες απεξάρτησης σε στεγνά θεραπευτικά προγράμματα.

Για άτομα που δεν μπορούν να ενταχθούν στις υπάρχουσες δομές απεξάρτησης λόγω του είδους ή της βαρύτητας της ψυχικής νόσου, η Μονάδα θα παρείχε υποστήριξη και συμβουλευτική σε ατομικό ή ομαδικό επίπεδο, στηρίζοντας παράλληλα την προσπάθεια επανένταξης στο οικογενειακό, κοινωνικό και εργασιακό περιβάλλον.

Ο πληθυσμός που θα εξυπηρετούσε η Μονάδα αφορούσε:

(α) Άτομα με ψυχική διαταραχή που παράλληλα αντιμετωπίζουν προβλήματα με παράνομες ή νόμιμες εξαρτήσεις (ναρκωτικά, αλκοόλ, τζόγος) και μπορεί να ανήκουν σε διάφορες επιμέρους ομάδες που υφίστανται κοινωνικό αποκλεισμό (π.χ. άστεγοι, οροθετικοί, αποφυλακισμένοι, χρόνιοι ψυχικά ασθενείς, πρόσφυγες-μετανάστες, γυναίκες).

(β) Μέλη της οικογένειας και του ευρύτερου υποστηρικτικού περιβάλλοντος των ατόμων αυτών που μπορεί επίσης να υποφέρουν είτε από κάποια ψυχική νόσο είτε από εξάρτηση από νόμιμες ουσίες ή και από τον συνδυασμό και των δυο παραγόντων.

Σύμφωνα με τον αρχικό σχεδιασμό δράσης, είχε προταθεί η στελέχωσή της με επταμελές προσωπικό, συγκεκριμένα έναν ψυχίατρο, έναν παιδοψυχίατρο, δύο κοινωνικούς επιστήμονες, ένα ψυχολόγο, έναν ειδικό θεραπευτή και ένα νοσηλεύτη.

Κατά το χρόνο της αξιολόγησης, η συγκεκριμένη Μονάδα στελεχωνόταν από δύο ψυχολόγους, μία κοινωνική λειτουργό, μία ειδική θεραπεύτρια, έναν κοινωνιολόγο και μία φιλόλογο.

Η Μονάδα Ψυχιατρικής Συννοσηρότητας Θεσσαλονίκης είχε θέση ως στόχο να εξυπηρετήσει 190 άτομα σε ετήσια βάση.

E1.2 Απολογιστικά στοιχεία

Από την έναρξη λειτουργίας του μέχρι και την 31/12/2023, έλαβαν υπηρεσίες από τη Μονάδα Ψυχιατρικής Συννοσηρότητας Θεσσαλονίκης συνολικά 236 άμεσα εξυπηρετούμενοι. Από αυτούς, 92 εξυπηρετούμενοι αντιμετώπιζαν πρόβλημα με τα ναρκωτικά, 92 εξυπηρετούμενοι με το αλκοόλ και 52 εξυπηρετούμενοι με τον τζόγο. Ακόμη, έλαβαν υπηρεσίες 235 έμμεσα εξυπηρετούμενοι (γονείς και συγγενείς). Επίσης, παραπέμφθηκαν 18 άμεσα εξυπηρετούμενοι σε επόμενη φάση θεραπείας εντός ΚΕΘΕΑ (θεραπευτική κοινότητα) και 19 άμεσα εξυπηρετούμενοι σε επόμενη φάση θεραπείας εκτός ΚΕΘΕΑ.

E1.3 Δεδομένα από τα ερωτηματολόγια αξιολόγησης

Από ερωτηματολόγια που διαμοιράσθηκαν στους εξυπηρετούμενους για την αξιολόγηση των υπηρεσιών της Μονάδας Ψυχιατρικής Συννοσηρότητας Θεσσαλονίκης προέκυψαν τα εξής. Η πλειονότητά των εξυπηρετούμενων (57,1%) ήταν γυναίκες. Η συχνότερη ηλικιακή ομάδα ήταν οι 41-50 ετών (50%). Οι μισοί από αυτούς (50%) εργάζονταν σε σταθερή απασχόληση, ενώ το 21,4% ήταν άνεργοι. Επιπλέον, οι περισσότεροι εξυπηρετούμενοι (85,7%) δεν είχαν συμμετάσχει στο παρελθόν σε άλλο πρόγραμμα απεξάρτησης. Το ίδιο ποσοστό (85,7%) ερωτηθέντων απάντησαν ότι ήταν από πολύ έως και πάρα πολύ ικανοποιημένοι από τη λειτουργία της συγκεκριμένης Μονάδας στην περιοχή τους. Από τις ανάγκες που εξέφρασαν οι εξυπηρετούμενοι, ξεχώρισαν η ανάγκη συμβουλευτικής (64,3%), και η ανάγκη ψυχιατρικής/ψυχολογικής υποστήριξης (57,1%). Τέλος, στην πλειοψηφία τους (71,5%) ανέφεραν ότι οι ανάγκες τους καλύπτονταν από πολύ έως και πάρα πολύ μέσα από τη συμμετοχή τους στη Μονάδα Ψυχιατρικής Συννοσηρότητας.

Από τα ερωτηματολόγια που διαμοιράσθηκαν στις οικογένειες των εξυπηρετούμενων προέκυψε ότι το 62,5% ήταν γονείς. Η συχνότερη ηλικιακή ομάδα ήταν οι 51-60 ετών (37,5%). Οι μισοί από αυτούς (50%) εργάζονταν σε σταθερή απασχόληση, ενώ το 43,8% ήταν άνεργοι. Επιπλέον, οι περισσότεροι (62,5%), συμμετείχαν για πρώτη φορά σε πρόγραμμα απεξάρτησης. Το 75% των ερωτηθέντων δήλωσαν πολύ έως και πάρα πολύ ικανοποιημένοι από τη λειτουργία της συγκεκριμένης Μονάδας στην περιοχή τους. Από τις ανάγκες που εξέφρασαν οι οικογένειες, ξεχώρισαν η ανάγκη θεραπείας (62,5%), η ανάγκη συμβουλευτικής για παράνομες εξαρτήσεις (56,3%), η ανάγκη συμβουλευτικής για νόμιμες εξαρτήσεις (43,8%) και η ανάγκη ενημέρωσης (43,8%). Τέλος, οι μισοί (50%) ανέφεραν ότι οι ανάγκες τους καλύπτονταν αρκετά μέσα από τη συμμετοχή τους στη Μονάδα Ψυχιατρικής Συννοσηρότητας.

Από ερωτηματολόγια που διαμοιράσθηκαν στο προσωπικό ΕΣΠΑ της Μονάδας, προέκυψε ότι το 100% των ερωτηθέντων πιστεύει ότι η λειτουργία της δομής βασίστηκε κατά πολύ έως και πάρα πολύ στις πραγματικές ανάγκες της περιοχής υλοποίησης. Όσον αφορά τον σχεδιασμό του πλαισίου λειτουργίας της μονάδας, το 60% θεωρεί ότι ήταν μέτρια επαρκής. Ακόμη, το 80% θεωρεί ότι η εκπαίδευση που έλαβε προκειμένου να δουλέψει στη μονάδα ήταν επαρκής.

Αξιοσημείωτο είναι ότι το 60% των ερωτηθέντων θεωρεί ότι η υποστήριξη που είχε η μονάδα από τις κεντρικές υπηρεσίες του ΚΕΘΕΑ μέχρι σήμερα ήταν ελλιπής, ενώ το 40% την αξιολογεί ως επαρκή.

Επιπλέον, το 80% των ερωτηθέντων θεωρεί αφενός ότι οι ανάγκες των εξυπηρετούμενων καλύπτονται πολύ αποτελεσματικά και αφετέρου ότι οι στόχοι λειτουργίας της δομής έχουν επιτευχθεί κατά πολύ μέχρι σήμερα. Επίσης, το 60% πιστεύει ότι η μέχρι σήμερα επίδραση της λειτουργίας της μονάδας στην τοπική κοινωνία ήταν σημαντική, ενώ το 40% θεωρεί ότι ήταν μικρή επίδραση. Τέλος, το 80% του προσωπικού ΕΣΠΑ απάντησε ότι έχουν εκπληρωθεί οι προσωπικοί τους στόχοι κατά πολύ μέσα από τη συμμετοχή τους στη δομή.

Ε1.4. Δικτύωση-Συνεργασίες

Με φορείς στο πεδίο των εξαρτήσεων:

- Ανοιχτή Θεραπευτική Κοινότητα ΠΕΘΕΑ ΑΡΓΩ (ΨΝΘ),
- Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας ΠΠΑ (Θεσσαλονίκη),
- Θεραπευτικό Πρόγραμμα ΜΕΘΕΞΙΣ (ΨΝΘ),
- OKANA Streetwork (Θεσσαλονίκη),
- Contra Club, Μονάδα Απεξάρτησης από το Αλκοόλ και τις Νόμιμες Εξαρτήσεις, ΜΕΘΕΞΙΣ (ΨΝΘ),
- Μονάδα ΕΣΠΑ Άμεσης Πρόσβασης ΚΕΘΕΑ ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ,
- Μονάδα ΕΣΠΑ Ψυχιατρικής Συννοσηρότητας ΚΕΘΕΑ ΑΡΙΑΔΝΗ
- OKANA, Ανοιχτό Κέντρο Ημέρας-Υπηρεσίες Βραχείας Φιλοξενίας Βαρδάρη (Θεσσαλονίκη)
- OKANA, Ανοιχτό Κέντρο Ημέρας-Υπηρεσίες Βραχείας Φιλοξενίας Μενεμένη (Θεσσαλονίκη)

Με ευρύτερους κοινωνικούς φορείς:

- Ξενώνας Κακοποιημένων Γυναικών (Θεσσαλονίκη),
- Κέντρο Κοινότητας Ρομά, Δήμος Αμπελοκήπων-Μενεμένης (παράρτημα Δενδροποτάμου),
- Κέντρο Ψυχικής Υγείας Κεντρικού Τομέα Θεσσαλονίκης,
- Κέντρο Ψυχικής Υγείας Δυτικού Τομέα Θεσσαλονίκης,
- Μονάδα Ψυχικής Υγείας Βέροιας,
- Δημοτικό Ιατρείο Θεσσαλονίκης,
- Μ.Κ.Ο Γιατροί του Κόσμου,
- Μ.Κ.Ο Checkpoint,
- Κέντρο Οικογενειακού Προγραμματισμού, Γ.Ν.Θ. «Ιπποκράτειο»,
- Τμήμα Κοινωνικής Υπηρεσίας, Γ.Ν.Θ. «Γ. Παπανικολάου»,
- Κέντρο Συμβουλευτικής & Ψυχολογικής Υποστήριξης, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης,

- Γραφείο Ειδικών Κοινωνικών Ομάδων Ο.Α.Ε.Δ.,
- Γραφείο Ψυχοκοινωνικής Μέριμνας, Αρχηγείο Πυροσβεστικού Σώματος

E1.5. Παρατηρήσεις -Συμπεράσματα

Η ομάδα αξιολόγησης επισκέφθηκε τη Μονάδα της ψυχιατρικής Συννοσηρότητας Θεσσαλονίκης στις 12/4/2023 και από τη συζήτηση που ακολούθησε προέκυψαν τα εξής:

- Στην περιοχή της Θεσσαλονίκης υπάρχει σταθερή δομή (Συμβουλευτικό Κέντρο ΚΕΘΕΑ) που γνώριζε τις ανάγκες των εξυπηρετούμενων.
- Η Μονάδα άλλαξε τρεις φορές Υπεύθυνο Πράξης και μία φορά Υπεύθυνο Υλοποίησης Έργου.
- Αλλαγές προσωπικού έγιναν, στις θέσεις της Ειδικής Θεραπεύτριας και της Κοινωνικής Λειτουργού, μετά από παραιτήσεις των δύο εργαζομένων.
- Η Μονάδα αποτελεί πύλη εισόδου των προσερχομένων χωρίς δηλαδή την προϋπόθεση να βρίσκονται ήδη σε διαδικασία απεξάρτησης σε μία από τις λειτουργούσες δομές απεξάρτησης.
- Σημαντική δυσκολία στη λειτουργία της μονάδας ήταν το γεγονός της μη πλήρωσης θέσης ψυχιάτρου με συνακόλουθες δυσκολίες στην εκτίμηση της κλινικής εικόνας του ατόμου, στη θεραπευτική υποστήριξή του (π.χ. ένταξη ή μη στη Μονάδα, μείωση, σταθεροποίηση ή αλλαγή φαρμακευτικής αγωγής) καθώς και επιπρόσθετος όγκος εργασίας (π.χ. πολλές επικοινωνίες με πολλούς ψυχιάτρους, δυσκολίες προσέγγισης και επικοινωνίας με ψυχιάτρους κ.ά.). Δεδομένου της έλλειψης ψυχιάτρου υπήρχε συνεργασία με τον ιδιώτη ψυχίατρο του κάθε προσερχόμενου.
- Οι πιο σοβαρές ψυχιατρικές περιπτώσεις παραπέμπονταν στο πρόγραμμα ΙΑΝΟΣ.
- Η ψυχοκοινωνική παρέμβαση της Μονάδας είναι ήπιας θεραπευτικής υποστήριξης («εξωτερικής διαμονής»). Στο πλαίσιο αυτό, λειτουργούν ομάδες θεραπευτικής απεξάρτησης από τη α) χρήση αλκοόλ και β) την ενασχόληση με τα τυχερά παιχνίδια. Με βάση τις ανάγκες και το θεραπευτικό

αίτημα κάθε ατόμου, η Μονάδα υποστηρίζει τη θεραπευτική πορεία του είτε προς τη Θεραπευτική Κοινότητα (αν το θεραπευτικό αίτημα αφορά: παράνομες ή νόμιμες ουσίες) είτε προς την Ανοιχτή Δομή ΚΕΘΕΑ ΙΘΑΚΗ (αν το θεραπευτικό αίτημα αφορά: παράνομες ή νόμιμες ουσίες εκτός αλκοόλ). Υπήρχε συνεργασία με τους προσωπικούς ψυχιάτρους για αλλαγή της φαρμακευτικής αγωγής των εξυπηρετούμενων στην κύρια φάση θεραπείας

- Ετερογενής πληθυσμός με διαφορετικές ανάγκες έχει απευθυνθεί στη Μονάδα (άτομα με περιοδικές, καταθλιπτικού τύπου, δυσκολίες και οργανωμένο πλαίσιο ζωής και άτομα με ψυχωτικού τύπου δυσκολίες και δυσμενείς συνθήκες διαβίωσης).
- Έχουν πραγματοποιηθεί δράσεις και ενέργειες δικτύωσης τόσο με θεραπευτικά προγράμματα του ΚΕΘΕΑ όσο και με ευρύτερους φορείς θεραπευτικής απεξάρτησης και κοινωνικές οργανώσεις της τοπικής κοινωνίας, με στόχο τη διεύρυνση της αναγνωρισιμότητας της Μονάδας και την ενίσχυση της θεραπευτικής της εμβέλειας.
- Φαίνεται ότι είμαι μια Μονάδα με καλή δυναμική που έχει ξεπεράσει το στόχο της πράξης.

E1.6. Προτάσεις βελτίωσης

- Η στελέχωση με ψυχίατρο θα βοηθούσε περαιτέρω την αύξηση της αποτελεσματικότητας της Μονάδας.

E2. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

E2.1. Έναρξη λειτουργίας - στελέχωση - στόχος δράσης

Το πρόγραμμα Κοινωνικής Ένταξης Θεσσαλονίκης ξεκίνησε να παρέχει υπηρεσίες τον Φεβρουάριο του 2021. Το πρόγραμμα λειτουργεί παρέχοντας συμπληρωματικές υπηρεσίες στα προγράμματα ΚΕΘΕΑ ΙΘΑΚΗ και ΚΕΘΕΑ ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ. Στελεχώνεται από τις ακόλουθες ειδικότητες επαγγελματιών:

- Φιλολόγο
- Μαθηματικό
- Θεατρολόγο
- Καθηγήτρια Αγγλικής Γλώσσας
- Οικονομολόγο

Οι θέσεις του Νομικού Συμβούλου, Πληροφορικού και του Συμβούλου Απασχόλησης δεν καλύφθηκαν ξανά μετά την αποχώρησή τους.

Το πρόγραμμα Κοινωνικής Ένταξης με έδρα τη Θεσσαλονίκη, έρχεται να επεκτείνει την υποστήριξη των ατόμων που βρίσκονται στα προγράμματα απεξάρτησης και να τους βοηθήσει σε κρίσιμα ζητήματα που σχετίζονται με την ισότιμη και ουσιαστική ενσωμάτωση και επανένταξή τους στην κοινωνία.

Συγκεκριμένα το πρόγραμμα παρέχει υπηρεσίες επανασύνδεσης με την εκπαιδευτική διαδικασία, ανάπτυξης δεξιοτήτων ζωής και απόκτησης τυπικών προσόντων όπως, ένταξη σε τάξεις τυπικής εκπαίδευσης, καλλιέργεια δεξιοτήτων ζωής, απόκτηση απολυτηρίων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ψηφιακή ενδυνάμωση, δεξιότητες χειρισμού νέων τεχνολογιών, εκμάθηση αγγλικής γλώσσας, θεατρική αγωγή και επιμορφωτικές δράσεις μέσω πολιτιστικών και εκπαιδευτικών εξόδων.

Πραγματοποιείται σύνδεση των εκπαιδευτικών δράσεων με τη συμβουλευτική απασχόλησης με στόχο την αντιμετώπιση των εμποδίων για την ισότιμη πρόσβαση των ωφελούμενων στην αγορά εργασίας.

Επιπλέον, παρέχεται υποστήριξη και καθοδήγηση σε ζητήματα οικονομικής φύσης, εκπαίδευση στην αποτελεσματική διαχείριση των οικονομικών θεμάτων, ενημέρωση για τα δικαιώματα στην διεκδίκηση επιδομάτων κ.ά.

Τα άτομα που ωφελούνται από τη δράση ανήκουν στις εξής κατηγορίες:

- Άτομα που λαμβάνουν υπηρεσίες στις φάσεις της Θεραπευτικής Κοινότητας και Κοινωνικής Επανάταξης του ΚΕΘΕΑ ΙΘΑΚΗ και μέλη των οικογενειών τους
- Έφηβοι και μέλη των οικογενειών τους που παρακολουθούν το πρόγραμμα ΑΝΑΔΥΣΗ του ΚΕΘΕΑ ΙΘΑΚΗ
- Άτομα που λαμβάνουν υπηρεσίες στην Ανοιχτή Δομή του ΚΕΘΕΑ ΙΘΑΚΗ
- Εξυπηρετούμενοι στη Θεραπευτική Κοινότητα εντός Σωφρονιστικού Καταστήματος στα Διαβατά που δραστηριοποιείται το ΚΕΘΕΑ ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ.
- Άτομα που λαμβάνουν υπηρεσίες στο Κέντρο Υποδοχής & Επανάταξης Αποφυλακισμένων που υποστηρίζεται από το ΚΕΘΕΑ ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ
- Άτομα που λαμβάνουν υπηρεσίες στο ΑΡΓΩ, ΙΑΝΟ και στο Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας Θεσσαλονίκης , έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν στο Πρόγραμμα Κοινωνικής Ένταξης εφόσον υπάρχει διαθεσιμότητα.

E2.2 Πρωτογενή δεδομένα

Το Πρόγραμμα Κοινωνικής Ένταξης από την 01/02/2021 που είναι η ημερομηνία έναρξης λειτουργίας του και για τα επόμενα τρία έτη, έχει παράσχει υπηρεσίες στους άμεσα εξυπηρετούμενους των προγραμμάτων που λαμβάνουν ήδη υπηρεσίας στα προγράμματα ΚΕΘΕΑ ΙΘΑΚΗ και ΚΕΘΕΑ ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ. Κατά το διάστημα λειτουργίας του προγράμματος, πραγματοποιήθηκαν ατομικές συναντήσεις που αφορούσαν οικονομική και επαγγελματική συμβουλευτική.

Παράλληλα, πραγματοποιήθηκαν εκπαιδευτικά σεμινάρια στα Μαθηματικά, Φιλολογικά, ομάδα θεάτρου, κινηματογράφου και δημιουργικής γραφής, καθώς και μαθήματα πληροφορικής.

Με βάση τις πληροφορίες όπως προκύπτουν από το Πρόγραμμα, η πλειοψηφία των συμμετεχόντων στα τμήματα εκπαίδευσης και ανάπτυξης δεξιοτήτων είναι άνδρες (89%) με μέσο όρο ηλικίας τα 37, 8 έτη. Το 80% των συμμετεχόντων λαμβάνει υπηρεσίες κύριας φάσης θεραπείας.

Όσον αφορά στη λειτουργία της πράξης , μεγάλη δυσκολία σημειώθηκε τόσο κατά την περίοδο της πανδημίας όσο και με την αλλαγή των Υπεύθυνων του Προγράμματος και κατά συνέπεια των Υπεύθυνων Πράξης. Επίσης, σημειώθηκε δυσκολία που σχετίζεται με τις αποχωρήσεις του προσωπικού καθώς και με την ελλιπή εκπαίδευση όπως χαρακτηριστικά σημειώθηκε , αλλά και την έλλειψη γενικών οδηγιών και κατευθύνσεων. Η επικοινωνία με την Περιφέρεια είχε δυσκολίες και ο συντονισμός των ΕΣΠΑ ανά την Ελλάδα κρίθηκε ελλιπής.

Από την άλλη, τα δυνατά σημεία που σημειώθηκαν με την έναρξη λειτουργίας του Προγράμματος αφορούσε στην απόκτηση μεγαλύτερης εμπειρίας και διεύρυνσης του ρόλου της Εκπαίδευσης που έτυχε θετικής υποδοχής από όλες τις θεραπευτικές μονάδες του ΚΕΘΕΑ ΙΘΑΚΗ.

Εντάχθηκαν στην ομάδα νέες / νέοι επαγγελματίες με κέφι, όρεξη για δουλειά, με νέα δυναμική και νέα γκάμα δεξιοτήτων, η συνεργασία μεταξύ των οποίων χαρακτηρίστηκε ως εξαιρετική.

Επιπλέον, δημιουργήθηκε παράρτημα σχολείου στα Διαβατά όπου αξιοποιήθηκε η μόνιμη εμπειρία των καθηγητών που το στελέχωσαν.

Ε2.3 Δεδομένα από τα ερωτηματολόγια

Με βάση τις απαντήσεις που δόθηκαν στα ερωτηματολόγια από τους εργαζόμενους στα ΕΣΠΑ (5) , διαφαίνεται η αντίληψη ότι η λειτουργία του Πολυδύναμου Κέντρου κρίνεται πολύ ή πάρα πολύ σημαντική και αναγκαία για την περιοχή υλοποίησης από το προσωπικό. Η πλειοψηφία (80%) αξιολόγησε ως πολύ επαρκώς τη στελέχωση της Μονάδας. Όσον αφορά στην αξιολόγηση σχετικά με τον επαρκή σχεδιασμό του πλαισίου λειτουργίας του Κέντρου, οι απαντήσεις που δόθηκαν ήταν από πολύ ή και πάρα πολύ αντίστοιχα. Στη συνέχεια, η πλειοψηφία ανέφερε ότι η εκπαίδευση που έλαβε προκειμένου να εργαστεί στο Κέντρο ήταν επαρκής (80%). 2 από τους 5 εργαζόμενους ανέφεραν ότι είναι επαρκής η υποστήριξη που λαμβάνει το Κέντρο μέχρι σήμερα από το πρόγραμμα υλοποίησης (βλ. ΚΕΘΕΑ ΙΘΑΚΗ), ενώ οι υπόλοιποι (3) ανέφεραν ως ολοκληρωμένη την υποστήριξη που δέχονται. Το 60% αξιολόγησε

ως επαρκή την υποστήριξη που λαμβάνει το Κέντρο μέχρι και σήμερα από τις Κεντρικές Υπηρεσίες. Οι εργαζόμενοι ανέφεραν ότι η επίλυση των οργανωτικών και άλλων προβλημάτων γίνεται πολύ ή πάρα πολύ άμεσα και αντίστοιχα οι ανάγκες των εξυπηρετούμενων καλύπτονται πολύ ή/και πάρα πολύ αποτελεσματικά. Το 60% διατύπωσε ότι έχουν επιτευχθεί κατά πολύ οι στόχοι λειτουργίας του Κέντρου, ενώ το υπόλοιπο 40% απάντησε πάρα πολύ. Ως πολύ σημαντική αξιολογήθηκε από το 60% η επίδραση της λειτουργίας του Κέντρου στην τοπική κοινωνία μέχρι και σήμερα. Το υπόλοιπο 40% την αξιολόγησε αντίστοιχα ως σημαντική. Οι προσωπικοί στόχοι των εργαζομένων έχουν εκπληρωθεί από πολύ ως πάρα πολύ για το 80% των εργαζομένων. Και τέλος το 60% ανέφερε ότι θα συνιστούσε πολύ έως πάρα πολύ σε κάποιον συνάδελφο να δηλώσει υποψηφιότητα σε παρόμοια πράξη / μονάδα ΕΣΠΑ του ΚΕΘΕΑ.

Το προσωπικό ΝΠΙΔ που απασχολείται στο Κέντρο Κοινωνικής Ένταξης της Θεσσαλονίκης αποτελείται μόνο από ένα (1) εργαζόμενο, όπου έκρινε ως πάρα πολύ αναγκαία τη λειτουργία του Κέντρου για την περιοχή υλοποίησης. Η στελέχωση του Κέντρου αξιολογήθηκε ως μέτρια. Ο σχεδιασμός λειτουργίας του Κέντρου κρίθηκε επίσης μέτριος. Η εκπαίδευση που ελήφθη ήταν επαρκής. Επίσης επαρκής αξιολογήθηκε τόσο η υποστήριξη που λαμβάνει το Κέντρο μέχρι σήμερα από το πρόγραμμα υλοποίησης (βλ. ΚΕΘΕΑ ΙΘΑΚΗ), όσο και από τις Κεντρικές Υπηρεσίες. Τα οργανωτικά και άλλα προβλήματα δεν επιλύονται με ικανοποιητική ταχύτητα (μέτρια). Οι ανάγκες των εξυπηρετούμενων ωστόσο καλύπτονται πολύ αποτελεσματικά, ενώ επίσης σε μεγάλο βαθμό (πολύ) έχουν επιτευχθεί οι στόχοι λειτουργίας του Κέντρου. Η επίδραση στην τοπική κοινωνία με την μέχρι σήμερα λειτουργία του Κέντρου αξιολογήθηκε ως πολύ σημαντική. Τέλος, τηρήθηκε το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης, οι κτιριακές εγκαταστάσεις του προγράμματος πληρούσαν τις προϋποθέσεις εγκατάστασης της νέα δομής. Αντιθέτως ο αρχικός σχεδιασμός στελέχωσης της διεπιστημονικής μονάδας δεν ανταποκρίνονταν στις ανάγκες.

Από τα ερωτηματολόγια που χορηγήθηκαν στους εξυπηρετούμενους για την αξιολόγηση των υπηρεσιών του Προγράμματος Κοινωνικής Ένταξης προέκυψαν τα

ακόλουθα: η πλειοψηφία των εξυπηρετούμενων (89,1%) ήταν άνδρες. Οι επικρατέστερες ηλικιακές ομάδες ήταν 31-40 ετών (45,7%) και 41-50 ετών (28,3%). Η πλειοψηφία των εξυπηρετούμενων (56,5%) ήταν άνεργοι, ενώ το 19,6% ανέφερε σταθερή ή περιστασιακή απασχόληση. Το 23,9% ήταν εξέτιαν την ποινή τους στο Σωφρονιστικό Κατάστημα των Διαβατών.

Επιπλέον, σχεδόν οι μισοί εξυπηρετούμενοι (45,7%) δεν είχαν προηγούμενη εμπειρία σε πρόγραμμα απεξάρτησης. Σχεδόν όλοι (95,7%) δήλωσαν πολύ ή πάρα πολύ ικανοποιημένοι από τη λειτουργία του Προγράμματος Κοινωνικής Ένταξης. Από τις ανάγκες που εξέφρασαν οι εξυπηρετούμενοι, ξεχώρισαν η ανάγκη συμβουλευτικής για νομική υποστήριξη (54,3%), και η ανάγκη επαγγελματικής συμβουλευτικής (28,3%). Τέλος, οι περισσότεροι (82,6%) ανέφεραν ότι οι ανάγκες τους καλύπτονταν πολύ ή πάρα πολύ μέσα από τη συμμετοχή τους στο Πρόγραμμα.

Στην ανοιχτή ερώτηση του ερωτηματολογίου αναφορικά με τις παρατηρήσεις τους για την καλύτερη λειτουργία του προγράμματος, ενέκυψε η ανάγκη για περισσότερη εκπαίδευση και νομική υποστήριξη.

E2.4. Δικτύωση-Συνεργασίες

Από την έναρξη της πράξης το Πρόγραμμα Κοινωνικής Ένταξης προχώρησε στη γνωστοποίηση της λειτουργίας του με 608 ενέργειες επικοινωνίας και δικτύωσης και 87 ενέργειες δημοσιοποίησης που στόχο είχαν τη δημιουργία ενός δικτύου υποστήριξης και ευαισθητοποίησης για κοινωνική και εργασιακή ένταξη των εξυπηρετούμενων με καλύτερους όρους και περισσότερες ευκαιρίες.

E2.5. Συμπεράσματα – Παρατηρήσεις

Η ομάδα αξιολόγησης επισκέφθηκε το Πρόγραμμα Κοινωνικής Ένταξης στις 10/4/2023 και από τη συζήτηση που ακολούθησε προέκυψαν τα εξής:

- Το Πρόγραμμα υποστηρίζει ωφελούμενους από την κύρια φάση θεραπείας της Θεραπευτικής Κοινότητας Διαμονής, την Ανοιχτή Δομή και τη Μονάδα εφήβων ΑΝΑΔΥΣΗ του ΚΕΘΕΑ ΙΘΑΚΗ. Επίσης, μέλη εντός και εκτός του

Σωφρονιστικού Καταστήματος Διαβατών του ΚΕΘΕΑ ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ, καθώς και μέλη της Επανεξέτασης και των δυο προγραμμάτων με στόχο την ενδυνάμωση και υποστήριξή τους σε καίρια ζητήματα που σχετίζονται με την ισότιμη και ουσιαστική ενσωμάτωση και επανένταξή τους στην κοινωνία.

- Συνολικά οι παρεμβάσεις στοχεύουν στην ενδυνάμωση ατόμων και προετοιμασία για την κοινωνική και εργασιακή ένταξη με καλύτερους όρους, μεγαλύτερη αυτεπίγνωση και περισσότερα τυπικά προσόντα
- Δημιουργήθηκε σχολείο στις φυλακές των Διαβατών
- Κάποιες ειδικότητες, όπως επιμορφωτής Πληροφορικής, Νομικός Σύμβουλος και Σύμβουλος Απασχόλησης δεν έχουν καλυφθεί
- Οι επιμορφωτές απασχολούνται κυρίως στις φυλακές των Διαβατών και στην επανένταξη των αποφυλακισμένων στον ΠΡΟΜΗΘΕΑ
- Έχει διαμορφωθεί ένα άτυπο δίκτυο επικοινωνίας με τις υπόλοιπες Κοινωνικές Εντάξεις ΕΣΠΑ του ΚΕΘΕΑ που περιλαμβάνει 2-3 διαδικτυακές συναντήσεις που έχουν πραγματοποιηθεί
- Μεγάλη δυσκολία στη λειτουργία του προγράμματος σημειώθηκε κατά την περίοδο της Πανδημίας, αλλά και με την αλλαγή που σημειώθηκε στον Υπεύθυνο της Πράξης (και παράλληλα στον Υπεύθυνο του Προγράμματος).
- Σημειώθηκαν αποχωρήσεις εργαζομένων, ελλιπής εκπαίδευση και κατεύθυνση ως προς την κατάλληλη υποστήριξη των ωφελούμενων.

E2.6. Προτάσεις Βελτίωσης

- Συνεχής εκπαίδευση του προσωπικού με στόχο την ενίσχυση των δυνατοτήτων τους για την καλύτερη υποστήριξη των ωφελούμενων
- Διατήρηση και ανάπτυξη θεσμικών συνεργασιών του Προγράμματος με στόχο την επιτυχή διασύνδεση
- Κάλυψη των ειδικοτήτων που δεν έχουν καλυφθεί
- Διατήρηση του δικτύου που έχει δημιουργηθεί και όπου κρίνεται δυνατό, ενίσχυσή του

- Σταθερή εποπτεία και κατεύθυνση προς το προσωπικό, σε θέματα που σχετίζονται με τη σωστή λειτουργία της Μονάδας για την καλύτερη υποστήριξη των εξυπηρετούμενων.

E3. Μονάδα Άμεσης Πρόσβασης με υπηρεσίες Κινητής Μονάδας

E3.1 Έναρξη λειτουργίας – Στελέχωση – Στόχοι - Δικτύωση

Η Μονάδα Άμεσης Πρόσβασης με υπηρεσίες κινητής μονάδας στην Θεσσαλονίκη (ΚΕΘΕΑ ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ) ξεκίνησε να παρέχει υπηρεσίες την 1^η Φεβρουαρίου 2021, και οι εγκαταστάσεις του βρίσκονται σε κεντρικό σημείο στην περιοχή των Λαδάδικων σε μια γειτονιά με αρκετά καταστήματα εστίασης και διασκέδασης.

Η αρχικά προβλεπόμενη στελέχωση της Μονάδας ήταν 12 άτομα με τις ακόλουθες ειδικότητες: 3 Ψυχολόγοι, 3 Κοινωνικοί Λειτουργοί, 3 Ειδικοί Θεραπευτές, 1 νοσηλεύτρια, 1 λογιστής και 1 γιατρός. Εκτός της θέσης του γιατρού -η οποία δεν καλύφθηκε ποτέ κατά τη διάρκεια της πράξης- και έπειτα από μια σειρά αποχωρήσεων και αντικαταστάσεων των εργαζομένων η σημερινή σύνθεση του προσωπικού είναι 10 άτομα και αφορά: 3 Ψυχολόγους, 2 Κοινωνικούς Λειτουργούς, 3 Ειδικούς Θεραπευτές, 1 νοσηλεύτρια και 1 λογίστρια (ποσοστό κάλυψης 83,3%).

Κύριο χαρακτηριστικό του πολυδύναμου κέντρου είναι η λειτουργία του εντός του αστικού ιστού καθώς και η άμεση ανταπόκριση στις βασικές και κατ' επείγουσες ανάγκες των εξαρτημένων (παροχή ασφαλούς και καθαρού από ουσίες χώρου, ανάγκες σίτισης, ιματισμού, ατομικής υγιεινής, παροχή ιατροφαρμακευτικής αρωγής, στοχευόμενη συμβουλευτική, παραπομπή σε υπηρεσία κλπ.) και η διαμόρφωση συνθηκών απρόσκοπτης πρόσβασης τους σε υπηρεσίες. Βασικό στοιχείο που συγκροτεί τη συνολική παρέμβαση και διατρέχει το σύνολο των δράσεων της μονάδας είναι η ευελιξία και η προσαρμογή της φροντίδας στις ανάγκες και το στάδιο ανταπόκρισης του εξυπηρετούμενου. Γι' αυτό το σκοπό επιδιώκεται διασύνδεση με δομές που εξυπηρετούν ανάγκες που δεν καλύπτονται από τη μονάδα, η οποία απαιτεί επίσημα πρωτόκολλα συνεργασίας, που εξασφαλίζουν την

απρόσκοπτη υποδοχή των παραπεμπόμενων και τη δυνατότητα παρακολούθησης της εξέλιξής του. Στις υπηρεσίες αυτές περιλαμβάνονται νοσοκομεία στο κέντρο της πόλης, υπηρεσίες των δήμων, μονάδες του ΟΚΑΝΑ, υπηρεσίες του ΨΝΘ, υπηρεσίες για την αντιμετώπιση του HIV/AIDS και HCV μονάδες πρωτοβάθμιας ιατρικής φροντίδας, κέντρα ψυχικής υγείας κλπ.

Επιπλέον το συγκεκριμένο ΠΚ το οποίο θα αναπτυχθεί από το ΚΕΘΕΑ παρουσιάζει δύο σημαντικά συγκριτικά πλεονεκτήματα:

A. Θα συνδέεται με τα δύο ολοκληρωμένα προγράμματα του ΚΕΘΕΑ (ΙΘΑΚΗ, ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ) τα οποία έχουν ήδη συγκεντρώσει εξαιρετικά σημαντική εμπειρία και τεχνογνωσία²

B. Εξίσου σημαντική είναι η σύνδεση του ΠΚ με την κινητή μονάδα που αναπτύσσει το ΚΕΘΕΑ με στόχο την συνολική κάλυψη των γεωγραφικών και διοικητικών ορίων της περιφέρειας.

Η Κινητή Μονάδα (ΚΜ) έχει ως κεντρική δράση την προσέγγιση χρηστών στο δρόμο (streetwork). Η δουλειά εκτός δομών (outreach work) για εξαρτημένους χρήστες ουσιών στο ΚΕΘΕΑ παρουσιάζει ήδη σημαντικό έργο και έχει συσσωρεύσει πλούσια εμπειρία και τεχνογνωσία μέσα από την 17ετή δράση της. Στα νέα Δίκτυα οι μονάδες αυτές αναπτύσσουν καινούριες στρατηγικές :

α. της συνεργασίας και της κοινής δράσης με άλλους εξειδικευμένους φορείς (ψυχικής και σωματικής υγείας και πρόνοιας) και

β. της ενίσχυσης του εύρους των υπηρεσιών που θα παρέχουν στο δρόμο. Η χρήση κινητών μέσων (ειδικά διαμορφωμένα βαν), τα οποία θα αξιοποιούνται στις εξορμήσεις, αποτελούν βασικό στοιχείο των νέων μονάδων και εκτιμάται ότι θα συμβάλουν σημαντικά στην επίτευξη των στόχων τους. Επιπλέον, οι κινητές μονάδες

---

² Το ΚΕΘΕΑ ΙΘΑΚΗ αποτελεί το πρώτο ολοκληρωμένο θεραπευτικό πρόγραμμα στην Ελλάδα, ενώ το ΚΕΘΕΑ ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ αποτελεί ένα ολοκληρωμένο θεραπευτικό πρόγραμμα στο πλαίσιο του σωφρονιστικού συστήματος με την πρώτη θεραπευτική κοινότητα μέσα στις φυλακές (ΔΦ. Διαβατών)

θα έχουν και το πρόσθετο έργο της αναγνώρισης και καταγραφής των αναγκών των ομάδων-στόχων.

Εκτός από την αρχική χαρτογράφηση των περιοχών της πόλης με σκοπό την εύρεση των χώρων συνάθροισης των χρηστών και τις ώρες που παρουσιάζεται μεγαλύτερη κινητικότητα εκεί, στην πρώτη φάση λειτουργίας της πράξης αναζητήθηκαν τα θεραπευτικά προγράμματα, οι κοινωνικές υπηρεσίες και οι υπηρεσίες υγείας της πόλης με στόχο την ενημέρωση για την έναρξη λειτουργίας της μονάδας και την ανάπτυξη συνεργασιών. Ως εκ τούτου, το δίκτυο συνεργασιών το οποίο αναπτύχθηκε καθ' όλη τη διάρκεια υλοποίησης της πράξης περιλαμβάνει:

Τα υπάρχοντα Προγράμματα του ΚΕΘΕΑ (ΚΕΘΕΑ ΙΘΑΚΗ, ΚΕΘΕΑ ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ, ΚΕΘΕΑ ΑΝΑΔΥΣΗ) τις Μονάδες Υποκατάστασης του ΟΚΑΝΑ στην Θεσσαλονίκη, το Πρόγραμμα Προαγωγής Αυτοβοήθειας, το ΠΕΘΕΑ ΑΡΓΩ, τα Προγράμματα ΙΑΝΟΣ και ΜΕΘΕΞΙΣ, την οργάνωση ΆΡΣΙΣ, το Υπνωτήριο και το Κέντρο Ημέρας Αστέγων Δήμου Θεσσαλονίκης, τις ΜΚΟ PRAKSIS, ΘΕΤΙΚΗ ΦΩΝΗ και Γιατροί του Κόσμου, τις Κοινωνικές Υπηρεσίες των Γενικών Νοσοκομείων της πόλης, το ThessCheckpoint, καθώς και το πρόγραμμα ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ.

E3.2 Απολογιστικά Στοιχεία (Πρωτογενή δεδομένα μέχρι 31/12/2023)

E3.2.1 Μονάδα Άμεσης Πρόσβασης

Η Μονάδα Άμεσης Πρόσβασης από την 01/02/2021 που είναι η ημερομηνία έναρξης λειτουργίας του έως και την 31/12/2023 έχει παράσχει υπηρεσίες σε 343 μοναδικούς αποδέκτες, με μέση μηνιαία δύναμη 51,6 εξυπηρετούμενους. Παράλληλα, κατά την περίοδο αναφοράς έγιναν 2 παραπομπές άμεσα εξυπηρετούμενων σε επόμενη φάση εντός ΚΕΘΕΑ (κύρια φάση θεραπείας), ενώ δεν έγιναν παραπομπές σε άλλες υπηρεσίες εκτός ΚΕΘΕΑ.

E3.2.2 Κινητή Μονάδα

Αναφορικά με την κινητή μονάδα από την 01/02/2021 που είναι η ημερομηνία έναρξης λειτουργίας του έως και την 31/12/2023 έχει πραγματοποιήσει 698

εξορμήσεις εκτός δομής, έχοντας καταγράψει 17.759 προσεγγίσεις/επαφές (88% άνδρες, 12% γυναίκες). Παράλληλα, κατά την περίοδο αναφοράς έγιναν 167 παραπομπές σε θεραπευτικά προγράμματα του ΚΕΘΕΑ, ενώ καταγράφηκαν 1.657 δράσεις πρόληψης στην κοινότητα και 13.795 υπηρεσίες σίτισης/ατομικής φροντίδας σε άμεσα εξυπηρετούμενους.

E3.3 Δεδομένα από τα ερωτηματολόγια αξιολόγησης

Από τα ερωτηματολόγια που χορηγήθηκαν στους εξυπηρετούμενους για την αξιολόγηση των υπηρεσιών του Πολυδύναμου Κέντρου στη Θεσσαλονίκη προέκυψαν τα ακόλουθα:

Το 84,2% του δείγματος ήταν άνδρες. Οι επικρατέστερες ηλικιακές ομάδες ήταν 51-60 ετών (47,4%) και 41-50 ετών (31,6%), καταγράφοντας έναν πιο γερασμένο πληθυσμό εξυπηρετούμενων σε σχέση με άλλες αντίστοιχες πράξεις. Η πλειοψηφία των εξυπηρετούμενων (68,4%) δήλωσε χωρίς εργασία, ενώ σχεδόν 9 στους 10 εξυπηρετούμενους (89,5%) ανέφεραν παλιότερη εμπειρία σε πρόγραμμα απεξάρτησης. Η πλειοψηφία (84,2%) δήλωσαν πολύ ή πάρα πολύ ικανοποιημένοι από τη λειτουργία του συγκεκριμένου Πολυδύναμου Κέντρου στην περιοχή τους και το 52,6% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι το πολυδύναμο κέντρο κάλυψε πολύ ή πάρα πολύ τις ανάγκες και τις προσδοκίες τους.

Αντίστοιχα, από τα ερωτηματολόγια που χορηγήθηκαν στους εξυπηρετούμενους για την αξιολόγηση των υπηρεσιών της Κινητής Μονάδας αναδείχθηκαν τα παρακάτω:

Το 81,7% του δείγματος ήταν άνδρες. Οι επικρατέστερες ηλικιακές ομάδες ήταν 41-50 ετών (46,7%) και 31-40 ετών (21,7%). Περισσότεροι από 6 στους 10 (63,3%) δήλωσαν άνεργοι, 7 στους 10 ανέφεραν σταθερή στέγη και 8 στους 10 εξυπηρετούμενους ανέφεραν παλιότερη εμπειρία σε πρόγραμμα απεξάρτησης. Η πλειοψηφία (86,7%) δήλωσαν πολύ ή πάρα πολύ ικανοποιημένοι από τη λειτουργία του συγκεκριμένου Πολυδύναμου Κέντρου στην περιοχή τους και το 86,4% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι το πολυδύναμο κέντρο κάλυψε πολύ ή πάρα πολύ τις ανάγκες και τις προσδοκίες τους. Οι κυριότερες ανάγκες του εν λόγω πληθυσμού,

όπως εκφράστηκαν μέσω των ερωτηματολογίων συνοψίζονται στην ενημέρωση-συμβουλευτική και τις υπηρεσίες σίτισης και κοινωνικής φροντίδας.

Στα ερωτηματολόγια που συμπληρώθηκαν από συνεργαζόμενους με το Κέντρο φορείς, ανταποκρίθηκαν λίγες υπηρεσίες -συγκριτικά με το μεγάλο δίκτυο συνεργασιών το οποίο έχει αναπτυχθεί κατά την διάρκεια της υλοποίησης της πράξης- και αυτές ήταν 2 ΜΚΟ, ο ΟΚΑΝΑ και ο Δήμος Θεσσαλονίκης. Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων ήταν γυναίκες (80%), Κοινωνικοί Λειτουργοί (60%), κάτοχοι μεταπτυχιακού διπλώματος (60%), ενώ η κυρίαρχη ηλικιακή ομάδα ήταν τα 31-40 έτη (60%). Επιπρόσθετα το 80% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι καλύπτονται πολύ ή πάρα πολύ οι προσδοκίες και οι ανάγκες που υπάρχουν από τη λειτουργία της Κινητής μονάδας Πολυδύναμου Κέντρου, ενώ 6 στα 10 ερωτηθέντα άτομα δήλωσαν υψηλή ικανοποίηση από την λειτουργία της πράξης.

Στην συνέχεια και σε ό,τι αφορά τα ερωτηματολόγια που συμπληρώθηκαν από το κοινό της πόλης αναδεικνύεται ότι το γενικό κοινό γνωρίζει απόλυτα την ύπαρξη και τη λειτουργία του Πολυδύναμου Κέντρου, το οποίο αξιολογεί ως πάρα πολύ αναγκαίο για την πόλη (100% των απαντήσεων). Στα αντίστοιχα ερωτηματολόγια που αφορούν την αξιολόγηση της λειτουργίας της κινητής μονάδας, το 82,9% των συμμετεχόντων/ουσών γνωρίζουν την ύπαρξή της και το 61% αξιολογεί ως πολύ ή πάρα πολύ αναγκαία την συνέχιση της λειτουργίας της.

Τέλος, αναφορικά με τα ερωτηματολόγια αξιολόγησης συμπληρώθηκαν και από το προσωπικό της πράξης (μόνιμο και με σύμβαση ορισμένου χρόνου). Αναφορικά με τις απαντήσεις που συγκεντρώθηκαν αξίζει να αναφερθεί η άποψη του προσωπικού ότι η εν λόγω πράξη δημιουργήθηκε βάσει πραγματικών τοπικών αναγκών, η επαρκής στελέχωση, η μέτρια προς επαρκή εκπαίδευση του προσωπικού, η μέτρια προς επαρκή υποστήριξη από το πρόγραμμα υλοποίησης, η με ελλείψεις αντίστοιχη υποστήριξη από τις κεντρικές υπηρεσίες του ΚΕΘΕΑ, η καλή αποτελεσματικότητα σε σχέση με την κάλυψη των αναγκών των εξυπηρετούμενων και την επίτευξη των στόχων που είχαν τεθεί, καθώς και η σημαντική επίδραση της λειτουργίας της μονάδας στην τοπική κοινωνία.

E3.4 Σημειώσεις – Παρατηρήσεις από την επίσκεψη της ομάδας αξιολόγησης

Κατά την επίσκεψη αξιολόγησης και την συνάντηση με το προσωπικό η οποία έλαβε χώρα στις 11/4/2023 στον χώρο του στεκιού Off Club στο ΚΕΘΕΑ ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ καταγράφηκαν τα εξής:

Πρόκειται για ένα Κέντρο Άμεσης Πρόσβασης το οποίο παρέχει υπηρεσίες μείωσης της βλάβης (στέκι, σίτιση, ιματισμός, νοσηλευτική και οδοντιατρική παρέμβαση), στα πρότυπα του αντίστοιχου Off Club που λειτουργούσε για πολλά χρόνια στο ΚΕΘΕΑ ΕΞΕΛΙΞΙΣ, στην Αθήνα. Μάλιστα, αναφέρθηκε ως κομβική η συνεργασία και η ανταλλαγή καλών πρακτικών με το προσωπικό της εν λόγω μονάδας, αλλά και το αντίστοιχο της κινητής μονάδας streetwork, κυρίως κατά την έναρξη της λειτουργίας της πράξης ΕΣΠΑ.

Από τις αναφορές του προσωπικού, φαίνεται ότι λείπουν πολύ οι υπηρεσίες ενός παθολόγου/γενικού ιατρού, η θέση του οποίου ήταν η μόνη που ποτέ δεν καλύφθηκε, παρά τις συνεχείς προσκλήσεις ενδιαφέροντος. Ωστόσο, οι υπηρεσίες αυτές καλύπτονται εν μέρει από τη νοσηλεύτρια, η οποία παρεμβαίνει εντός και εκτός δομής, παρέχοντας υπηρεσίες πρωτοβάθμιας φροντίδας και διενεργεί παραπομπές και συνοδείες προς τα νοσοκομεία της πόλης.

Η δράση της ανταλλαγής συρίγγων κι ενέσιμου υλικού, μολονότι προτάθηκε από το προσωπικό της αντίστοιχης μονάδας της Αθήνας, εν τούτοις δεν προχώρησε, εξαιτίας κυρίως αντιστάσεων από την κινητή μονάδα του ΟΚΑΝΑ, αλλά και από την απουσία σχηματισμένων χώρων συνάθροισης χρηστών (πιάτσες) στη Θεσσαλονίκη. Όπως έγινε αντιληπτό, η ομάδα του προσωπικού πρόκειται να διενεργήσει έρευνα διερεύνησης αναγκών στο δρόμο, με στόχο την αποσαφήνιση της ανάγκης των εξυπηρετούμενων στο πεδίο για ενέσιμο υλικό.

Σε ότι αφορά τους επιδημιολογικούς δείκτες, οι αναφορές που φτάνουν από τα συμπληρωμένα ερωτηματολόγια μείωσης της βλάβης (E-Harm) αναδεικνύουν μια πραγματικότητα όπου τα 3/4 του συνόλου των προσεγγίσεων είναι οροθετικά στον HIV ή/και στην Ηπατίτιδα C με τους περισσότερους από αυτούς να μην είναι

διασυνδεδεμένοι με μια ΜΕΛ και την αντίστοιχη θεραπεία. Επίσης, υπολογίζεται ότι το 70-80% των εξυπηρετούμενων (εντός και εκτός δομής) είναι παράλληλα εγγεγραμμένοι στο πρόγραμμα υποκατάστασης του ΟΚΑΝΑ κι επίσης το τελευταίο διάστημα προσεγγίζονται άτομα που χρησιμοποιούν και τις υπηρεσίες του υπνωτηρίου του ΟΚΑΝΑ, το οποίο ξεκίνησε πρόσφατα τη λειτουργία του.

Επιπρόσθετα, σε σχέση με τις οδοντιατρικές υπηρεσίες, αναφέρθηκε ότι το οδοντιατρείο που λειτουργεί στο ίδιο κτίριο εξυπηρετεί μόνο περιστατικά της κοινότητας της ΙΘΑΚΗΣ και όχι ενεργούς/ενεργές χρήστες/χρήστριες από το δρόμο ή το στέκι. Τέλος, το σύνολο του προσωπικού με σύμβαση ΕΣΠΑ εναλλάσσεται καθημερινά στις δράσεις εντός και εκτός της δομής, ακολουθώντας ένα εβδομαδιαίο κυκλικό πρόγραμμα. Με τον τρόπο αυτό όλοι οι επαγγελματίες απασχολούνται στο σύνολο των δράσεων που παρέχει η πράξη, έχοντας την ευκαιρία να εκπαιδευτούν σε διαφορετικού τύπου εργασιακό περιβάλλον, σε πολύπλευρες δράσεις (εντός και εκτός της δομής του ΚΕΘΕΑ ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ) και να έρθουν σε επαφή με διαφορετικούς τρόπους δουλειάς (δουλειά στο δρόμο-streetwork, υπηρεσίες άμεσης πρόσβασης, διασύνδεση με το σύστημα πρωτοβάθμιας φροντίδας, συνοδείες, παραπομπές εντός

E3.5 Προτεινόμενες ενέργειες

- Παροχή υπηρεσιών: Είναι ανάγκη να διερευνηθεί και να τεκμηριωθεί η ανάγκη για παροχή ενέσιμου υλικού –μέσω ανταλλαγής ή διανομής- στους εξυπηρετούμενους που προσεγγίζονται εντός και κυρίως εκτός της δομής, στο πεδίο. Οι αναφορές και οι επιστημονικές δημοσιεύσεις για αύξηση των περιστατικών overdose και των θανάτων από τοξικώσεις τους τελευταίους μήνες στη Θεσσαλονίκη, ενισχύουν μια τέτοια ανάγκη. Απαιτείται να καταγραφεί η/και επικαιροποιηθεί το πλαίσιο των παραπομπών κρίσης από μια υπηρεσία μείωσης της βλάβης ή το δρόμο προς τις θεραπευτικές κοινότητες του ΚΕΘΕΑ.
- Κατάρτιση εργαζομένων: Αν και υπήρξε αρχική εκπαίδευση από την αντίστοιχη ομάδα προσωπικού του ΕΞΕΛΙΞΙΣ, αυτή πραγματοποιήθηκε εξαιτίας προσωπικής επαφής και γνωριμίας και δεν οργανώθηκε κεντρικά

από τον Τομέα Εκπαίδευσης ΚΕΘΕΑ. Εκτός αυτού, παραμένει αυξημένη ανάγκη για εκπαίδευση του προσωπικού σε πρακτικές μείωσης της βλάβης, παραπομπές κρίσης, αντιμετώπιση οξέων περιστατικών στο πεδίο.

- Δικτύωση/Συνεργασίες: Χρειάζεται να υπάρξει ειδική μέριμνα για θεσμικά κατοχυρωμένη συνεργασία με τους ψυχιάτρους των γενικών νοσοκομείων ΑΧΕΠΑ και «Παπανικολάου», καθώς τα περιστατικά συννοσηρότητας στο δρόμο, αλλά και εντός της δομής είναι αρκετά, Στην κατεύθυνση αυτή είναι δόκιμο να αναπτυχθεί περισσότερο η συνεργασία με τη Μονάδα Διπλής Διάγνωσης που λειτουργεί το ΚΕΘΕΑ στην πόλη.

E4. ΠΟΛΥΔΥΝΑΜΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΘΡΑΚΗΣ

E4.1. Έναρξη λειτουργίας - στελέχωση - στόχος δράσης

Το Πολυδύναμο Κέντρο ΑΜΘ ξεκίνησε να παρέχει υπηρεσίες την 1 Ιανουαρίου 2021. Το Κέντρο έχει έδρα στη Αλεξανδρούπολη και παράρτημα στην Ορεστιάδα. Στελεχώνεται από τις ακόλουθες ειδικότητες επαγγελματιών:

- Θεραπευτικό προσωπικό (4 συνολικά από τους οποίους οι 3 βρίσκονται στην Αλεξανδρούπολη)
- Διοικητικό-οικονομικός υπάλληλος

Το Πολυδύναμο Κέντρο ΑΜΘ, παρέχει υπηρεσίες πρωτοβάθμιας υποστήριξης και συμβουλευτικής σε ανθρώπους οι οποίοι κάνουν χρήση παράνομων και νόμιμων εξαρτησιογόνων ουσιών ή εμφανίζουν εξαρτητικές συμπεριφορές, όπως τα τυχερά παιχνίδια και το διαδίκτυο/gaming.

Απευθύνεται τόσο στους ανθρώπους που αντιμετωπίζουν προσωπικό πρόβλημα κατάχρησης ή εξάρτησης, όσο και στις οικογένειές τους.

Οι υπηρεσίες που παρέχονται αφορούν σε :

- Αξιολόγηση και εκτίμηση των αναγκών κάθε ατόμου
- Συμβουλευτική και κινητοποίηση για θεραπεία
- Βραχεία παρέμβαση-θεραπεία σε εξωτερική βάση
- Συμβουλευτική και υποστήριξη για την οικογένεια
- Παραπομπή, εφόσον κριθεί αναγκαίο, σε άλλα θεραπευτικά προγράμματα, όπως θεραπευτικές κοινότητες, προγράμματα υποκατάστασης, κ.ά.

E4.2 Πρωτογενή δεδομένα

Το Πολυδύναμο Κέντρο ΑΜΘ από την 1/1/2021 που είναι η ημερομηνία έναρξης λειτουργίας του έως και την 31/12/2023 έχει παράσχει υπηρεσίες σε 153 άμεσα εξυπηρετούμενους (98 για παράνομες ουσίες, 55 κατάχρηση αλκοόλ, προβληματική ενασχόληση με τα τυχερά παιχνίδια και το διαδίκτυο) και 167 έμμεσα

εξυπηρετούμενους (i.e. γονείς , συγγενικά πρόσωπα, φιλικά πρόσωπα) με βάση την αναφορά όπως αυτή προκύπτει από το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα ΚΕΘΕΑ.

Οι ανάγκες των εξυπηρετούμενων – άμεσων και έμμεσων - ιεραρχημένες με βάση το αίτημα για θεραπεία, διαμορφώνονται ως εξής:

- Χρήση παράνομων ουσιών
- Προβληματική κατανάλωση αλκοόλ
- Προβλήματα που σχετίζονται με την προβληματική εμπλοκή με τα τυχερά παιχνίδια και το διαδίκτυο

Οι εξυπηρετούμενοι ως επί το πλείστον είναι ενήλικες με μέσο όρο ηλικίας τα 32 χρόνια και κύρια ουσία χρήσης την κάνναβη.

Αξιοσημείωτη είναι η παρουσία χρηστών κάνναβης στο Κέντρο κατά πλειοψηφία (56,8%) παρά την διαδιδόμενη αντίληψη κυρίως μεταξύ χρηστών για την μη επικινδυνότητα της συγκεκριμένης ουσίας που παρουσιάζουν και υψηλή λειτουργικότητα.

Ακολουθεί η χρήση ηρωίνης, κοκαΐνης και MDMA, ενώ στην Ορεστιάδα παρατηρείτε και χρήση βενζοδιαζεπινών. Πρόσφατη ενέσιμη χρήση ουσιών δεν συναντάτε συχνά, περισσότερο υπάρχουν αναφορές ενέσιμης χρήσης κατά το παρελθόν. Δεν αναφέρουν προηγούμενη θεραπευτική εμπειρία.

Κατά την πρώτη περίοδο λειτουργίας του Κέντρου 2021-2022, τα άτομα με κατάχρηση αλκοόλ που αναζήτησαν βοήθεια από το ήταν περισσότερα από τους χρήστες ουσιών, ενώ οι μισοί από αυτούς είχαν ζητήσει βοήθεια στο παρελθόν για το πρόβλημα τους.

Τα άτομα με προβληματική σχέση με τα τυχερά παιχνίδια που προσήλθαν στο Κέντρο είναι σχετικά λίγα συγκριτικά με τους χρήστες παράνομων ουσιών και αλκοόλ.

Διακρίνεται η ευελιξία δημιουργίας ομάδων ανάλογα με το προφίλ των χρηστών. Επιπλέον παρατηρείτε, ότι το ωράριο λειτουργίας του Κέντρου (10:00-18:00) διευκολύνει την προσέλευση των συμμετεχόντων.

E4.3 Δεδομένα από τα ερωτηματολόγια

Με βάση τις απαντήσεις που δόθηκαν στα ερωτηματολόγια από τους εργαζόμενους στα ΕΣΠΑ , διαφαίνεται η ομόφωνη αντίληψη ότι όντως η δημιουργία του Πολυδύναμου Κέντρου ήταν πάρα πολύ αναγκαία για την περιοχή υλοποίησης. Το 75% ανέφερε ότι η στελέχωση του Κέντρου είναι μέτρια. Η πλειοψηφία των εργαζομένων ανέφερε ότι ήταν πολύ έως πάρα πολύ επαρκής ο σχεδιασμός του πλαισίου λειτουργίας του Κέντρου. Το 50% ανέφερε ότι η εκπαίδευση που έλαβε προκειμένου να στελεχώσει το Κέντρο κρίνεται ολοκληρωμένη, ενώ το υπόλοιπο 50% με ελλείψεις. Επίσης το 75% ανέφερε ότι είναι επαρκής η υποστήριξη που λαμβάνει το Κέντρο μέχρι σήμερα από το πρόγραμμα υλοποίησης (βλ. ΚΕΘΕΑ ΚΙΒΩΤΟΣ). Επαρκής επίσης με ποσοστό 50% κρίθηκε η υποστήριξη που λαμβάνει μέχρι και σήμερα από τις Κεντρικές Υπηρεσίες. Η πλειοψηφία ανέφερε ότι τα οργανωτικά και άλλα προβλήματα που προκύπτουν επιλύονται πολύ έως και πάρα πολύ γρήγορα. Επίσης οι περισσότεροι συμφώνησαν στο ότι οι ανάγκες των εξυπηρετούμενων καλύπτονται πολύ έως πάρα πολύ αποτελεσματικά μέχρι σήμερα. Το 75% διατύπωσε ότι έχουν επιτευχθεί κατά πολύ οι στόχοι λειτουργίας του Κέντρου. Ομόφωνα οι εργαζόμενοι ανέφεραν ότι η επίδραση που έχει η λειτουργία του Κέντρου στην τοπική κοινωνία είναι σημαντική έως και πολύ σημαντική. Το 75% σημείωσε ότι οι προσωπικοί του στόχοι έχουν εκπληρωθεί πολύ έως πάρα πολύ από την απασχόλησή του στο Κέντρο. Και τέλος, η πλειοψηφία των εργαζομένων ανέφερε ότι θα συνιστούσαν πολύ έως και πάρα πολύ σε κάποιον συνάδελφο να δηλώσει υποψηφιότητα σε παρόμοια πράξη / μονάδα ΕΣΠΑ του ΚΕΘΕΑ.

Το προσωπικό ΝΠΙΔ που απασχολείται στο Πολυδύναμο Κέντρο Αλεξανδρούπολης αποτελείται μόνο από ένα (1) εργαζόμενο, όπου έκρινε ως πολύ αναγκαία τη λειτουργία του Πολυδύναμου Κέντρου για την περιοχή υλοποίησης. Η στελέχωση του Κέντρου αξιολογήθηκε ως πολύ ικανοποιητική. Ο σχεδιασμός λειτουργίας του

Κέντρου κρίθηκε επίσης πολύ επαρκής. Η εκπαίδευση που ελήφθη ήταν ελλιπής. Επίσης ελλιπής αξιολογήθηκε τόσο η υποστήριξη που λαμβάνει το Κέντρο μέχρι σήμερα από το πρόγραμμα υλοποίησης (βλ. ΚΕΘΕΑ ΚΙΒΩΤΟΣ), όσο και από τις Κεντρικές Υπηρεσίες. Τα οργανωτικά και άλλα προβλήματα δεν επιλύονται άμεσα (μέτρια). Οι ανάγκες των εξυπηρετούμενων καλύπτονται πολύ αποτελεσματικά, ενώ επίσης κατά πολύ έχουν επιτευχθεί οι στόχοι λειτουργίας του Κέντρου. Η επίδραση στην τοπική κοινωνία με την μέχρι σήμερα λειτουργία του Κέντρου αξιολογήθηκε ως σημαντική. Τέλος, τηρήθηκε το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης, οι κτιριακές εγκαταστάσεις του προγράμματος πληρούσαν τις προϋποθέσεις εγκατάστασης της νέα δομής, και ο αρχικός σχεδιασμός στελέχωσης της διεπιστημονικής μονάδας ανταποκρίνονταν στις ανάγκες.

Από τα ερωτηματολόγια που χορηγήθηκαν στους εξυπηρετούμενους για την αξιολόγηση των υπηρεσιών του Πολυδύναμου Κέντρου ΑΜΘ προέκυψαν τα ακόλουθα: η πλειοψηφία των εξυπηρετούμενων (92,3%) ήταν άνδρες. Οι επικρατέστερες ηλικιακές ομάδες ήταν 20-30 ετών (46,2%) ακολουθούν οι ομάδες 31-40 (23,1%) και 41-50 (23,1%). Η πλειοψηφία των εξυπηρετούμενων (46,2%) ήταν άνεργοι, ενώ το 38,5% δήλωσε σταθερή απασχόληση. Επιπλέον, οι περισσότεροι εξυπηρετούμενοι (84,6%) δεν είχαν προηγούμενη εμπειρία σε πρόγραμμα απεξάρτησης. Η πλειοψηφία (84,6%) δήλωσαν πολύ ή πάρα πολύ ικανοποιημένοι από τη λειτουργία του συγκεκριμένου Πολυδύναμου Κέντρου στην περιοχή τους. Από τις ανάγκες που εξέφρασαν οι εξυπηρετούμενοι, ξεχώρισαν η ανάγκη συμβουλευτικής για νόμιμες εξαρτήσεις (53,8%), η ανάγκη συμβουλευτικής για παράνομες ουσίες (23,1%) και η ανάγκη θεραπείας (23,1%). Τέλος, οι περισσότεροι (69,3%) ανέφεραν ότι οι ανάγκες τους καλύπτονταν πολύ ή πάρα πολύ μέσα από τη συμμετοχή τους στο Πολυδύναμο Κέντρο.

Από τα ερωτηματολόγια που χορηγήθηκαν στους συγγενείς ή/και φίλους των εξυπηρετούμενων προέκυψε ότι το 75% ήταν γονείς, οι περισσότεροι ανήκαν στην ηλικιακή ομάδα 51-60 ετών (50%). Η πλειοψηφία (75%), δεν είχαν προηγούμενη εμπειρία σε πρόγραμμα απεξάρτησης. Από τις κύριες ανάγκες που διατύπωσαν οι έμμεσα εξυπηρετούμενοι, ξεχώρισαν η ανάγκη συμβουλευτικής για παράνομες

ουσίες (50%), ακολούθησε η ανάγκη συμβουλευτικής για νόμιμες εξαρτήσεις (58,3%), για πρόληψη (41,7%), καθώς και οι ανάγκες για θεραπεία (33,3%). Τέλος, το 83,3% ανέφεραν ότι οι ανάγκες ή/και προσδοκίες τους καλύπτονταν πολύ ή πάρα πολύ μέσα από τη συμμετοχή τους στο Πολυδύναμο Κέντρο.

Στα ερωτηματολόγια που συμπληρώθηκαν από συνεργαζόμενους με το Κέντρο φορείς, παρατηρήθηκε ότι ανταποκρίθηκαν η Διεύθυνση Κοινωνικής Προστασίας Ορεστιάδας, η Εισαγγελία Πρωτοδικών Αλεξανδρούπολης, Κέντρα Υγείας, Σύλλογοι εργαζομένων και φοιτητών του Δήμου Αλεξανδρούπολης, Κέντρα Κοινότητας Δήμων, υπάλληλοι από γειτονικούς Δήμους, ΕΠΑΛ Αλεξανδρούπολης, TOMY Αλεξανδρούπολης. Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων εργάζονται ως Κοινωνικοί Λειτουργοί (24,4), Αστυνομικοί (17,1%) κ.α. Επίσης το 65,9% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι καλύπτονται πολύ ή πάρα πολύ οι προσδοκίες και οι ανάγκες που υπάρχουν από τη λειτουργία του Πολυδύναμου Κέντρου, ενώ το 56,1% ανέφερε ότι η δραστηριοποίηση του Κέντρου είναι πολύ ή πάρα πολύ γνωστή στην τοπική και ευρύτερη κοινότητα.

Τέλος, στα ερωτηματολόγια που συμπληρώθηκαν από το ευρύ κοινό, το 78,8% των ερωτώμενων που συμμετείχαν δεν γνώριζαν για τις δράσεις του Κέντρου κατά τους τελευταίους μήνες και ανέφεραν ωστόσο ως πολύ έως και πάρα πολύ αναγκαία και σημαντική τη λειτουργία του στην περιοχή.

E4.4. Δικτύωση-Συνεργασίες

Από την έναρξη της πράξης το Πολυδύναμο Κέντρο ΑΜΘ προχώρησε στη γνωστοποίηση της λειτουργίας του με στόχο τη δημιουργία ενός δικτύου συνεργατών τόσο για την ενίσχυση της προσέλευσης όσο και την αποτελεσματική υποστήριξη των εξυπηρετούμενων. Παρατίθενται κάποιες από τις υπηρεσίες με τις οποίες έχει σημειωθεί δικτύωση – συνεργασία όπως Κοινωνικές Υπηρεσίες, Κέντρα Κοινότητας, Αστυνομικά Τμήματα, Κέντρα Υγείας, Κέντρο Πρόληψης, Κέντρο Ψυχοκοινωνικής Μέριμνας Ορεστιάδας, Επιμελήτρια Ανηλίκων και Εισαγγελία Ορεστιάδας, ΕΠΑΛ κ.α. Από την έναρξη λειτουργίας του Πολυδύναμου έχουν

πραγματοποιηθεί 193 δια ζώσης συναντήσεις, έχουν συμμετάσχει 698 άτομα , ενώ παράλληλα έχει διανεμίσει συνολικά 22.000 ενημερωτικά φυλλάδια.

E4.5. Συμπεράσματα – Παρατηρήσεις

Η ομάδα αξιολόγησης πραγματοποίησε διαδικτυακή συνάντηση με το Πολυδύναμο Κέντρο στις 12/4/2023 και από τη συζήτηση που ακολούθησε προέκυψαν τα εξής:

- Το Πολυδύναμο Κέντρο ΑΜΘ παρέχει υπηρεσίες κυρίως σε ενήλικες που παρουσιάζουν προβληματική ενασχόληση με παράνομες ουσίες, κατάχρηση αλκοόλ και λιγότερο με άτομα που εμφανίζουν προβληματική ενασχόληση με τα τυχερά παιχνίδια και διαδίκτυο.
- Το Πολυδύναμο Κέντρο ΑΜΘ έχει και παράρτημα στην Ορεστιάδα και γενικότερα δραστηριοποιείται και δημιουργεί δικτύώσεις και με γειτονικούς Δήμους.
- Έχει διαμορφωθεί ένα καλά οργανωμένο δίκτυο συνεργατών κατά το διάστημα που λειτουργεί η μονάδα στην πόλη , που εξυπηρετεί την αποτελεσματική υποστήριξη των εξυπηρετούμενων, καθώς και την γνωστοποίηση και ενίσχυση των παραπομπών από τις διάφορες υπηρεσίες προς τη μονάδα.
- Ενίσχυση των δράσεων πρόληψης που στοχεύουν σε έμμεσα εξυπηρετούμενους (οικογένεια, φίλοι, συγγενείς) ως βασική πηγή ενημέρωσης και παραπομπής στο Κέντρο.

E4.6. Προτάσεις Βελτίωσης

- Δυνατότητες εκπαίδευσης του προσωπικού σε πρακτικές για την κατάλληλη υποστήριξη των εξυπηρετούμενων τόσο στις νόμιμες όσο και στις παράνομες εξαρτητικές συμπεριφορές.
- Διατήρηση και ανάπτυξη θεσμικών συνεργασιών του Κέντρου με στόχο την επιτυχή διασύνδεση και παραπομπή.

- Δυνατότητα ολοκλήρωσης της θεραπευτικής πορείας κυρίως για τους εξαρτημένους από το αλκοόλ.
- Δυνατότητα προσαρμογής της θεραπευτικής πρότασης και ενίσχυση της προετοιμασίας για την παραπομπή εξυπηρετούμενων στο Συμβουλευτικό Κέντρο Θράκης.

E5. Κινητή Μονάδα ΑΜΘ

E5.1 Έναρξη λειτουργίας – Στελέχωση – Στόχοι – Δικτύωση

Η κινητή μονάδα Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης ξεκίνησε να παρέχει υπηρεσίες στις 01.01.2021 με έδρα την Κομοτηνή, αλλά με την παράλληλη λειτουργία παραρτήματος στην Ξάνθη (παραχώρηση δύο οχημάτων μέσω ΕΣΠΑ). Από την αρχική περιγραφή της πράξης, η προτεινόμενη στελέχωση της μονάδας ήταν η εξής:

1. Τρία (3) άτομα στην Καβάλα (1 άτομο με ειδικότητα ΤΕ Διοίκηση Επιχειρήσεων, 1 άτομο με ειδικότητα Π.Ε. Ψυχολογίας και 1 άτομο με ειδικότητα Π.Ε. Κοινωνικών Λειτουργιών
2. Δύο (2) άτομα με ειδικότητες Π.Ε. Ψυχολογίας και Π.Ε. Κοινωνικών Λειτουργιών, με πεδίο δράσης το Ν. Ξάνθης και τη Θάσο.

Ο συντονισμός των δράσεων θα γινόταν από μόνιμο στέλεχος που απασχολείται ήδη στο θεραπευτικό πρόγραμμα ΚΕΘΕΑ ΚΙΒΩΤΟΣ.

Στην παρούσα φάση και ύστερα από την αποχώρηση της Ψυχολόγου, η τελική σύνθεση του προσωπικού αφορά 5 από τα 6 άτομα (ποσοστό κάλυψης 83,3%).

Η Κινητή Μονάδα Υποστήριξης του ΚΕΘΕΑ ΚΙΒΩΤΟΣ είχε ως στόχο να συνεισφέρει στην αύξηση της ολοκλήρωσης των υπηρεσιών, με άλλα λόγια στην αύξηση του ποσοστού επιτυχίας της απάντησης με ολιστικό τρόπο στις ανάγκες των εξυπηρετούμενων. Σε αυτές συγκαταλέγεται η παροχή υπηρεσιών απεξάρτησης στον εξυπηρετούμενο και στην οικογένεια του μέσα στην κοινότητα, η αύξηση της προσβασιμότητας στις υπηρεσίες του φορέα, η κάλυψη βασικών αναγκών όπως

στέγης και διατροφής μέσω της άμεσης διασύνδεσης με τις κατάλληλες υπηρεσίες. Η σταθερή παρουσία προσωπικού της κινητής μονάδας σε απομακρυσμένες περιοχές θα έδινε στα άτομα που αναζητούν τις υπηρεσίες του ΚΕΘΕΑ την ευκαιρία της γνωριμίας με το πρόγραμμα, αλλά και την ευκαιρία θεμελίωσης και ανάπτυξης της θεραπευτικής σχέσης μέσα από τη σταθερότητα της παρουσίας του προσωπικού της μονάδας αλλά και από τον κεντρικό ρόλο που θα έχει το προσωπικό στη διαδικασία της ενδυνάμωσης του ατόμου.

Επιπρόσθετα, η κινητή μονάδα θα μπορούσε να αποκτήσει σημαντικό και ίσως κεντρικό ρόλο διασύνδεσης σε απομακρυσμένες περιοχές με τις δράσεις δικτύωσης, ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης μεταξύ υπηρεσιών κοινωνικού χαρακτήρα, υπηρεσιών υγείας και ψυχικής υγείας, αναφορικά με την αύξηση της ολιστικής φροντίδας του εξαρτημένου ατόμου και της οικογένειάς του. Συγκεκριμένα στην Αν. Μακεδονία και Θράκη οι στόχοι της Κινητής Μονάδας αφορούσαν την αύξηση της προσβασιμότητας των κατοίκων από απομακρυσμένες περιοχές της Περιφέρειας, στις υπηρεσίες που προσφέρει το ΚΕΘΕΑ ΚΙΒΩΤΟΣ, καθώς και την αύξηση της ενημέρωσης και της ευαισθητοποίησης κοινού και υπηρεσιών για τις υπηρεσίες απεξάρτησης που προσφέρει το ΚΕΘΕΑ. Επίσης, στόχος ήταν η αύξηση της ευαισθητοποίησης των τοπικών κοινοτήτων σε θέματα σχετικά με το ταμπό της εξάρτησης, η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση εργοδοτών για να διευκολυνθεί η πρόσβαση στην τοπική αγορά εργασίας των αποφοίτων της περιοχής, αλλά και η εκτίμηση αναγκών/αιτημάτων για απεξάρτηση σε επίπεδο κοινότητας, νομού και περιφέρειας.

Σε όλη τη διάρκεια υλοποίησης της πράξης και μέχρι σήμερα, η κινητή μονάδα οργάνωσε και ανέπτυξε ένα αρκετά εκτεταμένο δίκτυο συνεργασιών, το οποίο εκτείνεται σε τέσσερις νομούς (Ροδόπης, Ξάνθης, Δράμας, Καβάλας) και αφορά συνεργασία με: φορείς σωματικής και ψυχικής υγείας, κοινωνικές υπηρεσίες των δήμων, πανεπιστημιακές σχολές, αστυνομικές αρχές, φορείς πρόληψης, εκκλησιαστικές αρχές, συλλόγους και σωματεία.

E5.2 Απολογιστικά Στοιχεία (Πρωτογενή δεδομένα μέχρι 31/12/2023)

Η Κινητή Μονάδα από την 01/01/2021 που είναι η ημερομηνία έναρξης λειτουργίας του έως και τις 31/12/2023, αναφορικά με τους άμεσα ενδιαφερόμενους, έχει παράσχει υπηρεσίες σε 154 μοναδικούς αποδέκτες, με μέση μηνιαία δύναμη 14,76 εξυπηρετούμενους. Παράλληλα, κατά την περίοδο αναφοράς έγινε 1 παραπομπή άμεσα εξυπηρετούμενου σε επόμενη φάση εντός ΚΕΘΕΑ (κύρια φάση θεραπείας), ενώ δεν έγιναν παραπομπές σε άλλες υπηρεσίες εκτός ΚΕΘΕΑ. Σε σχέση με τους έμμεσα ενδιαφερόμενους η μονάδα έχει δώσει υπηρεσίες σε 164 μοναδικούς αποδέκτες με μέση μηνιαία δύναμη τα 19,93 άτομα.

Ακόμη, η κινητή μονάδα κατά το διάστημα αναφοράς πραγματοποίησε 245 εξορμήσεις εκτός δομής, οι οποίες αφορούσαν αμιγώς δράσεις πρόληψης και ενημέρωσης της κοινότητας και όχι εξορμήσεις προσέγγισης χρηστών στο δρόμο. Η απουσία δομημένων χώρων συνάθροισης χρηστών ουσιαστικά έδωσε χαρακτήρα πρόληψης και ενημέρωσης στις δράσεις της κινητής μονάδας, παρά την αρχική πρόβλεψη για προσέγγιση και συμβουλευτική άμεσα ενδιαφερομένων στο δρόμο.

E5.3 Δεδομένα από τα ερωτηματολόγια αξιολόγησης

Από τα ερωτηματολόγια που χορηγήθηκαν στους εξυπηρετούμενους για την αξιολόγηση των υπηρεσιών της Κινητής Μονάδας ΑΜΘ προέκυψαν τα ακόλουθα:

Το 52,5% του δείγματος ήταν γυναίκες, κάτι που δεν συναντήθηκε στα ερωτηματολόγια που συμπληρώθηκαν στις υπόλοιπες πράξεις ΕΣΠΑ και δεν συναντάται παραδοσιακά στα ποσοστά κατά φύλο των αιτημάτων για θεραπεία στο ΚΕΘΕΑ διαχρονικά. Οι επικρατέστερες ηλικιακές ομάδες ήταν 51-60 ετών (32,5%) και 41-50 ετών (30%), καταγράφοντας –όπως και η κινητή μονάδα της Θεσσαλονίκης– έναν πιο γερασμένο πληθυσμό εξυπηρετούμενων σε σχέση με άλλες αντίστοιχες πράξεις. Σχεδόν το σύνολο του δείγματος (95%) ανέφερε σταθερή στέγη και το 45% δήλωσε ότι διαθέτει σταθερή εργασία παρούσα φάση, ενώ 7 στους 10 εξυπηρετούμενους ανέφεραν ότι προσέγγισαν για πρώτη φορά στην ζωή τους υπηρεσίες συμβουλευτικής και απεξάρτησης. Η πλειοψηφία (72,5%) δήλωσαν πολύ

ή πάρα πολύ ικανοποιημένοι από τη λειτουργία του συγκεκριμένου Πολυδύναμου Κέντρου στην περιοχή τους και το 82,5% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι το πολυδύναμο κέντρο κάλυψε πολύ ή πάρα πολύ τις ανάγκες και τις προσδοκίες τους, με τις υπηρεσίες ενημέρωσης και θεραπείας να ανήκουν στις μελλοντικά επιθυμητές.

Στα ερωτηματολόγια που συμπληρώθηκαν από συνεργαζόμενους με το Κέντρο φορείς, ανταποκρίθηκαν σχετικά λίγες υπηρεσίες -συγκριτικά με το μεγάλο δίκτυο συνεργασιών το οποίο έχει αναπτυχθεί κατά την διάρκεια της υλοποίησης της πράξης- και αυτές ήταν 4 Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας, Αστυνομική Αρχή, μια δομή του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου και η Χριστιανική Ένωση Νέων. Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων ήταν γυναίκες (57,1%), εκπαιδευτικοί και κάτοχοι μεταπτυχιακού διπλώματος (71,4%), ενώ η κυρίαρχη ηλικιακή ομάδα ήταν τα 41-50 έτη (42,9%). Επιπρόσθετα το 71,5% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι καλύπτονται πολύ ή πάρα πολύ οι προσδοκίες και οι ανάγκες που υπάρχουν από τη λειτουργία της Κινητής μονάδας Πολυδύναμου Κέντρου, όμως το 42,9% δηλώνει λίγο ικανοποιημένο από την λειτουργία της μονάδας, σημειώνοντας μια δυσαρέσκεια που δεν συναντήσαμε στις αντίστοιχες πράξεις ΕΣΠΑ. Οι προτάσεις για ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των φορέων περιλαμβάνουν κοινές δράσεις, περισσότερη διαφήμιση από πλευράς ΚΕΘΕΑ, σταθερό δίκτυο επικοινωνίας και έρευνα διερεύνησης αναγκών.

Στην συνέχεια και σε ό,τι αφορά τα ερωτηματολόγια που συμπληρώθηκαν από το κοινό της πόλης αναδεικνύεται ότι το γενικό κοινό είναι διχασμένο σχετικά με την γνώση της ύπαρξης και της λειτουργίας της Κινητής Μονάδας στην πόλη τους, καθώς οι μισοί δήλωσαν ότι το γνωρίζουν. Επιπρόσθετα, η πλειοψηφία των απαντήσεων (86,8%) αξιολογεί ως πάρα πολύ αναγκαία για την πόλη την λειτουργία της εν λόγω μονάδας.

Τέλος, αναφορικά με τα ερωτηματολόγια αξιολόγησης του προσωπικού (μόνιμο και με σύμβαση ορισμένου χρόνου), τα ερωτηματολόγια που συμπληρώθηκαν ήταν ελάχιστα και τα όποια συμπεράσματα επισφαλή και άνευ χρησιμότητας.

E5.4 Σημειώσεις – Παρατηρήσεις από την επίσκεψη της ομάδας αξιολόγησης

Η συνάντηση με το προσωπικό της Κινητής Μονάδας ΑΜΘ έγινε στις 12/4/2023, διαδικτυακά, από την Θ.Κ της ΙΘΑΚΗΣ, κατά τη διάρκεια της επίσκεψης της ομάδας εργασίας στην Θεσσαλονίκη. Μολονότι και οι τεχνικές δυσκολίες μιας όχι διά ζώσης συνάντησης σε πολλές περιπτώσεις αποτέλεσαν εμπόδιο στην ομαλή διεξαγωγή της, εντούτοις, από το υλικό της συνάντησης προέκυψαν τα εξής:

Πρόκειται για μία Κινητή Μονάδα η οποία παρέχει εκτός των υπηρεσιών μείωσης της βλάβης και υπηρεσίες συμβουλευτικής, ανοίγοντας ατομικούς κλινικούς φακέλους στο ΟΠΣ ΚΕΘΕΑ. Τα δύο οχήματα που έχουν παραχωρηθεί από το ΕΣΠΑ, παρέχουν τη δυνατότητα για εκτεταμένη δικτύωση σε τέσσερις νομούς της Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης, ευκαιρία την οποία το προσωπικό της πράξης έχει εκμεταλλευτεί πλήρως. Ο χαρακτήρας της παρέμβασης της κινητής μονάδας είναι περισσότερο χαρακτήρας πρόληψης και έγκαιρης παρέμβασης στην κοινότητα, παρά προσέγγισης χρηστών στο δρόμο, εφόσον δεν υπάρχουν σχηματοποιημένοι χώροι συγκέντρωσης, στους οποίους δυνητικά θα μπορούσε να εξορμήσει, κάτι που έχει διαπιστωθεί και σε αντίστοιχες κινητές μονάδες περιφερειακών πόλεων της χώρας.

Όπως αναφέρθηκε και σε άλλες πράξεις ΕΣΠΑ (πολυδύναμα κέντρα και κινητές μονάδες) οι εξυπηρετούμενοι εκφράζουν την ανάγκη για συνέχιση της κύριας φάσης θεραπείας τους στην ίδια πόλη με αυτήν στην οποία ξεκίνησαν να λαμβάνουν υπηρεσίες συμβουλευτικής. Με άλλα λόγια, αρνούνται να παραπεμφθούν σε άλλη πόλη από αυτήν της μόνιμής τους κατοικίας για να ενταχθούν στην κύρια φάση θεραπείας, κάτι που αποτυπώνεται και στις λίγες παραπομπές προς τα θεραπευτικά πλαίσια του ΚΕΘΕΑ καθ' όλη τη διάρκεια υλοποίησης της πράξης. Η κινητή μονάδα, αν και δέχεται αιτήματα από συλλόγους γονέων της ευρύτερης περιοχής, εντούτοις δεν παρεμβαίνει στα σχολεία με δράσεις πρόληψης/έγκαιρης παρέμβασης, κάτι που αποτελεί έργο των Κέντρων Πρόληψης του ΟΚΑΝΑ στην περιοχή.

Από τις αναφορές του προσωπικού, αποτυπώνεται η δυσκολία εύρεσης πλαισίου αποτοξίνωσης από το αλκοόλ σε δημόσιο φορέα σε τοπικό επίπεδο και αναδεικνύεται η μη επαρκής εκπαίδευσή του σε θέματα πρόληψης και κύριας φάσης

θεραπείας. Ακόμη, από την συνάντηση προέκυψε η ανάγκη για κάλυψη των θεραπευτικών αναγκών των ανθρώπων με πολιτισμικές ιδιαιτερότητες, οι οποίοι αποτελούν ένα πολύ σημαντικό μέρος του συνόλου των εξυπηρετούμενων της μονάδας. Τέλος, αν και δεν λείπουν τα περιστατικά διπλής διάγνωσης, δεν αναφέρθηκε συνεργασία –ούτε συστηματική, ούτε κατά περίπτωση- με τη Μονάδα Ψυχιατρικής Συννοσηρότητας, η οποία λειτουργεί στη Θεσσαλονίκη.

E5.5 Προτεινόμενες ενέργειες

- Παροχή υπηρεσιών: Είναι ανάγκη να διερευνηθεί η δυνατότητα για μετεξέλιξη της ταυτότητας και του χαρακτήρα της κινητής μονάδας από μονάδα προσέγγισης χρηστών στο δρόμο, σε μονάδα πρόληψης/έγκαιρης παρέμβασης στην ευρύτερη κοινότητα. Με αυτόν τον τρόπο θα δοθεί η δυνατότητα παρέμβασης στις σχολικές μονάδες της περιοχής και προσέγγισης του πληθυσμού των εφήβων, που παραδοσιακά δύσκολα προσεγγίζει τις θεραπευτικές υπηρεσίες του ΚΕΘΕΑ.
- Απαιτείται να αναπτυχθεί στοχευμένη στρατηγική προσέγγιση απέναντι στις ιδιαίτερες πληθυσμιακές ομάδες της περιοχής καθώς και των σχετικών φορέων που τις αντιπροσωπεύουν
- Κατάρτιση εργαζομένων: Όπως σημειώθηκε στις περισσότερες πράξεις ΕΣΠΑ, παραμένει αυξημένη η ανάγκη για εκπαίδευση του προσωπικού σε πρακτικές πρόληψης, αντιμετώπισης κρίσεων στο πεδίο και θεραπευτικών διαδικασιών.

ΤΕΛΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

- **Η στελέχωση με ψυχίατρο κρίνεται απαραίτητη για την περαιτέρω αύξηση της αποτελεσματικότητας της Μονάδας Δ.Δ.**
- **Διασαφήνιση πλαισίου λειτουργίας Κοινωνικής Ένταξης Θεσσαλονίκης- διασύνδεση με παραγωγικές μονάδες**
- **Ανάγκη για τεκμηρίωση της ανάγκης για ανταλλαγή/διανομή ενέσιμου υλικού από την Κινητή Μονάδα του ΠΡΟΜΗΘΕΑ (αναφορές και επιστημονικές δημοσιεύσεις για αύξηση των περιστατικών overdose και των θανάτων από τοξικώσεις τους τελευταίους μήνες στη Θεσσαλονίκη)**

**ΣΤ.ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΠΑ ΤΗΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ**

ΣΤ1.ΠΟΛΥΔΥΝΑΜΟ ΚΕΝΤΡΟ ΧΙΟΥ

ΣΤ2. ΚΙΝΗΤΗ ΜΟΝΑΔΑ ΛΕΣΒΟΥ

ΣΤ1. ΠΟΛΥΔΥΝΑΜΟ ΚΕΝΤΡΟ ΧΙΟΥ

ΣΤ1.1. Έναρξη λειτουργίας - στελέχωση - στόχος δράσης

Το Πολυδύναμο Κέντρο Χίου ξεκίνησε να παρέχει υπηρεσίες στις 11 Ιανουαρίου 2021, και οι εγκαταστάσεις του βρίσκονται κοντά στο κέντρο της πόλης, δίπλα στο Συμβουλευτικό Κέντρο Χίου του ΚΕΘΕΑ.

Το Κέντρο δεν στελεχώνεται πλήρως με βάση τις προδιαγραφές που είχαν εξ' αρχής κατατεθεί . Η προτεινόμενη στελέχωση περιλάμβανε 1 Ψυχίατρο, 1 Ψυχολόγο, 1 Κοινωνικό Λειτουργό, 1 Ειδικό Θεραπευτή και 1 Διοικητικό Προσωπικό. Ωστόσο, έπειτα από δυο προκηρύξεις η θέση του Ψυχιάτρου δεν καλύφθηκε, επιπλέον σημειώθηκε αλλαγή της ειδικότητας Ειδικού Θεραπευτή σε Ψυχολόγο και στην πρόσληψη νέου προσωπικού με ειδικότητα Ψυχολόγου στις 10/7/2023 , έπειτα από παραίτηση του προηγούμενο. Το Κέντρο πλέον είναι στελεχωμένο από τις εξής ειδικότητες επαγγελματιών:

- Ψυχολόγος (2)
- Κοινωνικός Λειτουργός
- Διοικητικό Προσωπικό – Λογίστρια (αποχώρησε από τα καθήκοντά της με άδεια κυήσεως και άδεια μητρότητας από τις 22/12/2022)

Στόχος του Πολυδύναμου Κέντρου Β. Αιγαίου αποτελεί η παροχή υπηρεσιών πρωτοβάθμιας υποστήριξης και βραχείας παρέμβασης σε όλες τις επιμέρους ομάδες ατόμων με πρόβλημα χρήσης/εξάρτησης καθώς και τις οικογένειές τους , ανάλογα με τις ανάγκες τους.

Τα άτομα που ωφελούνται από το Κέντρο ανήκουν στις εξής κατηγορίες:

- Άτομα που παρουσιάζουν περιστασιακή ή πιο συστηματική χρήση ναρκωτικών,

- Άτομα με περιστασιακή ή πιο τακτική χρήση, αλκοόλ (αξίζει να σημειωθεί ότι σε ολόκληρο το Βορειοανατολικό Αιγαίο δεν υπάρχει καμία δομή που να παρέχει εξειδικευμένες υπηρεσίες σε νόμιμες εξαρτήσεις),
- Άτομα που παρουσιάζουν εξαρτητικές συμπεριφορές από το διαδίκτυο και τα τυχερά παιχνίδια,
- Άτομα που παρουσιάζουν παράλληλα ψυχιατρικά προβλήματα (διπλή διάγνωση)
- Γονείς και συγγενείς των ατόμων με τα παραπάνω προβλήματα.

Εφόσον κρίνεται αναγκαίο και εφικτό, το Κέντρο παραπέμπει σε εξειδικευμένες δομές, όπως θεραπευτικές κοινότητες, προγράμματα υποκατάστασης, μονάδες ψυχικής υγείας κ.α.

Το Κέντρο εξ' αρχής της λειτουργίας του αποσκοπεί να αποτελέσει κεντρικό πυλώνα του τοπικού δικτύου υπηρεσιών κατά των εξαρτήσεων στην Περιφέρεια που ανήκει και να συμβάλει σε συνεργασία με τις υπόλοιπες δομές υγείας και κοινωνικής φροντίδας στη συνολική κάλυψη αναγκών διαφορετικών ομάδων στόχου.

ΣΤ1.2 Πρωτογενή δεδομένα

Το Πολυδύναμο Κέντρο Χίου από την 11/1/2021 που είναι η ημερομηνία έναρξης λειτουργίας του έως και την 31/12/2023 έχει παράσχει υπηρεσίες σε 51 άμεσα εξυπηρετούμενους και 80 έμμεσα εξυπηρετούμενους (i.e. γονείς, συγγενικά πρόσωπα, φιλικά πρόσωπα) με βάση την αναφορά όπως αυτή προκύπτει από το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα ΚΕΘΕΑ.

Οι ανάγκες των εξυπηρετούμενων ιεραρχημένες με βάση το αίτημα για θεραπεία, διαμορφώνονται ως εξής:

- Προβλήματα που σχετίζονται με την προβληματική εμπλοκή με τα τυχερά παιχνίδια (40%)
- Προβληματική κατανάλωση αλκοόλ (28%)
- Χρήση παράνομων ουσιών (20%)
- Προβληματική ενασχόληση με το διαδίκτυο/ gaming (12%)

Η απουσία της ειδικότητας του Ψυχιάτρου είναι εμφανής , καθώς τα περισσότερα από τα περιστατικά χρήστες ουσιών εμπíπτουν στη κατηγορία τις διπλής διάγνωσης με συνοδά ψυχιατρικά νοσήματα. Για την αποτελεσματική υποστήριξη των περιστατικών αυτών , πραγματοποιείται παραπομπή σε ψυχιάτρους του δημοσίου.

Οι εξυπηρετούμενοι ως επί το πλείστον είναι ενήλικες και οι περισσότεροι άνδρες. Κύρια ουσία χρήσης αποτελεί η κάνναβη, ακολουθεί η χρήση ηρωίνης και φαρμάκων και τρίτη ουσία εξάρτησης αποτελεί το shisha. Η υποστήριξη των άμεσα ωφελούμενων περιλαμβάνει μακροχρόνια υποστήριξη από το Πολυδύναμο Κέντρο που οδηγεί στην ολοκλήρωση της θεραπευτικής πορείας του ατόμου στα περίπου 2 ½ χρόνια συνεχούς παρακολούθησης. Μέχρι στιγμής έχουν σημειωθεί ολοκληρώσεις για την εξάρτηση από την κάνναβη , το αλκοόλ και την προβληματική ενασχόληση με τα τυχερά παιχνίδια. Διαφαίνεται ότι η παραπομπή σε δομές όπως π.χ. θεραπευτική κοινότητα, δεν αποτελεί ελκυστική πρόταση καθώς δεν προτιμάτε από τους ίδιους τους εξαρτημένους η οποιαδήποτε μετακίνηση εκτός νησιού.

Δεν σημειώνεται σημαντική προσέλευση από έφηβο πληθυσμό, ωστόσο αναφέρονται κάποια περιστατικά κυρίως με αίτημα που σχετίζεται με το gaming και το διαδίκτυο που κατά κύριο λόγο παραπέμπονται σε άλλες υπηρεσίες του νησιού για την καταλληλότερη υποστήριξή τους λόγω ελλιπούς εξειδίκευσης/εκπαίδευσης στη συγκεκριμένη εξαρτητική συμπεριφορά. Τα αιτήματα που σχετίζονται με τη χρήση παράνομων ουσιών από έφηβο πληθυσμό διατηρούνται στο Πολυδύναμο Κέντρο.

Το Πολυδύναμο Κέντρο παρέχει υπηρεσίες που αφορούν:

- Στην αξιολόγηση και εκτίμηση αναγκών
- Κινητοποίηση, συμβουλευτική υποστήριξη και θεραπεία
- Βραχεία παρέμβαση
- Συνεργασία με εξειδικευμένες υπηρεσίες
- Παραπομπές σε εξειδικευμένες υπηρεσίες
- Στην ολιστική προσέγγιση και αντιμετώπιση των εξυπηρετούμενων, ενισχύοντας και προβλέποντας την ενεργή συμμετοχή των ατόμων της

οικογένειας ή/και των σημαντικών άλλων του στενού περιβάλλοντος των άμεσα εξυπηρετούμενων.

- Σε δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης στην τοπική κοινωνία για θέματα εξαρτήσεων

Να σημειωθεί τέλος, ότι κατά την περίοδο αναφοράς παραπέμφθηκαν 15 εξυπηρετούμενοι από το Κέντρο για την υποστήριξή τους σε υπηρεσίες όπως το Κέντρο Παιδιού και Εφήβου, το Συμβουλευτικό Κέντρο Χίου, το Ψυχιατρικό Τμήμα του Γενικού Νοσοκομείου κ.α. , ενώ παράλληλα δέχθηκε 24 παραπομπές από υπηρεσίες όπως το Συμβουλευτικό Κέντρο Χίου, από το ΚΕΘΕΑ ΠΙΛΟΤΟΣ, από την Κοινωνική υπηρεσία του Νοσοκομείου Χίου «Σκυλίτσειο», από το ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ. κ.α. φορείς.

ΣΤ1.3 Δεδομένα από τα ερωτηματολόγια

Με βάση τις απαντήσεις που δόθηκαν στα ερωτηματολόγια από τους εργαζόμενους στα ΕΣΠΑ (3) , διαφαίνεται η ομόφωνη αντίληψη ότι όντως η λειτουργία του Πολυδύναμου Κέντρου ήταν πραγματικά σημαντική και αναγκαία για την περιοχή υλοποίησης. Το προσωπικό βαθμολόγησε από καθόλου έως μέτρια την άποψή του αναφορικά με τη στελέχωση του Κέντρου. 33,3% ανέφερε ότι δεν είναι καθόλου στελεχωμένο, 33,3% ότι είναι λίγο και το υπόλοιπο 33,3% ότι είναι μέτρια στελεχωμένο. Όσον αφορά στην αξιολόγηση σχετικά με τον επαρκή σχεδιασμό του πλαισίου λειτουργίας του Κέντρου, οι απαντήσεις που δόθηκαν ήταν «μέτρια», «πολύ» και «πάρα πολύ» αντίστοιχα , από τους εργαζόμενους του Κέντρου. Ομόφωνα οι εργαζόμενοι ανέφεραν ότι η εκπαίδευση που έλαβαν προκειμένου να δουλέψουν στο Κέντρο ήταν ελλιπής. 2 από τους 3 εργαζόμενους ανέφεραν ότι είναι επαρκής η υποστήριξη που λαμβάνει το Κέντρο μέχρι σήμερα από το πρόγραμμα υλοποίησης (βλ. ΚΕΘΕΑ ΝΟΣΤΟΣ). Ενώ με ελλείψεις με ποσοστό 66,7% κρίθηκε η υποστήριξη που έχει το Κέντρο μέχρι και σήμερα από τις Κεντρικές Υπηρεσίες. Οι εργαζόμενοι έδωσαν ο καθένας διαφορετική απάντηση , αναφορικά με την αμεσότητα στην επίλυση των οργανωτικών και άλλων προβλημάτων που προκύπτουν στο Κέντρο, οι απαντήσεις κυμάνθηκαν από «μέτρια», «πολύ» και «πάρα πολύ». Οι εργαζόμενοι ανέφεραν ότι οι ανάγκες τους καλύπτονται «πολύ»

έως «πάρα πολύ» αποτελεσματικά μέχρι σήμερα. Το 66,7% διατύπωσε ότι έχουν επιτευχθεί κατά πολύ οι στόχοι λειτουργίας του Κέντρου. Επίσης ομόφωνα οι εργαζόμενοι ανέφεραν ότι έχει σημαντική επίδραση στην τοπική κοινωνία η λειτουργία του μέχρι και σήμερα. Ομόφωνα ακόμα ανέφεραν ότι οι προσωπικοί τους στόχοι έχουν εκπληρωθεί κατά πολύ με την απασχόλησή τους στο Κέντρο. Και τέλος και οι 3 εργαζόμενοι ανέφεραν ότι θα συνιστούσαν πολύ έως πάρα πολύ σε κάποιον συνάδελφο να δηλώσει υποψηφιότητα σε παρόμοια πράξη / μονάδα ΕΣΠΑ του ΚΕΘΕΑ.

Το προσωπικό ΝΠΙΔ που απασχολείται στο Πολυδύναμο Κέντρο Χίου αποτελείται μόνο από ένα (1) εργαζόμενο, όπου έκρινε ως πάρα πολύ αναγκαία τη λειτουργία του Πολυδύναμου Κέντρου για την περιοχή υλοποίησης. Η στελέχωση του Κέντρου αξιολογήθηκε ως πολύ ικανοποιητική. Ο σχεδιασμός λειτουργίας του Κέντρου κρίθηκε πάρα πολύ επαρκής. Η εκπαίδευση που ελήφθη ήταν ελλιπής. Επαρκής αξιολογήθηκε τόσο η υποστήριξη που λαμβάνει το Κέντρο μέχρι σήμερα από το πρόγραμμα υλοποίησης (βλ. ΚΕΘΕΑ ΝΟΣΤΟΣ), όσο και από τις Κεντρικές Υπηρεσίες. Τα οργανωτικά και άλλα προβλήματα επιλύονται πάρα πολύ γρήγορα. Οι ανάγκες των εξυπηρετούμενων καλύπτονται πάρα πολύ αποτελεσματικά, ενώ επίσης πάρα πολύ έχουν επιτευχθεί οι στόχοι λειτουργίας του Κέντρου. Η επίδραση στην τοπική κοινωνία με την μέχρι σήμερα λειτουργία του Κέντρου αξιολογήθηκε ως πολύ σημαντική. Τέλος, τηρήθηκε το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης, οι κτιριακές εγκαταστάσεις του προγράμματος πληρούσαν τις προϋποθέσεις εγκατάστασης της νέα δομής, και ο αρχικός σχεδιασμός στελέχωσης της διεπιστημονικής μονάδας ανταποκρίνονταν στις ανάγκες.

Από τα ερωτηματολόγια που χορηγήθηκαν στους εξυπηρετούμενους για την αξιολόγηση των υπηρεσιών του Πολυδύναμου Κέντρου Χίου προέκυψαν τα ακόλουθα: η πλειοψηφία των εξυπηρετούμενων (80%) ήταν άνδρες. Οι επικρατέστερες ηλικιακές ομάδες ήταν 41-50 ετών (80%). Η πλειοψηφία των εξυπηρετούμενων (60%) είχαν σταθερή απασχόληση. Επιπλέον, οι περισσότεροι εξυπηρετούμενοι (60%) δεν είχαν προηγούμενη εμπειρία σε πρόγραμμα απεξάρτησης. Ομόφωνα οι εξυπηρετούμενοι δήλωσαν πολύ ή πάρα πολύ

ικανοποιημένοι από τη λειτουργία του συγκεκριμένου Πολυδύναμου Κέντρου στην περιοχή τους. Από τις ανάγκες που εξέφρασαν οι εξυπηρετούμενοι, ξεχώρισαν η ανάγκη συμβουλευτικής για νόμιμες εξαρτήσεις (80%) και η ανάγκη θεραπείας (40%). Τέλος, η πλειοψηφία (80%) ανέφερε ότι οι ανάγκες τους καλύπτονταν πάρα πολύ μέσα από τη συμμετοχή τους στο Πολυδύναμο Κέντρο.

Από τα ερωτηματολόγια που χορηγήθηκαν στους συγγενείς ή/και φίλους των εξυπηρετούμενων προέκυψε ότι το 57,1% ήταν γονείς, οι περισσότεροι ανήκαν στην ηλικιακή ομάδα 61+ (42,9%). Η πλειοψηφία (85,7%), δεν είχαν προηγούμενη εμπειρία σε πρόγραμμα απεξάρτησης. Από τις κύριες ανάγκες που διατύπωσαν οι έμμεσα εξυπηρετούμενοι, ξεχώρισαν η ανάγκη συμβουλευτικής για νόμιμες εξαρτήσεις (85,7%), καθώς και η παραπομπή σε υπηρεσίες σωματικής και ψυχικής υγείας (42,9%). Τέλος, το 85,7% ανέφερε ότι οι ανάγκες ή/και προσδοκίες τους καλύπτονταν πολύ ή πάρα πολύ μέσα από τη συμμετοχή τους στο Πολυδύναμο Κέντρο.

Στα ερωτηματολόγια που συμπληρώθηκαν από συνεργαζόμενους με το Κέντρο φορείς, ανταποκρίθηκαν το Κέντρο Πρόληψης Χίου «Ναυτίλος» του ΟΚΑΝΑ, και η 1^η ΤΟ.Μ.Υ Χίου. Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων εργάζονται ως Κοινωνικοί Λειτουργοί (40%), ακολουθούν εργαζόμενοι στην Πρόληψη (40%) και Επισκέπτης Υγείας με ποσοστό 20%. Το 60% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι οι υπηρεσίες που παρέχονται είναι αρκετά επαρκείς για την κάλυψη των αναγκών που υπάρχουν στην περιοχή, , ενώ το 80% ανέφερε ότι είναι πολύ γνωστή η λειτουργία του στην τοπική κοινωνία. Κάποιες προτάσεις που διατυπώθηκαν αναφορικά με την ενίσχυση της συνεργασίας με το Πολυδύναμο Κέντρο , αφορούσαν στην ανάληψη πρωτοβουλιών για κοινές δράσεις, τις δράσεις σε συνεργασία με φορείς απομακρυσμένων περιοχών , επαφές με νέους φορείς και ενημέρωση για τις παραπομπές, καθώς και την τακτικότερη επικοινωνία και συνδιοργάνωση.

Τέλος, στα ερωτηματολόγια που συμπληρώθηκαν από το ευρύ κοινό , όλοι οι ερωτώμενοι που συμμετείχαν γνώριζαν για τις δράσεις της Μονάδας και ανέφεραν ως πάρα πολύ αναγκαία και σημαντική τη λειτουργία της στο νησί.

ΣΤ1.4. Δικτύωση-Συνεργασίες

Από την έναρξη της πράξης το Πολυδύναμο Κέντρο Χίου προχώρησε στη γνωστοποίηση της λειτουργίας του με στόχο τη δημιουργία ενός δικτύου συνεργατών για την αποτελεσματική υποστήριξη των εξυπηρετούμενων και την ενίσχυση των παραπομπών που πραγματοποιούνται από και προς το Κέντρο. Η δικτύωση – συνεργασία αφορά το Κέντρο Κοινότητας Δήμου Χίου, Κοινωνικό Φαρμακείο, Υπηρεσία Επιμελητών Ανηλίκων και Κοινωνικής Αρωγής Χίου, Τμήμα Κοινωνικής Αλληλεγγύης Περιφερειακής Ενότητας Χίου, Κέντρο Συμβουλευτικής Υποστήριξης Γυναικών Χίου, Κοινωνικό Παντοπωλείο, Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Χίου, Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Χίου, Κοινωνική Υπηρεσία Νοσοκομείου Χίου, Ψυχιατρικό Νοσοκομείο Χίου, ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ, ΤΟ.ΜΥ., και λοιπούς φορείς και υπηρεσίες του Νομού Χίου.

Παράλληλα, το Πολυδύναμο Κέντρο στο πλαίσιο των δράσεων και ενημερώσεων που πραγματοποιεί για την ευαισθητοποίηση και γνωστοποίηση του Κέντρου στην τοπική κοινωνία, λαμβάνει πληθώρα προσκλήσεων για διεξαγωγή ενημερωτικών παρεμβάσεων σε σχολεία. Δυστυχώς, λόγω της απόστασης και των αυξημένων αναγκών πολλές από αυτές τις προτάσεις/προσκλήσεις δεν δύναται να τις ικανοποιήσει. Ωστόσο, έχουν πραγματοποιήσει αρκετές ενημερώσεις σε εκπαιδευτικά ιδρύματα κατά την περίοδο λειτουργίας του Κέντρου, ενδεικτικά αναφέρεται η δράση ενημέρωσης στο ΕΠΑΛ & ΓΕΛ Καρδαμύλων σε μαθητές και γονείς, στο 1^ο ΕΠΑΛ Χίου, στο 3^ο Γυμνάσιο Χίου, στο 1^ο Λύκειο Χίου, στο Μουσικό Σχολείο Χίου, στο Γυμνάσιο Βροντάδου κ.α.

Σημαντική επίσης ήταν η συνεργασία του Πολυδύναμου Κέντρου και του Συμβουλευτικού Κέντρου Χίου του ΚΕΘΕΑ με τον Τομέα Εκπαίδευσης του ΕΚΑΒ Χίου, στην πραγματοποίηση σεμιναρίου Πρώτων Βοηθειών ανοιχτού στο ευρύ κοινό με θέμα: «Υποστήριξη λειτουργιών πνεύμονα και καρδιάς, χρήση αυτόματου εξωτερικού απινιδωτή», με 24 συμμετέχοντες.

Στο ίδιο πάντα πλαίσιο ενημέρωσης και γνωστοποίησης της δράσης του Πολυδύναμου Κέντρου Χίου πραγματοποιούνται σειρά Podcasts από τον

Φεβρουάριο του 2022 με συγκεκριμένες θεματολογίες που αφορούν σε θέματα γύρω από τις εξαρτήσεις / εξαρτητικές συμπεριφορές όπως: «Παθολογική ενασχόληση με τα Τυχρά Παιχνίδια», «Ο σημαντικός ρόλος της οικογένειας στην προσπάθεια του ατόμου για απεξάρτηση», «η τέχνη στην απεξάρτηση», «Η πρόληψη των εξαρτήσεων», «Το μοντέλο των θεραπευτικών κοινοτήτων», «Πρόσφτες, μετανάστες και χρήση ουσιών», «Η σημασία της απεξάρτησης στα Καταστήματα Κράτησης», «Η Διπλή Διάγνωση» κ.α.

Τέλος, το προσωπικό του ΚΕΘΕΑ ΝΟΣΤΟΣ στη Χίο (Πολυδύναμο Κέντρο Β. Αιγαίου με έδρα τη Χίο και Συμβουλευτικό Κέντρο Χίου) δημιούργησε έναν εύχρηστο οδηγό, ο οποίος περιλαμβάνει συστηματική καταγραφή των δημόσιων και δωρεάν ψυχοκοινωνικών υπηρεσιών της Χίου, καθώς επίσης και χρήσιμες τηλεφωνικές γραμμές υποστήριξης, οι οποίες λειτουργούν σε πανελλαδικό επίπεδο. Ο οδηγός διατίθεται δωρεάν σε όλους τους ενδιαφερόμενους, ελπίζοντας πως θα αποτελέσει ένα πολύτιμο και χρηστικό εργαλείο, τόσο για τους επαγγελματίες υγείας και κοινωνικής φροντίδας της Χίου όσο και για τους κατοίκους της.

ΣΤ1.5. Συμπεράσματα – Παρατηρήσεις

Η ομάδα αξιολόγησης επισκέφθηκε το Πολυδύναμο Κέντρο στις 8/3/2023 και από τη συζήτηση που ακολούθησε προέκυψαν τα εξής:

- Το Πολυδύναμο Κέντρο Χίου παρέχει υπηρεσίες κυρίως σε ενήλικες και λιγότερο σε έφηβους που παρουσιάζουν προβληματική ενασχόληση με τα τυχερά παιχνίδια πρωτίστως, κατάχρηση αλκοόλ χρήση παράνομων ουσιών και προβληματική ενασχόληση με το διαδίκτυο.
- Η απουσία ψυχιάτρου στο Κέντρο είναι εμφανής, καθώς παρατηρείται αυξημένη η ανάγκη ύπαρξης λόγω των περιστατικών διπλής διάγνωσης που εμφανίζονται και χρήζουν κατάλληλης υποστήριξης.
- Έχει διαμορφωθεί ένα καλά οργανωμένο δίκτυο συνεργατών το οποίο περιλαμβάνει σχεδόν όλες τις δομές και υπηρεσίες κοινωνικής και ψυχικής υγείας του νησιού, γεγονός που συνέβαλε στην προσέλευση ατόμων στο Κέντρο μέσω παραπομπών και στην ανάπτυξη μακροχρόνιων συνεργασιών.

- Επίσης, η πολύ καλή δικτύωση και δημοσιοποίηση της μονάδας στα ΜΜΕ συνέβαλε στην ικανοποιητική προσέλευση ατόμων στις δράσεις του Πολυδύναμου Κέντρου Χίου.
- Οι ποσοτικοί δείκτες που είχαν τεθεί ως αρχικός στόχος για την μονάδα επιτεύχθηκαν σε μεγαλύτερο βαθμό από το προσδοκώμενο αποτέλεσμα.
- Το Κέντρο έδειξε ευελιξία και προσαρμοστικότητα στις συνεχώς αυξανόμενες ανάγκες της τοπικής κοινωνίας με διάφορους τρόπους π.χ. με την παροχή υπηρεσιών μέσω των νέων μορφών τεχνολογίας την περίοδο της πανδημίας, αλλά μέχρι και σήμερα (εξ' αποστάσεως υποστήριξη εξυπηρετούμενων).
- Οι καινοτόμες δράσεις προέβαλαν το έργο της μονάδας και του ΚΕΘΕΑ και εκτός Χίου (π.χ. δημιουργία μηνιαίων Podcasts, δημιουργία Οδηγού Ψυχοκοινωνικών Υπηρεσιών Χίου και χρήσιμων τηλεφωνικών γραμμών κ.α.) – δημοσιοποίηση και σε ΜΜΕ πανελλαδικής εμβέλειας π.χ. ΕΡΤ.
- Η μονάδα αποτελεί πλέον αναπόσπαστο κρίκο της αλυσίδας των υπηρεσιών κοινωνικής και ψυχικής υγείας του νησιού.

ΣΤ1.6. Προτάσεις Βελτίωσης

- Θεσμική δυνατότητα ολοκλήρωσης της θεραπευτικής πορείας για τους εξυπηρετούμενους που λαμβάνουν μακροπρόθεσμες υπηρεσίες (π.χ. πάνω από 2 χρόνια) με στόχο την παροχή ολιστικής θεραπευτικής προσέγγισης και την ανάγκη έκδοσης παρακολούθησης και ολοκλήρωσης της θεραπείας.
- Εκπαίδευση του προσωπικού σε πρακτικές που συνδέονται με την ολιστική θεραπευτική προσέγγιση (κύρια φάση θεραπείας), καθώς και τη θεραπευτική προσέγγιση σε περιστατικά προβληματικής ενασχόλησης με το διαδίκτυο/gaming και τυχερά παιχνίδια.
- Διατήρηση και ενίσχυση του ήδη ανεπτυγμένου δικτύου συνεργατών με στόχο την γνωστοποίηση των υπηρεσιών του Πολυδύναμο Κέντρου και την αύξηση των παραπομπών.
- Δυνατότητα μετακίνησης και σε πιο μακρινές περιοχές του νησιού όπου θα μπορούσαν να απαντηθούν τα αυξημένα αιτήματα ενημέρωσης που ήδη υπάρχουν από διάφορα σχολεία δευτεροβάθμια εκπαίδευσης .

- Δυνατότητα παροχής υπηρεσιών και εντός των Δικαστικών Φυλακών Χίου μετά από αίτημα που πραγματοποιήθηκε στο Κέντρο από το Σωφρονιστικό Κατάστημα.

ΣΤ.2 Κινητή Μονάδα Λέσβου

ΣΤ2..1 Έναρξη λειτουργίας – Στελέχωση – Στόχοι – Δικτύωση

Η κινητή μονάδα Λέσβου ξεκίνησε να παρέχει υπηρεσίες στις 26.04.2021 και από την αρχική περιγραφή της πράξης, η προτεινόμενη στελέχωση της μονάδας ήταν η εξής:

- Ψυχίατρος ΠΕ:1 (μερικής απασχόλησης)
- Ψυχολόγος ΠΕ:1
- Κοινωνιολόγος ΠΕ:1
- Ειδικός Θεραπευτής ΔΕ: 1
- Οδηγός ΔΕ: 1

Την ημέρα της επίσκεψης της ομάδας εργασίας η στελέχωση της μονάδας ήταν: 1 Υπεύθυνη Υλοποίησης Φυσικού Έργου (μόνιμο προσωπικό), 1 Ψυχίατρος (μερικής απασχόλησης), 2 Ψυχολόγοι, 1 Κοινωνιολόγος και 1 Κοινωνικός Λειτουργός (αλλαγή ειδικότητας από Δ/Ο σε ειδικό θεραπευτή- ποσοστό κάλυψης θέσεων: 100%).

Ο απώτερος στόχος της κινητής μονάδας στη Λέσβο, ήταν η παροχή πολύπλευρων υπηρεσιών σε άτομα που διάκεινται στο κομμάτι της χρήσης από ουσίες, αλκοόλ, διαδίκτυο και τζόγο και η μέριμνα ταυτόχρονα να αποτελέσει ένα σημείο συνεύρεσης και διασύνδεσης με το Κέντρο Συμβουλευτικής και Οικογενειακής Υποστήριξης στη Μυτιλήνη. Παράλληλα, η κινητή μονάδα σκόπευε να αποτελέσει ένα χρήσιμο εργαλείο στην υποστήριξη των οικογενειών που αντιμετωπίζουν στο περιβάλλον τους προβλήματα με τις εξαρτήσεις. Πιο συγκεκριμένα, για τη θεραπευτική αποτελεσματικότητα του σκοπού, η οικογένεια η οποία βρίσκεται σε απομακρυσμένη περιοχή θα μπορούσε αρχικά να λαμβάνει το απαραίτητο πληροφοριακό υλικό κινητοποίησης κι ενημέρωσης αναφορικά με την εξάρτηση και

σε δεύτερο χρόνο να γίνεται ομαλότερα η μετάβαση στο Κέντρο Οικογενειακής Υποστήριξης. Έτσι, οι θεραπευτικές διεργασίες θα γίνονταν συνειδητές από τα μέλη επαρκέστερα και με πολύ καλύτερη διασύνδεση, αφού η επαφή της κινητής μονάδας με τις απομακρυσμένες περιοχές θα βοηθούσε ικανοποιητικά στην άρση των στερεότυπων ιδεοληψιών.

Ενώ, λοιπόν, το φαινόμενο της επιδείνωσης των οικονομικών και γενικότερων κοινωνικών συνθηκών φάνηκε να διευρύνεται, ταυτόχρονα υπολείπονται οι παρεμβάσεις που θα μπορούσαν να ευαισθητοποιήσουν και να παρέχουν την κατάλληλη ενημερότητα όσον αφορά το πεδίο της εξάρτησης. Οι υπηρεσίες, μάλιστα, κοινωνικές και υγείας όσο τα πεδία αυτά είναι απομακρυσμένα από το κέντρο του νησιού τόσο περισσότερο αδύναμες εμφανίζονται και δύσκολο να αξιοποιηθούν έγκαιρα και επαρκώς.

Στην Λέσβο, οι υπηρεσίες είναι λιγοστές -αν δε λείπουν εντελώς- και ανέτοιμες. Κατά συνέπεια αναδείχθηκε η ανάγκη να ενισχυθούν δράσεις που θα μπορούν με οικονομία κλίμακας να διαμορφώνουν ένα συντονισμένο σχέδιο ενεργειών που θα λειτουργεί αποτελεσματικά στην αντιμετώπιση των οξέων προβλημάτων των χρηστών της περιοχής, θα λειτουργεί σε συνέργεια με τις υπηρεσίες και θα ενισχύει την αποτελεσματικότητά τους και θα διαμορφώνει τις συνθήκες ανάπτυξης στην περιοχή ειδικών περιοχών που θα αποτελούν το μηχανισμό εντοπισμού αναγκών και άλλα και το σύνδεσμο με τις υπηρεσίες που δυνάμει μπορούν να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα που προκύπτουν. Με τον τρόπο αυτό θα μπορούν να εξυπηρετούνται περισσότερα άτομα, σε περιοχές που αντιμετωπίζουν πρόβλημα, οι οποίες συνεχώς αυξάνονται.

Βασικός άξονας δράσης της κινητής μονάδας αποτέλεσε ο ολοκληρωμένος σχεδιασμός που θα ήταν σε θέση να αναγνωρίζει με τρόπο ισόρροπο τις ανάγκες τόσο των ουσιοεξαρτημένων όσο και των πολιτών που διαμένουν στις διάφορες περιοχές του νησιού, θα μπορούσε να αναπτύσσει το απαιτούμενο εύρος υπηρεσιών και θα ενέπλεκε τις τοπικές κοινότητες στην προσπάθεια για περιορισμό των πολλαπλών προβλημάτων που δημιουργεί η απουσία ενημέρωσης και έλλειψη δομών υποστήριξης αναφορικά με την εξάρτηση από παράνομες και νόμιμες

δραστηριότητες. Στο πλαίσιο αυτό, το πρώτο βήμα θα ήταν η αναγνώριση, καταγραφή και ανάλυση των αναγκών της ομάδα-στόχου, η εκ νέου χαρτογράφηση των υπάρχουσών υπηρεσιών και η ανάδειξη των ενδεχόμενων ιδιαιτεροτήτων της κάθε περιοχής.

Αναφορικά με το δίκτυο συνεργασιών της κινητής μονάδας, αυτό αφορά την συστηματική δικτύωση και συνεργασία με άλλους φορείς, όπως είναι τα Κέντρα Υγείας σε απομακρυσμένες περιοχές του νησιού ή και άλλους φορείς υγείας. Η κινητή μονάδα κατά τη διάρκεια υλοποίησης της πράξης εγκατέστησε μια συστηματική και σταθερή παρουσία σε απομακρυσμένες περιοχές καθώς και άμεση πρόσβαση στα Κέντρα Υγείας του νησιού, οργανώνοντας ενημερωτικά περίπτερα έξω από αυτά σε σταθερή βάση. Από κάποια Κ.Υ μάλιστα, παραχωρήθηκαν χώροι εντός των δομών για πραγματοποίηση συναντήσεων.

Με αυτόν τον τρόπο, σταδιακά διαμορφώθηκε ένα αυξημένο δίκτυο υπηρεσιών στο νησί της Λέσβου, αλλά και εκτός αυτού (π.χ Χίος, υπάρχουν σκέψεις και για τη Λήμνο στο μέλλον) για την κάλυψη αναγκών, όπως: η διασύνδεση με υπηρεσίες υγείας ανάλογα με τις ανάγκες και το αίτημα των ατόμων, υπηρεσίες συστηματικής αξιολόγησης και κατάλληλης παραπομπής, ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και συμπερίληψη για τις εξαρτήσεις δυνατότητα κινητοποίησης, συμβουλευτικής και παραπομπής σε θεραπευτικά προγράμματα στην ευρύτερη περιοχή.

ΣΤ2.2 Απολογιστικά Στοιχεία (Πρωτογενή δεδομένα μέχρι 31/12/2023)

Η Κινητή Μονάδα από τις 26/04/2021 που είναι η ημερομηνία έναρξης λειτουργίας του έως και τις 31/12/2023, πραγματοποίησε 590 εξορμήσεις εκτός δομής προσεγγίζοντας 999 επαφές (537 άνδρες και 462 γυναίκες). Είναι ανάγκη να σημειωθεί ότι οι εξορμήσεις αφορούν κατά κύριο λόγο δράσεις πρόληψης και ενημέρωσης της κοινότητας και δεν είχαν το χαρακτήρα δράσεων προσέγγισης χρηστών στο δρόμο. Η απουσία δομημένων χώρων συνάθροισης χρηστών ουσιαστικά έδωσε χαρακτήρα πρόληψης και ενημέρωσης στις δράσεις της κινητής μονάδας, παρά την αρχική πρόβλεψη για προσέγγιση και συμβουλευτική άμεσα ενδιαφερομένων στο δρόμο. Ως εκ τούτου, κατά το διάστημα αναφοράς

καταγράφηκαν 3893 προσεγγίσεις πρόληψης/ενημέρωσης και καμία υπηρεσία σίτισης/ατομικής φροντίδας.

ΣΤ2.3 Δεδομένα από τα ερωτηματολόγια αξιολόγησης

Ο αριθμός των ερωτηματολογίων που χορηγήθηκαν στους εξυπηρετούμενους για την αξιολόγηση των υπηρεσιών της Κινητής Μονάδας ήταν πολύ μικρός (n=3) και ως εκ τούτου, δεν μπορούν να εξαχθούν ασφαλή και έγκυρα συμπεράσματα.

Αναφορικά με τα ερωτηματολόγια που απευθύνονταν στους συνεργαζόμενους με την μονάδα φορείς χρειάζεται να σημειωθεί ότι μέχρι την στιγμή συγγραφής της παρούσας έκθεσης αξιολόγησης, η ομάδα που συγκεντρώνει και καταχωρεί σε βάσεις τα δεδομένα δεν είχε λάβει κάποιο σχετικό ερωτηματολόγιο από την κινητή μονάδα Λέσβου.

Στην συνέχεια και σε ό,τι αφορά τα ερωτηματολόγια που συμπληρώθηκαν από το κοινό του νησιού αναδεικνύεται ότι το γενικό κοινό εκφράζεται με υψηλή ικανοποίηση, σχετικά με την γνώση της ύπαρξης και της λειτουργίας της Κινητής Μονάδας στο νησί τους, καθώς το 88,9% δηλώνει πως γνωρίζει την ύπαρξη και το τι ακριβώς κάνει η εν λόγω μονάδα. Ακόμη, η συντριπτική πλειοψηφία των απαντήσεων (94,5%) αξιολογεί ως πολύ ή πάρα πολύ αναγκαία για το νησί την λειτουργία της κινητής μονάδας.

Τέλος, αναφορικά με τα ερωτηματολόγια αξιολόγησης του προσωπικού (μόνιμο και με σύμβαση ορισμένου χρόνου), τα ερωτηματολόγια που συμπληρώθηκαν ήταν ελάχιστα και τα όποια συμπεράσματα κρίνονται ως επισφαλής και άνευ εγκυρότητας.

ΣΤ2.4 Σημειώσεις – Παρατηρήσεις από την επίσκεψη της ομάδας αξιολόγησης

Η συνάντηση με το προσωπικό της Κινητής Μονάδας ΑΜΘ έγινε στις 7/9/2023, στον χώρο που χρησιμοποιεί ως έδρα της η κινητή μονάδα και από το υλικό της συνάντησης προέκυψαν τα εξής:

Πρόκειται για μία μονάδα η οποία παρέχει κυρίως υπηρεσίες πρόληψης/έγκαιρης παρέμβασης, αλλά και συμβουλευτικής/κινητοποίησης –ως αποτέλεσμα της εκτεταμένης δικτύωσής της με φορείς του νησιού- και όχι υπηρεσίες προσέγγισης χρηστών στο πεδίο ή υπηρεσίες μείωσης της βλάβης, μολονότι η αρχική πρόβλεψη έδινε στην μονάδα τέτοιο χαρακτήρα και ταυτότητα. Χρειάζεται να σημειωθεί ότι στα πλαίσια της συμβουλευτικής/κινητοποίησης δεν ανοίγονται κλινικοί φάκελοι (φυσικοί και ηλεκτρονικοί μέσω ΟΠΣ ΚΕΘΕΑ) παρά μόνο από τον συμβουλευτικό σταθμό του ΚΕΘΕΑ που λειτουργεί παράλληλα στο νησί. Πρόκειται για μια μονάδα, η οποία φαίνεται να αφιέρωσε αρκετό χρονικό διάστημα κατά το αρχικό στάδιο υλοποίησης της πράξης μέσω έρευνας διερεύνησης αναγκών, κοινοποίηση της δράσης και δημοσιοποίηση στα τοπικά μέσα, δικτύωση με φορείς, δομές και την ευρύτερη τοπική κοινωνία. Επιπρόσθετα, η κινητή μονάδα έχει αναπτύξει συστηματική παρουσία στις εκπαιδευτικές μονάδες του νησιού, οργανώνοντας εκπαιδευτικές συναντήσεις στα Γυμνάσια, τα ΕΠΑΛ, τα Γενικά Λύκεια και τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας.

Από τις αναφορές του προσωπικού, αποτυπώνεται το εκπαιδευτικό τους έλλειμμα, στο οποίο συντελούν και οι δυσκολίες έγκρισης της μετακίνησης και συμμετοχής σε διά ζώσης εκπαιδευτικά σεμινάρια εντός και εκτός ΚΕΘΕΑ. Παρά το γεγονός της συμμετοχής σε δύο εκπαιδευτικά προγράμματα του ΚΕΘΕΑ και την επίσκεψη στις εγκαταστάσεις του ΚΕΘΕΑ ΝΟΣΤΟΣ στον Πειραιά, η ανάγκη για ολοκληρωμένη εκπαίδευση του προσωπικού με συμβάσεις ΕΣΠΑ παραμένει ιδιαίτερα αυξημένη.

ΣΤ2.5 Προτεινόμενες ενέργειες

- Παροχή υπηρεσιών: Είναι ανάγκη να διερευνηθεί η δυνατότητα για μετεξέλιξη της ταυτότητας και του χαρακτήρα της κινητής μονάδας από μονάδα προσέγγισης χρηστών στο δρόμο, σε μονάδα πρόληψης/έγκαιρης παρέμβασης στην ευρύτερη κοινότητα, καθώς η πραγματικές τοπικές ανάγκες οδηγούν αναπόδραστα σε αυτήν την στρατηγική επιλογή. Με αυτόν τον τρόπο θα δοθεί η δυνατότητα συστηματικής παρέμβασης στις σχολικές μονάδες της περιοχής (προσέγγιση του δύσκολου πληθυσμού των εφήβων),

καθώς και στα camps διαμονής των προσφύγων/μεταναστών που υπάρχουν στο νησί.

- Επικάλυψη υπηρεσιών: Με δεδομένη την παράλληλη λειτουργία πολυδύναμου κέντρου του ΚΕΘΕΑ στο γειτονικό νησί της Χίου, χρειάζεται να οργανωθούν οι παρεμβάσεις με τρόπο που να μην υπάρχει αλληλοεπικάλυψη υπηρεσιών και σπατάλη δυνάμεων. Βασικό στόχο πρέπει να αποτελεί ή κάλυψη όσο το δυνατόν μεγαλύτερου πεδίου ενδιαφέροντος, διαφορετικών ομάδων πληθυσμού (γενικού και ειδικού χαρακτήρα) και γενικότερα η οργάνωση των δράσεων με ορθολογικό τρόπο.
- Κατάρτιση εργαζομένων: Όπως σημειώθηκε στις περισσότερες πράξεις ΕΣΠΑ, παραμένει αυξημένη η ανάγκη για εκπαίδευση του προσωπικού σε πρακτικές πρόληψης, αντιμετώπισης κρίσεων στο πεδίο, παραπομπών στα διάφορα θεραπευτικά πλαίσια, αλλά και θεραπευτικών διαδικασιών.

ΤΕΛΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

- Θα εξυπηρετούσε περισσότερο συμπληρωματικά με το Πολυδύναμο Κέντρο Χίου να λειτουργεί Κινητή Μονάδα. Μεταφορά της έδρας της Κινητής από τη Μυτιλήνη και ενίσχυση του Πολυδύναμου Χίου
- Το Πολυδύναμο να ενσωματώσει το Συμβουλευτικό Κέντρο Χίου
- Το Πολυδύναμο Κέντρο Χίου να μετεξελιχθεί σε Μονάδα παροχής ολοκληρωμένης θεραπείας (Ανοιχτή Δομή)

**Ζ. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΠΑ ΤΗΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ ΚΑΙ Ν.ΑΙΓΑΙΟΥ**

Z1.ΠΟΛΥΔΥΝΑΜΟ ΚΕΝΤΡΟ ΧΑΝΙΩΝ

Z2.ΠΟΛΥΔΥΝΑΜΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΓ.ΝΙΚΟΛΑΟΥ

Z3.ΜΟΝΑΔΑ ΔΙΠΛΗΣ ΔΙΑΓΝΩΣΗΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Z4. ΚΙΝΗΤΗ ΜΟΝΑΔΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Z5. ΠΟΛΥΔΥΝΑΜΟ ΚΕΝΤΡΟ ΜΕ ΔΡΑΣΕΙΣ ΚΙΝΗΤΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ ΡΟΔΟΥ

Z1. ΠΟΛΥΔΥΝΑΜΟ ΚΕΝΤΡΟ ΧΑΝΙΩΝ

Z1.1. Έναρξη λειτουργίας - στελέχωση - στόχοι δράσης

Το Πολυδύναμο Κέντρο Περιφέρειας Κρήτης με έδρα τα Χανιά ξεκίνησε να λειτουργεί 15/12/2020.

Στόχος του Πολυδύναμου Κέντρου Περιφέρειας Κρήτης με έδρα τα Χανιά ήταν η παροχή υπηρεσιών πρωτοβάθμιας υποστήριξης και βραχείας παρέμβασης σε άτομα που κάνουν περιστασιακή χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών (παράνομων ή νόμιμων) ή συστηματική χρήση ουσιών διατηρώντας παράλληλα υψηλό επίπεδο λειτουργικότητας ή εμφανίζουν προβληματική ενασχόληση με το διαδίκτυο ή/και τα τυχερά παιχνίδια, και των οποίων οι ανάγκες δεν δύνανται να καλυφθούν από υφιστάμενες δομές εντατικής παρέμβασης ή πρόληψης που λειτουργούν στην Περιφέρεια Κρήτης. Συγκεκριμένα απευθύνονται σε άτομα (ενήλικες και έφηβοι) που αντιμετωπίζουν πρόβλημα εξάρτησης από νόμιμες ουσίες ή συμπεριφορές (συνταγογραφούμενα φάρμακα, αλκοόλ, τυχερά παιχνίδια, διαδίκτυο) ή κάνουν χρήση παράνομων ουσιών αλλά παρουσιάζουν σχετικά ικανοποιητικό επίπεδο λειτουργικότητας και άρα δε χρήζουν εντατικής παρέμβασης.

Στη Περιφερειακή ενότητα Χανίων οι υφιστάμενες δομές που αφορούν τις εξαρτήσεις είναι, το Κέντρο Πρόληψης των Εξαρτήσεων και Προαγωγής της Ψυχοκοινωνικής Υγείας, η Μονάδα Υποκατάστασης του OKANA στα Χανιά και το Συμβουλευτικό Κέντρο του ΚΕΘΕΑ.

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι στη συγκεκριμένη περιφερειακή ενότητα δεν λειτουργούσε, καμία υποστηρικτική δομή που να απευθύνεται στον χρήστη (έφηβο ή ενήλικο), ο οποίος κάνει περιστασιακή χρήση παράνομων ουσιών ή και συστηματική χρήση διατηρώντας παράλληλα ένα ικανοποιητικό επίπεδο λειτουργικότητας, συστηματική χρήση αλκοόλ ή εμφανίζει προβληματική ενασχόληση με το διαδίκτυο ή/και τα τυχερά παιχνίδια

Επιπλέον, απευθύνονται στο οικογενειακό ή/και ευρύτερα υποστηρικτικό περιβάλλον των άμεσα εξυπηρετούμενων.

Η δράση του Πολυδύναμου Κέντρου θα περιλάμβανε και τη διαρκή παρακολούθηση και καταγραφή των αναγκών της περιοχής με στόχο την αναπροσαρμογή των δράσεων στα νέα δεδομένα ή υπό-ομάδες εξυπηρετούμενων που ενδεχομένως θα προκύπταν μετά την έναρξη λειτουργίας του.

Συνολικά, για την ανάπτυξη των δράσεων, προβλεπόταν η 8ωρη λειτουργία του Πολυδύναμου Κέντρου.

Οι υπηρεσίες του Πολυδύναμου Κέντρου θα λειτουργούσαν σε δίκτυο με τις υφιστάμενες υπηρεσίες κατά των εξαρτήσεων στην Περιφέρεια αλλά και με τις υπόλοιπες δομές υγείας/ κοινωνικής φροντίδας (Νοσοκομεία, Κέντρα Υγείας, Κέντρα Ψυχικής Υγείας, Κοινωνικές Υπηρεσίες Δήμων, Κοινωνικά Ιατρεία κ.α).

Το Πολυδύναμο Κέντρο Χανίων είχε θέσει ως στόχο την εξυπηρέτηση 575 ατόμων καθ' όλη τη διάρκεια λειτουργίας του, αριθμός που αφορά τόσο τους άμεσα εξυπηρετούμενους, όσο και το οικογενειακό/υποστηρικτικό τους περιβάλλον (έμμεσα εξυπηρετούμενοι).

Σύμφωνα με τον αρχικό σχεδιασμό δράσης, είχε προταθεί η στελέχωσή του με πενταμελές προσωπικό, συγκεκριμένα ψυχολόγο, κοινωνικό/ή λειτουργό, κοινωνιολόγο, ειδικό/ή θεραπευτή/τρια και ένα άτομο με καθήκοντα διοικητικού προσωπικού.

Z1.2 Απολογιστικά στοιχεία

Από το Πολυδύναμο Συμβουλευτικό Κέντρο Χανίων από την έναρξη λειτουργίας του μέχρι και 31/12/2023 πήραν υπηρεσίες 319 άμεσα εξυπηρετούμενοι και 542 έμμεσα εξυπηρετούμενοι (γονείς, συγγενείς). Ο αριθμός των άμεσα εξυπηρετούμενων αφορά, 121 ενήλικες που κάνουν χρήση παράνομων ουσιών, 29 εφήβους και νεαρούς ενηλίκους που κάνουν χρήση παράνομων ουσιών και 169 άτομα που αντιμετωπίζουν πρόβλημα με νόμιμες εξαρτήσεις.

Έγιναν συνολικά 108 παραπομπές σε επόμενη φάση θεραπείας. Ο αριθμός των παραπομπών αφορά 46 ενήλικες που κάνουν χρήση παράνομων ουσιών, 2 εφήβους

και νεαρούς ενήλικες που κάνουν χρήση παράνομων ουσιών και 60 ατόμων που αντιμετωπίζουν πρόβλημα με νόμιμες εξαρτήσεις.

Z1.3 Δεδομένα από τα ερωτηματολόγια αξιολόγησης

Από ερωτηματολόγια που διαμοιράσθηκαν στους εξυπηρετούμενους για την αξιολόγηση των υπηρεσιών του Πολυδύναμου Κέντρου Χανίων προέκυψαν τα εξής. Στην πλειονότητά τους (66,7%), οι εξυπηρετούμενοι ήταν άνδρες. Η συχνότερη ηλικιακή ομάδα ήταν 41-50 ετών (33,3%). Το 33,3% από τους εξυπηρετούμενους δήλωσαν άνεργοι, το 33,3% φοιτητές και το υπόλοιπο 33,3% απασχολούνται σε σταθερή ή περιστασιακή εργασία. Επιπλέον, οι περισσότεροι εξυπηρετούμενοι (77,8%) δεν είχαν προηγούμενη εμπειρία σε πρόγραμμα απεξάρτησης και στην πλειοψηφία τους (66,7%) δήλωσαν πολύ έως και πάρα πολύ ικανοποιημένοι από τη λειτουργία του συγκεκριμένου Πολυδύναμου Κέντρου στην περιοχή τους. Από τις ανάγκες που εξέφρασαν οι εξυπηρετούμενοι, ξεχώρισαν η ανάγκη συμβουλευτικής για παράνομες εξαρτήσεις (55,6%) και η ανάγκη θεραπείας (55,6%). Τέλος, η πλειοψηφία των εξυπηρετούμενων (77,7%) ανέφεραν ότι οι ανάγκες τους καλύπτονταν πολύ έως και πάρα πολύ μέσα από τη συμμετοχή τους στο Πολυδύναμο Κέντρο.

Από τα ερωτηματολόγια που διαμοιράσθηκαν στις οικογένειες των εξυπηρετούμενων προέκυψε ότι το 71,8% ήταν γονείς. Ακόμη, η συντριπτική πλειοψηφία (97,4%), δεν είχε προηγούμενη εμπειρία σε πρόγραμμα απεξάρτησης. Το 84,6% των ερωτηθέντων δήλωσαν πολύ έως και πάρα πολύ ικανοποιημένοι από τη λειτουργία του συγκεκριμένου Πολυδύναμου Κέντρου στην περιοχή τους. Από τις ανάγκες που εξέφρασαν οι οικογένειες, ξεχώρισαν η ανάγκη συμβουλευτικής για ενημέρωση (46,2%) και η ανάγκη θεραπείας (53,8%). Τέλος, το 71,8% των ερωτηθέντων ανέφεραν ότι οι ανάγκες τους καλύπτονταν πολύ έως και πάρα πολύ μέσα από τη συμμετοχή τους στο Πολυδύναμο Κέντρο.

Από τα ερωτηματολόγια που διαμοιράσθηκαν σε φορείς, προέκυψε ότι το 69,4% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι η λειτουργία του Πολυδύναμου Κέντρου είναι αρκετά γνωστή στην τοπική και ευρύτερη κοινότητα και το 55,5% θεωρεί ότι οι παρεχόμενες

υπηρεσίες είναι πολύ έως και πάρα πολύ επαρκείς για την κάλυψη των αναγκών που προκύπτουν στην περιοχή.

Από ερωτηματολόγια που διαμοιράσθηκαν στο κοινό, προέκυψε ότι το 90,3% των ερωτηθέντων γνωρίζει για τις δράσεις του Πολυδύναμου Κέντρου στην περιοχή. Επίσης, το 86,8% έχει ακούσει για κάποια δράση του Κέντρου τους τελευταίους μήνες, ενώ σχεδόν όλοι (95,8%) οι ερωτηθέντες αξιολογούν τη λειτουργία του Κέντρου στην περιοχή τους ως πολύ και πάρα πολύ αναγκαία.

Από ερωτηματολόγια που διαμοιράσθηκαν στο μόνιμο προσωπικό του Πολυδύναμου Κέντρου Χανίων, προέκυψε ότι το 100% των ερωτηθέντων πιστεύει ότι η λειτουργία του βασίστηκε πάρα πολύ στις πραγματικές ανάγκες της περιοχής υλοποίησης.

Όσον αφορά τον σχεδιασμό του πλαισίου λειτουργίας της μονάδας, το 100% πιστεύει ότι ήταν πολύ έως και πάρα πολύ επαρκής. Ακόμη, η πλειοψηφία του προσωπικού (66,7%) αξιολογεί την εκπαίδευση που έλαβαν προκειμένου να δουλέψουν στη μονάδα ως ελλιπή. Το ίδιο ποσοστό (66,7%) πιστεύει ότι η υποστήριξη που είχε η μονάδα μέχρι σήμερα από τις κεντρικές υπηρεσίες του ΚΕΘΕΑ ήταν ελλιπής, ενώ το 33,3% την αξιολογεί ως επαρκή. Επιπλέον, όλοι τους (100%) θεωρούν αφενός ότι οι ανάγκες των εξυπηρετούμενων της μονάδας καλύπτονται πολύ έως και πάρα πολύ αποτελεσματικά και αφετέρου ότι οι στόχοι λειτουργίας της μονάδας έχουν επιτευχθεί κατά πολύ έως και πάρα πολύ μέχρι σήμερα. Τέλος, το 100% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι η μέχρι σήμερα επίδραση της λειτουργίας της μονάδας στην τοπική κοινωνία ήταν σημαντική έως και πολύ σημαντική.

Από ερωτηματολόγια που διαμοιράσθηκαν στο προσωπικό ΕΣΠΑ του Πολυδύναμου Κέντρου Χανίων, προέκυψε ότι το σύνολο (100%) των ερωτηθέντων πιστεύει ότι η λειτουργία της μονάδας βασίστηκε κατά πολύ έως και πάρα πολύ στις πραγματικές ανάγκες της περιοχής υλοποίησης.

Όσον αφορά τον σχεδιασμό του πλαισίου λειτουργίας της μονάδας, το 60% δήλωσε ότι ήταν από λίγο έως μέτρια επαρκής, ενώ το 40% τον αξιολογεί ως πολύ επαρκή.

Το 80% θεωρεί ότι η εκπαίδευση που έλαβε προκειμένου να δουλέψει στη μονάδα ήταν ελλιπής έως ανύπαρκτη. Το (100%) δηλώνει ότι η υποστήριξη που είχαν μέχρι σήμερα από τις κεντρικές υπηρεσίες του ΚΕΘΕΑ ήταν ελλιπής.

Το 100% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι οι ανάγκες των εξυπηρετούμενων καλύπτονται πολύ αποτελεσματικά, ενώ το 80% ανέφερε ότι οι στόχοι λειτουργίας της μονάδας έχουν επιτευχθεί κατά πολύ έως και πάρα πολύ μέχρι σήμερα. Επίσης, το 100% πιστεύει ότι η μέχρι σήμερα επίδραση της λειτουργίας της μονάδας στην τοπική κοινωνία ήταν σημαντική έως και πολύ σημαντική. Τέλος, το 100% των ερωτηθέντων απάντησε ότι οι προσωπικοί τους στόχοι έχουν εκπληρωθεί κατά πολύ από τη συμμετοχή τους στη μονάδα.

Z1.4. Δικτύωση-Συνεργασίες

Όσον αφορά τη δικτύωση με άλλους φορείς, το Πολυδύναμο Κέντρο Χανίων συνεργάζεται με τα Κέντρα Κοινότητας και τα Παραρτήματα Ρομά των δήμων Χανίων και Σούδας, τη Δημοτική Βιβλιοθήκη, το Εργατοϋπαλληλικό Κέντρο του νομού Χανίων, το Χαμόγελο του Παιδιού, Συλλόγους Νέων, Συσσίτια, Τοπικές Εφημερίδες και διάφορους συλλόγους που εδρεύουν στην περιοχή των Χανίων. Επιπλέον, συνεργάζεται με το Εθνικό Συμβούλιο κατά των Ναρκωτικών (ΕΣΥΝ), με το Κέντρο Πρόληψης των Εξαρτήσεων και Προαγωγής της Ψυχοκοινωνικής Υγείας της Περιφέρειας και τα καταστήματα κράτησης Χανίων και Αγιάς.

Z1.5. Παρατηρήσεις -Συμπεράσματα

Η ομάδα αξιολόγησης επισκέφθηκε το Πολυδύναμο Κέντρο στις 2/6/2023 και από τη συζήτηση που ακολούθησε προέκυψαν τα εξής:

- Το Πολυδύναμο Κέντρο Χανίων ήταν με απόφαση Πολυδύναμο και πριν την έναρξη του ΕΣΠΑ.
- Το Πολυδύναμο Κέντρο παρέχει υπηρεσίες σε ενήλικους και έφηβους με θέματα ναρκωτικών (κάνναβη, κοκαΐνη), τζόγου (στοίχημα) και αλκοόλ.
- Παρατηρείται αύξηση των γυναικών άνω των 40 ετών με θέματα αλκοολισμού.

- Υπάρχουν πιάτσες στην περιοχή των Χανίων και ενηλίκων και ανηλίκων (διαφορετικές).
- Παρέχει υπηρεσίες συμβουλευτικής στο Αγροτικό Κατάστημα Κράτησης Αγιάς και στο Κατάστημα Κράτησης Χανίων.
- Παραπέμπει προς τη Θεραπευτική Κοινότητα του ΚΕΘΕΑ ΑΡΙΑΔΝΗ ή στην Ανοιχτή Δομή. Το Πολυδύναμο λειτουργεί και ως Ανοιχτή Δομή με διάρκεια 2χρόνια συν ένα χρόνο follow up.
- Αναλαμβάνει δράσεις πρόληψης στην Εκπαιδευτική Κοινότητα (μαθητές, φοιτητές, εκπαιδευτικοί, γονείς), καθώς και παρεμβάσεις στην Κοινότητα.
- Αναλαμβάνει δράσεις ενημέρωσης (street work).
- Παρέχει Νοσηλευτική Φροντίδα καθώς στην ομάδα προσωπικού υπάρχει νοσηλεύτρια. Συγκεκριμένα, συλλέγει από τους εξυπηρετούμενους το ιατρικό και νοσηλευτικό ιστορικό τους, κάνει παραπομπές σε ιατρούς, νοσοκομεία και ΤΟΜΥ και παρέχει εκπαίδευση σωματικής υγείας.
- Το προσωπικό εξέφρασε την ανάγκη για εποπτεία και εκπαίδευση.
- Υπάρχει μεγάλη έλλειψη ψυχιάτρου στην περιοχή. Υπήρχε ψυχιατρείο που έκλεισε λόγω της ψυχιατρικής μεταρρύθμισης. Υπάρχουν ιδιώτες ψυχίατροι αλλά όχι στο δημόσιο σύστημα υγείας.
- Από τα απολογιστικά στοιχεία φαίνεται ότι και οι ποσοτικοί και οι ποιοτικοί στόχοι έχουν επιτευχθεί ικανοποιητικά.

Z1.6. Προτάσεις βελτίωσης

- Χαρακτηριστικό του Πολυδύναμου Κέντρου Χανίων είναι ότι λειτουργεί ως Κινητή Μονάδα. Προτείνεται η ενίσχυση του Πολυδύναμου Κέντρου με Κινητή Μονάδα καθώς το όχημα θα βοηθήσει στις μετακινήσεις εκτός Χανίων.
- Υπάρχει ανάγκη για εκπαίδευση και εποπτεία προσωπικού.

22. ΠΟΛΥΔΥΝΑΜΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ

22.1. Έναρξη λειτουργίας - στελέχωση - στόχοι δράσης

Το Πολυδύναμο Συμβουλευτικό Αγίου Νικολάου ξεκίνησε τη λειτουργία του 15/12/2020.

Στόχος του ήταν η παροχή υπηρεσιών πρωτοβάθμιας υποστήριξης και βραχείας-ήπιας παρέμβασης σε άτομα που κάνουν συστηματική ή περιστασιακή χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών (παράνομων ή νόμιμων) ή εμφανίζουν προβληματική ενασχόληση με το διαδίκτυο ή/και τα τυχερά παιχνίδια, και των οποίων οι ανάγκες δεν δύνανται να καλυφθούν από υφιστάμενες δομές εντατικής παρέμβασης ή πρόληψης που λειτουργούν στην ευρύτερη περιοχή. Στην Περιφερειακή Ενότητα Λασιθίου δεν υπάρχουν εξειδικευμένες, ολοκληρωμένες, υποστηρικτικές δομές που να αφορούν τις νόμιμες και παράνομες εξαρτήσεις.

Ο πληθυσμός που θα εξυπηρετούσε το Πολυδύναμο Κέντρο αφορά:

- Ενήλικες και έφηβους χρήστες παράνομων και νόμιμων ουσιών (ναρκωτικά, αλκοόλ, συνταγογραφούμενα φάρμακα).
- Ενήλικες και έφηβους που παρουσιάζουν άλλου τύπου εξαρτητικές συμπεριφορές (τυχερά παιχνίδια, διαδίκτυο)
- Εργαζόμενους χρήστες με σχετικά ικανοποιητικό επίπεδο λειτουργικότητας
- Κρατούμενους και αποφυλακισμένους χρήστες
- Οικογένειες και το ευρύτερο υποστηρικτικό περιβάλλον των εξαρτημένων.

Η δράση του Πολυδύναμου Κέντρου θα περιελάμβανε αρχικά τη φάση αξιολόγησης και κατάρτισης θεραπευτικού πλάνου. Στη συνέχεια, τα άτομα θα παραπέμπονται προκειμένου να παρακολουθήσουν, εντός ή εκτός της δομής, το κατάλληλο θεραπευτικό πλαίσιο ή προς τις υπόλοιπες δομές του εθνικού συστήματος υγείας και κοινωνικής φροντίδας για την αντιμετώπιση των συνοδών υγειονομικών ή/και κοινωνικών προβλημάτων τους.

Σύμφωνα με τον αρχικό σχεδιασμό δράσης, είχε προταθεί η στελέχωσή με πενταμελές προσωπικό, συγκεκριμένα με έναν ψυχολόγο, έναν κοινωνιολόγο, έναν κοινωνικό λειτουργό, έναν ειδικό θεραπευτή και ένα άτομο διοικητικών – λογιστικών καθηκόντων. Κατά το χρόνο της αξιολόγησης, το Πολυδύναμο Κέντρο Αγίου Νικολάου ήταν πλήρως στελεχωμένο με το προτεινόμενο προσωπικό.

Το Πολυδύναμο Κέντρο Αγίου Νικολάου είχε θέσει ως στόχο την εξυπηρέτηση 245 ατόμων καθ' όλη τη διάρκεια της λειτουργίας του.

22.2 Απολογιστικά στοιχεία

Από την έναρξη λειτουργίας του μέχρι και την 31/12/2023, έλαβαν υπηρεσίες από το Πολυδύναμο Κέντρο Αγίου Νικολάου συνολικά 157 άμεσα εξυπηρετούμενοι. Από αυτούς, 78 εξυπηρετούμενοι ήταν ενήλικες που αντιμετώπιζαν προβλήματα με παράνομες εξαρτήσεις, 38 εξυπηρετούμενοι ήταν έφηβοι και νεαροί ενήλικες που αντιμετώπιζαν προβλήματα με παράνομες εξαρτήσεις και 41 εξυπηρετούμενοι που αντιμετώπιζαν προβλήματα με νόμιμες εξαρτήσεις. Ακόμη, έλαβαν υπηρεσίες 247 έμμεσα εξυπηρετούμενοι (γονείς και συγγενείς).

Συνολικά, παραπέμφθηκαν 37 άμεσα εξυπηρετούμενοι σε επόμενη φάση θεραπείας. Από αυτούς, 22 εξυπηρετούμενοι ήταν ενήλικες που αντιμετώπιζαν προβλήματα με παράνομες εξαρτήσεις, 1 εξυπηρετούμενος ήταν έφηβος που αντιμετώπιζε προβλήματα με παράνομες εξαρτήσεις και 14 εξυπηρετούμενοι αντιμετώπιζαν προβλήματα με νόμιμες εξαρτήσεις.

22.3 Δεδομένα από τα ερωτηματολόγια αξιολόγησης

Από ερωτηματολόγια που διαμοιράσθηκαν στους εξυπηρετούμενους για την αξιολόγηση των υπηρεσιών του Πολυδύναμου Κέντρου Αγίου Νικολάου προέκυψαν τα εξής. Στην πλειονότητά τους (92,6%), οι εξυπηρετούμενοι ήταν άνδρες. Οι συχνότερες ηλικιακές ομάδες ήταν οι κάτω των 19 ετών (37%) και οι 31-40 ετών (29,6%). Το 40,7% των ερωτηθέντων εργαζόταν σε σταθερή απασχόληση, ενώ το 37% ήταν μαθητές/φοιτητές. Επιπλέον, οι περισσότεροι εξυπηρετούμενοι (88,5%) δεν είχαν συμμετάσχει σε άλλο πρόγραμμα απεξάρτησης στο παρελθόν, ενώ στην

πλειοψηφία τους (88,9%) δήλωσαν από πολύ έως και πάρα πολύ ικανοποιημένοι από τη λειτουργία του συγκεκριμένου Πολυδύναμου Κέντρου στην περιοχή τους. Από τις ανάγκες που εξέφρασαν οι εξυπηρετούμενοι, ξεχώρισαν η ανάγκη συμβουλευτικής για παράνομες εξαρτήσεις (59,3%), η ανάγκη συμβουλευτικής για νόμιμες εξαρτήσεις (25,9%) και η ανάγκη θεραπείας (25,9%). Τέλος, επτά στους δέκα (69,3%) ανέφεραν ότι οι ανάγκες τους καλύπτονταν από πολύ έως και πάρα πολύ μέσα από τη συμμετοχή τους στο Πολυδύναμο Κέντρο.

Από τα ερωτηματολόγια που διαμοιράσθηκαν στις οικογένειες των εξυπηρετούμενων προέκυψε ότι το 77,1% ήταν γονείς. Ακόμη, τρεις στους τέσσερεις (75%), δεν είχαν προηγούμενη εμπειρία σε πρόγραμμα απεξάρτησης. Το 89,8% των ερωτηθέντων δήλωσαν από πολύ έως και πάρα πολύ ικανοποιημένοι από τη λειτουργία του συγκεκριμένου Πολυδύναμου Κέντρου στην περιοχή τους. Από τις ανάγκες που εξέφρασαν οι οικογένειες, ξεχώρισαν η ανάγκη ενημέρωσης (65,3%), η ανάγκη θεραπείας (57,1%) και η ανάγκη συμβουλευτικής για παράνομες εξαρτήσεις (53,1%) και η ανάγκη συμβουλευτικής για νόμιμες εξαρτήσεις (42,9%). Τέλος, οι περισσότεροι (77,5%) ανέφεραν ότι οι ανάγκες τους καλύπτονταν από πολύ έως και πάρα πολύ μέσα από τη συμμετοχή τους στο Πολυδύναμο Κέντρο.

Σε ερωτηματολόγια που διαμοιράσθηκαν σε φορείς ανταποκρίθηκαν τοπικοί Δήμοι, κοινωνικές υπηρεσίες, κέντρα κοινότητας, κέντρα ψυχικής υγείας και η Υπηρεσία Επιμελητών Ανηλίκων και Κοινωνικής Αρωγής Λασιθίου. Συγκεκριμένα, οι μισοί από τους ερωτηθέντες (51,8%) ανέφεραν ότι η λειτουργία του Πολυδύναμου Κέντρου είναι από πολύ έως πάρα πολύ γνωστή στην τοπική και ευρύτερη κοινότητα. Στην πλειοψηφία τους (63%) θεωρούν ότι οι παρεχόμενες υπηρεσίες είναι αρκετά επαρκείς για την κάλυψη των αναγκών που προκύπτουν στην περιοχή τους.

Από ερωτηματολόγια που διαμοιράσθηκαν στο κοινό, προέκυψε ότι το 70% των ερωτηθέντων γνωρίζει για τις δράσεις του Πολυδύναμου Κέντρου στην περιοχή τους. Επίσης, το 66% έχει ακούσει για κάποια δράση του Κέντρου τους τελευταίους μήνες, ενώ στη συντριπτική τους πλειοψηφία (92%) αξιολογούν τη λειτουργία του Κέντρου στην περιοχή τους από πολύ έως πάρα πολύ αναγκαία.

Από ερωτηματολόγια που διαμοιράσθηκαν στο μόνιμο προσωπικό του Πολυδύναμου Κέντρου Αγίου Νικολάου, προέκυψε ότι το 100% των ερωτηθέντων πιστεύει ότι η λειτουργία του βασίστηκε πολύ έως και πάρα πολύ στις πραγματικές ανάγκες της περιοχής υλοποίησης.

Όσον αφορά τον σχεδιασμό του πλαισίου λειτουργίας της μονάδας, το 100% πιστεύει ότι ήταν πολύ έως και πάρα πολύ επαρκής. Ακόμη, οι μισοί (50%) αξιολογούν την εκπαίδευση που έλαβαν προκειμένου να δουλέψουν στη μονάδα ως ελλιπή, ενώ οι υπόλοιποι μισοί (50%) θεωρούν ότι ήταν επαρκής έως ολοκληρωμένη. Αξιοσημείωτο είναι ότι στην πλειοψηφία τους (83,3%) θεωρούν ότι η υποστήριξη που είχε η μονάδα μέχρι σήμερα από τις κεντρικές υπηρεσίες του ΚΕΘΕΑ ήταν επαρκής.

Επιπλέον, όλοι τους (100%) θεωρούν ότι οι ανάγκες των εξυπηρετούμενων της μονάδας καλύπτονται πολύ έως και πάρα πολύ αποτελεσματικά, ενώ το 83,4% είναι της άποψης ότι οι στόχοι λειτουργίας της μονάδας έχουν επιτευχθεί κατά πολύ έως και πάρα πολύ μέχρι σήμερα. Τέλος, το 100% των ερωτηθέντων θεωρεί ότι η μέχρι σήμερα επίδραση της λειτουργίας της μονάδας στην τοπική κοινωνία ήταν σημαντική έως και πολύ σημαντική.

Από ερωτηματολόγια που διαμοιράσθηκαν στο προσωπικό ΕΣΠΑ του Πολυδύναμου Κέντρου Αγίου Νικολάου, προέκυψε ότι το σύνολο (100%) των ερωτηθέντων πιστεύει ότι η λειτουργία της μονάδας βασίστηκε πάρα πολύ στις πραγματικές ανάγκες της περιοχής υλοποίησης.

Όσον αφορά τον σχεδιασμό του πλαισίου λειτουργίας της μονάδας, το 60% πιστεύει ότι ήταν πολύ επαρκής. Το 60% θεωρεί ότι η εκπαίδευση που έλαβε προκειμένου να δουλέψει στη μονάδα ήταν ελλιπής έως ανύπαρκτη, ενώ το υπόλοιπο 40% την αξιολογεί ως επαρκή. Το 60% των ερωτηθέντων θεωρεί ότι η υποστήριξη που είχαν μέχρι σήμερα από τις κεντρικές υπηρεσίες του ΚΕΘΕΑ ήταν ελλιπής, ενώ το 40% την αξιολογεί ως επαρκή.

Το 100% των ερωτηθέντων πιστεύει αφενός ότι οι ανάγκες των εξυπηρετούμενων καλύπτονται πολύ αποτελεσματικά και αφετέρου ότι οι στόχοι λειτουργίας της μονάδας έχουν επιτευχθεί κατά πολύ έως και πάρα πολύ μέχρι σήμερα. Επίσης, στο σύνολό τους (100%) είναι της άποψης ότι η μέχρι σήμερα επίδραση της λειτουργίας της μονάδας στην τοπική κοινωνία ήταν σημαντική έως και πολύ σημαντική. Τέλος, το 60% θεωρεί ότι οι προσωπικοί τους στόχοι έχουν εκπληρωθεί από πολύ έως και πάρα πολύ από τη συμμετοχή τους στη μονάδα.

22.4. Δικτύωση-Συνεργασίες

Όσον αφορά τη δικτύωση με άλλους φορείς, το Πολυδύναμο Κέντρο Αγίου Νικολάου έχει δημιουργήσει ένα ευρύ φάσμα συνεργασιών, μεταξύ των κυριότερων, με τις Δικαστικές Φυλακές Νεάπολης, με το Πανεπιστημιακό Γενικό Νοσοκομείο Ηρακλείου για περιστατικά ψυχικής υγείας, με την μονάδα ΔΕΤΟΧ του Νοσοκομείου Νεάπολης, με τα Κέντρα Κοινότητας των Δήμων Αγίου Νικολάου και Ιεράπετρας, με το Κέντρο Ψυχικής Υγείας Αγίου Νικολάου, με τις Κοινωνικές Υπηρεσίες των Δήμων Ιεράπετρας, Σητείας και Αγίου Νικολάου, με την Υπηρεσία Επιμελητών Ανηλίκων και Κοινωνικής Αρωγής Λασιθίου, με το Ν.Π.Δ.Δ. «Κοινωνία Πολιτισμός Αλληλεγγύη Ιεράπετρας» και με το πρόγραμμα «Βοήθεια στο Σπίτι» των Δήμων Ιεράπετρας, Σητείας και Αγίου Νικολάου. Έχει πραγματοποιήσει επίσης συναντήσεις ενημέρωσης και δικτύωσης, μεταξύ άλλων, με την Περιφέρεια Κρήτης, με την Ανώτερη Σχολή Τουριστικής Εκπαίδευσης Κρήτης (ΑΣΤΕΚ) που εδρεύει στον Άγιο Νικόλαο, με τη Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Λασιθίου και με τον Φαρμακευτικό Σύλλογο Λασιθίου.

22.5. Παρατηρήσεις -Συμπεράσματα

Η ομάδα αξιολόγησης επισκέφθηκε το Πολυδύναμο Κέντρο την 1/6/2023 και από τη συζήτηση που ακολούθησε προέκυψαν τα εξής:

- Υπήρχε σταθερή δομή (Συμβουλευτικό Κέντρο ΚΕΘΕΑ) πριν τη δημιουργία του Πολυδύναμου που ήξερε τις ανάγκες των ατόμων της ευρύτερης περιοχής.

- Το Πολυδύναμο Κέντρο εξυπηρετεί εκτός από τον Αγ. Νικόλαο, την Ιεράπετρα και τη Σητεία.
- Η μετακίνηση ανέφεραν από Αγ. Νικόλαο προς Ιεράπετρα δεν είναι εύκολη.
- Στην ευρύτερη περιοχή δεν υπάρχουν πιάτσες.
- Παρέχουν υπηρεσίες στις Φυλακές Νεάπολης, αλλά δεν υπάρχει σταθερή ομάδα ωφελούμενων καθώς πρόκειται για υπόδικους, και σε εφήβους με προβλήματα τζόγου ή κάνναβης κυρίως.
- Για τους εξυπηρετούμενους που αντιμετωπίζουν εξάρτηση από το αλκοόλ υπάρχει συνεργασία με το νοσοκομείο στη Νεάπολη που έχει μονάδα detox για το αλκοόλ. Υπάρχει επίσης συνεργασία με το νοσοκομείο ΠΑΓΝΗ και το Κέντρο Ψυχικής Υγείας.
- Πραγματοποιούν ενημερωτικές Δράσεις πρόληψης και έγκαιρης παρέμβασης σε μαθητές δημοτικού, γυμνασίου, λυκείου, ΕΠΑΛ της Περιφερειακής Ενότητας Λασιθίου, σε εκπαιδευτικούς και σε συλλόγους γονέων και κηδεμόνων.
- Πραγματοποιούν ενημερωτικές δράσεις σε χώρους άμεσης συσχέτισης με τον πληθυσμό του Πολυδύναμου Κέντρου (π.χ. ΟΠΑΠ, φαρμακεία, πλατείες – «πιάτσες») σε συνεργασία με την Κινητή Μονάδα Ηρακλείου ΚΕΘΕΑ ΑΡΙΑΔΝΗ.
- Από την ομάδα του προσωπικού εκφράστηκαν αρκετές δυσκολίες που αφορούσαν θέματα εποπτείας, εκπαίδευσης αλλά και των μετακινήσεων που κάνουν.
- Μέχρι 31/12/2023 το Πολυδύναμο Κέντρο είχε ξεπεράσει κατά πολύ, το στόχο των ατόμων που έχει εξυπηρετήσει.

22.6. Προτάσεις βελτίωσης

- Επίσης ο στόχος της γεωγραφικής κάλυψης της ευρύτερης περιοχής επιτυγχάνεται με προβλήματα όμως στην ομάδα προσωπικού. Προτείνεται η ενίσχυση του Πολυδύναμου με Κινητή Μονάδα.
- Ανάγκη για εποπτεία και εκπαίδευση του προσωπικού καθώς και περιφρούρηση των πολλών μετακινήσεων εκτός της περιοχής

Z3. ΜΟΝΑΔΑ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗΣ ΣΥΝΝΟΣΗΡΟΤΗΤΑΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Z3.1. Έναρξη λειτουργίας - στελέχωση - στόχος δράσης

Η Μονάδα Ψυχιατρικής Συννοσηρότητας με έδρα το Ηράκλειο Κρήτης ξεκίνησε να παρέχει υπηρεσίες στις 15 Δεκεμβρίου 2020. Η Μονάδα στεγάζεται σε ήδη υπάρχουσες εγκαταστάσεις του ΚΕΘΕΑ ΑΡΙΑΔΝΗ στην οδό Σμπώκου 6 στο Ηράκλειο.

Η Μονάδα στελεχώνεται πλήρως με βάση τις προδιαγραφές που είχαν εξ' αρχής κατατεθεί από τις ακόλουθες ειδικότητες επαγγελματιών:

- Ψυχολόγοι (2)
- Ψυχίατρος
- Κοινωνικός Λειτουργός
- Κοινωνιολόγος
- Διοικητικό – Οικονομικό προσωπικό
- Ειδικός Θεραπευτής

Οι στόχοι λειτουργίας της Μονάδας αποτελούν τις ακόλουθες ενέργειες :

- Εκτίμηση – Αξιολόγηση (ψυχιατρική – ψυχολογική, εκτίμηση κοινωνικών αναγκών).
- Παραπομπή (εντός και εκτός ΚΕΘΕΑ).
- Ατομική θεραπεία (ψυχοθεραπεία, συμβουλευτική, ψυχιατρική παρακολούθηση, σύσταση φαρμακευτικής αγωγής και ευρύτερη ιατροφαρμακευτική περίθαλψη).
- Οικογενειακή Θεραπεία, Οικογενειακή Συμβουλευτική.
- Δημιουργία Θεραπευτικών Ομάδων Μελών – Διαμόρφωση Φάσεων Εξέλιξης στη Θεραπευτική Διαδικασία
- Κέντρο Ημέρας – Εντατική Θεραπευτική Παρέμβαση.

- Ομαδικές συναντήσεις με συμμετοχή των εξυπηρετούμενων στη λήψη αποφάσεων για το λειτουργικό πρόγραμμα της Μονάδας.
- Αθλητικές δραστηριότητες.
- Ομάδα Δημιουργικής Απασχόλησης (εκπλήρωση καλλιτεχνικών στόχων).
- Εξωτερικές Δραστηριότητες (Εκδρομές – Εξορμήσεις).
- Ομάδες Γονέων.
- Επισκέψεις μελών κατ' οίκον, όταν κρίνεται απαραίτητο.
- Κέντρο αναφοράς παραπομπών όλων των ασθενών Διπλής Διάγνωσης της Ψυχιατρικής Κλινικής του ΠΑ.Γ.ΝΗ.
- Επισκέψεις μελών στην Ψυχιατρική Κλινική ΠΑ.Γ.ΝΗ.
- Δράσεις Δημοσιότητας – Ευαισθητοποίησης.
- Εκπαιδευτικά Σεμινάρια σε φορείς και ευρύτερα της κοινότητας για το ζήτημα τη ψυχιατρικής συννοσηρότητας και τα θέματα που προκύπτουν από αυτή.
- Δικτύωση με φορείς: υγείας, κοινωνικούς, πρόνοιας, εκπαίδευσης, τοπικούς κτλ.
- Ο θεραπευτικός σχεδιασμός της Μονάδας και ο τρόπος εφαρμογής του εμπεριέχει 4 φάσεις και αφορά στους άμεσα εξυπηρετούμενους:
  - Εκτίμηση Αναγκών : στη φάση αυτή πραγματοποιούνται ατομικά ραντεβού με στόχο την ψυχιατρική-ψυχολογική εκτίμηση του ατόμου και τη διαμόρφωση του αιτήματος για θεραπεία
  - Α΄ Φάση: διαρκεί περίπου 2 μήνες και προσβλέπει στην ένταξη του ατόμου σε ομάδα κινητοποίησης ανάλογα με τις ανάγκες που εντοπίζονται. Λειτουργούν ομάδες για χρήση παράνομων ουσιών, ομάδες για κατάχρηση αλκοόλ και προβληματικής ενασχόλησης με τα τυχερά παιχνίδια αντίστοιχα. Οι ομάδες συναντιούνται 1 φορά την εβδομάδα για 2 ώρες και επεξεργάζονται ζητήματα που συνδέονται με την καθημερινότητα του ατόμου για τη βελτίωση της λειτουργικότητας, τη συμμόρφωση στην φαρμακευτική αγωγή, τη μείωση και διακοπή της χρήσης, τον προσδιορισμό στόχων αυτονομίας, τη δέσμευση στο πρόγραμμα.
  - Β΄ Φάση: διάρκειας από 12 έως 16 μήνες όπου αποτελεί και την κύρια φάση Θεραπείας. Στη φάση αυτή οι ομάδες που έχουν συσταθεί επεξεργάζονται

θέματα που σχετίζονται με την ψυχολογική απεξάρτηση και την πλήρη αποχή από το αντικείμενο εξάρτησης για διάστημα άνω των 18 μηνών, την εκπαίδευση για την πρόληψη υποτροπής, τις σχέσεις με την οικογένεια, τη ρύθμιση και συνεπή φροντίδα της ψυχικής νόσου . Περιλαμβάνει ομαδική θεραπεία, οικογενειακές συναντήσεις, καθώς και επαγγελματική/εργασιακή συμβουλευτική.

- Γ' Φάση: αποτελεί τη μεταθεραπευτική παρακολούθηση του ατόμου-follow up-διάρκειας από 10 έως 12 μήνες. Οι ομάδες πραγματοποιούνται 1 φορά το μήνα με στόχο τη διατήρηση της σταθερότητας στην οποία έχει περιέλθει το άτομο και στη διαχείριση ζητημάτων μέσω της αλληλεπίδρασης με την ομάδα όπου αυτό κρίνεται αναγκαίο.
- Για τους έμμεσα εξυπηρετούμενους , η Μονάδα παρέχει υπηρεσίες τόσο σε μέλη οικογενειών ατόμων συμμετέχουν όσο και σε μέλη που δεν συμμετέχουν στο πρόγραμμα, με την προϋπόθεση να έχουν εκτιμηθεί από την ψυχίατρο της Μονάδας και να θεωρούνται εν δυνάμει ωφελούμενοι.
- Τέλος, λειτουργεί Κέντρο Ημέρας καθημερινά εκτός Τετάρτης, 10πμ-2μμ , όπου υπάρχει η δυνατότητα συμμετοχής, εφόσον το επιθυμούν , εξυπηρετούμενων από όλες τις φάσεις θεραπείας. Στόχο της συμμετοχής στο Κέντρο Ημέρας αποτελεί η ενίσχυση του αισθήματος της συνέπειας και της δέσμευσης, η βοήθεια στην οργάνωση της καθημερινότητας , η αλληλεπίδραση με τους υπόλοιπους συμμετέχοντες και η ανάπτυξη δεξιοτήτων όπως η συνεργασία, η ομαδικότητα, η φροντίδα του εαυτού , η ανάπτυξη υγιών σχέσεων. Όλοι οι προηγούμενοι στόχοι επιτυγχάνονται και μέσω της συμμετοχής των ατόμων σε ψυχαγωγικές, καλλιτεχνικές καθώς και εξωτερικές δραστηριότητες όπου επιδιώκεται η επαφή με την κοινωνία. Να σημειωθεί ότι στο Κέντρο λειτουργούν ομάδες μουσικής, γλυπτικής, ζωγραφικής, θεατρικό εργαστήρι και ομάδα μαγειρικής.

Z3.2 Πρωτογενή δεδομένα

Η Μονάδα Ψυχιατρικής Συννοσηρότητας από τις 15/12/2020 που είναι η ημερομηνία έναρξης λειτουργίας του έως και την 31/12/2023 έχει παράσχει υπηρεσίες σε 103 άμεσα εξυπηρετούμενους και 95 έμμεσα εξυπηρετούμενους (i.e. γονείς , συγγενικά πρόσωπα, φιλικά πρόσωπα) με βάση την αναφορά όπως αυτή προκύπτει από το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα ΚΕΘΕΑ.

Η λειτουργία της Μονάδας στηρίζεται στο ολιστικό μοντέλο θεραπείας των ατόμων με ψυχιατρική συννοσηρότητα. Παρέχει δηλαδή υπηρεσίες τόσο για την εξάρτηση σε παράνομες ουσίες και σε εξαρτητικές συμπεριφορές με βάση το αλκοόλ και την ενασχόληση με τα τυχερά παιχνίδια, όσο και την ψυχική διαταραχή, ενταγμένες σε ένα ενιαίο θεραπευτικό πλαίσιο.

Όσον αφορά τις διαγνώσεις από τον ψυχίατρο της Μονάδας, τα συμπτώματα που παρατηρούνται κυρίως στον πληθυσμό που απευθύνεται εμπίπτουν στο φάσμα ψυχωτικών διαταραχών και σε καταθλιπτικές συμπεριφορές. Οι εξυπηρετούμενοι ως επί το πλείστον είναι ενήλικες μεταξύ 20-40 ετών με κυρίαρχη ουσία χρήσης την κάνναβη, δεύτερη σε εμφάνιση την κοκαΐνη , τις βενζοδιαζεπίνες και τελευταία στην κατάταξη ως ουσία χρήσης την ηρωίνη. Λιγότερα αιτήματα αφορούν στη κατάχρηση αλκοόλ και στην προβληματική ενασχόληση με τα τυχερά παιχνίδια.

Πραγματοποιούνται παραπομπές από το ΠΑΓΝΗ , ιδιωτικούς ψυχιάτρους και Κέντρα ψυχικής υγείας. Επιπλέον, παραπομπές σημειώνονται και εσωτερικά από το Συμβουλευτικό Κέντρο του ΚΕΘΕΑ ΑΡΙΑΔΝΗ. Η αγωγή που συχνά λαμβάνουν ήδη οι εξυπηρετούμενοι που παραπέμπονται δεν αφορά σε εξαρτησιογόνες ουσίες. Είναι απαραίτητο με την έναρξη της θεραπευτικής σχέσης να διενεργούνται εξετάσεις για τη διάγνωση της Ηπατίτιδας C και HIV, καθώς και ακτινογραφία θώρακος και καρδιολογικές εξετάσεις.

23.3 Δεδομένα από τα ερωτηματολόγια

Με βάση τις απαντήσεις που δόθηκαν στα ερωτηματολόγια από τους εργαζόμενους στα ΕΣΠΑ (συνολικά 6), διαφαίνεται η ομόφωνη αντίληψη ότι όντως η δημιουργία της Μονάδας Ψυχιατρικής Συννοσηρότητας ήταν αναγκαία για την περιοχή

υλοποίησης. Το 66,7% ανέφερε ότι η στελέχωση της Μονάδας είναι πολύ έως πάρα πολύ επαρκής. Η πλειοψηφία των εργαζομένων (83,3%) ανέφερε ότι ήταν πολύ επαρκής ο σχεδιασμός του πλαισίου λειτουργίας της Μονάδας. Οι μισοί από τους εργαζόμενους (50%) ανέφεραν ότι η εκπαίδευση που έλαβαν προκειμένου να δουλέψουν στη Μονάδα ήταν ελλιπής. Οι υπόλοιποι εργαζόμενοι ανέφεραν ότι ήταν Ανύπαρκτη (1), Επαρκής (1) και Ολοκληρωμένη (1). Το 83,3% ανέφερε ότι είναι επαρκής η υποστήριξη που λαμβάνει η Μονάδα μέχρι σήμερα από το πρόγραμμα υλοποίησης (βλ. ΚΕΘΕΑ ΑΡΙΑΔΝΗ). Επαρκής με ποσοστό 50% κρίθηκε η υποστήριξη που έχει η Μονάδα μέχρι και σήμερα από τις Κεντρικές Υπηρεσίες. Όλοι οι εργαζόμενοι ομόφωνα ανέφεραν ότι τα οργανωτικά και άλλα προβλήματα που προκύπτουν στη Μονάδα επιλύονται πολύ γρήγορα. Επίσης ομόφωνα συμφώνησαν στο ότι οι ανάγκες των εξυπηρετούμενων καλύπτονται πολύ αποτελεσματικά μέχρι σήμερα. Το 66,7% διατύπωσε ότι έχουν επιτευχθεί πολύ οι στόχοι λειτουργίας της Μονάδας. Επίσης η πλειοψηφία (83,3%) πιστεύει ότι έχει σημαντική επίδραση στην τοπική κοινωνία η λειτουργία της. Το 83,3% σημείωσε ότι οι προσωπικοί τους στόχοι έχουν εκπληρωθεί πολύ έως πάρα πολύ από τη συμμετοχή στη Μονάδα. Και τέλος, όλοι οι εργαζόμενοι στο σύνολό τους ανέφεραν ότι θα συνιστούσαν πολύ ή πάρα πολύ σε κάποιον συνάδελφο να δηλώσει υποψηφιότητα σε παρόμοια πράξη / μονάδα ΕΣΠΑ του ΚΕΘΕΑ.

Οι απαντήσεις που δόθηκαν στα ερωτηματολόγια από τους εργαζόμενους ΝΠΙΔ (5) του ΚΕΘΕΑ, διαφαίνεται η ομόφωνη αντίληψη ότι όντως η λειτουργία της Μονάδας Ψυχιατρικής Συννοσηρότητας ήταν πάρα πολύ αναγκαία για την περιοχή υλοποίησης. Το προσωπικό με ποσοστό 80% ανέφερε ότι είναι πάρα πολύ επαρκώς στελεχωμένο. Η πλειοψηφία των εργαζομένων (80%) ανέφερε ότι ήταν πάρα πολύ επαρκής ο σχεδιασμός του πλαισίου λειτουργίας του Κέντρου. Το 60% των εργαζομένων ανέφερε ότι η εκπαίδευση που έλαβαν προκειμένου να δουλέψουν στη Μονάδα ήταν ελλιπής. Το 80% συμφώνησε ότι είναι ολοκληρωμένη η υποστήριξη που λαμβάνει η Μονάδα μέχρι σήμερα από το πρόγραμμα υλοποίησης (βλ. ΚΕΘΕΑ ΑΡΙΑΔΝΗ). Ωστόσο, το 60% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι είναι ελλιπής η υποστήριξη που έχει ληφθεί από τις Κεντρικές Υπηρεσίες. Το σύνολο των εργαζομένων ανέφερε ότι τα οργανωτικά και άλλα προβλήματα που προκύπτουν στη

Μονάδα επιλύονται πολύ έως και πάρα πολύ γρήγορα. Αντίστοιχα το ίδιο ανέφεραν και για την κάλυψη των αναγκών των εξυπηρετούμενων, ότι καλύπτονται πολύ έως πάρα πολύ αποτελεσματικά από τη Μονάδα μέχρι και σήμερα. Το 60% διατύπωσε ότι οι στόχοι της Μονάδας έχουν επιτευχθεί κατά πολύ, το υπόλοιπο 40% κατά πάρα πολύ. Επιπλέον, το 60% των εργαζομένων πιστεύει ότι έχει σημαντική επίδραση στην τοπική κοινωνία η λειτουργία της. Όλοι οι ερωτώμενοι συμφώνησαν ομόφωνα ότι τηρήθηκε το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης, ότι οι κτιριακές εγκαταστάσεις πληρούσαν τις προϋποθέσεις εγκατάστασης των νέων δομών και τέλος, ότι ο αρχικός σχεδιασμός στελέχωσης της διεπιστημονικής Μονάδας ανταποκρινόταν στις ανάγκες.

Από τα ερωτηματολόγια που χορηγήθηκαν στους εξυπηρετούμενους για την αξιολόγηση των υπηρεσιών της Μονάδας Ψυχιατρικής Συννοσηρότητας προέκυψαν τα ακόλουθα: η πλειοψηφία των εξυπηρετούμενων (80%) ήταν άνδρες. Οι επικρατέστερες ηλικιακές ομάδες ήταν 20-30 ετών (40%) και 41-50 ετών (24%). Οι εξυπηρετούμενοι δήλωσαν με ποσοστό 44% σταθερή απασχόληση, ενώ υψηλό ήταν και το ποσοστό των ανέργων (40%). Επιπλέον, οι περισσότεροι εξυπηρετούμενοι (60%) δεν είχαν προηγούμενη εμπειρία σε πρόγραμμα απεξάρτησης. Η πλειοψηφία (72%) δήλωσαν πολύ ή πάρα πολύ ικανοποιημένοι από τη λειτουργία της Μονάδας στην περιοχή τους. Από τις ανάγκες που εξέφρασαν οι εξυπηρετούμενοι, ξεχώρισαν η ανάγκη συμβουλευτικής για ψυχιατρική / ψυχολογική υποστήριξη (52%) και η ανάγκη συμβουλευτικής (36%). Τέλος, οι περισσότεροι (68%) ανέφεραν ότι οι ανάγκες τους καλύπτονταν πολύ ή πάρα πολύ μέσα από τη συμμετοχή τους στη Μονάδα.

Από τα ερωτηματολόγια που χορηγήθηκαν στους συγγενείς ή/και φίλους των εξυπηρετούμενων προέκυψε ότι το 97,1% ήταν γονείς, οι περισσότεροι ανήκαν στην ηλικιακή ομάδα 51-60 ετών (54,3%). Η πλειοψηφία (68,6%), δεν είχαν προηγούμενη εμπειρία σε πρόγραμμα απεξάρτησης. Από τις κύριες ανάγκες που διατύπωσαν οι έμμεσα εξυπηρετούμενοι, ξεχώρισαν η ανάγκη συμβουλευτικής για παράνομες ουσίες (60%) η ανάγκη συμβουλευτικής για νόμιμες εξαρτήσεις (37,1%), καθώς και οι ανάγκες για θεραπεία (65,7%). Τέλος, οι περισσότεροι (74,3%) ανέφεραν ότι οι

ανάγκες ή/και προσδοκίες τους καλύπτονταν πολύ ή πάρα πολύ μέσα από τη συμμετοχή τους στη Μονάδα. Ως απάντηση στην ανοιχτή ερώτηση του ερωτηματολογίου που καλούνταν να καταγράψουν οτιδήποτε άλλο θεωρούσαν σημαντικό για τη λειτουργία της Μονάδας, ξεχώρισαν κάποιες απαντήσεις που αναφέρθηκαν στη δυνατότητα υποστήριξης και τα Σαββατοκύριακα με μια γραμμή υποστήριξης, στην πρόσληψη περισσότερου προσωπικού για να παρέχονται υπηρεσίες περισσότερες ώρες μέσα στην ημέρα, στην μεγαλύτερη επαφή και ενημέρωση από την ψυχίατρο και τέλος στη σταθερότητα / συνέχιση λειτουργίας της Μονάδας.

Στα ερωτηματολόγια που συμπληρώθηκαν από συνεργαζόμενους με τη Μονάδα φορείς, παρατηρήθηκε ότι ανταποκρίθηκαν η Κοινωνική Υπηρεσία του Νοσοκομείου Καλαμάτας, το Κέντρο Ψυχικής Υγείας, το Γενικό Νοσοκομείο Ηρακλείου, το Πανεπιστήμιο Κρήτης, ο ΕΦΚΑ Ηρακλείου, το Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο, το TOMY Ηρακλείου, ο Δήμος Ηρακλείου. Οι επαγγελματίες που συμμετείχαν στην έρευνα ήταν καθηγητές, κοινωνικοί λειτουργοί, παιδαγωγοί, ψυχίατροι. Επίσης το 66,7% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι καλύπτονται αρκετά οι προσδοκίες και οι ανάγκες που υπάρχουν από τη λειτουργία της Μονάδας, ενώ το 55,6% ανέφερε ότι η δραστηριοποίηση της Μονάδας είναι πολύ ή πάρα πολύ γνωστή στην τοπική και ευρύτερη κοινότητα.

Στην ανοιχτή ερώτηση του ερωτηματολογίου που οι συμμετέχοντες από τους φορείς καλούνταν να καταγράψουν οτιδήποτε άλλο θεωρούσαν σημαντικό για την ενίσχυση της μεταξύ τους συνεργασίας, ξεχώρισαν κάποιες απαντήσεις που αναφέρθηκαν σε μεγαλύτερη δικτύωση με φορείς της τοπικής κοινωνίας, στη δημιουργία ενός δικτύου όπου όλοι οι συνεργαζόμενοι φορείς θα μπορούν να συνεργάζονται και να διευκολύνεται η δουλειά τους. Ανέφεραν περισσότερες προσλήψεις για επιπλέον στελέχωση της Μονάδας, δημιουργία περισσότερων σεμιναρίων και ενημερωτικών δράσεων, καθώς και δημιουργία ξενώνα νοσηλείας ασθενών με διπλή διάγνωση υπό την εποπτεία του ΚΕΘΕΑ.

Τέλος, στα ερωτηματολόγια που συμπληρώθηκαν από το ευρύ κοινό (29), οι πλειοψηφία των ερωτώμενων που συμμετείχαν (24) γνώριζαν για τις δράσεις της

Μονάδας και το 86,2% ανέφερε ως πάρα πολύ αναγκαία και σημαντική τη λειτουργία της στο νησί.

23.4. Δικτύωση-Συνεργασίες

Από την έναρξη της πράξης η Μονάδα Ψυχιατρικής Συννοσηρότητας προχώρησε στη γνωστοποίηση της λειτουργίας της μέσω της διοργάνωσης Επιστημονικού Συνεδρίου και λοιπών δράσεων, με στόχο τη δημιουργία ενός δικτύου συνεργατών για την αποτελεσματική υποστήριξη των εξυπηρετούμενων και την ενίσχυση των παραπομπών που πραγματοποιούνται προς τη Μονάδα. Η δικτύωση – συνεργασία αφορά τις Κοινωνικές Υπηρεσίες, Κέντρα Ψυχικής Υγείας, τους πλησιέστερους Δήμους, συνεργασία με την 7^η ΥΠΕ, καθώς και Μνημόνιο Συνεργασίας με την Ψυχιατρική Κλινική ΠΑΓΝΗ, όπου δίνεται η δυνατότητα διασύνδεσης και πραγματοποίηση συνάντησης για την κινητοποίηση των νοσηλευομένων όσο ακόμα βρίσκονται στην Κλινική πριν πάρουν εξιτήριο.

23.5. Συμπεράσματα – Παρατηρήσεις

Η ομάδα αξιολόγησης επισκέφθηκε τη Μονάδα Ψυχιατρικής Συννοσηρότητας στις 30/5/2023 και από τη συζήτηση που ακολούθησε προέκυψαν τα εξής:

- Η Μονάδα παρέχει υπηρεσίες σε νεαρούς ενήλικες και ενήλικες που είναι εξαρτημένοι από παράνομες ουσίες, καθώς και σε μικρότερη κλίμακα σε άτομα που έχουν εξάρτηση από το αλκοόλ και προβληματική ενασχόληση με τα τυχερά παιχνίδια. Οι εν δυνάμει εξυπηρετούμενοι εκτός από την εξάρτηση, παρουσιάζουν και συμπτώματα στο φάσμα ψυχωτικών διαταραχών και σε καταθλιπτικών συμπεριφορών που χρήζουν ψυχιατρικής παρακολούθησης και κατόπιν αξιολόγησης, σχετικής φαρμακευτικής αγωγής.
- Η παρουσία ψυχιάτρου στη μονάδα είναι καταλυτική αρχικά ως προς την διερεύνηση, εκτίμηση και κάλυψη των αναγκών του πληθυσμού που προσεγγίζει τη Μονάδα για να λάβει βοήθεια, καθώς και στη διασύνδεση με τις υπόλοιπες δομές για την αποτελεσματικότερη υποστήριξή του.

- Έχει διαμορφωθεί ένα καλά οργανωμένο δίκτυο συνεργατών κατά το διάστημα που λειτουργεί η μονάδα στην πόλη , που εξυπηρετεί την αποτελεσματική υποστήριξη των εξυπηρετούμενων, καθώς και την γνωστοποίηση και ενίσχυση των παραπομπών από τις διάφορες υπηρεσίες προς τη Μονάδα.
- Με βάση τα στοιχεία που προκύπτουν από την έρευνα αποτελεσματικότητας που διενήργησε η Μονάδα , είναι φανερή η βελτίωση σε σημαντικούς δείκτες όπως η μείωση της ανεργίας και η αύξηση της σταθερής απασχόλησης μετά από 1 χρόνο παρακολούθησης της Μονάδας. Επιπλέον, σημειώνεται υψηλότερο σκορ σε σχέση με τη βελτίωση της σωματικής και ψυχολογικής υγείας.

Z3.6. Προτάσεις Βελτίωσης

- Δυνατότητα παροχής ολοκληρωμένης θεραπευτικής παρέμβασης , όπου οι εξυπηρετούμενοι θα έχουν τη δυνατότητα ολοκλήρωσης της θεραπευτικής τους πορείας. Προτεινόμενος χρόνος παραμονής στη κύρια φάση θεραπείας οι 14 μήνες
- Η συνεχής διατήρηση και ενίσχυση του δικτύου με στόχο τη συνεχόμενη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών
- Συνεχής εποπτεία για την ασφαλέστερη διαχείριση και δρομολόγηση των περιστατικών που εμφανίζονται στη Μονάδα. Σημαντική η διατήρηση της συνοχής και αλληλεπίδρασης των εργαζομένων για την ενίσχυση της θεραπευτικής ομάδας.
- Ενίσχυση των δεξιοτήτων των εργαζομένων μέσω της δυνατότητας συμμετοχής σε εκπαιδευτικά σεμινάρια, κυρίως στο πεδίο της διπλής διάγνωσης που σημειώνεται έλλειψη γνώσης, όπως χαρακτηριστικά ανέφεραν οι ίδιοι.
- Σημαντική η εμφύσηση της Φιλοσοφίας του ΚΕΘΕΑ και του θεραπευτικού μοντέλου λειτουργίας στα νέα μέλη του προσωπικού.

- Η δυνατότητα διασύνδεσης με προγράμματα Σωματικής Αποτοξίνωσης DETOX θα συνέβαλε σημαντικά σε μια ολοκληρωμένη παροχή θεραπευτικής πρότασης.

24. ΚΙΝΗΤΗ ΜΟΝΑΔΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

24.1. Έναρξη λειτουργίας - στελέχωση - στόχος δράσης

Η Κινητή Μονάδα Υποστήριξης με έδρα το Ηράκλειο Κρήτης ξεκίνησε να παρέχει υπηρεσίες στις 15 Δεκεμβρίου 2020. Περιοχές δράσης της Κινητής Μονάδας αποτελούν αυτές όπου υπολείπονται υπηρεσίες φροντίδας για τους εξαρτημένους σε όλες τις βαθμίδες.

Η Μονάδα στελεχώνεται πλήρως με βάση τις προδιαγραφές που είχαν εξ' αρχής κατατεθεί από τις ακόλουθες ειδικότητες επαγγελματιών:

- Ψυχολόγος
- Κοινωνικός Λειτουργός
- Κοινωνιολόγος
- Διοικητικό – Οικονομικό προσωπικό
- Νοσηλεύτρια

Βασική στόχευση της Μονάδας αποτελεί η διευκόλυνση της πρόσβασης των ατόμων σε πρωτοβάθμιες υπηρεσίες αντιμετώπισης των εξαρτήσεων και η παραπομπή σε πιο εξειδικευμένες υπηρεσίες εφόσον κρίνεται αναγκαίο. Οι στόχοι λειτουργίας επιτυγχάνονται μέσω των ακόλουθων ενεργειών :

- Ενημέρωση και η δικτύωση
- Ανάπτυξη υπηρεσιών σε περιοχές όπου δεν έχει παρουσία το ΚΕΘΕΑ
- Συνεργασία και κοινή δράση με άλλους εξειδικευμένους φορείς (ψυχικής - σωματικής υγείας και πρόνοιας)

- Δράσεις ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης, κινητοποίησης στην τοπική κοινωνία (ομιλίες, ενημερωτικά περίπτερα, δουλειά στον δρόμο)
- Ενημερώσεις σε οργανώσεις και φορείς που ασχολούνται με μετανάστες και με ευάλωτες ομάδες (Ρομά, άστεγους, κρατούμενους)
- Ενημερώσεις σε στρατόπεδα και σώματα ασφαλείας του νησιού
- Ενημερώσεις στη σχολική και πανεπιστημιακή κοινότητα
- Παρεμβάσεις σε απομακρυσμένες περιοχές με ιδιαίτερα πολιτισμικά χαρακτηριστικά και κουλτούρα χρήσης
- Ανάπτυξη διασύνδεσης με την πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας (ΤΟΜΥ), ώστε να καλυφθούν άμεσες ανάγκες υγείας
- Πραγματοποίηση ενημερωτικών σεμιναρίων στο δρόμο για την ασφαλή χρήση και την πρόληψη των μολυσματικών ασθενειών με τη συνεργασία εξειδικευμένων συνεργατών

Η Κινητή Μονάδα παρέχει υπηρεσίες σε άτομα που κάνουν χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών (παράνομων ή νόμιμων) ή εμφανίζουν άλλου τύπου εξαρτητικές συμπεριφορές και δεν είναι εύκολη η πρόσβαση τους σε υπηρεσίες, καθώς και στις οικογένειές τους. Η μονάδα κινείται σε δύο επίπεδα: 1) Ενημέρωση/Δικτύωση/Ευαισθητοποίηση 2) Streetwork (Μείωση Βλάβης).

24.2 Πρωτογενή δεδομένα

Η Κινητή Μονάδα από τις 15/12/2020 που είναι η ημερομηνία έναρξης λειτουργίας της έως και την 31/12/2023 έχει πραγματοποιήσει 291 εξορμήσεις. Στις εξορμήσεις αυτές σημειώθηκαν 780 επαφές. Κατά την περίοδο αναφοράς παραπέμφθηκαν 28 εξυπηρετούμενοι στο θεραπευτικό πρόγραμμα ΚΕΘΕΑ ΑΡΙΑΔΝΗ. Να σημειωθεί τέλος ότι το διάστημα αυτό πραγματοποιήθηκαν συνολικά 12.825 δράσεις πρόληψης / ενημέρωσης τόσο στο ευρύ κοινό όσο και σε ενεργούς χρήστες, καθώς επίσης διαμοιράστηκαν 486 κιτ με υπηρεσίες σίτισης και ατομικής φροντίδας.

Ο βασικός στόχος της κινητής μονάδας είναι η ενημέρωση και η δικτύωση. Ωστόσο για όσους το επιθυμούν υπάρχει η δυνατότητα κινητοποίησης, συμβουλευτικής και παραπομπής σε θεραπευτικά προγράμματα στην ευρύτερη περιοχή.

Παράλληλα, η κινητή μονάδα αποτελεί ένα χρήσιμο εργαλείο στην υποστήριξη των οικογενειών που αντιμετωπίζουν στο περιβάλλον τους προβλήματα με τις εξαρτήσεις.

Πραγματοποιούνται συστηματικά δράσεις πρόληψης στο ευρύτερο – γενικό κοινό, στην τοπική κοινότητα και σε επαγγελματίες.

Επιπλέον, οργανώνονται δράσεις πρόληψης στη σχολική κοινότητα, με στόχο την ευαισθητοποίηση και ενημέρωση του συγκεκριμένου πληθυσμού, την άρση των προκαταλήψεων και του στίγματος απέναντι σε ζητήματα εξάρτησης, τη δημιουργία σχέσης εμπιστοσύνης για πρόσβαση στις υπηρεσίες του ΚΕΘΕΑ ΑΡΙΑΔΝΗ, εφόσον κριθεί αναγκαίο και διενέργεια ατομικών ραντεβού με γονείς (τουλάχιστον 3 συναντήσεις) και με εκπαιδευτικούς κατόπιν αιτήματος των ιδίων.

Αναφορικά με τη δράση Streetwork, η Κινητή Μονάδα στοχεύει σε :

- Γνωριμία
- Κινητοποίηση
- Δημιουργία σχέσης εμπιστοσύνης
- Μείωση βλάβης
- Μείωση της παραβατικότητας και της βίας
- Διασύνδεση με υγειονομικές και κοινωνικές υπηρεσίες
- Γνωστοποίηση της παρουσίας του προσωπικού της Μονάδας στις πιάτσες
- Συνεχή αναζήτηση νέων σημείων συνάθροισης ατόμων σε πιάτσες/στέκια
- Παραπομπές σε δομές του ΚΕΘΕΑ ΑΡΙΑΔΝΗ

Το streetwork αφορά σε περιπατητικές εξορμήσεις πρωί και μεσημέρι και βραδινές κάθε Πέμπτη.

Ο προγραμματισμός των εξορμήσεων (η ημέρα, η ώρα, η συχνότητα και ο τρόπος παρέμβασης) είναι ευμετάβλητος και σχεδιάζεται με βάση τις ανάγκες του πληθυσμού.

Η Κινητή Μονάδα στο πλαίσιο των εξορμήσεων δραστηριοποιείται σε πλατείες και πάρκα στην πόλη του Ηρακλείου όπου συχνάζουν ανήλικοι και νεαροί χρήστες, σε χώρους συγκέντρωσης ατόμων που παρακολουθούν πρόγραμμα υποκατάστασης, σε προσωρινά σημεία που έχουν εγκατασταθεί οι άστεγοι σε ολόκληρη την πόλη του Ηρακλείου, σε σημεία συνάντησης με άτομα που ζουν σε συνθήκες ημιαστεγίας, στη πιάτσα των εκδιδόμενων γυναικών και σε χώρους κοινωνικών συναθροίσεων.

Ο τρόπος παρέμβασης αφορά σε ατομική και ομαδική συμβουλευτική, διανομή κιτ με σύνεργα ασφαλούς χρήσης, διανομή βασικών ειδών σίτισης (π.χ. κρουασάν, νερό, χυμός κτλ.), ενημέρωση και ευαισθητοποίηση σε θέματα χρήσης, ενημέρωση και κινητοποίηση για θέματα υγείας και ατομικής υγιεινής, συλλογή και διανομή ειδών πρώτης ανάγκης.

24.3 Δεδομένα από τα ερωτηματολόγια

Με βάση τις απαντήσεις που δόθηκαν στα ερωτηματολόγια από τους εργαζόμενους στα ΕΣΠΑ (5), διαφαίνεται η ομόφωνη αντίληψη ότι όντως η λειτουργία της Μονάδας Ψυχιατρικής Συννοσηρότητας ήταν πραγματικά σημαντική και αναγκαία για την περιοχή υλοποίησης. Το προσωπικό ανέφερε με ποσοστό 60-40 την άποψή του αναφορικά με τη στελέχωση του Κέντρου. Το 40% ανέφερε ότι είναι μέτρια στελεχωμένο και το υπόλοιπο 60% πολύ στελεχωμένο. Η πλειοψηφία των εργαζομένων (60%) ανέφερε ότι ήταν πολύ επαρκής ο σχεδιασμός του πλαισίου λειτουργίας της Μονάδας. Το 80% των εργαζομένων ανέφερε ότι η εκπαίδευση που έλαβαν προκειμένου να δουλέψουν στη Μονάδα ήταν ελλιπής. Ομόφωνη ήταν η άποψη των εργαζομένων ότι είναι επαρκής η υποστήριξη που λαμβάνει η Μονάδα μέχρι σήμερα από το πρόγραμμα υλοποίησης (βλ. ΚΕΘΕΑ ΑΡΙΑΔΝΗ). Επαρκής με ποσοστό 80% κρίθηκε η υποστήριξη που έχει η Μονάδα μέχρι και σήμερα από τις Κεντρικές Υπηρεσίες. Το 60% των εργαζομένων ανέφερε ότι τα οργανωτικά και άλλα προβλήματα που προκύπτουν στη Μονάδα επιλύονται πολύ γρήγορα. Επίσης ομόφωνα ανέφεραν ότι οι ανάγκες των εξυπηρετούμενων καλύπτονται πολύ αποτελεσματικά μέχρι σήμερα. Το 80% διατύπωσε ότι έχουν επιτευχθεί πολύ οι στόχοι λειτουργίας της Μονάδας. Επίσης το σύνολο των εργαζομένων πιστεύει ότι έχει σημαντική επίδραση στην τοπική κοινωνία η λειτουργία του. Η πλειοψηφία

(60%) σημείωσε ότι οι προσωπικοί τους στόχοι έχουν εκπληρωθεί πολύ από τη συμμετοχή στη Μονάδα. Και τέλος το ίδιο ποσοστό (60%) ανέφερε ότι θα συνιστούσε πολύ ή πάρα πολύ σε κάποιον συνάδελφο να δηλώσει υποψηφιότητα σε παρόμοια πράξη / μονάδα ΕΣΠΑ του ΚΕΘΕΑ.

Οι απαντήσεις που δόθηκαν στα ερωτηματολόγια από τους εργαζόμενους ΝΠΙΔ (4) του ΚΕΘΕΑ, διαφαίνεται η ομόφωνη αντίληψη ότι όντως η λειτουργία της Μονάδας Ψυχιατρικής Συννοσηρότητας ήταν πάρα πολύ αναγκαία για την περιοχή υλοποίησης. Το προσωπικό ανέφερε με ποσοστό 50-50 την άποψή του αναφορικά με τη στελέχωση του Κέντρου. Το 50% ανέφερε ότι είναι μέτρια στελεχωμένο και το άλλο 50% πολύ στελεχωμένο. Η πλειοψηφία των εργαζομένων (75%) ανέφερε ότι ήταν πάρα πολύ επαρκής ο σχεδιασμός του πλαισίου λειτουργίας του Κέντρου. Το 75% των εργαζομένων ανέφερε ότι η εκπαίδευση που έλαβαν προκειμένου να δουλέψουν στη Μονάδα ήταν ελλιπής. Ομόφωνη ήταν η άποψη των εργαζομένων ότι είναι ολοκληρωμένη η υποστήριξη που λαμβάνει η Μονάδα μέχρι σήμερα από το πρόγραμμα υλοποίησης (βλ. ΚΕΘΕΑ ΑΡΙΑΔΝΗ). Το 50% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι είναι επαρκής η υποστήριξη που έχει ληφθεί από τις Κεντρικές Υπηρεσίες, ενώ το υπόλοιπο 50% των εργαζομένων ανέφερε την ληφθείσα υποστήριξη ελλιπή. Το 75% των εργαζομένων ανέφερε ότι τα οργανωτικά και άλλα προβλήματα που προκύπτουν στη Μονάδα επιλύονται πάρα πολύ γρήγορα. Το σύνολο των εργαζομένων ανέφεραν ότι οι ανάγκες τους καλύπτονται πολύ έως πάρα πολύ αποτελεσματικά μέχρι σήμερα. Το ίδιο διατυπώθηκε και όσον αφορά στην επίτευξη των στόχων λειτουργίας της Μονάδας. Το 75% των εργαζομένων πιστεύει ότι έχει σημαντική επίδραση στην τοπική κοινωνία η λειτουργία της. Όλοι οι ερωτώμενοι ανέφεραν ομόφωνα ότι τηρήθηκε το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης, επίσης ότι οι κτιριακές εγκαταστάσεις πληρούσαν τις προϋποθέσεις εγκατάστασης των νέων δομών και τέλος, ο αρχικός σχεδιασμός στελέχωσης της διεπιστημονικής Μονάδας ανταποκρινόταν στις ανάγκες.

Από τα ερωτηματολόγια που χορηγήθηκαν στους εξυπηρετούμενους για την αξιολόγηση των υπηρεσιών της Κινητής Μονάδας προέκυψαν τα ακόλουθα: η πλειοψηφία των εξυπηρετούμενων (83,3%) ήταν άνδρες. Οι επικρατέστερες

ηλικιακές ομάδες ήταν 31-40 ετών (50%) και 20-30 ετών (41,7%). Οι εξυπηρετούμενοι δήλωσαν άνεργοι με ποσοστό 41,7% και στο ίδιο ποσοστό κυμάνθηκαν και όσοι δήλωσαν σταθερή απασχόληση (41,7%). Επιπλέον, οι περισσότεροι εξυπηρετούμενοι (58,3%) δήλωσαν ότι είχαν προηγούμενη εμπειρία σε πρόγραμμα απεξάρτησης. Η πλειοψηφία (66,7%) δήλωσαν πολύ ή πάρα πολύ ικανοποιημένοι από τη λειτουργία της Κινητής Μονάδας στην περιοχή τους. Από τις ανάγκες που εξέφρασαν οι εξυπηρετούμενοι, ξεχώρισαν η ανάγκη για ενημέρωση (58,3%), η ανάγκη κινητοποίησης για θεραπεία (50%), η ανάγκη για υπηρεσίες μείωση βλάβης (33,3%), καθώς και παραπομπή σε υπηρεσίες σωματικής / ψυχικής υγείας (41,7%). Τέλος, το 58,4% ανέφεραν ότι οι ανάγκες τους καλύπτονταν πολύ ή πάρα πολύ από τη δράση της Κινητής Μονάδας.

Στα ερωτηματολόγια που συμπληρώθηκαν από συνεργαζόμενους με το Κέντρο φορείς, παρατηρήθηκε ότι ανταποκρίθηκαν σχολεία Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Όλοι οι ερωτώμενοι είναι καθηγητές (100%). Επίσης το 52,6% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι καλύπτονται αρκετά οι προσδοκίες και οι ανάγκες που υπάρχουν από τη λειτουργία της Μονάδας, ενώ το 47,4% ανέφερε ότι η δραστηριοποίηση της Κινητής Μονάδας είναι λίγο γνωστή στην τοπική και ευρύτερη κοινότητα. Ως απάντηση στην ανοιχτή ερώτηση του ερωτηματολογίου που καλούνταν να καταγράψουν οτιδήποτε άλλο θεωρούσαν σημαντικό για τη λειτουργία της αναφέρθηκαν σε «διοργάνωση εκδηλώσεων», «δράσεις με τους μαθητές», «συναντήσεις ενημέρωσης με μαθητές, γονείς και ειδικούς υγείας», «περισσότερη ενημέρωση των πολιτών για τη δράση της Κινητής Μονάδας του ΚΕΘΕΑ και τί πρεσβεύει μέσω των τοπικών αρχών», «συχνές παρεμβάσεις/ενημερώσεις/δράσης», «Περισσότερη και συχνότερη επικοινωνία μεταξύ Δήμου/ Κέντρων Υγείας και Κινητής Μονάδας».

Τέλος, στα ερωτηματολόγια που συμπληρώθηκαν από το ευρύ κοινό (54) , η πλειοψηφία των ερωτώμενων συμμετείχαν γνώριζαν για τις δράσεις της Μονάδας και σε ποσοστό 88,9% ανέφεραν ως πάρα πολύ αναγκαία και σημαντική τη λειτουργία της στο νησί.

24.4. Δικτύωση-Συνεργασίες

Από την έναρξη της πράξης η Κινητή Μονάδα προχώρησε στη γνωστοποίηση της λειτουργίας της με στόχο τη δικτύωση με άλλες υπηρεσίες, φορείς και συλλόγους (νοσοκομειακές δομές, κοινωνικές υπηρεσίες, πολιτιστικούς και επιμορφωτικούς συλλόγους), καθώς και «πρόσωπα κλειδιά» της τοπικής κοινότητας. Έχουν πραγματοποιηθεί ενημερωτικές δράσεις, εκπαιδευτικά και επιμορφωτικά σεμινάρια (ομιλίες, προβολή ταινιών, ενημερωτικά περίπτερα, ανοιχτές δράσεις προς το κοινό). Να σημειωθεί ότι πραγματοποιούνται παραπομπές στη Κινητή Μονάδα από Κοινωνικές Υπηρεσίες και από το ΕΛΜΕΠΑ -Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο-

Κάποιες ενδεικτικές υπηρεσίες υγείας με τις οποίες έχει επιτευχθεί δικτύωση περιλαμβάνει το ΕΚΑΒ, την Κοινωνική Υπηρεσία Βενιζελείου, τα ΤΟΜΥ (1Η,2Η,3Η,4Η,5Η) , το Τμήμα Επειγόντων Περιστατικών-ΠΑΓΝΗ, το Κέντρο Υγείας Αγ. Βαρβάρας, Το Γενικό Νοσοκομείο Βενιζελείου (νοσηλευτικό προσωπικό).

Επιπλέον, έχουν αναπτυχθεί συνεργασίες με κοινωνικές υπηρεσίες όπως το ΚΕΘΙ, τον Ξενώνα Φιλοξενίας Γυναικών, το Κοινωνικό Φαρμακείο, το Κέντρο Αστέγων, τη Βοήθεια στο Σπίτι (Αλικαρνασσού, Μαλεβιζίου), το Κέντρο Κοινότητας Ηρακλείου, καθώς και διασύνδεση με αρκετούς Δήμους, Πολιτιστικούς Συλλόγους και Συλλόγους Εργαζομένων.

24.5. Συμπεράσματα – Παρατηρήσεις

Η ομάδα αξιολόγησης επισκέφθηκε την Κινητή Μονάδα Υποστήριξης Ηρακλείου στις 30/5/2023 και από τη συζήτηση που ακολούθησε προέκυψαν τα εξής:

- Η Κινητή Μονάδα Ανατολικής Κρήτης, παρέχει υπηρεσίες σε διαφορετικούς δήμους του Νομού Ηρακλείου.
- Στόχος της Κινητής Μονάδας Ανατολικής Κρήτης είναι η παροχή πολύπλευρων υπηρεσιών σε άτομα με προβλήματα εξαρτήσεων από παράνομες και νόμιμες ουσίες, αλκοόλ, συνταγογραφούμενα φάρμακα αλλά και εξαρτητικών συμπεριφορών, όπως το διαδικτυο και τα τυχερά παιχνίδια, ενώ ταυτόχρονα αποτελεί σημείο διασύνδεσης με τα Συμβουλευτικά Κέντρα ενηλίκων και εφήβων του ΚΕΘΕΑ ΑΡΙΑΔΝΗ.

- Παρέχει υπηρεσίες Πρόληψης, Ενημέρωσης και Κινητοποίησης στην εκπαιδευτική κοινότητα σε γενικό πλαίσιο , αλλά και πιο εστιασμένα σε παρεμβάσεις στους γονείς με πραγματοποίηση κύκλου ατομικών συναντήσεων .

Στο πλαίσιο της ενημέρωσης πραγματοποιείτε κύκλος επιμορφωτικών σεμιναρίων με εκπαιδευτικούς, γονείς και μαθητές και διεξάγεται επιμορφωτικός κύκλος συναντήσεων βιωματικού χαρακτήρα σε εκπαιδευτικούς και γονείς

Ωστόσο, συχνά διακρίνεται δυσκολία συνεργασίας μεταξύ γονέων και εκπαιδευτικών. Επιπλέον παρατηρείτε ανασφάλεια και αβεβαιότητα των εκπαιδευτικών αναφορικά με τα όρια της παρέμβασης. Τέλος, υπάρχει η ανησυχία για τον στιγματισμό και την αμαύρωση της εικόνας του σχολείου.

- Η δράση της Κινητής Μονάδας στο δρόμο – streetwork- όπου στοχεύει να παρέχει υπηρεσίες ενημέρωσης, κινητοποίησης και μείωσης βλάβης είναι ανεξάντλητη. Διαφορετικά σημεία συνάθροισης «πιάτσες» για προσέγγιση διαφορετικών ομάδων π.χ. έφηβοι, άστεγοι, πιάτσα εκδιδομένων γυναικών κ.α. Η στάση των ανθρώπων στις πιάτσες συχνά είναι προκλητική και καχύποπτη. Συχνά η παρουσία της Κινητής Μονάδας συγχέεται με την παρουσία της αστυνομίας. Παρατηρείτε αυξανόμενη προσέλευση εφήβων στα σημεία συνάθροισης με έντονη την ανάγκη για ομαδικό διαπληκτισμό. Έχει σημειωθεί αύξηση των εισαγγελικών παραγγελιών στους εφήβους, ενώ η πλειοψηφία αυτών έχουν ήδη διακόψει το σχολείο. Σημειώνεται αντίσταση στην ενημέρωση , επικοινωνία και κίνητρο για θεραπεία λόγω μη αποδοχής της χρήσης ως πρόβλημα.
- Στους χώρους συνάθροισης «πιάτσες» η προσέλευση των ενηλίκων γίνεται κυρίως τις πρωινές ώρες, όπου η χρήση που κυρίως συναντάται είναι η ηρωίνη, κοκαΐνη και βενζοδιαζεπίνες. Τις βραδινές ώρες ο πληθυσμός στις πιάτσες αλλάζει και αντικαθιστάτε από την παρουσία των εφήβων.
- Απώτερος στόχος της Κινητής Μονάδας είναι η παραπομπή στα κλασικά Συμβουλευτικά Κέντρα εφήβων και ενηλίκων του ΚΕΘΕΑ ΑΡΙΑΔΝΗ.

Z4.6. Προτάσεις Βελτίωσης

- Τεκμηρίωση του πληθυσμού που λαμβάνει υπηρεσίες σε πιο τακτική βάση , λαμβάνοντας έντυπο συγκατάθεσης και λήψης προσωπικών στοιχείων.
- Συνεχής διατήρηση και ενίσχυση του δικτύου με στόχο την αύξηση των παρεχόμενων υπηρεσιών. Η ομάδα εργαζομένων της Κινητής Μονάδας διατύπωσε τη διάθεση να δραστηριοποιηθεί και στην ευρύτερη περιοχή , καθώς λαμβάνουν αιτήματα για παρουσία στο Λασίθι και τη Σητεία. Ωστόσο, με τις παρούσες συνθήκες η μετακίνηση αυτή κρίνεται αδύνατη λόγω της χιλιομετρικής απόστασης και της αδυναμίας για διανυκτέρευση όπως προκύπτει από τη σύμβαση εργασίας που έχει υπογραφεί.
- Συνεχής εποπτεία για την ασφαλέστερη διαχείριση και δρομολόγηση των περιστατικών που εμφανίζονται στη Μονάδα, με έμφαση στη μείωση της βλάβης.
- Ενίσχυση των δεξιοτήτων των εργαζομένων μέσω της δυνατότητας συμμετοχής σε εκπαιδευτικά σεμινάρια, κυρίως στο πεδίο της μείωσης της βλάβης και στην αποτελεσματική παρέμβαση σε διαφορετικούς πληθυσμούς.

Z.5 Πολυδύναμο Κέντρο Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου (Ρόδος)

Z5.1 Έναρξη λειτουργίας – Στελέχωση – Στόχοι - Δικτύωση

Το Πολυδύναμο Κέντρο Νοτίου Αιγαίου με έδρα το νησί της Ρόδου ανήκει διοικητικά στο ΚΕΘΕΑ ΑΡΙΑΔΝΗ και ξεκίνησε να παρέχει υπηρεσίες –πριν από οποιαδήποτε άλλη πράξη ΕΣΠΑ- την 17^η Ιουλίου 2019. Το κέντρο στεγαζόταν στα εξωτερικά ιατρεία του Παλιού Νοσοκομείου Ρόδου (ΠΡΟΚΑΤ), το οποίο λειτουργεί μέχρι και σήμερα ως συμβουλευτικό Κέντρο, ενώ παράλληλα, το 2021 με την συνδρομή της περιφέρειας

Νοτίου Αιγαίου εγκαινιάστηκε το νέο κτίριο, στο οποίο μεταφέρθηκαν οι υπηρεσίες του Πολυδύναμου Κέντρου. Αξίζει να αναφερθεί ότι στην περιοχή λειτουργούσε Πολυδύναμο Κέντρο του ΚΕΘΕΑ από το 2016, πολύ πριν ξεκινήσει να λειτουργεί η εν λόγω πράξη ΕΣΠΑ.

Η αρχικά προβλεπόμενη στελέχωση της Μονάδας ήταν 5 άτομα με τις ακόλουθες ειδικότητες: 1 Ψυχολόγος, 1 Κοινωνικοί Λειτουργοί, 1 Ειδικός Θεραπευτής, 1 Κοινωνιολόγος/Κοινωνικός Επιστήμων και 1 μέλος Διοικητικού Προσωπικού, ενώ ο συντονισμός των δράσεων προβλεπόταν να γίνεται από ένα μέλος της διεπιστημονικής ομάδας ή από άλλο στέλεχος που απασχολείται σε περιφερειακό πρόγραμμα του ΚΕΘΕΑ. Η σύνθεση του προσωπικού την ημέρα της επιτόπιας επίσκεψης της ομάδας αξιολόγησης ήταν 5 άτομα (ποσοστό κάλυψης 100%).

Το πολυδύναμο κέντρο είχε ως στόχο να παρέχει υπηρεσίες πρωτοβάθμιας υποστήριξης και βραχείας παρέμβασης σε άτομα που κάνουν χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών (παράνομων ή νόμιμων) ή εμφανίζουν άλλου τύπου εξαρτητικές συμπεριφορές και των οποίων οι ανάγκες δεν δύνανται να καλυφθούν από υφιστάμενες δομές που λειτουργούν στην ευρύτερη περιοχή (θεραπευτικές κοινότητες – μονάδες υποκατάστασης – κέντρα πρόληψης).

Στην Περιφέρεια Ν. Αιγαίου το υφιστάμενο δίκτυο υπηρεσιών περιλαμβάνει τις εξής δομές:

- Δύο (2) Κέντρα Πρόληψης των Εξαρτήσεων και Προαγωγής της Ψυχοκοινωνικής Υγείας ένα στο νησί της Ρόδου και ένα στην Κω.
- Ένα (1) Συμβουλευτικό Κέντρο του ΚΕΘΕΑ για χρήστες νόμιμων και παράνομων ουσιών και τις οικογένειές τους στη Ρόδο που ανήκει στο ολοκληρωμένο θεραπευτικό πρόγραμμα του ΚΕΘΕΑ ΑΡΙΑΔΝΗ.
- Ένα (1) Πολυδύναμο Συμβουλευτικό Κέντρο του ΚΕΘΕΑ στην Κάλυμνο που ανήκει στο ολοκληρωμένο θεραπευτικό πρόγραμμα του ΚΕΘΕΑ ΑΡΙΑΔΝΗ.
- Μία (1) Μονάδα Υποκατάστασης του ΟΚΑΝΑ στη Ρόδο.

Από τα παραπάνω προέκυψε ότι στη συγκεκριμένη περιφερειακή ενότητα δεν λειτουργούσε, τη δεδομένη στιγμή, καμία δομή που να απευθύνεται στον χρήστη ουσιών που κάνει περιστασιακή χρήση παράνομων ουσιών ή και συστηματική χρήση διατηρώντας παράλληλα υψηλό επίπεδο λειτουργικότητας, συστηματική χρήση αλκοόλ ή εμφανίζει προβληματική ενασχόληση με το διαδίκτυο ή/και τα τυχερά παιχνίδια.

Από την άλλη πλευρά, οι πιο πρόσφατες επιδημιολογικές έρευνες σχετικά με τη συγκριτική χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών στην Ελλάδα και σε άλλες χώρες της ΕΕ που διεξήχθησαν το 2015³ καταλήγουν σε σημαντικά συμπεράσματα που αναδεικνύουν την αναγκαιότητα ανάπτυξης δομών για τις παραπάνω υπό- ομάδες ατόμων που συνοψίζονται παρακάτω. Σημειώνεται ότι παρότι πολλά συμπεράσματα αφορούν πληθυσμό εφήβων, λόγω της διαθεσιμότητας σχετικών ερευνών, στη βιβλιογραφία θεωρούνται ως ενδεικτικά της γενικότερης κατάστασης αλλά και των τάσεων που επικρατούν σε μια χώρα.

Στόχος του κέντρου ήταν να παρέχει ένα περιβάλλον ασφάλειας και εμπιστοσύνης, μέσα στο οποίο δύναται να αναπτυχθεί θεραπευτική σχέση, ώστε τα άτομα να υποστηριχθούν προκειμένου να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν. Η δράση του Πολυδύναμου Κέντρου θα περιελάμβανε αρχικά τη φάση αξιολόγησης και κατάρτισης θεραπευτικού πλάνου που θα γίνεται στη βάση ατομικής/ων συνάντησης/ων μεταξύ του εξυπηρετούμενου και του θεραπευτή. Στη συνέχεια τα άτομα θα παραπέμπονταν προκειμένου να παρακολουθήσουν, εντός της δομής, το κατάλληλο θεραπευτικό πλαίσιο που θα περιλάμβανε ομαδικές και ατομικές συναντήσεις η συχνότητα και η διάρκεια των οποίων, θα ποίκιλλε ανάλογα με τις ιδιαίτερες ανάγκες των ατόμων. Παράλληλα, τα άτομα, σε συνεργασία με το εξειδικευμένο προσωπικό της μονάδας, θα παραπέμπονταν προς τις υπόλοιπες

---

³ α) Έρευνα σε μαθητικό πληθυσμό: Πανευρωπαϊκή Έρευνα ESPAD που διεξάγεται περιοδικά ανά τετραετία στην οποία συμμετέχουν 40 χώρες. Στην έρευνα του 2015 συμμετείχε πανελλήνιο αντιπροσωπευτικό δείγμα 3.202 μαθητών ηλικίας 16 ετών (μαθητές της Α' Λυκείου) από 175 σχολεία της χώρας.

β) Έρευνα σε γενικό πληθυσμό 18-64 ετών: Πανευρωπαϊκή Έρευνα RARHA-SEAS που αποτελεί μέρος της πρώτης Ευρωπαϊκής Κοινής Δράσης για τον περιορισμό της βλάβης από το αλκοόλ (RARHA, 2014-2016). Υλοποιήθηκε το 2015 σε 20 χώρες της ΕΕ ενώ από την Ελλάδα συμμετείχε αντιπροσωπευτικό δείγμα 1.519 ατόμων ηλικίας 18-64 ετών.

δομές του εθνικού συστήματος υγείας και κοινωνικής φροντίδας για την αντιμετώπιση των συνοδών υγειονομικών ή/και κοινωνικών προβλημάτων τους. Τέλος τα άτομα θα παραπέμπονταν εκτός της δομής, σε κάποια από τις υπόλοιπες υπηρεσίες του ΚΕΘΕΑ, του ΟΚΑΝΑ ή του ΕΣΥ, εφόσον κρινόταν ότι η περίπτωση έχρηζε εντατικότερης αντιμετώπισης.

Το δίκτυο συνεργασιών το οποίο αναπτύχθηκε καθ' όλη τη διάρκεια υλοποίησης της πράξης περιλαμβάνει συναντήσεις δικτύωσης με την πολιτική ηγεσία της περιφέρειας, με επιμελητές ανηλίκων, συνεργασία με το κέντρο πρόληψης «Δίοδος» που δραστηριοποιείται στο νησί της Ρόδου, την Εταιρεία Ανάπτυξης Κοινωνικών Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας παιδιών και ενηλίκων «Πανάκεια», το Συμβουλευτικό Κέντρο Γυναικών του Δήμου Ρόδου, σύναψη μνημονίου συνεργασίας με Κοιν.Σ.Επ για τη φύση, καθώς και δράσεις πρόληψης, ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης στην ευρύτερη εκπαιδευτική κοινότητα.

25.2 Απολογιστικά Στοιχεία (Πρωτογενή δεδομένα μέχρι 31/12/2023)

Το Πολυδύναμο Κέντρο από τις 17/07/2019 που είναι η ημερομηνία έναρξης λειτουργίας του έως και τις 31/12/2023 έχει παράσχει υπηρεσίες σε 288 μοναδικούς αποδέκτες, άμεσα ενδιαφερόμενους (198 για ναρκωτικά και 90 για νόμιμες εξαρτήσεις), με μέση μηνιαία δύναμη 14,33 εξυπηρετούμενους (10,68 για ναρκωτικά και 3,65 για νόμιμες εξαρτήσεις). Η αντίστοιχη υπηρεσία που απευθύνεται σε έφηβους και νεαρούς ενήλικες παρείχε υπηρεσίες σε 39 μοναδικούς αποδέκτες, με μέση μηνιαία δύναμη 1,85 εξυπηρετούμενους. Αναφορικά με τους έμμεσα ενδιαφερόμενους (μέλη οικογένειας), το Πολυδύναμο Κέντρο έδωσε υπηρεσίες σε 436 μοναδικούς αποδέκτες, με μέση μηνιαία δύναμη 36,37 εξυπηρετούμενους.

Παράλληλα, κατά την περίοδο αναφοράς έγιναν 113 παραπομπές άμεσα εξυπηρετούμενων (75 ναρκωτικά, 26 νόμιμες, 12 έφηβοι) σε επόμενη φάση εντός ΚΕΘΕΑ (κύρια φάση θεραπείας), και 1 παραπομπή εκτός πλαισίου ΚΕΘΕΑ.

25.3 Δεδομένα από τα ερωτηματολόγια αξιολόγησης

Από τα ερωτηματολόγια που χορηγήθηκαν στους εξυπηρετούμενους για την αξιολόγηση των υπηρεσιών του Πολυδύναμου Κέντρου στη Ρόδο προέκυψαν τα ακόλουθα:

Το σύνολο του δείγματος (100%) ήταν άνδρες και η επικρατέστερη ηλικιακή ομάδα ήταν 31-40 ετών (50%). Η πλειοψηφία των εξυπηρετούμενων (75%) δήλωσε σταθερή εργασία, ενώ 9 στους 10 εξυπηρετούμενους ανέφεραν ότι δεν είχαν παλιότερη εμπειρία σε πρόγραμμα απεξάρτησης. Η πλειοψηφία (89,4%) δήλωσαν πολύ ή πάρα πολύ ικανοποιημένοι από τη λειτουργία του συγκεκριμένου Πολυδύναμου Κέντρου στην περιοχή τους και το 73,6% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι το πολυδύναμο κέντρο κάλυψε πολύ ή πάρα πολύ τις ανάγκες και τις προσδοκίες τους.

Στα ερωτηματολόγια που συμπληρώθηκαν από συνεργαζόμενους με το Κέντρο φορείς, ανταποκρίθηκαν αρκετές υπηρεσίες, όπως: ΕΚΑΒ, ΚΕΠ, Ελληνική Αστυνομία, Ερυθρός Σταυρός, Πυροσβεστική Υπηρεσία, Δήμος Ρόδου, Γενικό Νοσοκομείου Ρόδου κ.α. Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων ήταν γυναίκες (72,2%), Κοινωνικοί Λειτουργοί (22,2%), απόφοιτοι πανεπιστημίου (64,7%), ενώ η κυρίαρχη ηλικιακή ομάδα ήταν τα 41-50 έτη (50%). Επιπρόσθετα, το 50% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι καλύπτονται πολύ οι προσδοκίες και οι ανάγκες που υπάρχουν από τη λειτουργία του Πολυδύναμου Κέντρου και το ίδιο ποσοστό αναφέρει υψηλή ικανοποίηση από την λειτουργία της πράξης. Στις προτάσεις για ενίσχυση των δράσεων που καταγράφηκαν ξεχωρίζουν οι δράσεις δημοσιοποίησης στον τοπική κοινωνία (ενημέρωση στα ΜΜΕ, ημερίδες, συνέδρια, ομιλίες κ.α), η εντονότερη παρουσία της κινητής μονάδας στο πεδίο, οι κοινές δράσεις με συνεργαζόμενους φορείς και η επαρκέστερη στελέχωση.

Στην συνέχεια και σε ό,τι αφορά τα ερωτηματολόγια που συμπληρώθηκαν από το κοινό της πόλης αναδεικνύεται ότι το γενικό κοινό γνωρίζει πολύ καλά την ύπαρξη και τη λειτουργία του Πολυδύναμου Κέντρου (80%), κι επίσης αξιολογεί ως πάρα πολύ αναγκαίο για την πόλη (80% των απαντήσεων).

Τέλος, αναφορικά με τα ερωτηματολόγια αξιολόγησης συμπληρώθηκαν και από το προσωπικό της πράξης (μόνιμο και με σύμβαση ορισμένου χρόνου ΕΣΠΑ).

Αναφορικά με τις απαντήσεις που συγκεντρώθηκαν αξίζει να αναφερθεί η άποψη του προσωπικού ότι η εν λόγω πράξη δημιουργήθηκε βάσει πραγματικών τοπικών αναγκών, η επαρκής στελέχωση, η μη επαρκής εκπαίδευση του προσωπικού, η μέτρια προς επαρκή υποστήριξη από το πρόγραμμα υλοποίησης, η με ελλείψεις αντίστοιχη υποστήριξη από τις κεντρικές υπηρεσίες του ΚΕΘΕΑ, η πολύ καλή αποτελεσματικότητα σε σχέση με την κάλυψη των αναγκών των εξυπηρετούμενων και την επίτευξη των στόχων που είχαν τεθεί, καθώς και η σημαντική επίδραση της λειτουργίας της μονάδας στην τοπική κοινωνία.

26. Κινητή Μονάδα

26 .1 Έναρξη λειτουργίας – Στελέχωση – Στόχοι - Δικτύωση

Βασικό στόχο για την ανάπτυξη των κινητών μονάδων αποτελεί η γεωγραφική κάλυψη ολόκληρης της περιφερειακής ενότητας, η πρόσβαση δηλαδή στις υπηρεσίες και η κάλυψη αναγκών όλων των επιμέρους ομάδων ατόμων που κάνουν χρήση ψυχοτρόπων ουσιών ή/και εμφανίζουν άλλου τύπου εξαρτητικές συμπεριφορές και διαμένουν εκτός αστικών κέντρων.

Στην περιφερειακή ενότητα Νοτίου Αιγαίου δεν λειτουργούσε τη δεδομένη χρονική στιγμή, κάποια δομή που να έχει τη δυνατότητα (ή και το στόχο) πραγματοποίησης παρεμβάσεων εκτός αστικών κέντρων των νησιών αυτών, όπως επίσης και στα παράπλευρα νησιά του Ν. Αιγαίου (εκτός Ρόδου και Καλύμνου). Τα τελευταία χρόνια, επίσης, παρατηρήθηκε η διεύρυνση μιας ομάδας ατόμων που κάνει χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών (νόμιμων ή παράνομων) ή/και παρουσιάζει άλλου τύπου εξαρτητικές συμπεριφορές, διατηρώντας παράλληλα υψηλό επίπεδο λειτουργικότητας ή/και κοινωνικής αποδοχής, και που άρα δεν έχει κίνητρο ικανό ώστε να μετακινηθεί σε κάποιο αστικό κέντρο προκειμένου να αναζητήσει βοήθεια για το πρόβλημα που αντιμετωπίζει. Ενδεικτικά αναφέρονται η αύξηση της βαριάς χρήσης αλκοόλ ειδικά στην περιφέρεια και η αύξηση του τζόγου και των τυχερών

παιχνιδιών στους νέους, σε βαθμό που κατατάσσει τη χώρα στην πρώτη θέση πανευρωπαϊκά.

Η κινητή μονάδα στόχο είχε να απευθύνεται στον πληθυσμό των ατόμων που κάνουν χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών ή αντιμετωπίζουν άλλου τύπου εξαρτητικές συμπεριφορές και διαμένουν σε περιοχές εκτός αστικού ιστού. Βασική στόχευση των υπηρεσιών θα αποτελούσαν η διευκόλυνση της πρόσβασης των ατόμων σε πρωτοβάθμιες υπηρεσίες αντιμετώπισης των εξαρτήσεων και η παραπομπή σε πιο εξειδικευμένες υπηρεσίες εφόσον κρίνεται αναγκαίο.

Οι υπηρεσίες αυτές θα λειτουργούσαν σε δίκτυο με τις υφιστάμενες υπηρεσίες κατά των εξαρτήσεων στην Περιφέρεια αλλά και με τις υπόλοιπες δομές υγείας/κοινωνικής φροντίδας (Νοσοκομεία, Κέντρα Υγείας, Κέντρα Ψυχικής Υγείας, Κοινωνικές Υπηρεσίες Δήμων, Κοινωνικά Ιατρεία κ.α). Επιπλέον οι κινητές μονάδες θα συνεργάζονταν και με υπηρεσίες που εμπλέκονται στην συνολικότερη αντιμετώπιση του προβλήματος της εξάρτησης όπως υπηρεσίες παροχής εκπαίδευσης, δικαστικές υπηρεσίες, σωφρονιστικά καταστήματα κ.α

Κεντρικό στόχο της μονάδας αποτέλεσε η πραγματοποίηση εξορμήσεων εντός της περιφερειακής ενότητας της έδρας της, καθώς και εντός όμορων περιφερειακών ενοτήτων εφόσον θα ήταν αναγκαίο, και η παροχή υπηρεσιών ενημέρωσης και συμβουλευτικής. Οι παρεμβάσεις σκόπευαν να είναι προγραμματισμένες και γνωστοποιημένες στην τοπική κοινωνία έτσι ώστε να είναι δυνατός και ο εκ των προτέρων προγραμματισμός. Παράλληλα, εκεί όπου θα ήταν δυνατό, θα επιδίωκε τη χρήση χώρων τοπικών φορέων προκειμένου να διευκολυνόταν η πραγματοποίηση συναντήσεων. Ιδανικά, εντός των διαμορφωμένων οχημάτων θα ήταν δυνατή η πραγματοποίηση σύντομης συνάντησης με ενδιαφερόμενα άτομα για γνωριμία, αρχική αξιολόγηση της κατάστασης, κινητοποίηση και παραπομπή στο κατάλληλο πλαίσιο εφόσον κρίνόταν αναγκαίο. Σε περιοχές όπου θα ήταν δυνατό να εξασφαλιστεί χώρος από την τοπική κοινωνία οι παρεμβάσεις θα μπορούσαν να είναι επαναλαμβανόμενες στη βάση κοινά αποδεκτού πλαισίου προγραμματισμού και συνεργασίας. Τα άτομα που θα έρχονται σε επαφή με τις κινητές μονάδες θα παραπέμπονταν προκειμένου να παρακολουθήσουν, το κατάλληλο θεραπευτικό

πλαίσιο εκτός της δομής, σε κάποια από τις υπόλοιπες υπηρεσίες του ΚΕΘΕΑ, του ΟΚΑΝΑ ή του ΕΣΥ.

Η Κινητή Μονάδα είχε σχεδιαστεί να συστεγαστεί στην έδρα του Πολυδύναμου Κέντρου Ρόδου, ώστε να μπορεί να δέχεται περιστατικά τα οποία σε συνέχεια της εξόρμησης επιθυμούν να διατηρήσουν θεραπευτική σχέση με το εξειδικευμένο προσωπικό της μονάδας.

Η αρχική, προτεινόμενη στελέχωση της κινητής μονάδας αφορούσε: 1 Ψυχολόγο, 1 Κοινωνικό Λειτουργό, 1 Κοινωνιολόγο/Κοινωνικό Επιστήμονα, 1 Ειδικό Θεραπευτή και 1 Νοσηλεύτη. Η σύνθεση του προσωπικού την ημέρα της επιτόπιας επίσκεψης της ομάδας αξιολόγησης ήταν 4 άτομα (ποσοστό κάλυψης 80%), καθώς η θέση του/της νοσηλεύτη/νοσηλεύτριας δεν καλύφθηκε ποτέ.

26.2 Απολογιστικά Στοιχεία (Πρωτογενή δεδομένα μέχρι 31/12/2023)

Αναφορικά με την κινητή μονάδα από τις 17/07/2019 που είναι η ημερομηνία έναρξης λειτουργίας του έως και τις 31/12/2023 έχει πραγματοποιήσει 425 εξορμήσεις εκτός δομής, έχοντας καταγράψει 4.678 προσεγγίσεις/επαφές (90,5% άνδρες, 9,5% γυναίκες). Παράλληλα, κατά την περίοδο αναφοράς έγιναν 36 παραπομπές σε θεραπευτικά προγράμματα του ΚΕΘΕΑ, ενώ καταγράφηκαν 5.051 δράσεις πρόληψης στην κοινότητα και 3.264 υπηρεσίες σίτισης/ατομικής φροντίδας σε άμεσα εξυπηρετούμενους.

26.3 Δεδομένα από τα ερωτηματολόγια αξιολόγησης

Αντίστοιχα, από τα ερωτηματολόγια που χορηγήθηκαν στους εξυπηρετούμενους για την αξιολόγηση των υπηρεσιών της Κινητής Μονάδας αναδείχθηκαν τα παρακάτω:

Το 94,4% του δείγματος ήταν άνδρες με επικρατέστερη ηλικιακή ομάδα τα 51-60 έτη (44,4%). Περισσότεροι από 6 στους 10 (66,7%) δήλωσαν άνεργοι, το 77,8% δήλωσαν σταθερή στέγη και το 72,2% ανέφεραν παλιότερη εμπειρία σε πρόγραμμα απεξάρτησης. Η πλειοψηφία (72,2%) δήλωσαν πολύ ή πάρα πολύ ικανοποιημένοι από τη λειτουργία της κινητής μονάδας στην περιοχή τους και το 55,6% των

ερωτηθέντων δήλωσε ότι η κινητή μονάδα κάλυψε πολύ ή πάρα πολύ τις ανάγκες και τις προσδοκίες τους. Οι κυριότερες ανάγκες του εν λόγω πληθυσμού, όπως εκφράστηκαν μέσω των ερωτηματολογίων συνοψίζονται στην ενημέρωση-συμβουλευτική, τις υπηρεσίες θεραπείας και τις υπηρεσίες σίτισης και κοινωνικής φροντίδας.

Στα ερωτηματολόγια που συμπληρώθηκαν από συνεργαζόμενους με το Κέντρο φορείς, ανταποκρίθηκαν αρκετές υπηρεσίες, όπως: ΕΚΑΒ, ΚΕΠ, Ελληνική Αστυνομία, Ερυθρός Σταυρός, Πυροσβεστική Υπηρεσία, Δήμος Ρόδου, Γενικό Νοσοκομείου Ρόδου κ.α. Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων ήταν γυναίκες (66,7%), Κοινωνικοί Λειτουργοί (22,2%), απόφοιτοι πανεπιστημίου (55,6%), ενώ η κυρίαρχη ηλικιακή ομάδα ήταν τα 41-50 έτη (38,9%). Επιπρόσθετα, το 55,6% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι καλύπτονται πολύ οι προσδοκίες και οι ανάγκες που υπάρχουν από τη λειτουργία του Πολυδύναμου Κέντρου και το 44% ανέφερε υψηλή ικανοποίηση από την λειτουργία της πράξης. Στις προτάσεις για ενίσχυση των δράσεων που καταγράφηκαν ξεχωρίζουν οι δράσεις δημοσιοποίησης στον τοπική κοινωνία (ενημέρωση στα ΜΜΕ, ημερίδες, συνέδρια, ομιλίες κ.α), η σταθερότερη παρουσία της κινητής μονάδας στο πεδίο και αναλυτική καταγραφή των ωφελούμενων, οι κοινές δράσεις με συνεργαζόμενους φορείς και η επαρκέστερη στελέχωση.

Στην συνέχεια και σε ό,τι αφορά τα ερωτηματολόγια που συμπληρώθηκαν από το κοινό της πόλης αναδεικνύεται μόνο οι μισοί από τους ερωτώμενους (50%) γνωρίζουν την ύπαρξη και τη λειτουργία της κινητής μονάδας, ενώ το 60% του δείγματος αξιολογεί ως πολύ/πάρα πολύ αναγκαία για την πόλη τη λειτουργία της κινητής μονάδας.

Τέλος, αναφορικά με τα ερωτηματολόγια αξιολόγησης, τα οποία συμπληρώθηκαν από το προσωπικό της πράξης (μόνιμο και με σύμβαση ορισμένου χρόνου ΕΣΠΑ), σημειώθηκαν τα εξής:

Το σύνολο του προσωπικού εκφράζεται ιδιαίτερα θετικά σχετικά με το γεγονός ότι η ύπαρξη και λειτουργία της κινητής μονάδας απαντάει στις πραγματικές ανάγκες του πληθυσμού στο νησί της Ρόδου. Αξίζει να αναφερθεί, επίσης η άποψη του

προσωπικού ότι η εν λόγω πράξη δημιουργήθηκε βάσει πραγματικών τοπικών αναγκών, η μέτριας επάρκειας στελέχωση, ο επαρκής σχεδιασμός, η με ελλείψεις εκπαίδευση του προσωπικού, η μέτρια υποστήριξη από το πρόγραμμα υλοποίησης και η ελλειμματική αντίστοιχη υποστήριξη από τις κεντρικές υπηρεσίες του ΚΕΘΕΑ, η μέτρια προς καλή αποτελεσματικότητα σε σχέση με την κάλυψη των αναγκών των εξυπηρετούμενων και την επίτευξη των στόχων που είχαν τεθεί, καθώς και η αρκετά καλή επίδραση της λειτουργίας της μονάδας στην τοπική κοινωνία.

26.4 Σημειώσεις – Παρατηρήσεις από την επίσκεψη της ομάδας αξιολόγησης (Πολυδύναμο + Κινητή Μονάδα)

Κατά την επίσκεψη αξιολόγησης και την συνάντηση με το προσωπικό η οποία έλαβε χώρα στις 29/6/2023 στον χώρο του πολυδύναμου κέντρου, αλλά και στην συνέχεια στον χώρο του συμβουλευτικού σταθμού (ΠΡΟΚΑΤ). Η ομάδα εργασίας είχε την ευκαιρία να συμμετάσχει και σε εξόρμηση του προσωπικού της κινητής μονάδας σε χώρο συνάθροισης χρηστών, στα ερείπια ενός παλιού νοσοκομείου του νησιού ο οποίος γειτνιάζει με τις εγκαταστάσεις του συμβουλευτικού σταθμού και στον οποίο η κινητή μονάδα παρεμβαίνει σταθερά 2 φορές την εβδομάδα.

Καταρχάς, από την συζήτηση με το προσωπικό, καταγράφηκαν τα εξής:

Η παρουσία του Πολυδύναμου Κέντρου στο νησί της Ρόδου ήδη από το 2016, πολύ πριν την έναρξη των πράξεων ΕΣΠΑ, το έχει εγκαταστήσει στην συνείδηση της κοινωνίας της Ρόδου. Μολονότι πρόκειται για την παλιότερη πράξη ΕΣΠΑ στο ΚΕΘΕΑ, εντούτοις το προσωπικό ανέφερε ότι ο ΟΚΑΝΑ έφτασε και παρενέβη στο νησί ακόμη πιο πριν από το ΚΕΘΕΑ. Αναφορικά με την στελέχωση της πράξης, αναφέρθηκε ότι η θέση του νοσηλευτή στην κινητή μονάδα ήταν η μόνη που δεν καλύφθηκε ποτέ. Στο Συμβουλευτικό Κέντρο πραγματοποιούνται ομάδες κινητοποίησης για πρόνομες και νόμιμες εξαρτήσεις, ενώ παρέχονται και υπηρεσίες θεραπείας. Οι υπηρεσίες δίνονται εκτός πό τους ενήλικες και στον πληθυσμό των εφήβων/νεαρών ενηλίκων. Ακόμη, δύο φορές την εβδομάδα, στις παλιές εγκαταστάσεις του συμβουλευτικού σταθμού λειτουργεί «Στέκι», το οποίο έπεται χρονικά των εξορμήσεων της κινητής μονάδας, και στο οποίο δεν ανοίγονται κλινικοί φάκελοι, ούτε υπογράφεται

συμβόλαιο με τους εξυπηρετούμενους. Στο νέο κτίριο γίνονται οι ομάδες Κινητοποίησης και Θεραπείας εφήβων και τζόγου και παράλληλα πραγματοποιούνται και όλες οι ομάδες της οικογένειας.

Σε ότι αφορά την Κινητή Μονάδα, μέχρι το 2019 πραγματοποιούνταν μόνο περιπατητικές εξορμήσεις στις «πιάτσες», στα φαρμακεία, στους δημόσιους φορείς και τις υπηρεσίες. Για τις μακρινές διαδρομές το προσωπικό χρησιμοποιούσε τα προσωπικά του οχήματα, ενώ από το 2019-2022 η Κινητή Μονάδα, λόγω υποστελέχωσης συμμετείχε σε όλες τις ομάδες και τις δραστηριότητες του Πολυδύναμου Κέντρου.

Η κατάσταση στο πεδίο αναφέρθηκε ως απρόβλεπτη (καβγάδες, έλλειψη χρήσης-νεύρα, χρήση την ώρα της παρέμβασης, δυσκολίες στις φωτογραφίες που το προσωπικό οφείλει να βγάζει). Η «πιάτσα» στο παλιό νοσοκομείο, όπου η Κινητή Μονάδα παρεμβαίνει, αποτελεί έναν βρώμικο, μολυσμένο χώρο, γεμάτο με σκουπίδια, χρησιμοποιημένο ενέσιμο εξοπλισμό, χάπια κλπ. Συνθέτοντας με αυτόν τον τρόπο έναν χώρο εγκατάλειψης, πλήρως αντιθετικό ως προς την κοσμοπολιτική εικόνα ενός τουριστικού νησιού, όπως είναι η Ρόδος. Στον εν λόγω χώρο, δεν παρεμβαίνουν αστυνομικές ή άλλες δημοτικές αρχές, αφήνοντας εσκεμμένα συγκεντρωμένους τους χρήστες στο συγκεκριμένο χώρο, μακριά από τη δημόσια θέα άλλων κεντρικών χώρων της πόλης.

Εκτός της δράσης αυτής, το προσωπικό της Κινητής Μονάδας έχει οργανώσει εξορμήσεις και ενημερωτικές συναντήσεις σε μακρινούς προορισμούς, με στόχο τη δικτύωση του οργανισμού, την κοινοποίηση των υπηρεσιών του ΚΕΘΕΑ και την πρόληψη των εξαρτήσεων, νόμιμων και παράνομων. Παράλληλα, αναφέρθηκε ότι η Κινητή Μονάδα δουλεύει βάσει συγκεκριμένου πλαισίου λειτουργίας, οργανώνει τακτικά ενημερωτικά περίπτερα, σεμινάρια πρόληψης και ενημέρωσης σε σχολεία και πανεπιστημιακές σχολές στην Ρόδο, στη Σύμη και την Κάρπαθο, σε συνεργασία με το Πολυδύναμο Κέντρο, ενώ σχεδιάστηκε και υλοποιείται μακροχρόνια παρέμβαση σε τοπικό καταυλισμό Ρομά («Κορακόνερο»), μέσω σταθερής εβδομαδιαίας παρουσίας στο σχολικό συγκρότημα που φοιτούν και στοχευμένες παρεμβάσεις δευτερογενούς πρόληψης στα τμήματα ένταξης

Τέλος, αναφέρθηκε συνεργασία με τον OKANA για εξυπηρετούμενους, οι οποίοι επιθυμούν να ενταχθούν σε στεγνό πρόγραμμα, καθώς και ενημερωτικές και συνεργατικές Δράσεις στα υπόλοιπα νησιά της Δωδεκανήσου , που υπάγονται στις αρμοδιότητες του ΚΕΘΕΑ ΑΡΙΑΔΝΗ.

Ζ6.5 Προτεινόμενες ενέργειες (Πολυδύναμο + Κινητή Μονάδα)

- Παροχή υπηρεσιών: Η παρουσία δομημένης «πιάτσας» σε πόλη της περιφέρειας είναι κάτι που δεν καταγράφεται συχνά. Το γεγονός αυτό μπορεί να αποτελέσει πρώτης τάξης ευκαιρία ώστε να οργανωθούν και να υλοποιηθούν έρευνες πεδίου στον πληθυσμό των ενεργών χρηστών που συγκεντρώνεται εκεί (π.χ έρευνα διερεύνησης αναγκών, έρευνα για νέες ουσίες και νέους τρόπους χρήσης κλπ.). Ακόμη, χρειάζεται να διερευνηθεί και να τεκμηριωθεί η ανάγκη για παροχή ενέσιμου υλικού –μέσω ανταλλαγής ή διανομής- στους εξυπηρετούμενους που προσεγγίζονται εκτός δομής, μέσω των εξορμήσεων της κινητής μονάδας. Εντατικοποίηση των παρεμβάσεων πρόληψης/έγκαιρης παρέμβασης στα σχολεία και τις πανεπιστημιακές σχολές του νησιού
- Κατάρτιση εργαζομένων: Αυξημένη ανάγκη για εκπαίδευση του προσωπικού σε σχέση με το φορέα και τις θεραπευτικές διαδικασίες, αλλά και εξειδικευμένους τομείς όπως: η παρέμβαση στο δρόμο (παραπομπές κρίσης, αντιμετώπιση οξέων περιστατικών στο πεδίο κ.α.), ο πληθυσμός των εφήβων και η εξάρτηση από το αλκοόλ. Επαφή και ανταλλαγή τεχνογνωσίας με Κινητές Μονάδες του ΚΕΘΕΑ, οι οποίες λειτουργούν πολλά χρόνια σε μεγαλύτερες πόλεις.
- Δικτύωση/Συνεργασίες: Χρειάζεται να αναπτυχθούν περισσότερο οι σχέσεις και η συνεργασία με τους τοπικούς φορείς στη Ρόδο, με έμφαση στους δημόσιους οργανισμούς (Αστυνομία, Νοσοκομείο, Πρόληψη κλπ.), αλλά και με τον υπόλοιπο ιστό υπηρεσιών του ΚΕΘΕΑ ΑΡΙΑΔΝΗ στην Κρήτη

(Θεραπευτική Κοινότητα, Μονάδα Διπλής Διάγνωσης κλπ.), ώστε να αυξηθούν οι παραπομπές προς τα εκεί.

ΤΕΛΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

- Προτείνεται το Πολυδύναμο Κέντρο Χανίων και Αγ. Νικολάου να ενισχυθούν με Κινητές Μονάδες
- Τα Πολυδύναμα Κέντρα Χανίων και Αγ. Νικολάου να ενσωματώσουν τα αντίστοιχα Συμβουλευτικά Κέντρα και να μετεξελιχθούν σε Μονάδες παροχής ολοκληρωμένης θεραπείας (Ανοιχτές Δομές)
- Παροχή ολοκληρωμένης θεραπευτικής παρέμβασης, όπου οι εξυπηρετούμενοι θα έχουν τη δυνατότητα ολοκλήρωσης της θεραπευτικής τους πορείας στη Μονάδα Διπλής Διάγνωσης
- Διερεύνηση και τεκμηρίωση της ανάγκης για παροχή ενέσιμου υλικού, μέσω ανταλλαγής ή διανομής στη Ρόδο

Η. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΠΑ ΤΗΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

H1. ΜΟΝΑΔΑ ΓΙΑ ΤΟ ΑΛΚΟΟΛ ΚΑΙ ΤΙΣ ΝΟΜΙΜΕΣ ΕΞΑΡΤΗΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΠΕΙΡΑΙΑ

H2. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΠΕΙΡΑΙΑ

H3. ΜΟΝΑΔΑ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΣΥΝΝΟΣΗΡΟΤΗΤΑ

H4. ΜΟΝΑΔΑ ΑΜΕΣΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΜΕ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΙΝΗΤΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ

H1. ΜΟΝΑΔΑ ΑΠΕΞΑΡΤΗΣΗΣ ΑΠΟ ΤΟ ΑΛΚΟΟΛ ΚΑΙ ΤΙΣ ΝΟΜΙΜΕΣ ΕΞΑΡΤΗΣΕΙΣ

H1.1. Έναρξη λειτουργίας - στελέχωση - στόχοι δράσης

Η Μονάδα Απεξάρτησης από το Αλκοόλ και τις Νόμιμες Εξαρτήσεις έχει έδρα τον Πειραιά και εντάσσεται στο πρόγραμμα ΚΕΘΕΑ ΝΟΣΤΟΣ. Ξεκίνησε να λειτουργεί 1/1/2023.

Σκοπός για την δημιουργία της Μονάδας ήταν η κάλυψη των αναγκών σε υπηρεσίες συμβουλευτικής και θεραπείας απεξάρτησης από το αλκοόλ, το τζόγο και το διαδικτυο. Η ευρύτερη περιοχή του Πειραιά, των γειτονικών νησιών αλλά και των κοντινών Δήμων του Πειραιά και της Δυτικής Αττικής (Κερατσίνι-Δραπετσώνα, Ασπρόπυργος, Ελευσίνα) στερείται εξειδικευμένων υπηρεσιών για την αντιμετώπιση συγκεκριμένων προβλημάτων. Ειδικότερα για την αντιμετώπιση της εξάρτησης από αλκοόλ και των νόμιμων εξαρτήσεων, η συγκεκριμένη περιοχή δεν διέθετε καμία υπηρεσία πέραν των ιδιωτών ιατρών. Ακόμη, ο πληθυσμός που κατοικεί στα νησιά της Περιφέρειας Αττικής μετακινείται δύσκολα σε περιοχές μακρινής εμβέλειας για να αναζητήσει υπηρεσίες υποστήριξης. Σε αρκετές περιπτώσεις πρόκειται για άτομα με σημαντικά οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα, αλλά και προβλήματα ψυχικής υγείας. Τέλος, θα πρέπει να αναφερθεί η παρουσία μεγάλου αριθμού μεταναστών από τις χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, κυρίως στις περιοχές του Ασπρόπυργου και της Ελευσίνας, με βαριά χρήση αλκοόλ.

Βασικοί στόχοι της Μονάδας ήταν:

- Η συμβουλευτική υποστήριξη ατόμων που έχουν προβλήματα με τη χρήση, κατάχρηση και εξάρτηση από το αλκοόλ, το τζόγο και την προβληματική χρήση διαδικτύου.
- Η θεραπεία απεξάρτησης εφόσον έχουν αντίστοιχο αίτημα.
- Η συμβουλευτική και υποστήριξη των οικογενειών τους.
- Η παραπομπή σε άλλες δημόσιες δομές σύμφωνα με τις ανάγκες των εξυπηρετούμενων (π.χ. αποτοξίνωση από το αλκοόλ, διπλή διάγνωση κ.ά.).
- Η ενημέρωση της κοινότητας για τις δυνατότητες απεξάρτησης.

Ο πληθυσμός-στόχος είναι ενήλικες που έχουν προβληματική σχέση με την κατανάλωση αλκοόλ, τα τυχερά παιχνίδια και το διαδίκτυο/gaming, έφηβους άνω των 16 ετών που έχουν προβληματική χρήση του διαδικτύου και μέλη της οικογένειας ή στενού περιβάλλοντος των εξυπηρετούμενων.

Η προσέγγιση της Μονάδας είναι εξατομικευμένη με βάση τις ιδιαίτερες ανάγκες κάθε ατόμου, δίνοντας έμφαση στην ατομική συμβουλευτική. Οι υπηρεσίες της προσφέρονται σε εξωτερική βάση και περιλαμβάνουν: τη φάση κινητοποίησης αποτελούμενη από 4-6 ατομικές συναντήσεις, τη φάση συμβουλευτικής απεξάρτησης διάρκειας 1,5-2 έτη και τη φάση follow up διάρκειας 6-12 μηνών.

Η προβλεπόμενη στελέχωση της Μονάδας περιελάμβανε μία θέση ψυχιάτρου (part-time), δύο θέσεις ψυχολόγων, δύο θέσεις κοινωνικών λειτουργών, μία θέση ειδικού θεραπευτή (part-time) και μία θέση διοικητικού προσωπικού. Κατά το χρόνο της αξιολόγησης, η Μονάδα στελεχωνόταν από δύο ψυχολόγους, δύο κοινωνικούς λειτουργούς, έναν ειδικό θεραπευτή και ένα άτομο διοικητικών/λογιστικών καθηκόντων ενώ δεν υπήρχε ψυχίατρος.

Η Μονάδα είχε θέση ως στόχο να εξυπηρετήσει συνολικά 550 άτομα καθ' όλη τη διάρκεια της λειτουργίας της.

H1.2 Απολογιστικά στοιχεία

Από την έναρξη λειτουργίας της μέχρι και την 31/12/2023, έλαβαν υπηρεσίες από τη συγκεκριμένη Μονάδα συνολικά 257 άμεσα εξυπηρετούμενοι. Από αυτούς, 59 εξυπηρετούμενοι αντιμετώπιζαν προβλήματα με το αλκοόλ, 4 εξυπηρετούμενοι αντιμετώπιζαν προβλήματα εξάρτησης με το διαδίκτυο και 194 εξυπηρετούμενοι αντιμετώπιζαν προβλήματα εξάρτησης με τον τζόγο. Ακόμη, έλαβαν υπηρεσίες 114 έμμεσα εξυπηρετούμενοι (γονείς και συγγενείς).

Συνολικά, παραπέμφθηκαν 4 άμεσα εξυπηρετούμενοι σε επόμενη φάση θεραπείας εντός και εκτός ΚΕΘΕΑ. Από αυτούς, 3 άτομα αντιμετώπιζαν προβλήματα με το αλκοόλ και 1 άτομο αντιμετώπιζε προβλήματα εξάρτησης με τον τζόγο.

H1.3 Δεδομένα από τα ερωτηματολόγια αξιολόγησης

Από ερωτηματολόγια που διαμοιράσθηκαν στο προσωπικό ΕΣΠΑ της Μονάδας Απεξάρτησης από το Αλκοόλ και τις Νόμιμες Εξαρτήσεις Πειραιά καθώς και του Προγράμματος Κοινωνικής Ένταξης Πειραιά, προέκυψε ότι το σύνολο (100%) των ερωτηθέντων πιστεύει ότι η λειτουργία των δομών βασίστηκε πολύ έως και πάρα πολύ στις πραγματικές ανάγκες της περιοχής υλοποίησης.

Το 66,7% θεωρεί ότι η εκπαίδευση που έλαβε προκειμένου να δουλέψει στις δομές αυτές είχε ελλείψεις. Αξιοσημείωτο είναι ότι το 100% των ερωτηθέντων θεωρεί ότι η υποστήριξη που είχε η Δομή μέχρι σήμερα από τις κεντρικές υπηρεσίες του ΚΕΘΕΑ ήταν με ελλείψεις.

Όλοι στο σύνολό τους (100%) θεωρούν ότι οι ανάγκες των εξυπηρετούμενων καλύπτονται πολύ αποτελεσματικά, όπως επίσης και ότι οι στόχοι λειτουργίας των δομών έχουν επιτευχθεί πολύ μέχρι σήμερα. Επίσης, το 100% πιστεύει ότι η μέχρι σήμερα επίδραση της λειτουργίας των δύο δομών στην τοπική κοινωνία ήταν σημαντική έως και πολύ σημαντική. Τέλος, όλοι στο σύνολό τους (100%) απάντησαν ότι έχουν εκπληρωθεί οι προσωπικοί τους στόχοι πολύ έως και πάρα πολύ μέσα από τη συμμετοχή τους στις δύο αυτές δομές.

H1.4. Δικτύωση-Συνεργασίες

Όσον αφορά τη διασύνδεση με άλλους φορείς, η Μονάδα έχει δημιουργήσει ένα σημαντικό δίκτυο επαφών και συνεργατών.

- Μονάδα Σωματικής Αποτοξίνωσης (DETOX) Αττικής
- Γενικό Νοσοκομείο Αιγίνης «Ο Άγιος Διονύσιος»
- Ηπατολογικό Ιατρείο του Γενικού Νοσοκομείου Δυτικής Αττικής "Η Αγία Βαρβάρα" για την άμεση διεξαγωγή εξετάσεων

- Τζάνειο Νοσοκομείο
- Μεταξύ Αντικαρκινικό Νοσοκομείο Πειραιά
- Νοσοκομείο Νίκαιας «Άγιος Παντελεήμων»
- 1^η και 2^η ΤΟΜΥ Πειραιά-Καμίνια
- 1^η και 2^η ΤΟΜΥ Κορυδαλλού
- Κέντρο Υγείας Κερατσινίου
- Ψυχολογική Υποστήριξη Ενηλίκων Κορυδαλλού
- Δημοτικά ιατρεία Νίκαιας – Ρέντη
- Κέντρα Πρόληψης της Υγείας Νίκαιας – Ρέντη, Σαλαμίνας, Περάματος
- Ιατρείο Κοινωνικής Αλληλεγγύης Ιλίου
- Ξενώνας Μεταβατικής Φιλοξενίας των άστεγων χρηστών ψυχοδραστικών ουσιών
- Χατζηκυριάκειο Ίδρυμα Παιδικής Προστασίας
- Γραφείο Στήριξης Ανέργων Κορυδαλλού
- Δομή Παροχής Βασικών Αγαθών Κορυδαλλού
- Συμβουλευτικά Κέντρα Γυναικών Σαλαμίνας, Κερατσινίου, Κορυδαλλού
- Ψυχοκοινωνική Υπηρεσία Κερατσινίου
- Κοινωνικό Φροντιστήριο Κορυδαλλού
- Κοινωνικά Παντοπωλεία Πειραιά, Κορυδαλλού, Περάματος, Σαλαμίνας, Αίγινας
- Κοινωνικά Φαρμακεία Πειραιά, Κερατσινίου, Νίκαιας – Ρέντη, Κορυδαλλού
- Δομή Παροχής Συσιτίου Κερατσινίου
- Κοινωνικό συσσίτιο Πειραιά
- Κέντρα Κοινότητας Πειραιά, Κορυδαλλού, Δραπετσώνας, Κερατσινίου, Περάματος, Ελευσίνας, Σαλαμίνας, Αίγινας
- Κοινωνικές υπηρεσίες των Δήμων Πειραιά, Νίκαιας, Σαλαμίνας, Ελευσίνας, Κορυδαλλού, Περάματος
- Τοπική Μονάδα Ενεργών Πολιτών «ΤΟ ΛΙΜΑΝΙ ΤΗΣ ΑΓΩΝΙΑΣ»
- Κοι.Σ.Π.Ε. «Πλώρη»
- Κοινωνική Συνεταιριστική Επιχείρηση «Δροσοσταλίδα»
- Σύλλογος Ασθενών Ήπατος Ελλάδος «Προμηθέας»

- Σύλλογος Οροθετικών Ελλάδος «Θετική Φωνή»
- 1ο Δημοτικό σχολείο Περάματος
- Ανοιχτό Σχολείο Μεταναστών Πειραιά
- ΚΕΔΑΣΥ Πειραιά
- Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Ψυχικής Υγιεινής Ε.Π.Ι.Ψ.Υ.
- Εταιρεία Ψυχοκοινωνικών Μελετών «ΠΛΟΕΣ»
- Ελληνική Αστυνομία
- Τμήμα Επιμελητών Ανηλίκων Πειραιά
- Γραφείο Κοινωνικών Λειτουργιών Κορυδαλλού

H1. 5. Παρατηρήσεις – Συμπεράσματα

Η ομάδα αξιολόγησης επισκέφθηκε την εν λόγω Μονάδα στις 16/10/2023 και από τη συζήτηση που ακολούθησε προέκυψαν τα εξής:

- Στην περιοχή του Πειραιά υπάρχει Συμβουλευτικό Κέντρο του ΚΕΘΕΑ πριν τη δημιουργία της Μονάδας Απεξάρτησης από το Αλκοόλ και τις Νόμιμες εξαρτήσεις. Αυτό σημαίνει ότι υπήρχε γνώση των αναγκών της περιοχής.
- Η Μονάδα εξυπηρετεί ενήλικες που έχουν προβληματική σχέση με την κατανάλωση αλκοόλ, τα τυχερά παιχνίδια και το διαδίκτυο/gaming, έφηβους άνω των 16 ετών που έχουν προβληματική χρήση του διαδικτύου και μέλη της οικογένειας ή στενού περιβάλλοντος των εξυπηρετούμενων.
- Δεν είχε καλυφθεί η προβλεπόμενη θέση ψυχιάτρου.
- Τα άτομα με πρόβλημα αλκοόλ σε περίπτωση που χρειάζονται αποτοξίνωση παραπέμπονται στη Μονάδα αποτοξίνωσης detox και στους ψυχιάτρους του ΚΕΘΕΑ. Υπάρχουν αρκετές γυναίκες με πρόβλημα αλκοόλ συγκριτικά με τις άλλες εξαρτήσεις (όλο το ηλικιακό φάσμα, διαφορετικό μορφωτικό επίπεδο αλλά κοινό χαρακτηριστικό η κακοποίηση όλων των μορφών).
- Τα άτομα με πρόβλημα τζόγου συνήθως παίζουν στοίχημα, φρουτάκια και ηλεκτρονικό τζόγο.
- Εκφράστηκε η δυσκολία ότι το ίδιο προσωπικό έχει και τους άμεσα εξυπηρετούμενους και τους έμμεσα –θέματα συνεξάρτησης.

- Ο στόχος έχει επιτευχθεί σύμφωνα και με τα απολογιστικά στοιχεία.

H1.6. Προτάσεις βελτίωσης

- Εκπαίδευση του προσωπικού και ειδικότερα για το πρόβλημα του τζόγου.
- Εύρεση ψυχιάτρου καθώς είναι απαραίτητο κυρίως για την εξάρτηση από το αλκοόλ.
- Σημαντική η συνέχιση της λειτουργίας της μονάδας καθώς το πρόβλημα των νόμιμων εξαρτήσεων έχει αυξητική τάση τα τελευταία χρόνια. Επιπλέον η περιοχή του Πειραιά στερείται εξειδικευμένων υπηρεσιών για την αντιμετώπιση συγκεκριμένων προβλημάτων.

H2. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΠΕΙΡΑΙΑ

H2.1. Έναρξη λειτουργίας - στελέχωση - στόχοι δράσης

Το Πρόγραμμα Κοινωνικής Ένταξης του ΚΕΘΕΑ ΝΟΣΤΟΣ, με έδρα τον Πειραιά, εντάσσεται στο πλαίσιο των δράσεων υποστήριξης των μελών του θεραπευτικού προγράμματος για ομαλότερη κοινωνική ένταξη. Η λειτουργία του ξεκίνησε 1/1/2023.

Βασικός στόχος των δράσεων επανένταξης ήταν η άρση των αιτιών του κοινωνικού αποκλεισμού των πρώην χρηστών ναρκωτικών ουσιών που ολοκληρώνουν το κύριο μέρος της θεραπευτικής διαδικασίας (θεραπευτική κοινότητα), επανασυνδέοντας τους με την εκπαιδευτική διαδικασία και υποστηρίζοντας τους στην επιστροφή τους στην αγορά εργασίας. Τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν αφορούν τόσο νομικές και οικονομικές εκκρεμότητες, που έχουν συσσωρεύσει κατά τη διάρκεια της εμπλοκής τους με τη χρήση, όσο και βασικές ελλείψεις σε δεξιότητες απαραίτητες για την ένταξη τους στην αγορά εργασίας. Οι προτεινόμενες δράσεις της Κοινωνικής Ένταξης Πειραιά ήταν:

- Νομική συμβουλευτική των εξυπηρετούμενων (ευαισθητοποίηση των ενδιαφερόμενων για την σημασία αντιμετώπισης νομικών εκκρεμοτήτων που δημιουργήθηκαν κατά την διάρκεια παραμονής τους στην «πιάτσα», αποτελεσματική αντιμετώπιση των υποθέσεων, ποινικής ή διοικητικής φύσης)
- Υποστήριξη των εξυπηρετούμενων σε θέματα που αφορούν την οικονομική δραστηριότητα (φορολογικές υποχρεώσεις, την διεκδίκηση επιδομάτων και κοινωνικών μερισμάτων και την συμβουλευτική σε θέματα επιχειρηματικότητας)
- Ανάπτυξη προεπαγγελματικών και επαγγελματικών δεξιοτήτων των εξυπηρετούμενων (Επαγγελματικός προσανατολισμός, συμβουλευτική καριέρας)
- Επανασύνδεση με το εκπαιδευτικό σύστημα (συμβουλευτική και καθοδήγηση σε θέματα εκπαίδευσης και συμμετοχή σε εκπαιδευτικές εξετάσεις).

Σύμφωνα με τον αρχικό σχεδιασμό δράσης, είχε προβλεφθεί η στελέχωση της Κοινωνικής Ένταξης Πειραιά με οκταμελές προσωπικό. Συγκεκριμένα, περιελάμβανε θέσου νομικού, θέση θεραπευτικού προσωπικού, θέση οικονομικού επιστήμονα, θέση εικαστικού και τέσσερεις θέσεις εκπαιδευτών μερικής απασχόλησης σε διάφορες ειδικότητες (πολυμέσα, animation, μαθηματικά, φιλολογικά μαθήματα). Κατά το χρόνο της αξιολόγησης, η Κοινωνική Ένταξη απαρτιζόταν από νομικό, εικαστικό, λογιστή, φιλόλογο, μαθηματικό και ειδικό θεραπευτή.

H2.2 Απολογιστικά στοιχεία

Δεν υπάρχουν απολογιστικά στοιχεία.

H2.3 Δεδομένα από τα ερωτηματολόγια αξιολόγησης

Δεν διαμοιράσθηκαν ερωτηματολόγια από την Κοινωνική Ένταξη.

H2.4. Δικτύωση-Συνεργασίες

Η Κοινωνική Ένταξη Πειραιά έχει αναπτύξει δικτύωση με την ευρύτερη περιοχή του Πειραιά και έχει πραγματοποιήσει ενημερωτικές δράσεις αναφορικά με το έργο και τη λειτουργία της σε διάφορους τοπικούς φορείς και στην Υπηρεσία Επιμελητών Ανηλίκων Πειραιά. Επιπλέον, έχει συνάψει συνεργασίες με το Εργαστήριο Αστικού Περιβάλλοντος του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου, με το Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής και με το Κέντρο Ημέρας για έφηβους και νέους με αυτισμό ΠΛΟΕΣ – Ε.ΨΥ.ΜΕ.

H2. 5. Παρατηρήσεις – Συμπεράσματα

Η ομάδα αξιολόγησης επισκέφθηκε την Κοινωνική Ένταξη Πειραιά στις 17/10/2023 και από τη συζήτηση που ακολούθησε προέκυψαν τα εξής:

- Η Κοινωνική Ένταξη παρέχει υπηρεσίες στους εξυπηρετούμενους που συμμετέχουν στη φάση της Θεραπευτικής Κοινότητας, της Επανένταξης, της Μεταθεραπευτικής υποστήριξης και των υπηρεσιών θεραπείας για τις Νόμιμες εξαρτήσεις. Σε κάποιες περιπτώσεις λειτουργεί και κοινή ομάδα εξυπηρετούμενων από διαφορετικές φάσεις θεραπείας.
- Οι παρεχόμενες υπηρεσίες αναπτύσσονται στους παρακάτω άξονες:

Νομική συμβουλευτική: εβδομαδιαίες συναντήσεις με τα μέλη υπό τη μορφή επιμορφωτικών σεμιναρίων με στόχο την ενημέρωση για τους φορείς της Πολιτείας και το Σύνταγμα, τα εργασιακά δικαιώματα και την κατανόηση των φορολογικών υποχρεώσεων και ασφαλιστικών ζητημάτων καθώς και την κινητοποίησή τους σχετικά με την υποχρέωση και το δικαίωμα συμμετοχής στις εκλογές και με τον ρόλο του ενεργού πολίτη στην κοινωνία, παροχή επιμορφωτικού υλικού με τη μορφή οδηγού προς τα μέλη με εργασιακές ιστοσελίδες, forum και εφαρμογές της σύγχρονης Ψηφιακής Διακυβέρνησης και κινητοποίηση για την αντιμετώπιση τυχόν νομικών εκκρεμοτήτων από την χρήση.

Συμβουλευτική επαγγελματικού προσανατολισμού: κινητοποίηση για εργασιακή δραστηριοποίηση και ενημέρωση σε θέματα επιχειρηματικότητας, καθοδήγηση για

τη σωστή αναζήτηση πηγών πληροφόρησης σχετικά με ευκαιρίες εργασίας, εξατομικευμένη καθοδήγηση σε εργασιακά θέματα και υποστήριξη σε επαγγελματικά ζητήματα, παροχή βοήθειας στην δημιουργία του βιογραφικού σημειώματος, προετοιμασία για την διαδικασία συνέντευξης, πληροφόρηση σχετικά με την κινητοποίηση απόκτησης επαγγελματικών πιστοποιήσεων και άλλων συναφών προσόντων για την ενίσχυση του επαγγελματικού προφίλ τους.

Επανασύνδεση με το εκπαιδευτικό σύστημα μέσω της πιστοποίησης τυπικής εκπαίδευσης με συμμετοχή των μελών σε μαθήματα ως κατ' οίκο διδαχθέντες, για απόκτηση απολυτήριου και συμμετοχή σε πανελλαδικές εξετάσεις.

Ανάπτυξη προ-επαγγελματικών και επαγγελματικών δεξιοτήτων μέσω του σύγχρονου Δημιουργικού Εργαστηρίου και επίτευξη αλληλεπίδρασης και συνεργασίας μελών από διαφορετικές μονάδες του. Ένας από τους βασικούς στόχους του εργαστηρίου είναι η συμμετοχή των μελών σε πολιτιστικές εκδηλώσεις αποσκοπώντας στην πνευματική τους καλλιέργεια επιταχύνοντας την κοινωνική τους επανένταξη. Επιπροσθέτως, οι εν λόγω δράσεις συμβάλλουν στη δικτύωση με άλλους φορείς αλλά και στην εξωστρέφεια του Προγράμματος Κοινωνικής Ένταξης.

H2.6. Προτάσεις βελτίωσης

- Σημαντική δράση ενίσχυσης των εξυπηρετούμενων που συμμετέχουν σε κάποια φάση θεραπείας για την ομαλότερη κοινωνική ένταξή τους.

H3. Μονάδα για άτομα με ψυχιατρική συννοσηρότητα στην Αθήνα

H3.1 Έναρξη λειτουργίας – Στελέχωση – Στόχοι - Δικτύωση

Η Μονάδα για άτομα με ψυχιατρική συννοσηρότητα (ή μονάδα Διπλής Διάγνωσης) στην Αθήνα εντάχθηκε στο οργανόγραμμα του ΚΕΘΕΑ ΕΞΕΛΙΞΙΣ και ξεκίνησε τυπικά να παρέχει υπηρεσίες την 1^η Ιανουαρίου 2023, αλλά επί της ουσίας ξεκίνησε να υποδέχεται άμεσα ενδιαφερόμενους νωρίτερα, την 1^η Οκτωβρίου 2022. Η εν λόγω πράξη ΕΣΠΑ, μαζί με τη Μονάδα Άμεσης Πρόσβασης στην Αθήνα, είναι οι τελευταίες

-ως προς τον χρόνο έναρξης υλοποίησης- πράξεις ΕΣΠΑ στο ΚΕΘΕΑ. Η έδρα της είναι σε κεντρικό σημείο πλησίον της πλατείας Εξαρχείων, σε κτίριο που λειτουργούν παράλληλα και άλλες μονάδες του ΚΕΘΕΑ ΕΞΕΛΙΞΙΣ.

Η αρχικά προβλεπόμενη στελέχωση της Μονάδας ήταν 7 άτομα με τις ακόλουθες ειδικότητες: 2 ψυχίατροι, 1 ψυχολόγος, 1 κοινωνικός λειτουργός, 1 ειδικός θεραπευτής, 1 νοσηλεύτης, και 1 εργοθεραπευτής. Οι θέσεις των ψυχιάτρων και του νοσηλευτή δεν καλύφθηκαν ποτέ κατά τη διάρκεια της πράξης, παρά τις συνεχείς επαναπροκηρύξεις. Ως εκ τούτου, αποφασίστηκε αλλαγή των απαιτούμενων ειδικοτήτων και η τελική σύνθεση του προσωπικού αφορούσε: 3 ψυχολόγους, 2 κοινωνικούς λειτουργούς, 1 ειδικός θεραπευτής, 1 εργοθεραπευτής (ποσοστό κάλυψης 100%). Εκτός των στελεχών ΕΣΠΑ, η Μονάδα Διπλής Διάγνωσης συνεργάζεται άμεσα, σε καθημερινή βάση, με 2 ψυχιάτρους, 1 παθολόγο, 2 οδοντιάτρους και 1 προσωπικό γραμματείας -όλοι μόνιμο προσωπικό του ΚΕΘΕΑ- οι οποίοι χωροταξικά στεγάζονται στο ίδιο κτίριο.

Ο βασικός στόχος της δημιουργίας της Μονάδας Διπλής Διάγνωσης ήταν η διάγνωση και αντιμετώπιση των ψυχικών προβλημάτων σε συνδυασμό με την κατάχρηση ουσιών, η αξιολόγηση της σοβαρότητας της κατάστασης, ο κατάλληλος θεραπευτικός σχεδιασμός, η θεραπευτική υποστήριξη και όπου κρίνεται αναγκαίο η παραπομπή και η συνολική υποστήριξη των ατόμων αυτών για κοινωνική ένταξη.

Η αξιολόγηση των προβλημάτων Διπλής διάγνωσης στόχευε να περιλαμβάνει:

- Εντοπισμό και ανταπόκριση σε επείγοντα ή οξεία προβλήματα συννοσηρότητας.
- Αξιολόγηση του βαθμού εξάρτησης και των προβλημάτων στέρησης σε συνδυασμό με τα προβλήματα ψυχικής υγείας και άμεση αντιμετώπισή τους.
- Αξιολόγηση του θεραπευτικού ιστορικού με έμφαση σε προηγούμενα περιστατικά ψυχικής υγείας, εγκλεισμού, ιδρυματισμού, αυτοκτονικών τάσεων κλπ.

- Αξιολόγηση του κινδύνου για overdose ή/και τάσεις αυτοκτονίας καθώς και του κινδύνου εμπλοκής σε εγκληματικές πράξεις βάση του ατομικού προφίλ.
- Καθορισμός της ανάγκης για εξατομικευμένη φαρμακοθεραπεία βάση της ψυχικής νόσου που συνυπάρχει με την εξάρτηση.
- Αξιολόγηση του βαθμού των κοινωνικών προβλημάτων και διερεύνηση των δυνατοτήτων για κοινωνική στήριξη και πλήρη ενσωμάτωση.
- Καθορισμός των προσδοκιών και δυνατοτήτων του κάθε ατόμου από τη θεραπεία και ενίσχυση του κινήτρου του για αλλαγή.
- Συνεργασία με ιατρικές υπηρεσίες και υπηρεσίες πρόνοιας για ολοκληρωμένη παρέμβαση στον ειδικό αυτό πληθυσμό.
- Συμβολή στην ανάπτυξη κοινών πρακτικών καθώς και ενός οδηγού καλών πρακτικών για την αντιμετώπιση θεμάτων ψυχικής υγείας τα οποία συνυπάρχουν με την εξάρτηση.
- Αξιολόγηση/Έρευνα/Στατιστικές/περιγραφή συν-νοσηρότητας, προτάσεις ολοκληρωμένης θεραπευτικής αντιμετώπισης και κοινωνικής ένταξης.

Ως εκ τούτου, οι βασικές λειτουργίες της Μονάδας ύστερα από ένα διάστημα λειτουργίας, περιλαμβάνουν: ατομικές συναντήσεις ψυχολογικής υποστήριξης και συμβουλευτικής, ομάδες απεξάρτησης από τα ναρκωτικά δύο διακριτών φάσεων (κινητοποίησης και αποχής), ομάδα τζόγου, αλκοόλ, εργοθεραπείας και κοινωνικοπρονοιακών ζητημάτων. Παράλληλα πραγματοποιούνται ουροληψίες με τη μέθοδο του drug test, για την πιστοποίηση της αποχής από τη χρήση, ψυχιατρική εκτίμηση και παρακολούθηση, καθώς και υπηρεσίες οικογενειακής υποστήριξης (ατομικά και ομαδικά).

Αναφορικά με τις διαδικασίες δικτύωσης της Μονάδας, αυτές έγιναν κυρίως προς τις δημόσιες και ιδιωτικές ψυχιατρικές δομές, κάποιους ξενώνες και υπνωτήρια άστεγων χρηστών, τα θεραπευτικά προγράμματα του ΚΕΘΕΑ (για τη δυνατότητα εισαγωγών

κρίσης), και τις κοινωνικές υπηρεσίες νοσοκομείων. Ακόμη κατά τη διάρκεια υλοποίησης της πράξης, αναπτύχθηκαν συνεργασίες με τον ΟΚΑΝΑ (μονάδες υποκατάστασης & υπνωτήριο), Κέντρα Ψυχικής Υγείας, ΜΚΟ (Praksis, Θετική Φωνή, ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ), Κοινωνικές Υπηρεσίες Δήμων και το 414 Στρατιωτικό Νοσοκομείο.

H3.2 Απολογιστικά Στοιχεία (Πρωτογενή δεδομένα μέχρι 31/12/2023)

Η Μονάδα Διπλής Διάγνωσης από την 01/10/2022 έως και την 31/12/2023 έχει παράσχει υπηρεσίες σε 311 μοναδικούς αποδέκτες -άμεσα ενδιαφερόμενους- με μέση μηνιαία δύναμη 39,6 εξυπηρετούμενους. Παράλληλα, κατά την περίοδο αναφοράς έγιναν 7 παραπομπές άμεσα εξυπηρετούμενων σε επόμενη φάση εντός ΚΕΘΕΑ (κύρια φάση θεραπείας) και 3 παραπομπές σε άλλες υπηρεσίες εκτός πλαισίου ΚΕΘΕΑ. Αναφορικά με τους έμμεσα εξυπηρετούμενους (μέλη οικογένειας) κατά την περίοδο αναφοράς δόθηκαν υπηρεσίες σε 210 μοναδικούς αποδέκτες, με μέση μηνιαία δύναμη 23,67 εξυπηρετούμενους.

H3.3 Δεδομένα από τα ερωτηματολόγια αξιολόγησης

Από τα ερωτηματολόγια που χορηγήθηκαν στους εξυπηρετούμενους για την αξιολόγηση των υπηρεσιών της Μονάδας Διπλής Διάγνωσης στην Αθήνα προέκυψαν τα ακόλουθα:

Το 70% του δείγματος ήταν άνδρες και οι επικρατέστερες ηλικιακές ομάδες ήταν 31-40 ετών (31,7%) και 21-30 ετών (28,3%). Οι μισοί σχεδόν εξυπηρετούμενοι (48,3%) δήλωσαν σταθερή εργασία, ενώ το 65% των ερωτώμενων ανέφεραν ότι δεν έχουν παλιότερη εμπειρία σε πρόγραμμα απεξάρτησης. Η πλειοψηφία (88,4%) δήλωσαν πολύ ή πάρα πολύ ικανοποιημένοι από τη λειτουργία της συγκεκριμένης μονάδας στην περιοχή τους και το 78,3% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι το πολυδύναμο κέντρο κάλυψε πολύ ή πάρα πολύ τις ανάγκες και τις προσδοκίες τους. Στις περαιτέρω ανάγκες, όπως αυτές εκφράζονται από το δείγμα ξεχωρίζουν η ανάγκη για ψυχολογική/ψυχιατρική υποστήριξη και η ανάγκη για υπηρεσίες συμβουλευτικής.

Στα ερωτηματολόγια που συμπληρώθηκαν από συνεργαζόμενους με τη μονάδα φορείς, ανταποκρίθηκαν ελάχιστες λίγες υπηρεσίες. Ως εκ τούτου δεν μπορούν να εξαχθούν έγκυρα και χρήσιμα συμπεράσματα.

Στην συνέχεια και σε ό,τι αφορά τα ερωτηματολόγια που συμπληρώθηκαν από το κοινό της πόλης αναδεικνύεται ότι το γενικό κοινό γνωρίζει απόλυτα την ύπαρξη και τη λειτουργία της Μονάδας Διπλής Διάγνωσης (100% των απαντήσεων), την οποία αξιολογεί ως πολύ/πάρα πολύ αναγκαία για την πόλη και την ευρύτερη κοινότητα (87,5% των απαντήσεων).

Τέλος, αναφορικά με τα ερωτηματολόγια αξιολόγησης που συμπληρώθηκαν από το προσωπικό της πράξης (μόνιμο και με σύμβαση ορισμένου χρόνου), σημειώνονται τα εξής: Σχετικά με τις απαντήσεις που συγκεντρώθηκαν αξίζει να αναφερθεί η άποψη του προσωπικού ότι η εν λόγω πράξη δημιουργήθηκε βάσει πραγματικών τοπικών αναγκών, η μέτρια προς επαρκή στελέχωση, η μέτριας επάρκειας εκπαίδευση του προσωπικού, η επαρκής υποστήριξη από το πρόγραμμα υλοποίησης, η μέτρια αντίστοιχη υποστήριξη από τις κεντρικές υπηρεσίες του ΚΕΘΕΑ, η μέτριας ταχύτητας απόκριση στα προβλήματα που προκύπτουν, η καλή αποτελεσματικότητα σε σχέση με την κάλυψη των αναγκών των εξυπηρετούμενων και την επίτευξη των στόχων που είχαν τεθεί, καθώς και η σημαντική επίδραση της λειτουργίας της μονάδας στην τοπική κοινωνία.

H3.4 Σημειώσεις – Παρατηρήσεις από την επίσκεψη της ομάδας αξιολόγησης

Κατά την επίσκεψη αξιολόγησης και την συνάντηση με το προσωπικό η οποία έλαβε χώρα στις 19/10/2023 στον χώρο της Μονάδας Διπλής Διάγνωσης καταγράφηκαν τα εξής:

Πρόκειται για μία Μονάδα, η οποία εξυπηρετεί μια ιδιαίτερα ευάλωτη και ιδιαίτερα επιβαρυσμένη ομάδα πληθυσμού, η οποία δεν εξυπηρετείται από αντίστοιχα θεραπευτικά συστήματα εντός και εκτός Αθήνας, από την στιγμή που τέτοια προγράμματα σπανίζουν. Η ψυχιατρική κάλυψη είναι κομβικής σημασίας κι εφόσον δεν καλύφθηκε από το προσωπικό μέσω ΕΣΠΑ, καλύπτεται από τους δύο μόνιμους

ψυχιάτρους του ΚΕΘΕΑ ΕΞΕΛΙΞΙΣ. Παράλληλα, έχει αναπτυχθεί συνεργασία και με τους ιδιώτες/δημόσιους ψυχιάτρους με τους οποίους έχουν σχέση και επαφή οι εξυπηρετούμενοι που προσεγγίζουν τη μονάδα και με τους οποίους το προσωπικό της πράξης χρειάζεται να συνεννοείται για θέματα φαρμακευτικής αγωγής και θεραπευτικής διαχείρισης εν γένει.

Οι περισσότερες παραπομπές προς τη Μονάδα προέρχονται από το Δρομοκαΐτειο και την κλινική Λυρράκου, ενώ επίσης αναφέρθηκε πως το 35% περίπου των εισαγωγών αφορά παραπομπές από προγράμματα του ΚΕΘΕΑ.

Από τις αναφορές του προσωπικού, προκύπτει ότι οι τυπικές διαδικασίες της μονάδας περιλαμβάνουν: εβδομαδιαία κλινική και οργανωτική συνάντηση, εβδομαδιαία εποπτεία περιστατικών, ενημέρωση φυσικών και ηλεκτρονικών φακέλων, σύνταξη των απαραίτητων παραδοτέων για την υλοποίηση της πράξης, ενώ στην καθημερινή λειτουργία κατά καιρούς εντάσσεται η πρακτική άσκηση προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών, καθώς και η συμμετοχή εθελοντών.

Αναφερόμενοι στα εμπόδια και τις δυσκολίες, όπως αυτά εμφανίστηκαν το πρώτο αυτό διάστημα υλοποίησης της εν λόγω πράξης, οι εργαζόμενοι στη Μονάδα Διπλής Διάγνωσης τόνισαν την ανάγκη για πρόσληψη ψυχιάτρου, ώστε οι συναντήσεις για ψυχιατρική εκτίμηση (αρχική ή επόμενη) να πραγματοποιούνται πιο άμεσα, ενώ σημειώθηκε η έλλειψη εξωτερικής εποπτείας στο προσωπικό της πράξης ως ζήτημα κομβικής σημασίας.

Επίσης, η ροή των νέων αιτημάτων αγγίζει τα 20 την εβδομάδα, κατά μέσο όρο, ενώ η έλλειψη χώρου και διαφορετικών αιθουσών αυξάνει το δείκτη δυσκολίας στο να πραγματοποιούνται παράλληλα διαφορετικές θεραπευτικές ομάδες με περισσότερα από 18-20 άτομα ως συμμετέχοντες. Τέλος, σημειώθηκε η ανάγκη για περαιτέρω διεύρυνση του ωραρίου λειτουργίας ή για τη δημιουργία λίστας αναμονής, ως έσχατο μέτρο διαχείρισης των εισερχομένων αιτημάτων για θεραπεία.

H3.5 Προτεινόμενες ενέργειες

- Παροχή υπηρεσιών: Είναι κομβικής σημασίας η ανάγκη για σταθερή παρουσία ψυχιάτρου στην καθημερινή λειτουργία της Μονάδας Διπλής

Διάγνωσης. Χρειάζεται να επανεκτιμηθεί το προσφερόμενο καθεστώς απασχόλησης, ώστε να γίνει η πρόκληση για κάλυψη θέσης ψυχιάτρου στο ΚΕΘΕΑ πιο ελκυστική (μειωμένου ωραρίου, μερικής απασχόλησης, δυνατότητα για παράλληλη άσκηση ιδιωτικού έργου κλπ.) Η παρουσία του/της ψυχιάτρου κρίνεται απόλυτα απαραίτητη και στις συναντήσεις της διεπιστημονικής ομάδας προσωπικού. Ως πολύ σημαντική αξιολογείται η ανάγκη δημιουργίας πρωτοκόλλου παραπομπών από και προς τη Μονάδα Διπλής Διάγνωσης, με θέσπιση συγκεκριμένων κριτηρίων ένταξης, καθώς και διαδικασιών.

- Κατάρτιση εργαζομένων: Παρά την αρχική/εισαγωγική εκπαίδευση που υλοποιήθηκε από το ΚΕΘΕΑ ΕΞΕΛΙΞΙΣ, εντούτοις παραμένει αυξημένη η ανάγκη για εκπαίδευση του προσωπικού στη θεραπευτική αντιμετώπιση των νόμιμων εξαρτήσεων, στα περιστατικά διπλής διάγνωσης, στη διαδικασία παραπομπών, την χορήγηση των κατάλληλων θεραπευτικών εργαλείων και την αντιμετώπιση οξέων περιστατικών τοξίκωσης, αλλά και σταθερές διαδικασίες κλινικής εποπτείας (εσωτερικής ή εξωτερικής).
- Δικτύωση/Συνεργασίες: Χρειάζεται να υπάρξει ειδική μέριμνα για θεσμικά κατοχυρωμένη συνεργασία με ψυχιατρικές κλινικές των γενικών νοσοκομείων της Αθήνας, αλλά και συνεργασία με ξενοδοχεία για τις οικογένειες των εξυπηρετούμενων που έρχονται στην Αθήνα από επαρχιακές πόλεις.

H4. Μονάδα Άμεσης Πρόσβασης με υπηρεσίες Κινητής Μονάδας στην Αθήνα

H4.1 Έναρξη λειτουργίας – Στελέχωση – Στόχοι - Δικτύωση

Η Μονάδα Άμεσης Πρόσβασης με υπηρεσίες κινητής μονάδας στην Αθήνα, εντάχθηκε στο οργανόγραμμα του ΚΕΘΕΑ ΕΞΕΛΙΞΙΣ και ξεκίνησε τυπικά να παρέχει υπηρεσίες την 1^η Ιανουαρίου 2023, αλλά επί της ουσίας ξεκίνησε να υποδέχεται άμεσα ενδιαφερόμενους νωρίτερα, την 1^η Οκτωβρίου 2022. Η εν λόγω πράξη ΕΣΠΑ, μαζί με τη Μονάδα Διπλής Διάγνωσης στην Αθήνα, είναι οι τελευταίες -ως προς τον

χρόνο έναρξης υλοποίησης- πράξεις ΕΣΠΑ στο ΚΕΘΕΑ. Η έδρα της είναι σε κεντρικό σημείο στην κοντά στην πλατεία Ομονοίας και την πλατεία Βάθης σε μια γειτονιά ιδιαίτερα επιβαρυσμένη και υποβαθμισμένη, σε κτίριο που λειτουργούν παράλληλα και άλλες μονάδες του ΚΕΘΕΑ ΕΞΕΛΙΞΙΣ.

Η αρχικά προβλεπόμενη στελέχωση της Μονάδας ήταν 12 άτομα με τις ακόλουθες ειδικότητες:

- Ιατροί ΠΕ: 1 (1 Γενικός Γιατρός ή Παθολόγος)
- Νοσηλευτές ΠΕ:2
- Κοινωνικός Λειτουργός ΠΕ:1
- Ειδικοί Θεραπευτές: 3
- Ψυχολόγος ΠΕ: 1
- Ψυχίατρος ΠΕ:1
- Διοικητικό Προσωπικό (Λογιστής) : 1

Ύστερα από επαναξιολόγηση των αναγκών, οι τελικές θέσεις που προκηρύχθηκαν αφορούσαν 7 άτομα με τις ακόλουθες ειδικότητες: 1 Ψυχολόγος, 1 Διοικητικό προσωπικό (Λογιστής), 1 Γενικός Ιατρός, 1 Κοινωνικός Λειτουργός, 1 Νοσηλευτής, 2 Ειδικοί Θεραπευτές.

Από τις προαναφερθείσες θέσεις, δεν καλύφθηκαν ποτέ κατά τη διάρκεια της πράξης η θέση του γενικού γιατρού και του νοσηλευτή, οι οποίες αντικαταστάθηκαν από έναν ψυχολόγο και έναν κοινωνικό λειτουργό, αντίστοιχα. Ως εκ τούτου, η τρέχουσα σύνθεση του προσωπικού αφορά 7 άτομα συνολικά (ποσοστό κάλυψης 100%).

Όπως έχει αποδειχθεί ερευνητικά, οι υπηρεσίες άμεσης πρόσβασης δύνανται να προσεγγίσουν κρυφούς πληθυσμούς ενεργών χρηστών ναρκωτικών, μπορούν να αποτελέσουν σημείο εκκίνησης για την επικοινωνία, την πρόληψη, την εκπαίδευση, την παροχή συμβουλευτικής υποστήριξης και την παραπομπή σε θεραπεία. Επίσης, αναγνωρίζεται ότι οι υπηρεσίες άμεσης πρόσβασης μπορούν να αποτελέσουν καθοριστική πλατφόρμα για την παροχή βασικών ιατρικών υπηρεσιών, τη διενέργεια εξετάσεων και εμβολιασμών για λοιμώδη νοσήματα και την παροχή αντιϊκής

θεραπεία για όσους, για διάφορους λόγους, δυσκολεύονται να προσεγγίσουν τις κλασσικές υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης (EMCDDA, 2005). Ως εκ τούτου, οι βασικοί στόχοι της εν λόγω πράξης ήταν:

- Η κάλυψη βασικών αναγκών των ατόμων (στέγαση, φαγητό, ιματισμός, κ.λπ.).
- Η μείωση των συνεπειών της ανεξέλεγκτης και επικίνδυνης χρήσης ουσιών, όπως η θνησιμότητα και η διάδοση μολυσματικών ασθενειών.
- Η μείωση της εξάπλωσης της HIV λοίμωξης.
- Η μείωση της παραβατικότητας, της βίας και της κοινωνικής όχλησης, αύξηση της δημόσιας ασφάλειας, αναβάθμιση της ποιότητας ζωής στον αστικό ιστό.
- Ο περιορισμός του κοινωνικού αποκλεισμού και διευκόλυνση της κοινωνικής επανένταξης, εφόσον τα άτομα το επιθυμούν.

Κύριο χαρακτηριστικό της Μονάδας Άμεσης Πρόσβασης με υπηρεσίες Κινητής Μονάδας είναι η λειτουργία της εντός του αστικού ιστού καθώς και η άμεση ανταπόκριση στις βασικές και κατ' επείγουσες ανάγκες των εξαρτημένων (ανάγκες σίτισης, ιματισμού, ατομικής υγιεινής, παροχή ιατροφαρμακευτικής αρωγής, στοχευόμενη συμβουλευτική, παραπομπή σε υπηρεσία κλπ) και η διαμόρφωση συνθηκών απρόσκοπτης πρόσβασης τους σε υπηρεσίες. Βασικό στοιχείο που συγκροτεί τη συνολική παρέμβαση και διατρέχει το σύνολο των δράσεων της μονάδας είναι η ευελιξία και η προσαρμογή της φροντίδας στις ανάγκες και το στάδιο ανταπόκρισης του εξυπηρετούμενου. Γι αυτό το σκοπό επιδιώκεται διασύνδεση με δομές που εξυπηρετούν ανάγκες που δεν καλύπτονται από τη μονάδα, η οποία απαιτεί επίσημα πρωτόκολλα συνεργασίας, που εξασφαλίζουν την απρόσκοπτη υποδοχή των παραπεμπόμενων και τη δυνατότητα παρακολούθησης της εξέλιξής του. Στις υπηρεσίες αυτές περιλαμβάνονται νοσοκομεία στο κέντρο της πόλης, υπηρεσίες των δήμων, μονάδες του ΟΚΑΝΑ, υπηρεσίες για την αντιμετώπιση του HIV/AIDS και μονάδες πρωτοβάθμιας ιατρικής φροντίδας.

H4.2 Απολογιστικά Στοιχεία (Πρωτογενή δεδομένα μέχρι 31/12/2023)

H4.2.1 Μονάδα Άμεσης Πρόσβασης

Η Μονάδα Άμεσης Πρόσβασης από την 01/10/2022 που είναι η πρώτη ημέρα υποδοχής εξυπηρετούμενων έως και την 31/12/2023 έχει παράσχει υπηρεσίες σε 23 μοναδικούς αποδέκτες, με μέση μηνιαία δύναμη 2,2 εξυπηρετούμενους. Παράλληλα, κατά την περίοδο αναφοράς έγιναν 10 παραπομπές άμεσα εξυπηρετούμενων σε επόμενη φάση εντός ΚΕΘΕΑ (κύρια φάση θεραπείας), ενώ δεν έγιναν παραπομπές σε άλλες υπηρεσίες εκτός ΚΕΘΕΑ.

H4.2.2 Κινητή Μονάδα

Αναφορικά με την κινητή μονάδα από την 01/10/2022 που είναι η πρώτη ημέρα υποδοχής εξυπηρετούμενων έως και την 31/12/2023 έχει πραγματοποιήσει 389 εξορμήσεις εκτός δομής, έχοντας καταγράψει 16.658 προσεγγίσεις/επαφές. Παράλληλα, κατά την περίοδο αναφοράς -στα πλαίσια της δράσης ανταλλαγής συριγγών και υλικού ενέσιμης χρήσης- δόθηκαν 33.507 κι επιστράφηκαν 26.965 σύριγγες. Επίσης, έγιναν 6 παραπομπές στην κύρια φάση θεραπευτικών προγραμμάτων του ΚΕΘΕΑ, ενώ καταγράφηκαν και 14.027 υπηρεσίες σίτισης/ατομικής φροντίδας σε άμεσα εξυπηρετούμενους.

H4.3 Δεδομένα από τα ερωτηματολόγια αξιολόγησης

Από τα ερωτηματολόγια που χορηγήθηκαν στους εξυπηρετούμενους για την αξιολόγηση των υπηρεσιών της Μονάδας Άμεσης Πρόσβασης στην Αθήνα προέκυψαν τα ακόλουθα:

Το 76,9% του δείγματος ήταν άνδρες και η επικρατέστερη ηλικιακή ομάδα ήταν 41-50 ετών (38,5%). Η πλειοψηφία των εξυπηρετούμενων (69,2%) δήλωσε χωρίς εργασία, ενώ σχεδόν 7 στους 10 εξυπηρετούμενους (69,2%) ανέφεραν παλιότερη εμπειρία σε πρόγραμμα απεξάρτησης, κυρίως σε προγράμματα και δομές του ΚΕΘΕΑ. Η πλειοψηφία (84,6%) δήλωσαν πολύ ή πάρα πολύ ικανοποιημένοι από τη λειτουργία της συγκεκριμένης μονάδας στην περιοχή τους και το 77% των

ερωτηθέντων δήλωσε ότι η εν λόγω μονάδα κάλυψε πολύ ή πάρα πολύ τις ανάγκες και τις προσδοκίες τους. Στις περαιτέρω ανάγκες των εξυπηρετούμενων, όπως αυτές εκφράστηκαν στα ερωτηματολόγια, ξεχωρίζουν η ανάγκη για κοινωνική φροντίδα και οι υπηρεσίες σωματικής/ψυχικής υγείας.

Αντίστοιχα, από τα ερωτηματολόγια που χορηγήθηκαν στους εξυπηρετούμενους για την αξιολόγηση των υπηρεσιών της Κινητής Μονάδας αναδείχθηκαν τα παρακάτω:

Το 60% του δείγματος ήταν άνδρες. Και η επικρατέστερη ηλικιακές ομάδες ήταν 41-50 ετών (40%). Οι 8 στους 10 δήλωσαν άνεργοι, το 40% ανέφεραν σταθερή στέγη και το ίδιο ακριβώς ποσοστό άστεγοι, ενώ 6 στους 10 εξυπηρετούμενους ανέφεραν παλιότερη εμπειρία σε πρόγραμμα απεξάρτησης, κυρίως του ΟΚΑΝΑ και του ΚΕΘΕΑ. Η πλειοψηφία (80%) δήλωσαν πολύ ή πάρα πολύ ικανοποιημένοι από τη λειτουργία της συγκεκριμένης κινητής μονάδας στην περιοχή τους και το 66,7% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι η κινητή μονάδα κάλυψε πολύ ή πάρα πολύ τις ανάγκες και τις προσδοκίες τους. Οι κυριότερες ανάγκες του εν λόγω πληθυσμού, όπως εκφράστηκαν μέσω των ερωτηματολογίων συνοψίζονται στις υπηρεσίες μείωσης βλάβης, θεραπείας, σίτισης και στην ενημέρωση-συμβουλευτική.

Στα ερωτηματολόγια που συμπληρώθηκαν από συνεργαζόμενους με τη Μονάδα Άμεσης Πρόσβασης φορείς, ανταποκρίθηκαν πέντε (5) υπηρεσίες, εκ των οποίων δύο νοσοκομεία, δύο ΜΚΟ και ο ΕΟΔΥ. Η πλειοψηφία αυτών που απάντησαν ήταν γυναίκες (80%), Κοινωνικοί Λειτουργοί (60%), κάτοχοι μεταπτυχιακού διπλώματος (80%), ηλικίας 41-50 έτη (60%). Επιπρόσθετα το 80% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι καλύπτονται πολύ ή πάρα πολύ οι προσδοκίες και οι ανάγκες που υπάρχουν από τη λειτουργία της Κινητής μονάδας Πολυδύναμου Κέντρου, ενώ 6 στα 10 ερωτηθέντα άτομα δήλωσαν υψηλή ικανοποίηση από την λειτουργία της πράξης.

Στα αντίστοιχα ερωτηματολόγια που συμπληρώθηκαν από συνεργαζόμενους με την Κινητή Μονάδα φορείς, ανταποκρίθηκαν επτά (7) διαφορετικές υπηρεσίες, κυρίως γενικά νοσοκομεία. Το σύνολο αυτών που απάντησαν ήταν γυναίκες (100%), Κοινωνικοί Λειτουργοί (86,7%), απόφοιτοι πανεπιστημίου (60%), με κυρίαρχες ηλικιακές ομάδες τα 41-50 και τα 51-60 έτη (40%). Επιπρόσθετα το 73,4% των

ερωτηθέντων ανέφερε ότι καλύπτονται πολύ ή πάρα πολύ οι προσδοκίες και οι ανάγκες που υπάρχουν από τη λειτουργία της Κινητής μονάδας, ενώ 6 στα 10 ερωτηθέντα άτομα δήλωσαν υψηλή ικανοποίηση από την λειτουργία της πράξης.

Στην συνέχεια και σε ό,τι αφορά τα ερωτηματολόγια που συμπληρώθηκαν από το κοινό της πόλης αναδεικνύεται ότι το γενικό κοινό γνωρίζει σε πολύ μεγάλο βαθμό την ύπαρξη και τη λειτουργία της Μονάδας Άμεσης Πρόσβασης (60% των απαντήσεων), την οποία αξιολογεί ως πάρα πολύ αναγκαία για την πόλη (70% των απαντήσεων). Στα αντίστοιχα ερωτηματολόγια που αφορούν την αξιολόγηση της λειτουργίας της κινητής μονάδας, το 80% των συμμετεχόντων/ουσών γνωρίζουν την ύπαρξή της και το 60% αξιολογεί ως πολύ ή πάρα πολύ αναγκαία την συνέχιση της λειτουργίας της.

Τέλος, ερωτηματολόγια αξιολόγησης συμπληρώθηκαν και από το προσωπικό της πράξης (μόνιμο και με σύμβαση ορισμένου χρόνου). Αναφορικά με τις απαντήσεις που συγκεντρώθηκαν αξίζει να αναφερθεί η άποψη του προσωπικού ότι η εν λόγω πράξη δημιουργήθηκε βάσει πραγματικών τοπικών αναγκών, η επαρκής στελέχωση, ο πολύ καλός και επαρκής σχεδιασμός του πλαισίου λειτουργίας της μονάδας, η μέτρια προς επαρκή εκπαίδευση του προσωπικού, η επαρκής υποστήριξη από το πρόγραμμα υλοποίησης, η μέτρια αντίστοιχη υποστήριξη από τις κεντρικές υπηρεσίες του ΚΕΘΕΑ, η πολύ καλή ταχύτητα επίλυσης των προβλημάτων που προκύπτουν, η καλή αποτελεσματικότητα σε σχέση με την κάλυψη των αναγκών των εξυπηρετούμενων και την επίτευξη των στόχων που είχαν τεθεί, καθώς και η σημαντική επίδραση της λειτουργίας της μονάδας στην τοπική κοινωνία. Οι απαντήσεις ολοκληρώνονται με μία καλού επιπέδου αξιολόγηση της επίτευξης των προσωπικών στόχων του προσωπικού και την σημαντική πιθανότητα σύστασης της θέσης σε κάποιον συνάδελφο στο μέλλον.

H4.4 Σημειώσεις – Παρατηρήσεις από την επίσκεψη της ομάδας αξιολόγησης

Κατά την επίσκεψη αξιολόγησης και την συνάντηση με το προσωπικό η οποία έλαβε χώρα στις 18/10/2023 στον χώρο της Μονάδας Άμεσης Πρόσβασης στο ΚΕΘΕΑ ΕΞΕΛΙΞΙΣ καταγράφηκαν τα εξής:

Αρχικά, αναφορικά με τη Μονάδα Άμεσης Πρόσβασης, πρόκειται για ένα κέντρο το οποίο παρέχει υπηρεσίες μείωσης της βλάβης, όπως: υπηρεσίες στεκιού, σίτισης, ιαματισμού ατομικής υγιεινής, νοσηλευτικής και οδοντιατρικής παρέμβασης, ανταλλαγής συρίγγων και ενέσιμου εξοπλισμού, εκπαίδευσης σε τρόπους ασφαλέστερης χρήσης, αλλά και διασύνδεσης –μέσω παραπομπών και συνοδείας- με θεραπευτικά προγράμματα (εντός και εκτός ΚΕΘΕΑ), με μονάδες σωματικής αποτοξίνωσης, με μονάδες πρωτοβάθμιας φροντίδας, με ξενώνες/υπνωτήρια, με κοινωνικές υπηρεσίες, νοσοκομεία και κέντρα ψυχικής υγείας.

Εκτός από τις υπηρεσίες που χαρακτηρίζονται αμιγώς ως μείωσης της βλάβης, παράλληλα παρέχονται εξατομικευμένα υπηρεσίες συμβουλευτικής και πρώιμης κινητοποίησης, κατάρτιση εξατομικευμένου πλάνου και προετοιμασία για παραπομπή κρίσης σε θεραπευτικά πλαίσια του ΚΕΘΕΑ.

Παράλληλα, το προσωπικό της Κινητής Μονάδας, παρέχει υπηρεσίες, οι οποίες μπορούν να κατανεμηθούν σε τρεις κεντρικές κατηγορίες:

i) Εξορμήσεις στο πεδίο (εκτός δομής), είτε περιπατητικές (σπανιότερα), είτε με την χρήση κινητής μονάδας με στόχο την προσέγγιση χρηστών στο δρόμο, ανταλλαγή συνέργων ασφαλέστερης χρήσης, διανομή ειδών ατομικής φροντίδας και σίτισης, προφυλακτικών και έντυπου ενημερωτικού υλικού, παροχή εκπαίδευσης για ασφαλέστερη χρήση, παραπομπές στους οδοντιάτρους, την παθολόγο και τους ψυχιάτρους του ΚΕΘΕΑ ΕΞΕΛΙΞΙΣ, εκτίμηση ψυχοκοινωνικών αναγκών, ψυχοσυναισθηματική υποστήριξη και παρέμβαση στην κρίση.

ii) Διασύνδεση με τα νοσοκομεία, όπου διενεργούνται ατομικές συναντήσεις με νοσηλευόμενους που αντιμετωπίζουν θέματα εξάρτησης, εκτίμηση ψυχοκοινωνικών αναγκών, ψυχοσυναισθηματική υποστήριξη, διασύνδεση με κοινωνικές υπηρεσίες, προετοιμασία για απευθείας εισαγωγή κρίσης σε θεραπευτικό πλαίσιο του ΚΕΘΕΑ, ενημέρωση και υποστήριξη του οικογενειακού περιβάλλοντος του άμεσα ενδιαφερομένου και συνοδεία κατά το εξιτήριο.

iii) Ατομικές συναντήσεις συμβουλευτικού τύπου στο χώρο της Μονάδας Άμεσης Πρόσβασης με ενεργούς χρήστες και το υποστηρικτικό τους περιβάλλον με στόχο την κινητοποίηση και προετοιμασία για άμεση παραπομπή κρίσης στο κατάλληλο θεραπευτικό πλαίσιο του ΚΕΘΕΑ.

Από τις αναφορές του προσωπικού, φαίνεται ότι στα δυνατά σημεία της πράξης περιλαμβάνεται η άμεση σύνδεση στεκιού και δρόμου (Μονάδα Άμεσης Πρόσβασης – Κινητή Μονάδα) και η ολιστική αντιμετώπιση του φαινομένου της εξάρτησης και της ενεργούς χρήσης εντός και εκτός της δομής. Η διττή λειτουργία της ομάδας προσωπικού –ως ενοποιημένη ομάδα και ταυτόχρονα λειτουργικά διασυνδεδεμένη με το υπάρχον οργανόγραμμα του ΚΕΘΕΑ ΕΞΕΛΙΞΙΣ- αναφέρθηκε κυρίως ως πλεονέκτημα, παρά ως κίνδυνος για το μέλλον. Στις αδυναμίες καταγράφονται το ιδιαίτερα επιβαρυσμένο προφίλ των εξυπηρετούμενων, το χαμηλό επίπεδο κινητοποίησής τους, ο μεγάλος αριθμός ανασφάλιστων και ατόμων χωρίς νομιμοποιητικά έγγραφα, ατόμων χωρίς κανένα συγκεκριμένο αίτημα υποστήριξης, πολλές φορές αποκλεισμένων από το δημόσιο σύστημα φροντίδας και κοινωνικής υποστήριξης.

H4.5 Προτεινόμενες ενέργειες

- Παροχή υπηρεσιών: Χρειάζεται να αξιολογηθεί το καθεστώς της λειτουργικής διασύνδεσης του προσωπικού ΕΣΠΑ με το ήδη υπάρχον σύστημα υπηρεσιών του ΚΕΘΕΑ ΕΞΕΛΙΞΙΣ, καθώς ήταν η μόνη πράξη ΕΣΠΑ, όπου επιλέχθηκε κάτι τέτοιο. Απαιτείται η διερεύνηση της δυνατότητας κυκλικής απασχόλησης (rotation) του προσωπικού στις υπηρεσίες εντός και εκτός δομής, ώστε να εμπλέκεται το σύνολο του προσωπικού στο σύνολο των υπηρεσιών που προσφέρονται, κάτι που μέχρι τώρα δεν έχει επιλεγεί ως διαδικασία. Μαζί με τα παραπάνω, χρήσιμη θα ήταν η διεξαγωγή έρευνας εκτίμησης αναγκών των ωφελούμενων στο πεδίο, τα αποτελέσματα της οποίας θα μπορούν να βοηθήσουν στην οργάνωση αποτελεσματικότερων και απολύτως αναγκαίων υπηρεσιών. Σημειώνεται η μόνιμη έλλειψη της ειδικότητας του ψυχιάτρου από την σύνθεση του προσωπικού και οι δυσκολίες διαχείρισης περιστατικών διπλής διάγνωσης στο πεδίο.

- Κατάρτιση εργαζομένων: Αν και υπήρξε αρχική εκπαίδευση από την ομάδα προσωπικού του ΕΞΕΛΙΞΙΣ, εντούτοις παραμένει αυξημένη ανάγκη για εκπαίδευση του προσωπικού στη μεθοδολογία της συνέντευξης κινητοποίησης, στην αντιμετώπιση νόμιμων εξαρτήσεων, στις νέες ουσίες και πρακτικές χρήσης, στην αντιμετώπιση οξέων περιστατικών στο πεδίο, στην προσέγγιση ειδικών πληθυσμών (έγκυες χρήστριες, πρόσφυγες/μετανάστες και ανασφάλιστοι κλπ.), καθώς και στην προστασία των δικαιωμάτων των ωφελούμενων. Παράλληλα, άμεση είναι η ανάγκη για εξωτερική κλινική εποπτεία περιστατικών.
- Δικτύωση/Συνεργασίες: Χρειάζεται να υπάρξει ειδική μέριμνα για θεσμικά κατοχυρωμένη συνεργασία με τις κοινωνικές υπηρεσίες των νοσοκομείων που ήδη συνεργάζεται άτυπα η ομάδα προσωπικού της πράξης.

ΤΕΛΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

- **Σημαντική η συνέχιση της λειτουργίας της Μονάδας για το Αλκοόλ καθώς το πρόβλημα των νόμιμων εξαρτήσεων έχει αυξητική τάση τα τελευταία χρόνια** Εύρεση ψυχιάτρου καθώς είναι απαραίτητο κυρίως για την εξάρτηση από το αλκοόλ
- **Οι υπηρεσίες μπορούν να καλυφθούν από την ενίσχυση της μονάδας Κοινωνικής Επανάταξης. Εναλλακτικά οι θέσεις εργασίας της Κοινωνικής Ένταξης Πειραιά να ενισχύσουν τη δράση των νόμιμων εξαρτήσεων**
- **Η ψυχιατρική κάλυψη είναι κομβικής σημασίας σε μια Μονάδα Διπλής Διάγνωσης**
- **Ως πολύ σημαντική αξιολογείται η ανάγκη δημιουργίας πρωτοκόλλου παραπομπών από και προς τη Μονάδα Διπλής Διάγνωσης (συγκεκριμένα κριτήρια ένταξης και διαδικασίες)**
- **Θεσμικά κατοχυρωμένη συνεργασία με ψυχιατρικές κλινικές των γενικών νοσοκομείων της Αθήνας**
- **Μονάδα Άμεσης Πρόσβασης: Ανάγκη αποσαφήνισης του πλαισίου λειτουργίας συγκριτικά με την σταθερή δομή**

- Μέρρινα για θεσμικά κατοχυρωμένη συνεργασία με τις κοινωνικές υπηρεσίες των νοσοκομείων που ήδη συνεργάζεται άτυπα η ομάδα προσωπικού της πράξης

Θ. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΠΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ

ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ/ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Θ1. ΜΟΝΑΔΑ ΕΓΚΑΙΡΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑΣ ΣΤΟ ΒΟΛΟ

Θ2. ΠΟΛΥΔΥΝΑΜΟ ΚΕΝΤΡΟ ΜΕ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΙΝΗΤΗΣ ΛΑΜΙΑ

Θ3. ΚΙΝΗΤΗ ΜΟΝΑΔΑ ΛΑΡΙΣΑΣ

Θ4. ΠΟΛΥΔΥΝΑΜΟ ΚΕΝΤΡΟ ΛΑΡΙΣΑΣ (ΔΕΝ ΥΛΟΠΟΙΗΘΗΚΕ)

Θ5. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΛΑΡΙΣΑΣ (ΔΕΝ ΕΓΙΝΕ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ)

Θ1. ΔΟΜΗ ΕΓΚΑΙΡΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑΣ ΒΟΛΟΥ

Θ1.1. Έναρξη λειτουργίας - στελέχωση - στόχοι δράσης

Η Δομή Έγκαιρης Παρέμβασης και Φιλοξενίας έχει έδρα τον Βόλο και εντάσσεται στο πρόγραμμα ΚΕΘΕΑ ΠΙΛΟΤΟΣ. Ξεκίνησε να λειτουργεί 1/3/2021.

Στόχος της Δομής ήταν η παροχή υπηρεσιών έγκαιρης παρέμβασης σε έφηβους (13-18 ετών), σε νεαρούς ενήλικες (18-25 ετών) καθώς και στις οικογένειές τους, οι οποίοι αντιμετωπίζουν θέματα χρήσης/κατάχρησης ουσιών ή άλλων επικίνδυνων εξαρτητικών ή αντικοινωνικών συμπεριφορών ή ανήκουν σε ομάδα υψηλού κινδύνου για την ανάπτυξη αντίστοιχων συμπεριφορών. Η συγκεκριμένη Δομή θα παρείχε τη δυνατότητα και παράλληλης διαμονής σε άτομα που δεν διαθέτουν υποστηρικτικό πλαίσιο στην πόλη του Βόλου, είτε λόγω μη ασφαλούς πλαισίου διαμονής ή/και ασφαλούς περιβάλλοντος είτε επειδή διαβιούν στο Πήλιο, τις Σποράδες ή και σε άλλες περιοχές της Θεσσαλίας και δεν μπορούν να μετακινούνται τακτικά στο Βόλο, λόγω οικονομικών ή/και άλλων προβλημάτων.

Συν τοις άλλοις, δεν παρέχεται καμία αντίστοιχη υπηρεσία από άλλο φορέα ή δομή σε επίπεδο Θεσσαλίας για τη συγκεκριμένη ηλικιακή ομάδα. Η δημιουργία μίας νέας υπηρεσίας που θα μπορεί ταυτόχρονα να λειτουργεί ως δομή έγκαιρης παρέμβασης και φιλοξενίας συγκεκριμένης διάρκειας παραμονής (μέχρι 6 μήνες) και μεσαίου βαθμού υποστήριξης (16ωρη κάλυψη με προσωπικό τις καθημερινές και 24ωρη κάλυψη τα Σαββατοκύριακα), όπου οι έφηβοι και οι νεαροί ενήλικοι θα μπορούν να διαμένουν, θα επέτρεπε παροχή υπηρεσιών προς αυτούς με την πλέον κατάλληλη υποστήριξη. Η εν λόγω Δομή θα υποστήριζε τους ωφελούμενους από τη φάση της υποδοχής, της αρχικής εκτίμησης αναγκών/αξιολόγησης μέχρι και την ομαλή επανένταξή τους στην κοινωνία.

Ο πληθυσμός-στόχος αφορά σε έφηβους και νεαρούς ενήλικες που είτε βρίσκονται στη διαδικασία πειραματισμού είτε έχουν σοβαρότερη εμπλοκή με τη χρήση ουσιών, σε έφηβους και νεαρούς ενήλικες που ανήκουν σε ομάδα υψηλού κινδύνου με παραβατική συμπεριφορά ή και παράλληλα παρουσιάζουν σοβαρή δυσλειτουργία

σε πολλαπλά επίπεδα της ζωής τους, λόγω κατάχρησης αλκοόλ, διαδικτύου κ.α. και σε μέλη του οικογενειακού και υποστηρικτικού τους περιβάλλοντος (γονείς, συντρόφους, αδέρφια).

Στη Δομή, παράλληλα με τις υπηρεσίες έγκαιρης παρέμβασης και φιλοξενίας, θα παρέχονταν ακόμη:

- Αρχική αξιολόγηση αιτήματος, παραπομπή στο κατάλληλο πρόγραμμα για θεραπεία, σύμφωνα με τις ανάγκες και τον κλινικό σχεδιασμό κάθε μέλους,
- Ατομική και ομαδική ψυχολογική υποστήριξη, συμβουλευτική, δευτερογενή πρόληψη, θεραπεία και κοινωνική ένταξη, οικογενειακή θεραπεία, συμμετοχή σε επιμορφωτικά προγράμματα άθλησης, καλλιτεχνικών δράσεων, ψυχαγωγίας κ.α.,
- Εκπαιδευτική και επαγγελματική συμβουλευτική, τεχνικές αναζήτησης εργασίας, πρόσβαση στη δανειστική βιβλιοθήκη του προγράμματος, σεμινάρια σε ζητήματα υγείας, εφηβείας, διατροφής κ.α.,
- Διασύνδεση με ψυχοκοινωνικούς φορείς και υπηρεσίες της κοινότητας,
- Συμβουλευτική και υποστήριξη σε νομικά ζητήματα.
- Δυνατότητα φιλοξενίας 8-10 ατόμων σε ημερήσια βάση και σε ενδεχόμενη διανυκτέρευση.

Σύμφωνα με τον αρχικό σχεδιασμό δράσης, είχε προταθεί η στελέχωση της Δομής με εξαμελές προσωπικό. Ειδικότερα, η στελέχωση περιελάμβανε δύο θέσεις ψυχολόγου, μία θέση κοινωνικού λειτουργού, δύο θέσεις ειδικών θεραπευτών, μία θέση λογιστή και μία θέση ψυχιάτρου μερικής απασχόλησης. Κατά το χρόνο της αξιολόγησης, η Δομή ήταν πλήρως στελεχωμένη σύμφωνα με τον αρχικό σχεδιασμό.

Η Δομή είχε θέση ως στόχο να εξυπηρετήσει 120 άτομα (μέλη και γονείς) σε ετήσια βάση από όλη τη Θεσσαλία.

Θ1.2 Απολογιστικά στοιχεία

Μέχρι και το 2^ο χρόνο λειτουργίας της Δομής εξυπηρετήθηκαν συνολικά 168 έφηβοι, νεαροί ενήλικες και γονείς. Ο αριθμός είναι διπλάσιος από τον πρώτο χρόνο λειτουργίας (86 μέλη).

Θ1.3 Δεδομένα από τα ερωτηματολόγια αξιολόγησης

Από ερωτηματολόγια που διαμοιράσθηκαν στους εξυπηρετούμενους για την αξιολόγηση των υπηρεσιών του Πολυδύναμου Κέντρου Πύργου προέκυψαν τα εξής. Στην πλειονότητά τους (75%), οι εξυπηρετούμενοι ήταν γυναίκες. Οι μισοί από τους ερωτηθέντες (50%) ήταν κάτω των 19 ετών ενώ οι άλλοι μισοί ήταν 20-30 ετών. Οι μισοί (50%) ήταν μαθητές/φοιτητές και οι άλλοι μισοί εργάζονταν περιστασιακά. Επιπλέον, οι περισσότεροι (75%) δεν είχαν συμμετάσχει στο παρελθόν σε άλλο πρόγραμμα απεξάρτησης, ενώ στο σύνολό τους (100%) δήλωσαν από πολύ έως και πάρα πολύ ικανοποιημένοι από τη λειτουργία της συγκεκριμένης Δομής στην περιοχή τους. Από τις ανάγκες που εξέφρασαν οι εξυπηρετούμενοι, ξεχώρισαν η ανάγκη υποστήριξης (100%), η ανάγκη συμβουλευτικής (75%), η ανάγκη ενημέρωσης (75%) και η ανάγκη συμβουλευτικής σε θέματα επαγγελματικού προσανατολισμού (50%). Τέλος, όλοι (100%) ανέφεραν ότι οι ανάγκες τους καλύπτονταν πάρα πολύ μέσα από τη συμμετοχή τους στη Δομή Έγκαιρης Παρέμβασης και Φιλοξενίας.

Σε ερωτηματολόγια που διαμοιράσθηκαν σε φορείς ανταποκρίθηκαν εκπρόσωποι από τα Κέντρα Κοινότητας των Δήμων Ζαγοράς-Μουρεσίου και Ρήγα Φεραίου, από το Γραφείο Διευκόλυνσης, Ενδυνάμωσης και Τεκμηρίωσης της Απασχόλησης “Job Center” Δήμου Βόλου και από το Φορέα Ψυχοκοινωνικής Αποκατάστασης «ΔΙΟΔΟΣ» στο Βόλο. Ειδικότερα, το 80% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι η λειτουργία της εν λόγω Δομής είναι πάρα πολύ γνωστή στην τοπική και ευρύτερη κοινότητα. Επίσης, όλοι (100%) θεωρούν ότι οι παρεχόμενες υπηρεσίες είναι από πολύ έως και πάρα πολύ επαρκείς για την κάλυψη των αναγκών που προκύπτουν στην περιοχή τους.

Από ερωτηματολόγια που διαμοιράσθηκαν στο κοινό, προέκυψε ότι το 100% των ερωτηθέντων γνωρίζει για τις δράσεις της Δομής στην περιοχή τους. Επίσης, όλοι οι

ερωτηθέντες (100%) είχαν ακούσει για κάποια δράση της Δομής τους τελευταίους μήνες και όλοι αξιολογούν τη λειτουργία της Δομής στην περιοχή τους ως πάρα πολύ αναγκαία.

Από ερωτηματολόγια που διαμοιράσθηκαν στο μόνιμο προσωπικό της Δομής, προέκυψε ότι το 80% των ερωτηθέντων πιστεύει ότι η λειτουργία της βασίστηκε πολύ έως και πάρα πολύ στις πραγματικές ανάγκες της περιοχής υλοποίησης. Ακόμη, το 40% θεωρεί ότι η εκπαίδευση που έλαβε προκειμένου να δουλέψει στη Δομή ήταν επαρκής έως ολοκληρωμένη, ενώ το 20% θεωρεί ότι είχε ελλείψεις. Αξιοσημείωτο είναι ότι το 60% των ερωτηθέντων θεωρεί ότι η υποστήριξη που είχε η Δομή μέχρι σήμερα από τις κεντρικές υπηρεσίες του ΚΕΘΕΑ ήταν με ελλείψεις. Επιπλέον, όλοι στο σύνολό τους (100%) θεωρούν ότι οι ανάγκες των εξυπηρετούμενων της Δομής καλύπτονται πολύ έως και πάρα πολύ αποτελεσματικά, όπως επίσης και ότι οι στόχοι λειτουργίας της Δομής έχουν επιτευχθεί κατά πολύ έως και πάρα πολύ μέχρι σήμερα. Τέλος, το 100% των ερωτηθέντων θεωρεί ότι η μέχρι σήμερα επίδραση της λειτουργίας της Δομής στην τοπική κοινωνία ήταν σημαντική έως και πολύ σημαντική. Το 80% των ερωτηθέντων πιστεύει πολύ έως και πάρα πολύ ότι ο σχεδιασμός του πλαισίου λειτουργίας της Δομής ήταν επαρκής.

Από ερωτηματολόγια που διαμοιράσθηκαν στο προσωπικό ΕΣΠΑ της Δομής, προέκυψε ότι το 80% των ερωτηθέντων πιστεύει ότι η λειτουργία της δομής βασίστηκε πολύ έως και πάρα πολύ στις πραγματικές ανάγκες της περιοχής υλοποίησης. Όσον αφορά τον σχεδιασμό του πλαισίου λειτουργίας της δομής, το 80% θεωρεί ότι ήταν πολύ έως και πάρα πολύ επαρκής.

Το 60% θεωρεί ότι η εκπαίδευση που έλαβε προκειμένου να δουλέψει στη δομή ήταν επαρκής, ενώ το 40% αξιολογεί την εκπαίδευση ως ελλιπή. Αξιοσημείωτο είναι ότι το 80% των ερωτηθέντων θεωρεί ότι η υποστήριξη που είχε η δομή από τις κεντρικές υπηρεσίες του ΚΕΘΕΑ μέχρι σήμερα ήταν από επαρκής έως ολοκληρωμένη.

Επιπλέον, το 80% των ερωτηθέντων θεωρεί αφενός ότι οι ανάγκες των εξυπηρετούμενων καλύπτονται πολύ έως και πάρα πολύ αποτελεσματικά και αφετέρου ότι οι στόχοι λειτουργίας της δομής έχουν επιτευχθεί κατά πολύ έως και

πάρα πολύ μέχρι σήμερα. Επίσης, το 100% πιστεύει ότι η μέχρι σήμερα επίδραση της λειτουργίας της εν λόγω δομής στην τοπική κοινωνία ήταν σημαντική έως και πολύ σημαντική. Τέλος, το 80% του προσωπικού ΕΣΠΑ απάντησε ότι έχουν εκπληρωθεί οι προσωπικοί τους στόχοι κατά πολύ έως και πάρα πολύ μέσα από τη συμμετοχή τους στη δομή.

Θ1.4. Δικτύωση-Συνεργασίες

Όσον αφορά τη διασύνδεση με άλλους φορείς, η Δομή Έγκαιρης Παρέμβασης και Φιλοξενίας Βόλου έχει δημιουργήσει ένα σημαντικό δίκτυο επαφών και συνεργατών. Ενδεικτικά, έχει συνάψει συνεργασίες με δομές σωματικής και ψυχικής υγείας, όπως το Δίκτυο Φορέων Ψυχικής Υγείας της Π.Ε. Μαγνησίας και το Φορέα Ψυχοκοινωνικής Αποκατάστασης «ΔΙΟΔΟΣ» στο Βόλο. Συνεργάζεται επίσης με φορείς, εκπαίδευσης και κατάρτισης, όπως την Περιφερειακή Διεύθυνση Εκπαίδευσης Θεσσαλίας, τη Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Π.Ε. Μαγνησίας, το Δημόσιο ΙΕΚ Βόλου, το Μητροπολιτικό Κολλέγιο Λάρισας, το Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης και τη Συμβουλευτική Υπηρεσία του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, το Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας Βόλου και το Γραφείο Διευκόλυνσης, Ενδυνάμωσης και Τεκμηρίωσης της Απασχόλησης “Job Center” Δήμου Βόλου. Επιπρόσθετα, συνεργάζεται με συλλόγους, ενώσεις και οργανώσεις, όπως το Κέντρο Κοινότητας Νοτίου Πηλίου, το Σωματείο Γονείς και Παιδιά εν Δράσει στη Συκή, την ομάδα εφήβων Ναυτοπροσκόπων. Τέλος, στο δίκτυο των επαφών της Δομής εντάσσονται και φορείς επιμέλειας, αγωγής και σωφρονισμού, όπως το Αγροτικό Σωφρονιστικό Κατάστημα Ανηλίκων Κασσαβέτιας, το Ίδρυμα Αγωγής Ανηλίκων Βόλου, η Δομή Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων της ΑΡΣΙΣ και το Κέντρο Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων Αγριάς Βόλου του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού.

Θ1. 5. Παρατηρήσεις – Συμπεράσματα

Η ομάδα αξιολόγησης επισκέφθηκε την εν λόγω Δομή στις 15/11/2023 και από τη συζήτηση που ακολούθησε προέκυψαν τα εξής:

- Υπήρχε Συμβουλευτικό Κέντρο του ΚΕΘΕΑ στην περιοχή πριν τη δημιουργία της δομής Έγκαιρης παρέμβασης με αποτέλεσμα τη γνώση των αναγκών της περιοχής.
- Το φάσμα παρέμβασης των εξαρτητικών συμπεριφορών ειδικά στον εφηβικό πληθυσμό καλύπτει το σύνολο των νόμιμων και παράνομων ουσιών, την κατάχρηση οθονών και διαδικτύου, τις δυσλειτουργικές/παραβατικές συμπεριφορές κ.α.)
- Σε αρκετές περιπτώσεις οι παραπάνω εξαρτήσεις μπορεί να προηγούνταν, να συνυπήρχαν, να έπονταν συμπεριφορές που σχετίζονται με διαταραχές διατροφής, πειραματισμό σε διάφορα πεδία χωρίς αίσθηση συνεπειών ή κινδύνου (σεξ , μαύρη μαγεία, αυτοκαταστροφικές τάσεις π.χ. χαρακώματα), υπεραπασχόληση με μια δραστηριότητα (extreme action), κá.
- Δεδομένου του πληθυσμού στόχου είναι σημαντικό να υπάρχει σε πολλά και διαφορετικά συστήματα παρέμβαση, (σχολείο, υπηρεσίες, σωφρονιστικά καταστήματα, γενικός πληθυσμός κ.α.) στους χώρους όπου βρίσκονται και δραστηριοποιούνται.
- Υπάρχει η ανάγκη ταυτόχρονα για παρεμβάσεις τόσο στο επίπεδο της πρόληψης όσο και της έγκαιρης παρέμβασης, της δικτύωσης και της προβολής.
- Πραγματοποιήθηκαν παρεμβάσεις στο σωφρονιστικό σύστημα για τους ανήλικους μετανάστες (ΑΣΚΑ Κασσαβέτειας, στο Ίδρυμα Αγωγής Ανηλίκων Βόλου), κοινές παρεμβάσεις-πρότζεκτ με φορείς φιλοξενίας ανηλίκων μεταναστών (Δομή Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων της ΆΡΣΙΣ και Κέντρο Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων Αγριάς Βόλου του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού).
- Πραγματοποιήθηκαν ενημερωτικές παρεμβάσεις ευαισθητοποίησης και πρόληψης των εξαρτητικών συμπεριφορών σε φοιτητές και σπουδαστές (Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας σε Βόλο και Λάρισα, Δημόσιο ΙΕΚ Βόλου, Μητροπολιτικό Κολλέγιο Λάρισας), σε σχολεία, συλλόγους γονέων καθώς και σε Συλλόγους Διδασκόντων Γυμνασίων και Λυκείων.

- Συνεχίστηκε η επικοινωνία και η ανάπτυξη δικτύου παραπομπών με πολλούς δήμους της Μαγνησίας, νησιά των Σποράδων (επιτόπια παρέμβαση στην Αλόνησο και διαδικτυακή υποστήριξη περιστατικών στα νησιά), φορείς στη Λάρισα, τα Τρίκαλα και την Καρδίτσα.

Θ1.6. Προτάσεις βελτίωσης

- Ανάγκη αναπλαισίωσης αρχικού σχεδιασμού και αλλαγής του στόχου της δομής στο Βόλο.
- Πιθανή συνεργασία της δομής του Βόλου με τη Κινητή της Λαμίας για την επέκταση του δικτύου (που ήδη δραστηριοποιούνται) σε Λάρισα, Καρδίτσα, Τρίκαλα, Σποράδες, Λαμία.
- Υπάρχει ανάγκη σταθεροποίησης και επέκτασης των υπηρεσιών της Δομής σε νέες περιοχές και ομάδες στόχου, που δεν έχουν με άλλο τρόπο πρόσβαση σε αντίστοιχες υπηρεσίες.
- Η ανάπτυξη του δικτύου συνεργασιών σε επίπεδο Θεσσαλίας κατά προτεραιότητα: Λάρισα, Καρδίτσα, Τρίκαλα, Σποράδες, Λαμία.

Θ2. ΚΙΝΗΤΗ ΜΟΝΑΔΑ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΛΑΡΙΣΑΣ

Θ2.1. Έναρξη λειτουργίας - στελέχωση - στόχος δράσης

Η Κινητή Μονάδα Υποστήριξης με έδρα τη Λάρισα ξεκίνησε να παρέχει υπηρεσίες την 1^η Μαρτίου 2021. Περιοχές δράσης της Κινητής Μονάδας αποτελούν αυτές όπου υπολείπονται υπηρεσίες φροντίδας για τους εξαρτημένους σε όλες τις βαθμίδες. Η Κινητή Μονάδα έχει σαν βασικό στόχο την παροχή υπηρεσιών πρωτοβάθμιας υποστήριξης και βραχείας παρέμβασης σε άτομα που κάνουν χρήση-κατάχρηση ναρκωτικών ουσιών και διαμένουν εκτός των μεγάλων αστικών κέντρων της Περιφέρειας Θεσσαλίας.

Οι κύριες δράσεις της Κινητής Μονάδας αφορούν στην κινητοποίηση και ενημέρωση πλειστων ομάδων πληθυσμού, τόσο γενικού όσο και ειδικού.

Με την έναρξη της Πράξης καλύφθηκαν οι περισσότερες ειδικότητες που περιγράφονταν στη πράξη, πλην των δυο θέσεων Ειδικού Θεραπευτή. Οι θέσεις επαναπροκηρύχθηκαν και καλύφθηκαν τελικά τον Φεβρουάριο του 2022.

Η Μονάδα στελεχώνεται πλέον με βάση τις προδιαγραφές που είχαν εξ' αρχής κατατεθεί από τις ακόλουθες ειδικότητες επαγγελματιών:

- Κοινωνικός Λειτουργός
- Κοινωνιολόγος
- Διοικητικό – Οικονομικό προσωπικό
- Ειδικός Θεραπευτής (2)

Βασική στόχευση της Μονάδας αποτελεί η διευκόλυνση της πρόσβασης των ατόμων σε πρωτοβάθμιες υπηρεσίες αντιμετώπισης των εξαρτήσεων και η παραπομπή σε πιο εξειδικευμένες υπηρεσίες εφόσον κρίνεται αναγκαίο. Οι στόχοι λειτουργίας επιτυγχάνονται μέσω των ακόλουθων ενεργειών :

- Μείωση της βλάβης μέσω ενημέρωσης χρηστών στο δρόμο.
- Παραπομπή τους σε κοινωνικές και λοιπές υπηρεσίες για την επίλυση προσωπικών τους προβλημάτων (κοινωνικών, υγείας κ.ά.).
- Κινητοποίηση των εξαρτημένων για ένταξη σε μονάδες του ΚΕΘΕΑ με στόχο τη λήψη εντατικότερης υποστήριξης.
- Ενημέρωση πλείστων ομάδων, επαγγελματιών, εκπαιδευτικών, μαθητών, γονέων, γενικού πληθυσμού, μέσω εκδηλώσεων ενημέρωσης, ομιλιών, σεμιναρίων, περιπτέρων, έντυπου υλικού κ.ά.
- Δημιουργία δικτύου σε όλη την περιφέρεια

Πρώτη ενέργεια της Μονάδας με την έναρξη λειτουργίας, ήταν η χαρτογράφηση των γύρω περιοχών του νομού Θεσσαλίας (Λάρισα, Καρδίτσα, Τρίκαλα) με στόχο τη διερεύνηση των αναγκών και τη δικτύωση με τοπικούς φορείς και υπηρεσίες.

Θ2.2 Πρωτογενή δεδομένα

Η Κινητή Μονάδα από την 01/03/2021 που είναι η ημερομηνία έναρξης λειτουργίας της έως και την 31/12/2023 έχει πραγματοποιήσει 394 εξορμήσεις. Στις εξορμήσεις αυτές σημειώθηκαν 2.879 επαφές. Κατά την περίοδο αναφοράς παραπέμφθηκαν 62 εξυπηρετούμενοι στο θεραπευτικό πρόγραμμα ΚΕΘΕΑ ΕΞΟΔΟΣ. Να σημειωθεί τέλος ότι το διάστημα αυτό πραγματοποιήθηκαν συνολικά 862 δράσεις πρόληψης / ενημέρωσης τόσο στο ευρύ κοινό όσο και σε ενεργούς χρήστες, καθώς επίσης διαμοιράστηκαν 3.352 κιτ με υπηρεσίες σίτισης και ατομικής φροντίδας.

Οι υπηρεσίες της Κινητής Μονάδας απευθύνονται σε όλες τις ομάδες ατόμων εξαρτημένων από παράνομες και νόμιμες ουσίες καθώς και ομάδες ατόμων που παρουσιάζουν άλλου τύπου εξαρτητικές συμπεριφορές και διαμένουν εκτός των μεγάλων αστικών κέντρων της Περιφέρειας Θεσσαλίας. Αναλυτικά οι ομάδες-στόχοι είναι:

1. Άτομα εξαρτημένα από ναρκωτικές ουσίες με ή χωρίς αίτημα για θεραπεία.
2. Περιστασιακοί χρήστες ναρκωτικών ουσιών, οι οποίοι διατηρούν υψηλό επίπεδο λειτουργικότητας.
3. Φυλακισμένοι χρήστες ναρκωτικών.
4. Έφηβοι και νέοι ενήλικες, οι οποίοι βρίσκονται σε αρχική φάση εξάρτησης από ουσίες και
ενδεχομένως παρουσιάζουν παραβατική συμπεριφορά.
5. Άτομα εξαρτημένα από το αλκοόλ.
6. Άτομα που παρουσιάζουν εθισμό στα τυχερά παιχνίδια.
7. Το οικογενειακό και ευρύτερα υποστηρικτικό περιβάλλον των άμεσα εξυπηρετούμενων

Ο βασικός στόχος της κινητής μονάδας είναι η ενημέρωση και η δικτύωση. Ωστόσο για όσους το επιθυμούν υπάρχει η δυνατότητα κινητοποίησης, συμβουλευτική και παραπομπής σε θεραπευτικά προγράμματα στην ευρύτερη περιοχή.

- Η Κινητή Μονάδα πραγματοποιεί με την αρωγή των πλησιέστερων Δήμων (Δ. Καρδίτσας, , Δ. Ελασσόνας) σταθερές παρεμβάσεις σε εβδομαδιαία βάση, υποστηρίζοντας με ατομικές συναντήσεις τα άτομα που προσεγγίζουν τη Μονάδα. Με αυτό τον τρόπο επιτυγχάνεται η δημιουργία σχέσης εμπιστοσύνης και η δυνατότητα παραπομπής των ωφελούμενων σε άλλες υπηρεσίες (κοινωνικές δομές, υπηρεσίες υγείας κλπ.) ή/και σε προγράμματα του ΚΕΘΕΑ στο Βόλο ή τη Λάρισα που εκτιμάται ότι θα λάβουν την υποστήριξη που χρειάζονται.
- Επιπλέον, οργανώνονται δράσεις πρόληψης στη σχολική κοινότητα, με στόχο την ευαισθητοποίηση και ενημέρωση των μαθητών, γονέων και καθηγητών. Τα αιτήματα που λαμβάνονται από τα σχολεία υλοποιούνται σε εβδομαδιαία ή δεκαπενθήμερη βάση.
- Πολύ σημαντική επίσης είναι η ενημέρωση που πραγματοποιείται στον γενικό πληθυσμό για το ζήτημα των νόμιμων και παράνομων εξαρτήσεων και για τις υπηρεσίες απεξάρτησης, μέσω ανοικτών εκδηλώσεων, ενημερωτικών περιπτέρων, ομιλιών, δελτίων τύπου κ.ά.
Ενημερώσεις στο ευρύ κοινό έχουν πραγματοποιηθεί εκτός του Νομού Θεσσαλίας και στα νησιά Σκιάθο και Σκόπελο του Νομού Μαγνησίας έπειτα από σχετικό αίτημα και πρόσκληση που πραγματοποιήθηκε από τις δημοτικές αρχές.
- Αναφορικά με τη δράση Streetwork, η Κινητή Μονάδα στοχεύει σε :
  - Γνωριμία
  - Κινητοποίηση
  - Δημιουργία σχέσης εμπιστοσύνης
  - Μείωση βλάβης
  - Μείωση της παραβατικότητας και της βίας
  - Διασύνδεση με υγειονομικές και κοινωνικές υπηρεσίες
  - Γνωστοποίηση της παρουσίας του προσωπικού της Μονάδας στις πιάτσες

- Συνεχή αναζήτηση νέων σημείων συνάθροισης ατόμων σε πιάτσες/στέκια
- Παραπομπές σε δομές του ΚΕΘΕΑ ΕΞΟΔΟΣ κ ΚΕΘΕΑ ΠΙΛΟΤΟΣ

Το streetwork αφορά σε εξορμήσεις στον Βόλο και την Καρδίτσα σε εβδομαδιαία βάση. Η συνάθροιση στις πιάτσες φτάνει τα 60-65 άτομα τη φορά, όπου εκτός από την ενημέρωση και κινητοποίηση προς τους ωφελούμενους, παρέχεται και σίτιση (σάντουιτς και καφές). Κύρια ουσία χρήσης στον Βόλο αναφέρεται η ηρωίνη, οι βενζοδιαζεπίνες και η κοκαΐνη. Ενώ στο χώρο συνάθροισης της Καρδίτσας, η χρήση ηρωίνης ως κύρια ουσία κατάχρησης εμφανίζεται πιο αυξημένη από αυτή του Βόλου. Επιπλέον, στην Καρδίτσα συναντάται και πληθυσμός πιο νεαρός σε ηλικία.

Και στις δυο αυτές πιάτσες που δραστηριοποιείται η Κινητή Μονάδα, πραγματοποιούνται παραπομπές στη θεραπευτική κοινότητα του ΚΕΘΕΑ ΕΞΟΔΟΣ, στο ΚΕΘΕΑ ΝΟΣΤΟΣ, στο 18 ΑΝΩ και στο πρόγραμμα DETOX που λειτουργεί στη Θεσσαλονίκη. Από την έναρξη της δράσης έχουν πραγματοποιηθεί 69 επιβεβαιωμένες παραπομπές. Οι ηλικίες των χρηστών που απαντώνται στους δυο αυτούς χώρους συνάθροισης κυμαίνονται από 23 έως 69 ετών.

Θ2.3 Δεδομένα από τα ερωτηματολόγια

Με βάση τις απαντήσεις που δόθηκαν στα ερωτηματολόγια από τους εργαζόμενους στα ΕΣΠΑ (συνολικά 5), διαφαίνεται η ομόφωνη αντίληψη ότι όντως η δημιουργία της Κινητής Μονάδας ήταν αναγκαία για την περιοχή υλοποίησης. Το 80% ανέφερε ότι η στελέχωση της Μονάδας είναι πολύ έως πάρα πολύ επαρκής. Το 60% των εργαζομένων ανέφερε ότι ήταν πολύ έως πάρα πολύ επαρκής ο σχεδιασμός του πλαισίου λειτουργίας της Μονάδας. Σχεδόν οι μισοί από τους εργαζόμενους (40%) ανέφεραν ότι η εκπαίδευση που έλαβαν προκειμένου να δουλέψουν στη Μονάδα ήταν ελλιπής. Οι υπόλοιποι εργαζόμενοι ανέφεραν ότι Επαρκής (2) και Ολοκληρωμένη (1). Το 60% ανέφερε ότι είναι επαρκής η υποστήριξη που λαμβάνει η Μονάδα μέχρι σήμερα από το πρόγραμμα υλοποίησης (βλ. ΚΕΘΕΑ ΕΞΟΔΟΣ). Επαρκής με ποσοστό 60% κρίθηκε η υποστήριξη που έχει η Μονάδα μέχρι και σήμερα από τις Κεντρικές Υπηρεσίες. Το 80% των εργαζομένων ανέφερε ότι τα οργανωτικά και άλλα προβλήματα που προκύπτουν στη Μονάδα επιλύονται πολύ

έως πάρα πολύ γρήγορα. Επίσης το 60% συμφώνησαν στο ότι οι ανάγκες των εξυπηρετούμενων καλύπτονται πολύ έως πάρα πολύ αποτελεσματικά μέχρι σήμερα. Το 60% διατύπωσε ότι έχουν επιτευχθεί πάρα πολύ οι στόχοι λειτουργίας της Μονάδας. Επίσης, το 60% ανέφερε ότι έχει πολύ σημαντική επίδραση στην τοπική κοινωνία η λειτουργία της. Επίσης, το 60% σημείωσε ότι οι προσωπικοί τους στόχοι έχουν εκπληρωθεί κατά πολύ από τη συμμετοχή τους στη Μονάδα. Και τέλος, το 60% των εργαζομένων ανέφερε ότι θα συνιστούσε πολύ έως πάρα πολύ σε κάποιον συνάδελφο να δηλώσει υποψηφιότητα σε παρόμοια πράξη / μονάδα ΕΣΠΑ του ΚΕΘΕΑ.

Από τα ερωτηματολόγια που χορηγήθηκαν στους εξυπηρετούμενους για την αξιολόγηση των υπηρεσιών της Κινητής Μονάδας προέκυψαν τα ακόλουθα: η πλειοψηφία των εξυπηρετούμενων (83,3%) ήταν άνδρες. Οι επικρατέστερες ηλικιακές ομάδες ήταν 31-40 ετών (50%) και 20-30 ετών (41,7%). Οι εξυπηρετούμενοι δήλωσαν άνεργοι με ποσοστό 41,7% και στο ίδιο ποσοστό κυμάνθηκαν και όσοι δήλωσαν σταθερή απασχόληση (41,7%). Επιπλέον, οι περισσότεροι εξυπηρετούμενοι (58,3%) δήλωσαν ότι είχαν προηγούμενη εμπειρία σε πρόγραμμα απεξάρτησης. Η πλειοψηφία (66,7%) δήλωσαν πολύ ή πάρα πολύ ικανοποιημένοι από τη λειτουργία της Κινητής Μονάδας στην περιοχή τους. Από τις ανάγκες που εξέφρασαν οι εξυπηρετούμενοι, ξεχώρισαν η ανάγκη για ενημέρωση (58,3%), η ανάγκη κινητοποίησης για θεραπεία (50%), η ανάγκη για υπηρεσίες μείωση βλάβης (33,3%), καθώς και παραπομπή σε υπηρεσίες σωματικής / ψυχικής υγείας (41,7%). Τέλος, το 58,4% ανέφεραν ότι οι ανάγκες τους καλύπτονταν πολύ ή πάρα πολύ από τη δράση της Κινητής Μονάδας.

Στα ερωτηματολόγια που συμπληρώθηκαν από συνεργαζόμενους με το Κέντρο φορείς, παρατηρήθηκε ότι ανταποκρίθηκαν σχολεία Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Όλοι οι ερωτώμενοι είναι καθηγητές (100%). Επίσης το 52,6% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι καλύπτονται αρκετά οι προσδοκίες και οι ανάγκες που υπάρχουν από τη λειτουργία της Μονάδας, ενώ το 47,4% ανέφερε ότι η δραστηριοποίηση της Κινητής Μονάδας είναι λίγο γνωστή στην τοπική και ευρύτερη κοινότητα. Ως απάντηση στην ανοιχτή ερώτηση του ερωτηματολογίου που καλούνταν να

καταγράψουν οτιδήποτε άλλο θεωρούσαν σημαντικό για τη λειτουργία της αναφέρθηκαν σε «διοργάνωση εκδηλώσεων», «δράσεις με τους μαθητές», «συναντήσεις ενημέρωσης με μαθητές, γονείς και ειδικούς υγείας», «περισσότερη ενημέρωση των πολιτών για τη δράση της Κινητής Μονάδας του ΚΕΘΕΑ και τί πρεσβεύει μέσω των τοπικών αρχών», «συχνές παρεμβάσεις/ενημερώσεις/δράσης», «Περισσότερη και συχνότερη επικοινωνία μεταξύ Δήμου/ Κέντρων Υγείας και Κινητής Μονάδας».

Θ2.4. Δικτύωση-Συνεργασίες

Λόγω της προσέγγισης από την Κινητή Μονάδα περιοχών στις οποίες το Θεραπευτικό Πρόγραμμα ΚΕΘΕΑ ΕΞΟΔΟΣ είτε δεν έχει αναπτύξει στο παρελθόν ιδιαίτερες επαφές και δικτυώσεις, είτε αυτές ήταν περιορισμένες, με την έναρξη λειτουργίας της Πράξης κατέστη επιβεβλημένος ο σχεδιασμός ενός πλαισίου δικτύωσης με άλλες υπηρεσίες, φορείς και συλλόγους (νοσοκομειακές δομές, κοινωνικές υπηρεσίες, πολιτιστικούς και επιμορφωτικούς συλλόγους), καθώς και «πρόσωπα κλειδιά» της τοπικής κοινότητας με τους κατωτέρω σκοπούς:

- Την ενημέρωση των φορέων και υπηρεσιών για το ΚΕΘΕΑ και τις δράσεις της Κινητής Μονάδας.
- Την αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης της περιοχής, όσον αφορά στον πληθυσμό των εξαρτημένων και τις υπηρεσίες προς αυτούς
- Την ανταλλαγή απόψεων, πληροφοριών και μεθόδων
- Το σχεδιασμό κοινών δράσεων
- Τη διευκόλυνση από τις τοπικές αρχές, για τη διεκπεραίωση των σχεδιαζόμενων δράσεων της Μονάδας. Τα αιτήματα κυρίως αφορούσαν την από κοινού οργάνωση ενημερωτικών δράσεων και την παραχώρηση χρήσης προσβάσιμου, στεγασμένου χώρου για τη διεξαγωγή συναντήσεων ενημέρωσης, κινητοποίησης ή συμβουλευτικής με ενδιαφερόμενους.

Το πλαίσιο λειτουργίας προέβλεπε την καταγραφή των συναντήσεων, με αναφορά στα στοιχεία επικοινωνίας των δομών, στα πρόσωπα αναφοράς και στη θεματολογία των συζητήσεων. Έχει δημιουργηθεί ως παρακαταθήκη ένα χρήσιμο αρχείο

δικτύωσης, το οποίο διευκολύνει τη δράση της Κινητής Μονάδας αλλά και του ΚΕΘΕΑ γενικότερα, για αξιοποίηση στο σήμερα και στο μέλλον.

Θ2.5. Συμπεράσματα – Παρατηρήσεις

Η ομάδα αξιολόγησης πραγματοποίησε διαδικτυακή συνάντηση με την Κινητή Μονάδα Υποστήριξης Θεσσαλίας στις 17/11/2023 και από τη συζήτηση που ακολούθησε προέκυψαν τα εξής:

- Η Κινητή Μονάδα δραστηριοποιείται και παρέχει υπηρεσίες σε διαφορετικούς δήμους του Νομού Θεσσαλίας και Μαγνησίας.
- Στόχος της Κινητής Μονάδας είναι η παροχή πολύπλευρων υπηρεσιών σε άτομα με προβλήματα εξαρτήσεων από παράνομες, αλκοόλ, συνταγογραφούμενα φάρμακα αλλά και εξαρτητικών συμπεριφορών, όπως το διαδίκτυο και τα τυχερά παιχνίδια, ενώ ταυτόχρονα αποτελεί σημείο διασύνδεσης με τις θεραπευτικές μονάδες ενηλίκων και εφήβων του ΚΕΘΕΑ ΕΞΟΔΟΣ, του ΚΕΘΕΑ ΠΙΛΟΤΟΣ και άλλων δομών με βάση τις ανάγκες των ωφελούμενων.
- Παρέχει υπηρεσίες Πρόληψης, Ενημέρωσης και Κινητοποίησης στην εκπαιδευτική κοινότητα σε μαθητές, γονείς και εκπαιδευτικούς
- Η δράση της Κινητής Μονάδας στο δρόμο – streetwork- όπου στοχεύει να παρέχει υπηρεσίες ενημέρωσης, κινητοποίησης και μείωσης βλάβης φαίνεται ως αναγκαιότητα.
- Στους χώρους συνάθροισης «πιάτσες» η κύρια ουσία χρήσης είναι η ηρωίνη, κοκαΐνη και βενζοδιαζεπίνες, ενώ αυξημένη φαίνεται και η παρουσία των νεαρών ενηλίκων κυρίως στην Καρδίτσα.
- Διαφαίνεται η ανάγκη ενημέρωσης και διαχωρισμού των παράνομων από τις νόμιμες εξαρτήσεις και τις εξαρτητικές συμπεριφορές (διαδίκτυο, τυχερά παιχνίδια). Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με σταθερή παρουσία της Μονάδας στις πόλεις και στα χωριά του Νομού, ώστε να συντελεστεί άρση των προκαταλήψεων και του στίγματος απέναντι σε ζητήματα εξάρτησης και να αποσαφηνιστεί η ιδέα ότι η εξάρτηση αφορά μόνο σε βαριά χρήση ουσιών και σε θεραπευτική κοινότητα.

Θ2.6. Προτάσεις Βελτίωσης

- Συνεχής διατήρηση και διεύρυνση του δικτύου με στόχο την ενημέρωση γύρω από τις εξαρτήσεις, τις διαφοροποιήσεις μεταξύ αυτών και την «αποκατάσταση» της αντίληψης για το ΚΕΘΕΑ και την παροχή υπηρεσιών μόνο σε «βαριά περιστατικά χρήσης ουσιών».
- Συνεχής ενημερώσεις στο ευρύ κοινό, σε πόλεις αλλά και σε χωριά όπου συναντάται πιο έντονα η «απενοχοποιημένη» κατάχρηση αλκοόλ στις μεγαλύτερες ηλικιακές ομάδες.
- Συνεχής εποπτεία για την ασφαλέστερη διαχείριση και δρομολόγηση των περιστατικών που εμφανίζονται στη Μονάδα.
- Ενίσχυση των δεξιοτήτων των εργαζομένων μέσω της δυνατότητας συμμετοχής σε εκπαιδευτικά σεμινάρια, κυρίως στο πεδίο της μείωση της βλάβης και στην αποτελεσματική παρέμβαση σε διαφορετικούς πληθυσμούς.
- Τέλος, διατυπώθηκε από το προσωπικό της Μονάδας, για την ενίσχυση των παρεχόμενων υπηρεσιών, η πρόταση της δημιουργίας Πολυδύναμου Κέντρου με έδρα τη Λάρισα. Εκτιμάται ότι η προσέλευση ως συνέχεια της ενημέρωσης και κινητοποίησης από την Κινητή Μονάδα θα ήταν δεδομένη και θα αποτελούσε μια ολιστική θεραπευτική παρέμβαση.

Θ3. Πολυδύναμο Κέντρο Λαμίας

Θ3.1 Έναρξη λειτουργίας – Στελέχωση – Στόχοι - Δικτύωση

Το Πολυδύναμο Κέντρο Στερεάς Ελλάδας, έχει έδρα την πόλη της Λαμίας, ανήκει διοικητικά στο ΚΕΘΕΑ ΕΞΟΔΟΣ και ξεκίνησε να παρέχει υπηρεσίες την 1^η Απριλίου 2021. Οι εγκαταστάσεις του βρίσκονται, μεν, σε κεντρικό σημείο στην πόλη, αλλά παράλληλα παρέχουν τη δυνατότητα πρόσβασης σεβόμενοι την ιδιωτικότητα των εξυπηρετούμενων.

Η αρχική, προτεινόμενη στελέχωση του προσωπικού αφορούσε 4 άτομα συνολικά και ήταν η ακόλουθη:

- Ειδικός θεραπευτής ΔΕ: 1
- Κοινωνικός Λειτουργός ΤΕ ή ΠΕ: 1
- Ψυχολόγος ΠΕ: 1
- Διοικητικός υπάλληλος ΠΕ: 1

Κατά τη διάρκεια υλοποίησης της πράξης προέκυψαν παραιτήσεις και αντικαταστάσεις μελών του προσωπικού, ενώ την ημέρα της επίσκεψης της ομάδας εργασίας η κάλυψη των θέσεων αφορούσε 3 από τις 4 (ποσοστό κάλυψης: 75%).

Το Πολυδύναμο Κέντρο Λαμίας είχε σαν κύριο στόχο να παρέχει υπηρεσίες πρωτοβάθμιας υποστήριξης και βραχείας παρέμβασης σε άτομα που κάνουν χρήση-κατάχρηση ναρκωτικών ουσιών. Δευτερευόντως στόχευε στην παροχή υπηρεσιών σε άτομα εξαρτημένα από το αλκοόλ και άτομα που παρουσιάζουν άλλου είδους εξαρτητικές συμπεριφορές. Ως εκ τούτου, οι κύριες ομάδες-στόχοι ήταν οι παρακάτω:

- Άτομα εξαρτημένα από ναρκωτικές ουσίες με ή χωρίς αίτημα για θεραπεία.
- Περιστασιακοί χρήστες ναρκωτικών ουσιών, οι οποίοι διατηρούν υψηλό επίπεδο λειτουργικότητας.
- Έφηβοι και νέοι ενήλικες, οι οποίοι βρίσκονται σε αρχική φάση εξάρτησης από ουσίες και ενδεχομένως παρουσιάζουν παραβατική συμπεριφορά.
- Άτομα με σοβαρή εμπλοκή με τη χρήση ναρκωτικών ουσιών, που διαβιούν στο δρόμο ή σε μη σταθερές συνθήκες διαβίωσης, που δεν επιθυμούν απαραίτητα να ενταχθούν σε πλαίσιο θεραπείας.
- Άτομα αποφυλακισμένα, που εμπλέκονται με τη χρήση-κατάχρηση ναρκωτικών ουσιών.
- Πρόσφυγες-μετανάστες, που εμπλέκονται με τη χρήση-κατάχρηση ναρκωτικών ουσιών.
- Το οικογενειακό και ευρύτερα υποστηρικτικό περιβάλλον των άμεσα εξυπηρετούμενων.

Βασικό στοιχείο που συγκροτεί τη συνολική παρέμβαση και διατρέχει το σύνολο των δράσεων της μονάδας είναι η ευελιξία και η προσαρμογή της φροντίδας στις ανάγκες και το στάδιο ανταπόκρισης του εξυπηρετούμενου. Γι' αυτό το σκοπό επιδιώκεται διασύνδεση με δομές που εξυπηρετούν ανάγκες που δεν καλύπτονται από τη μονάδα, η οποία απαιτεί επίσημα πρωτόκολλα συνεργασίας, που εξασφαλίζουν την απρόσκοπτη υποδοχή των παραπεμπόμενων και τη δυνατότητα παρακολούθησης της εξέλιξής του. Στις υπηρεσίες αυτές περιλαμβάνονται νοσοκομεία στο κέντρο της πόλης, υπηρεσίες των δήμων, μονάδες του ΟΚΑΝΑ, υπηρεσίες του ΨΝΘ, υπηρεσίες για την αντιμετώπιση του HIV/AIDS και HCV μονάδες πρωτοβάθμιας ιατρικής φροντίδας, κέντρα ψυχικής υγείας κλπ.

Κύριο χαρακτηριστικό του πολυδύναμου κέντρου είναι η λειτουργία του εντός του αστικού ιστού καθώς και η άμεση ανταπόκριση στις βασικές και κατ' επείγουσες ανάγκες των εξαρτημένων (παροχή ασφαλούς και καθαρού από ουσίες χώρου, ανάγκες σίτισης, ιματισμού, ατομικής υγιεινής, παροχή ιατροφαρμακευτικής αρωγής, στοχευόμενη συμβουλευτική, παραπομπή σε υπηρεσία κλπ.) και η διαμόρφωση συνθηκών απρόσκοπτης πρόσβασης τους σε υπηρεσίες.

Επιπλέον το συγκεκριμένο Κέντρο, παρουσιάζει δύο σημαντικά συγκριτικά πλεονεκτήματα:

A. Συνδέεται με τα δύο ολοκληρωμένα προγράμματα του ΚΕΘΕΑ (ΙΘΑΚΗ, ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ) τα οποία έχουν ήδη συγκεντρώσει εξαιρετικά σημαντική εμπειρία και τεχνογνωσία⁴

B. Εξίσου σημαντική είναι η σύνδεση του Πολυδύναμου Κέντρου με την κινητή μονάδα που αναπτύσσει το ΚΕΘΕΑ με στόχο την συνολική κάλυψη των γεωγραφικών και διοικητικών ορίων της περιφέρειας.

Θ3.2 Απολογιστικά Στοιχεία (Πρωτογενή δεδομένα μέχρι 31/12/2023)

---

⁴ Το ΚΕΘΕΑ ΙΘΑΚΗ αποτελεί το πρώτο ολοκληρωμένο θεραπευτικό πρόγραμμα στην Ελλάδα, ενώ το ΚΕΘΕΑ ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ αποτελεί ένα ολοκληρωμένο θεραπευτικό πρόγραμμα στο πλαίσιο του σωφρονιστικού συστήματος με την πρώτη θεραπευτική κοινότητα μέσα στις φυλακές (ΔΦ. Διαβατών)

Το πολυδύναμο κέντρο από την 01/04/2021 που είναι η ημερομηνία έναρξης λειτουργίας του έως και την 31/12/2023 έχει παράσχει υπηρεσίες σε 173 μοναδικούς αποδέκτες (96 για ναρκωτικά και 77 για νόμιμες εξαρτήσεις), άμεσα εξυπηρετούμενους, ενώ η μέση μηνιαία δύναμη για το διάστημα αναφοράς ήταν 13.35 άτομα για τα ναρκωτικά και 12,73 για τις νόμιμες εξαρτήσεις. Παράλληλα, κατά την περίοδο αναφοράς έγιναν 11 παραπομπές άμεσα εξυπηρετούμενων σε επόμενη φάση εντός ΚΕΘΕΑ (κύρια φάση θεραπείας), όλες στις υπηρεσίες για τα ναρκωτικά, ενώ δεν έγιναν παραπομπές σε άλλες υπηρεσίες εκτός ΚΕΘΕΑ.

Αναφορικά με τους έμμεσα εξυπηρετούμενους (μέλη οικογενειακής υποστήριξης), κατά το διάστημα αναφοράς δόθηκαν υπηρεσίες σε 193 μοναδικούς αποδέκτες, με μέση μηνιαία δύναμη τα 28,98 άτομα.

Θ3.3 Δεδομένα από τα ερωτηματολόγια αξιολόγησης

Από τα ερωτηματολόγια που χορηγήθηκαν στους εξυπηρετούμενους για την αξιολόγηση των υπηρεσιών του Πολυδύναμου Κέντρου Στερεάς Ελλάδας στη Λαμία προέκυψαν τα ακόλουθα:

Το 87,5% του δείγματος ήταν άνδρες. Οι επικρατέστερες ηλικιακές ομάδες ήταν 31-40 ετών (37,5%) και 41-50 ετών (31,3%). Η πλειοψηφία των εξυπηρετούμενων (87,5%) δήλωσε σταθερή απασχόληση, ενώ 8 στους 10 εξυπηρετούμενους (81,5%) ανέφεραν ότι δεν είχαν παλιότερη εμπειρία σε πρόγραμμα απεξάρτησης. Η πλειοψηφία (93,8%) δήλωσαν πολύ ή πάρα πολύ ικανοποιημένοι από τη λειτουργία του συγκεκριμένου Πολυδύναμου Κέντρου στην περιοχή τους και το 80% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι το πολυδύναμο κέντρο κάλυψε πολύ ή πάρα πολύ τις ανάγκες και τις προσδοκίες τους.

Στα ερωτηματολόγια που συμπληρώθηκαν –τα περισσότερα από οποιαδήποτε άλλο Πολυδύναμο Κέντρο- από το δίκτυο των συνεργαζόμενων με το πολυδύναμο κέντρο φορέων, ανταποκρίθηκαν αρκετές υπηρεσίες, μεταξύ αυτών ο Δήμος Λαμίας, η Εταιρεία Κοινωνικής Ψυχιατρικής, ο Δήμος Στυλίδας, το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, η Ελληνική Αστυνομία, ο Δήμος Δελφών, το Κέντρο Κοινότητας, το Χαμόγελο του

Παιδιού, τα Τ.Ο.Μ.Υ κ.α. Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων ήταν γυναίκες (84,8%), Κοινωνικοί Λειτουργοί (12,7%), απόφοιτοι πανεπιστημίου (39,2%), ενώ η κυρίαρχη ηλικιακή ομάδα ήταν τα 41-50 έτη (48,1%). Επιπρόσθετα, το 44,9% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι καλύπτονται πολύ ή πάρα πολύ οι προσδοκίες και περίπου 4 στους 10 απάντησαν αρκετά στην ίδια ερώτηση. Τέλος το 53,9% του δείγματος –από τα υψηλότερα ποσοστά χαμηλής ικανοποίησης - δήλωσε μέτρια ικανοποίηση από την λειτουργία της πράξης, ενώ το 42,3% ανέφερε υψηλή ικανοποίηση.

Τέλος, αναφορικά με τα ερωτηματολόγια αξιολόγησης του προσωπικού, αυτά συμπληρώθηκαν μόνο από το προσωπικό της πράξης με σύμβαση ορισμένου χρόνου. Αναφορικά με τις απαντήσεις που συγκεντρώθηκαν αξίζει να αναφερθεί η άποψη του προσωπικού ότι η εν λόγω πράξη δημιουργήθηκε βάσει πραγματικών τοπικών αναγκών, η μέτριας επάρκειας στελέχωση, ο επαρκής σχεδιασμός του πλαισίου λειτουργίας της μονάδας, η επαρκής εκπαίδευση του προσωπικού, η επίσης επαρκής υποστήριξη από το πρόγραμμα υλοποίησης και τις κεντρικές υπηρεσίες του ΚΕΘΕΑ, η υψηλή αποτελεσματικότητα σε σχέση με την κάλυψη των αναγκών των εξυπηρετούμενων, η υψηλή επίτευξη των στόχων που είχαν τεθεί, καθώς και η σημαντική επίδραση της λειτουργίας της μονάδας στην τοπική κοινωνία. Οι ερωτώμενοι ισχυρίστηκαν ότι οι προσωπικοί τους στόχοι έχουν ικανοποιηθεί κατά πολύ κι επίσης ότι θα σύστηναν σε κάποιον συνάδελφο να αιτηθεί για κάποια αντίστοιχη θέση εργασίας στο μέλλον.

Θ.3 Κινητή Μονάδα Λαμίας

Θ3.1 Έναρξη λειτουργίας – Στελέχωση – Στόχοι - Δικτύωση

Η Κινητή Μονάδα είχε ως βασικό στόχο την παροχή υπηρεσιών πρωτοβάθμιας υποστήριξης και βραχείας παρέμβασης σε άτομα που κάνουν χρήση-κατάχρηση ναρκωτικών ουσιών και διαμένουν στην επαρχία του νομού Φθιώτιδας και στους όμορους Νομούς της Στερεάς Ελλάδας. Οι αποστάσεις, το οδικό δίκτυο και οι τοπικές ιδιαιτερότητες συχνά αποτελούν εμπόδιο για την αξιοποίηση υπηρεσιών, όπου αυτές υπάρχουν, με αποτέλεσμα να περιορίζεται η δυνατότητα πρόσβασης όσων έχουν ανάγκη στις υπηρεσίες και ως εκ τούτου να επιδεινώνεται η κατάσταση τους.

Η Κινητή Μονάδα επιδιώκει τη γεωγραφική κάλυψη του Νομού Φθιώτιδας και των όμορων Νομών της Στερεάς Ελλάδας, όπου δεν υπάρχουν υπηρεσίες πρωτοβάθμιας υποστήριξης. Στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας το υφιστάμενο δίκτυο υπηρεσιών περιλαμβάνει τις εξής δομές:

- Έξι Κέντρα Πρόληψης και Προαγωγής της Υγείας του ΟΚΑΝΑ σε Λαμία, Χαλκίδα, Λειβαδιά, Θήβα, Καρπενήσι και Άμφισσα.
- Τρεις Μονάδες Υποκατάστασης του ΟΚΑΝΑ σε Λαμία, Λιβαδιά και Χαλκίδα.
- Κέντρο Αποκατάστασης Κρατουμένων στον Ελαιώνα Θηβών, του Υπουργείου Δικαιοσύνης.
- Θεραπευτική Κοινότητα στις Γυναικείες Φυλακές του Ελαιώνα Θηβών του ΚΕΘΕΑ.

Όπως αναδείχθηκε, η Περιφέρεια ήταν ακάλυπτη από υπηρεσίες πρωτοβάθμιας υποστήριξης και βραχείας παρέμβασης. Υπήρξε, λοιπόν, η ανάγκη ενίσχυσης των δράσεων που θα μπορούσαν με οικονομία κλίμακας να λειτουργήσουν αποτελεσματικά στην αντιμετώπιση των προβλημάτων της προαναφερόμενης ομάδας. Η Κινητή Μονάδα, με αυτόν τον τρόπο, είχε στόχο να αποτελέσει ένα πρώτο σημείο αναφοράς και έναν κρίκο διασύνδεσης των εξαρτημένων ατόμων με δομές και υπηρεσίες αντιμετώπισης των εξαρτήσεων.

Οι υπηρεσίες της Κινητής Μονάδας απευθύνονται σε όλες τις ομάδες ατόμων εξαρτημένων από ναρκωτικές ουσίες που διαμένουν στην επαρχία του Νομού Φθιώτιδας και στους όμορους Νομούς της Στερεάς Ελλάδας. Αναλυτικά οι ομάδες-στόχοι είναι:

- Άτομα εξαρτημένα από ναρκωτικές ουσίες με ή χωρίς αίτημα για θεραπεία.
- Περιστασιακοί χρήστες ναρκωτικών ουσιών, οι οποίοι διατηρούν υψηλό επίπεδο λειτουργικότητας.
- Έφηβοι και νέοι ενήλικες, οι οποίοι βρίσκονται σε αρχική φάση εξάρτησης από ουσίες και ενδεχομένως παρουσιάζουν παραβατική συμπεριφορά.
- Άτομα με σοβαρή εμπλοκή με τη χρήση ναρκωτικών ουσιών, που διαβιούν στο δρόμο ή σε μη σταθερές συνθήκες διαβίωσης, που δεν επιθυμούν απαραίτητα να ενταχθούν σε πλαίσιο θεραπείας.

- Άτομα αποφυλακισμένα, που εμπλέκονται με τη χρήση-κατάχρηση ναρκωτικών ουσιών.
- Πρόσφυγες-μετανάστες, που εμπλέκονται με τη χρήση-κατάχρηση ναρκωτικών ουσιών.
- Το οικογενειακό και ευρύτερα υποστηρικτικό περιβάλλον των άμεσα εξυπηρετούμενων

Αναφορικά με την επιμέρους λειτουργία της, η Κινητή μονάδα στόχευε να δραστηριοποιείται σε περιοχές του Νομού Φθιώτιδας και των όμορων Νομών της Στερεάς Ελλάδας και να παρέχει υπηρεσίες ενημέρωσης και συμβουλευτικής σε άτομα που κάνουν χρήση-κατάχρηση ναρκωτικών ουσιών. Ακόμη, στόχος ήταν η ενημέρωση διαφόρων επαγγελματικών ομάδων (δικαστικοί, αστυνομικοί, φαρμακοποιοί, κ.ά.) για τη θεραπευτική πρόταση του ΚΕΘΕΑ, τη δράση της Κινητής Μονάδας και τους τρόπους αντιμετώπισης των περιστατικών χρήσης ψυχοτρόπων ουσιών και των χρηστών προς όφελος των ιδίων και του κοινωνικού συνόλου. Η Κινητή Μονάδα λειτουργεί οργανωμένα βάσει εξαμηνιαίου προγραμματισμού, που εξειδικεύεται σε μηνιαίο πλάνο επισκέψεων. Οι εξορμήσεις οργανώνονται εκ των προτέρων και γνωστοποιούνται στην τοπική κοινωνία, ώστε να προγραμματίζονται παράλληλα και άλλες κοινές δράσεις.

Τα άτομα που προσεγγίζουν την Κινητή Μονάδα γίνονται δεκτά από το προσωπικό στον ειδικά διαμορφωμένο χώρο, όπου είναι δυνατή η πραγματοποίηση σύντομης συνάντησης με σκοπό τη γνωριμία, αξιολόγηση της κατάστασης και κινητοποίηση. Στη συνέχεια γίνεται παραπομπή στο κατάλληλο πλαίσιο του ΚΕΘΕΑ ή του ΟΚΑΝΑ, εφόσον κρίνεται αναγκαίο και υπάρχει η συγκατάθεση του ατόμου ή ανανεώνεται το ραντεβού για την επόμενη επίσκεψη της Κινητής Μονάδας. Σε περιοχές όπου είναι δυνατό να εξασφαλιστεί χώρος από την τοπική κοινωνία, οι παρεμβάσεις μπορούν να είναι επαναλαμβανόμενες, στη βάση κοινά αποδεκτού πλαισίου προγραμματισμού και συνεργασίας, όπως για παράδειγμα συνέβη στην περίπτωση της Χαλκίδας, στην οποία η κινητή μονάδα παρεμβαίνει σταθερά κάθε 15 ημέρες, με προγραμματισμένα ατομικά ραντεβού, αλλά και παρεμβάσεις εκτός δομής.

Για την Κινητή μονάδα, η αρχική προτεινόμενη στελέχωση περιλάμβανε 4 θέσεις προσωπικού με τις ακόλουθες ειδικότητες:

- Ειδικοί Θεραπευτές ΔΕ: 2
- Κοινωνικός Λειτουργός ΤΕ ή ΠΕ: 1
- Ψυχολόγος ΠΕ: 1

Κατά τη διάρκεια υλοποίησης της πράξης προέκυψαν παραιτήσεις και αντικαταστάσεις μελών του προσωπικού, ενώ την ημέρα της επίσκεψης της ομάδας εργασίας η κάλυψη των θέσεων αφορούσε 2 από τις 4 (ποσοστό κάλυψης: 50%).

Θ3.2 Απολογιστικά Στοιχεία (Πρωτογενή δεδομένα μέχρι 31/12/2023)

Αναφορικά με την κινητή μονάδα από την 01/04/2021 που είναι η ημερομηνία έναρξης λειτουργίας του έως και την 31/12/2023 έχει πραγματοποιήσει 394 εξορμήσεις εκτός δομής, έχοντας καταγράψει 3.969 προσεγγίσεις/επαφές (66% άνδρες). Παράλληλα, κατά την περίοδο αναφοράς έγιναν 62 παραπομπές σε θεραπευτικά προγράμματα του ΚΕΘΕΑ, 8 παραπομπές σε ιατρικές/κοινωνικές υπηρεσίες, ενώ καταγράφηκαν 862 δράσεις πρόληψης στην κοινότητα και 3.352 υπηρεσίες σίτισης/ατομικής φροντίδας σε άμεσα εξυπηρετούμενους.

Θ3.3 Δεδομένα από τα ερωτηματολόγια αξιολόγησης

Από τα ερωτηματολόγια που χορηγήθηκαν στους εξυπηρετούμενους για την αξιολόγηση των υπηρεσιών της Κινητής Μονάδας Λαμίας προέκυψαν τα ακόλουθα:

Το σύνολο του δείγματος (100%) ήταν άνδρες, με επικρατέστερη ηλικιακή ομάδα αυτή των 41-50 ετών (75%). Η πλειοψηφία των εξυπηρετούμενων (75%) δήλωσαν άνεργοι, το 62,5% ανέφερε ότι διαβιεί σε σταθερή στέγη, ενώ το 75% των εξυπηρετούμενων ανέφεραν ότι είχαν παλιότερη εμπειρία σε πρόγραμμα απεξάρτησης. Η πλειοψηφία (62,5,8%) δήλωσαν πολύ ή πάρα πολύ ικανοποιημένοι από τη λειτουργία της συγκεκριμένης Κινητής Μονάδας στην περιοχή τους, ενώ μόλις το 37,5% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι το πολυδύναμο κέντρο κάλυψε πολύ ή πάρα πολύ τις ανάγκες και τις προσδοκίες τους, με τις υπηρεσίες σωματικής/ψυχικής

υγείας να υπερτερούν των υπολοίπων στην ερώτηση για το ποιες ανάγκες δεν καλύπτονται και χρειάζεται να ενισχυθούν οι αντίστοιχες υπηρεσίες της μονάδας.

Στα ερωτηματολόγια που συμπληρώθηκαν –τα περισσότερα από οποιαδήποτε άλλη Κινητή Μονάδα- από το δίκτυο των συνεργαζόμενων με το πολυδύναμο κέντρο φορέων, ανταποκρίθηκαν αρκετές υπηρεσίες, μεταξύ αυτών ο Δήμος Αταλάντης, ο Δήμος Μακρακώμης, το ΠΕΨΥΚΚΑ, το ΕΑΠΣΥ, η Ελληνική Αστυνομία, ο Δήμος Δελφών, το Κέντρο Κοινότητας, το Χαμόγελο του Παιδιού, τα Τ.Ο.Μ.Υ, η Δ/ση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης κ.α. Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων ήταν γυναίκες (82,8%), Ψυχολόγοι (10,1%), απόφοιτοι πανεπιστημίου (47,4%), ενώ η κυρίαρχη ηλικιακή ομάδα ήταν τα 41-50 έτη (43,3%). Επιπρόσθετα, μόλις το 34,3% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι καλύπτονται πολύ ή πάρα πολύ οι προσδοκίες και περίπου 4 στους 10 (40,4%) απάντησαν αρκετά στην ίδια ερώτηση. Τέλος το 44,5% του δείγματος –από τα υψηλότερα ποσοστά χαμηλής ικανοποίησης - δήλωσε μέτρια προς χαμηλή ικανοποίηση από την λειτουργία της πράξης, ενώ το 39,4% ανέφερε υψηλή ικανοποίηση.

Στην συνέχεια και σε ό,τι αφορά τα ερωτηματολόγια που συμπληρώθηκαν από το κοινό της πόλης –τα οποία επίσης ήταν τα περισσότερα που συγκεντρώθηκαν σε όλες τις πράξεις κινητών μονάδων στη χώρα, αναδεικνύεται ότι το γενικό κοινό γνωρίζει απόλυτα τις δράσεις της μονάδας (85,9%) και την αξιολογεί ως πολύ/πάρα πολύ αναγκαία για την πόλη (88,5%).

Τέλος, αναφορικά με τα ερωτηματολόγια αξιολόγησης του προσωπικού, αυτά συμπληρώθηκαν μόνο από το προσωπικό της πράξης με σύμβαση ορισμένου χρόνου. Συλλέχθηκαν μόνο 2 ερωτηματολόγια, ως εκ τούτου, δεν έγινε κάποια περαιτέρω επεξεργασία και ανάλυση των δεδομένων.

Θ.4 Σημειώσεις – Παρατηρήσεις από την επίσκεψη της ομάδας αξιολόγησης (Πολυδύναμο + Κινητή Μονάδα)

Κατά την επίσκεψη αξιολόγησης και την συνάντηση με το προσωπικό η οποία έλαβε χώρα στις 17/5/2023 στον χώρο του πολυδύναμου κέντρου, καταγράφηκαν τα εξής:

Πρόκειται για ένα Πολυδύναμο κέντρο με αυξημένη δυναμική και αρκετά προγραμματισμένα καθημερινά ατομικά ραντεβού. Η λειτουργία του Κέντρου δείχνει να έχει εγκατασταθεί και να είναι πλήρως αποδεκτή κι ενταγμένη στις υπόλοιπες δραστηριότητες της πόλης. Η Κινητή μονάδα, όπως συμβαίνει και με τις περισσότερες αντίστοιχες πράξεις ΕΣΠΑ, προσομοιάζει περισσότερο σε μία μονάδα η οποία παρέχει υπηρεσίες πρόληψης/έγκαιρης παρέμβασης και δικτύωσης, παρά σε μία κλασικού τύπου κινητή μονάδα προσέγγισης χρηστών στο πεδίο και παροχής υπηρεσιών μείωσης της βλάβης, οι οποίες παρέχονται μεν, αλλά σε μικρότερο βαθμό. Παράλληλα, το εκτεταμένο δίκτυο παρέμβασής της (πολλές κωμοπόλεις και χωριά της περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας) διαμορφώνει μία ταυτότητα μονάδας, ως το μέσο προσέγγισης ειδικών και δύσκολων στην μετακίνηση πληθυσμιακών ομάδων. Η απουσία σχηματισμένων χώρων συνάθροισης χρηστών στην πόλη της Λαμίας -εκτός ίσως από μία εξαίρεση- δεν επιτρέπει την ανάπτυξη δράσεων προσέγγισης χρηστών στο πεδίο και παροχής υπηρεσιών σίτισης και ασφαλέστερης χρήσης. Τέλος, αναφέρθηκε ότι το προσωπικό της κινητής μονάδας βοηθάει στην λειτουργία του πολυδύναμου κέντρου, χωρίς να συμβαίνει και το αντίστροφο κι επίσης ότι στην ανάγκη ιεράρχησης των προτεραιοτήτων μέχρι τώρα υπερτερούν οι διαδικασίες δικτύωσης των παρεμβάσεων στο πεδίο.

Θ.5 Προτεινόμενες ενέργειες (Πολυδύναμο + Κινητή Μονάδα)

- Παροχή υπηρεσιών: Είναι ανάγκη να διερευνηθεί η δυνατότητα για ανάπτυξη παρεμβάσεων πρόληψης/έγκαιρης παρέμβασης στα σχολεία της περιφέρειας, ειδικά εφόσον το αντίστοιχο κέντρο πρόληψης του ΟΚΑΝΑ στην περιοχή δεν φαίνεται να δραστηριοποιείται ενεργά. Απαιτείται, επίσης, να συνταχθεί αναλυτικό πλαίσιο ολοκλήρωσης της πορείας των εξυπηρετούμενων στο πολυδύναμο κέντρο, στην λογική ότι υπάρχουν περιπτώσεις εξυπηρετούμενων οι οποίοι στο άμεσο μέλλον θα συμπληρώσουν ένα αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα συνεχούς παραμονής στο κέντρο.
- Κατάρτιση εργαζομένων: Αν και το προσωπικό συμμετείχε στην εισαγωγική διαδικτυακή εκπαίδευση από το ΚΕΘΕΑ, αλλά και επιμέρους εκπαιδευτικές

συναντήσεις στην ΕΞΟΔΟ (θεραπευτικά ζητήματα), στον ΠΙΛΟΤΟ (ζητήματα οικογενειακής υποστήριξης) και στο ΕΞΕΛΙΞΙΣ (ζητήματα παρεμβάσεων στο δρόμο και μεθοδολογίας streetwork), εντούτοις εξακολουθεί να υφίσταται ανάγκη για ολοκληρωμένη εκπαίδευση του προσωπικού με σύμβαση ΕΣΠΑ στις θεραπευτικές διαδικασίες, στις παραπομπές από το πεδίο, όπως και στις πρακτικές μείωσης της βλάβης και την αντιμετώπιση οξέων περιστατικών εκτός δομής.

- Δικτύωση/Συνεργασίες: Χρειάζεται να συνεχιστεί και να ενισχυθεί η πολύ καλή συνεργασία που έχει επιτευχθεί με το Δήμο Λαμίας, από τον οποίο προκύπτει μεγάλος όγκος παραπομπών προς το Πολυδύναμο Κέντρο. Παράλληλα, είναι ανάγκη να αναπτυχθεί θεσμική συνεργασία με φορείς όπως νοσοκομεία, φυλακές (Δομοκός, Λάρισα), σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ώστε η αρχική επαφή που έχει ήδη γίνει να λάβει μία πιο επίσημη και συστηματική μορφή.

ΤΕΛΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

- **Ανάγκη αναπλαισίωσης αρχικού σχεδιασμού και αλλαγής του στόχου της δομής (Βόλος)**
- **Πιθανή συνεργασία της δομής του Βόλου με τη Κινητή της Λαμίας για την επέκταση του δικτύου (που ήδη δραστηριοποιούνται) σε Λάρισα, Καρδίτσα, Τρίκαλα, Σποράδες, Λαμία**
- **Δημιουργία δικτύου υπηρεσιών για όλη τη περιοχή της Θεσσαλίας**
- **Πρόγραμμα Κοινωνικής Ένταξης Λάρισας: Μεταφορά θέσεων εργασίας στην ανάπτυξη Πολυδύναμου Κέντρου στη Λάρισα που ήταν ο αρχικός σχεδιασμός**
- **Πλαίσιο ολοκλήρωσης των εξυπηρετούμενων στο πολυδύναμο κέντρο Λαμίας**

